

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY RZGÓW**

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA
NA ŚRODOWISKO**

**Autor opracowania
mgr Dorota Sowa**

**Łódź, sierpień 2015 r.
Aktualizacja listopad 2015 r.**

Spis treści

1.	WPROWADZENIE	4
1.1.	Podstawy prawne i materiały wyjściowe	6
1.2.	Przedmiot i cel opracowania	7
1.2.1.	Przedmiot i cel projektu Studium.....	8
1.3.	Określenie zasięgu terenu objętego prognozą	10
1.4.	Powiązania projektu z innymi dokumentami.....	10
1.4.1.	Powiązania projektu Studium... z innymi dokumentami	14
2.	METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY.....	21
3.	STAN ISTNIEJĄCY - analiza i ocena	22
3.1.	Charakterystyka istniejącego stanu zagospodarowania.....	22
3.1.1.	Powiązania zewnętrzne	22
3.1.2.	Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy i dotychczasowe zagospodarowanie terenu	22
3.2.	Charakterystyka istniejącego stanu środowiska przyrodniczego	24
3.2.1.	Położenie geograficzne	24
3.2.2.	Rzeźba terenu	25
3.2.3.	Budowa geologiczna i grunty	26
3.2.4.	Surowce mineralne	28
3.2.5.	Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne	32
3.2.5.1.	Wody powierzchniowe	32
3.2.5.2.	Mała retencja.....	34
3.2.5.3.	Zagrożenie powodziowe	35
3.2.5.4.	Melioracje.....	40
3.2.5.5.	Wody podziemne.....	41
3.2.5.6.	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)	43
3.2.6.	Warunki geologiczno-inżynierskie.....	44
3.2.7.	Warunki klimatyczne	44
3.2.8.	Warunki glebowe.....	46
3.2.9.	Szata roślinna	52
3.2.9.1.	Zieleń wysoka – lasy i zadrzewienia.....	52
3.2.9.2.	Zieleń niska.....	54
3.2.9.3.	Zieleń ukształtowana antropogenicznie.....	55
3.2.9.4.	Synteza dla kształtowania szaty roślinnej gminy.....	56
3.2.10.	Świat zwierząt.....	56
3.2.11.	Walory krajobrazowe	56
3.2.12.	Powiązania przyrodnicze z otoczeniem	57
3.2.13.	Formy ochrony przyrody i Natura 2000.....	59
3.2.13.1.	Istniejące formy ochrony przyrody	59
3.2.13.2.	Proponowane formy ochrony przyrody.....	62
3.2.13.3.	Natura 2000.....	63
3.2.14.	Jakość i źródła zagrożeń środowiska przyrodniczego	63
3.2.14.1.	Powietrze atmosferyczne.....	63
3.2.14.2.	Wody	65
I.	<i>Jakość wód powierzchniowych.....</i>	65
II.	<i>Jakość zasobów wód podziemnych .....</i>	66
3.2.14.3.	Powierzchnia ziemi i grunty	66
3.2.14.4.	Klimat akustyczny gminy.....	67
I.	<i>Hałas drogowy.....</i>	67
II.	<i>Hałas przemysłowy .....</i>	68
3.2.14.5.	Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące.....	68
3.2.14.6.	Potencjalne obiekty uciążliwe	69
3.2.14.7.	Nadzwyczajne zagrożenia dla środowiska	70
3.3.	Dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra kultury współczesnej	70
3.4.	Potencjalne dalsze zmiany środowiska w przypadku braku realizacji projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	72

4.	STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.....	81
5.	ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY z dnia 16 kwietnia 2004 r. O OCHRONIE PRZYRODY	88
5.1.	Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej na podstawie przepisów odrębnych	88
5.2.	Rozszerzenie ochrony zasobów środowiska przyrodniczego	89
5.3.	System przyrodniczy gminy.....	90
6.	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	92
7.	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIE BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO.....	118
8.	ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU	139
9.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY.....	142
10.	METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU ZMIANY STUDIUM... 144	
11.	TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	147
12.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	147
13.	WNIOSKI DO PROGNOZY	155

Spis rysunków:

- Rys. 1. Prognoza oddziaływania na środowisko – gmina Rzgów (skala 1:10 000)

1. WPROWADZENIE

Niniejsze opracowanie powstało dla potrzeb projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów (zwanego dalej projektem Studium...). Obowiązek jej sporządzenia, w ramach przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, wynika z art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami).

Zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w Prognozie oddziaływania na środowisko (zwanej dalej Prognozą) uwzględnia wymogi według stanu prawnego obowiązującego od dnia 15 listopada 2008 r. i został uzgodniony z właściwymi organami:

1. Powiatową Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną w Łodzi pismem znak: PPIS-ZNS-441/10/2014 608 z dnia 04 sierpnia 2014 r., który poinformował, iż Prognoza winna:
  - zawierać:
    - ✓ *informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;*
    - ✓ *informacje o metodach zastosowanych przy sporządzeniu prognozy;*
    - ✓ *propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania;*
    - ✓ *informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko oraz streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;*
  - określać, analizować i oceniać:
    - ✓ *istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;*
    - ✓ *stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem;*
    - ✓ *istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych;*
    - ✓ *cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektu aktualizacji projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;*
    - ✓ *przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko;*
  - przedstawiać:
    - ✓ *rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;*
    - ✓ *rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru;*
2. Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Łodzi pismem znak: WOOŚ-II.411.131.2014.MG2.1 z dnia 25 lipca 2014 r. który uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w Prognozie poprzez:
  - wskazanie, iż zakres prognozy oddziaływania na środowisko projektowanego dokumentu powinien odnosić się do: 1) skutków wpływu realizacji projektowanego dokumentu na środowisko; 2) oceny wpływu realizacji projektowanego dokumentu na środowisko; 3) możliwości rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko związane z realizacją projektowanego dokumentu na terenie objętym projektowanym dokumentem oraz w jego

sąsiedztwie (tj. na obszarach pozostających w zasięgu oddziaływania wynikającego z realizacji ustaleń projektowanego dokumentu), w szczególności uwzględniając poniższe następujące zagadnienia i uwarunkowania:

- ✓ w zakresie uwarunkowań przyrodniczych – zakres informacji zawartych w prognozie powinien: 1) odnosić się do przewidywanych dalszych zamian zachodzących w środowisku i predyspozycji do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej; 2) zawierać ocenę realizacji zapisów projektowanego dokumentu w kontekście ograniczeń obowiązujących w formach ochrony przyrody; 3) uwzględniać ocenę przydatności środowiska – określać możliwości rozwoju i ograniczenia dla różnych rodzajów użytkowania i form zagospodarowania;
- ✓ w zakresie emisji hałasu – w prognozie należy zawrzeć opis, analizę i środki minimalizujące wpływ ustaleń projektowanego dokumentu na stan akustyczny terenu;
- ✓ w zakresie oddziaływań na powietrze – w prognozie należy zawrzeć opis, analizę i środki minimalizujące wpływ realizacji ustaleń projektowanego dokumentu na stan jakości powietrza, w szczególności należy: 1) zawrzeć ocenę wpływu realizacji zapisów projektowanego dokumentu na wartości dopuszczalne poziomów substancji w powietrzu; 2) uwzględniać możliwości i ograniczenia w korzystaniu z powietrza i klimatu;
- ✓ w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i ochrony wód powierzchniowych i podziemnych – zakres zawartych w prognozie analiz powinien: 1) opisywać i oceniać aktualny stan środowiska wodnego w układzie zlewni hydrograficznych; 2) opisywać możliwość wykorzystania/przeznaczenia danego terenu w kontekście lokalizacji i zasobów wód; 3) uwzględniać ustalenia zawarte w aktach dotyczących gospodarki wodnej, zgłasza w kontekście naruszania zakazów na poszczególnych terenach/obszarach ochronnych; 4) opisywać jednolite części wód powierzchniowych i podziemnych oraz uwzględniać możliwość nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w dokumentach wyższego rzędu;
- ✓ w zakresie oddziaływania na powierzchnię ziemi – zakres zawartych w prognozie analiz powinien obejmować: 1) analizę ryzyka wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w powierzchni ziemi będącą skutkiem zapisów projektowanego dokumentu; 2) wpływ realizacji ustaleń projektowanego dokumentu na wartości przyrodnicze gleby;
- ✓ w zakresie wytwarzania odpadów – zakres zawartych w prognozie analiz powinien obejmować analizę i ocenę: 1) przyjętych kryteriów dla lokalizowania obszarów pełniących funkcje związane z gospodarką odpadami; 2) wpływu przyjętych rozwiązań projektowanego dokumentu w zakresie gospodarki odpadami; 3) przyjętych środków organizacyjnych i technicznych służących ograniczeniu ewentualnego niekorzystnego oddziaływania powodowanego gospodarką odpadami; 4) przyjętych środków mających na celu zapobieganie, zmniejszanie lub kompensację działań negatywnych z jednoczesnym przedstawieniem sposobów monitoringu i analizy skuteczności przyjętych rozwiązań;
- ✓ w zakresie emitowania pól elektromagnetycznych – zakres prognozy winien obejmować opis, analizę i ocenę emitowania pól elektromagnetycznych w związku z realizacją ustaleń projektowanego dokumentu;
- ✓ w zakresie oceny ryzyka dla życia lub zdrowia – zakres prognozy winien obejmować opis, analizę i ocenę rozwiązań projektowanego dokumentu w kontekście uwzględniania potrzeby utrzymania właściwych odległości między zakładami stwarzającymi ryzyko poważnej awarii, a budynkami mieszkalnymi, użytku publicznego;
- wskazanie, że stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie powinien:
  - ✓ być dostosowany do poziomu szczegółowości ustaleń w projektowanym dokumencie poddawanych strategicznej ocenie oraz do skali w jakiej jest sporządzany;
  - ✓ uwzględniać informacje zawarte w dokumentach, materiałach planistycznych oraz opracowaniach dotyczących środowiska (z akcentem na aktualne opracowanie ekofizjograficzne);

- ✓ zawierać odpowiednie rozpoznanie stanu środowiska oraz operować parametrami i wskaźnikami;
- ✓ uwzględnić cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne dla projektowanego dokumentu;
- ✓ uwzględnić treści licznych dokumentów i opracowań oraz dane gromadzone w ramach monitoringu.

Zakres tematyczny niniejszej Prognozy sporządzanej dla projektu Studium... na zlecenie Urzędu Miejskiego w Rzgowie uwzględnia wytyczne ww. organów.

1.1. Podstawy prawne i materiały wyjściowe

Podstawę prawną sporządzenia poniższego opracowania stanowią:

- Uchwała Nr XLV/413/2014 Rady Miejskiej w Rzgowie z dnia 28 kwietnia 2014 roku *w sprawie przystąpienia do zmiany „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów”*;
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami).

Przy opracowywaniu projektu Studium... wykorzystano:

- zagospodarowanie przestrzenne, prawo budowlane:
  - ✓ ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2015 r., poz. 199 z późniejszymi zmianami);
  - ✓ rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004r. *w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy* (Dz. U. z 2004 r., Nr 118, poz. 1233);
  - ✓ ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *prawo budowlane* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1409 z późniejszymi zmianami);
  - ✓ ustawa z dnia 21 marca 1985 r. *o drogach publicznych* (Dz. U. z 2015 r., poz. 460, z późniejszymi zmianami);
  - ✓ rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 2 marca 1999 r. *w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie* (Dz. U. z 1999 r., Nr 43, poz. 430 z późniejszymi zmianami);
  - ✓ ustawa z dnia 31 stycznia 1959 r. *o cmentarzach i chowaniu zmarłych* (Dz. U. z 2011 r. Nr 118, poz. 687 z późniejszymi zmianami);
  - ✓ ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. *o gospodarce nieruchomościami* (Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 z późniejszymi zmianami);
  - ✓ ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2015 r., poz. 782 z późniejszymi zmianami);
- ochrona środowiska, ochrona przyrody:
  - ✓ ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami);
  - ✓ ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późniejszymi zmianami);
  - ✓ ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 z późniejszymi zmianami);

- ✓ rozporządzenie Nr 12/91 Woj. Łódzkiego z dnia 16 grudnia 1991 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 11 poz. 235);
- ✓ rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 12 poz. 117);
- ✓ uchwała Nr XXVI/299/98 Rady Gminy w Rzgowie z dnia 26 marca 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody dotychczas nie figurujące w rejestrze pomników przyrody województwa łódzkiego;
- powierzchnia ziemi:
  - ✓ ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 909 z późniejszymi zmianami);
  - ✓ ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2015 r., poz. 196, z późniejszymi zmianami);
- odpady:
  - ✓ ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r., poz. 1399 z późniejszymi zmianami);
  - ✓ ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r., poz. 21 z późniejszymi zmianami);
- gospodarka wodno-ściekowa:
  - ✓ ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2015 r., poz. 139 z późniejszymi zmianami);
  - ✓ ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. prawo wodne (Dz. U. z 2012 r., poz. 145 z późniejszymi zmianami);
- powietrze, hałas:
  - ✓ rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112 z późniejszymi zmianami);
- zabytki:
  - ✓ ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 z późniejszymi zmianami).

1.2. Przedmiot i cel opracowania

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania ustaleń projektu Studium... na środowisko obszaru objętego uchwałą Nr XLV/413/2014 Rady Miejskiej w Rzgowie z dnia 28 kwietnia 2014 roku tj. gminy w jej administracyjnych granicach, jak również terenów pozostających w najbliższym jej sąsiedztwie.

Podstawowym celem prognozy jest wykazanie, jak określone w projekcie Studium... kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy wpłyną na środowisko i czy, a jeśli tak, to w jakim stopniu naruszą zasady prawidłowej gospodarki zasobami naturalnymi. Ze względu na dużą złożoność zjawisk przyrodniczych, ograniczony zakres rozpoznania środowiska oraz ogólny charakter dokumentów planistycznych, ocena potencjalnych przekształceń środowiska wynikających z projektowanego przeznaczenia terenu ma formę prognozy.

Do pozostałych celów realizacji prognozy zalicza się:

- wyeliminowanie jeszcze na etapie sporządzania projektu Studium, ustaleń sprzecznych z zasadami zrównoważonego rozwoju analizowanego obszaru i jego otoczenia;
- ocenę przyjętych kierunków zagospodarowania gminy w zakresie skutków oddziaływania na środowisko, a co za tym idzie określenie wpływu nowego przeznaczenia terenów na poszczególne rodzaje użytkowania oraz określenie warunków zagospodarowania tych obszarów;

- wprowadzenie ustaleń umożliwiających działalność gospodarczą na analizowanym terenie i zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej przy równoczesnym zachowaniu równowagi przyrodniczej i trwałości procesów przyrodniczych;
- ocenę na ile ustalenia projektu Studium... pozwolą na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska, na ile wzbogacą lub odtworzą obniżone, czy też zdegradowane wartości oraz w jakim stopniu spotęgują lub osłabiają istniejące zagrożenia, a także na ile stwarzają możliwość pojawienia się nowych szans dla ukształtowania wyższej jakości środowiska.

Reasumując prognoza nie jest dokumentem rozstrzygającym o słuszności realizacji zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych ustaleniami projektu Studium..., a jedynie przedstawia prawdopodobne skutki jakie niesie za sobą realizacja ustaleń projektu Studium... na poszczególne komponenty środowiska w ich wzajemnym powiązaniu, w szczególności na ekosystemy, krajobraz, a także na ludzi, dobra materialne oraz dobra kultury.

1.2.1. Przedmiot i cel projektu Studium...

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem, na podstawie którego władze określają politykę przestrzenną gminy. Służy definiowaniu i realizacji lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego. W celu skoordynowania zamierzeń projektowych na wszystkich poziomach planowania przestrzennego uwzględnią zasady określone w dokumentach wyższego rzędu (na szczeblu krajowym i wojewódzkim).

Studium... sporządza się obligatoryjnie dla całego obszaru w granicach administracyjnych gminy, a jego ustalenia są wiążące dla ustaleń sporządzanych planów miejscowych. Nie jest ono aktem prawa miejscowego, lecz pełni funkcje koordynujące względem ustaleń planów miejscowych. Posiada swoisty charakter „wytycznych” do sporządzania prawa miejscowego.

Podstawowym celem projektu Studium... jest identyfikacja uwarunkowań rozwojowych gminy Rzgów wynikających ze sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, zagospodarowania przestrzennego, następnie zidentyfikowania obszarów problemowych oraz określenia polityki przestrzennej gminy, wpisanej w politykę regionalną oraz krajową. Zatem jest to dokument określający uwarunkowania wynikające ze stanu istniejącego, a następnie wskazujący kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

Gmina Rzgów posiada dokument, jakim jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Pierwotna wersja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów została przyjęta przez Radę Gminy w 2000 roku. Było ono wykonane w trybie ustawy *o zagospodarowaniu przestrzennym* z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. 1994 nr 89 poz. 415 z późniejszymi zmianami). Zmiana statusu Rzgowa z ośrodka wiejskiego na miejski oraz dynamiczny rozwój gminy, związanym z jej atrakcyjnym położeniem przy szlakach komunikacyjnych spowodował wprowadzenie w dokumencie z 2000 r. licznych zmian merytorycznych i formalnych. Zmianę Studium... obejmującą obszar miasta i gminy Rzgów, wykonaną już w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* Rada Miejska przyjęła w dniu 27 grudnia 2007 roku uchwałą Nr XVII/102/2007.

W 2011 roku została przeprowadzona analiza polityki przestrzennej, która wykazała, że obowiązujące Studium... stało się w części nieaktualne i w pełni nie zabezpieczało już wszystkich potrzeb miasta, wynikających ze wzmożonego rozwoju przestrzennego i ekonomicznego. Ponadto Rada Ministrów, Rozporządzeniem z dnia 27 lipca 2010r. (Dz. U. Nr 138, poz.929) *w sprawie ustalenia granic i nazw gmin oraz siedzib ich władz, ustalenia granic niektórych miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta* (Dz. U. Nr 138, poz.929, sprost. Nr 09, poz.28) § 3 pkt 3 lit. b dokonała zmiany granic miasta Rzgów, która w konsekwencji doprowadziła do poszerzenia obszaru sołectwa Rzgów II i uszczuplenia obszaru sołectwa Gospodarz i sołectwa Grodzisko-Konstantyna. Wynikająca z powyższego kolejna edycja Studium... stanowiła fragmentaryczną zmianę w zakresie określonym w uchwale Nr VII/62/2011 z dnia 18 maja 2011 roku i uchwałą Nr VIII/77/2011 z dnia 15 czerwca 2011 roku. Dotyczyła ona jedynie fragmentu miasta

Rzgowa, części wsi Gospodarz, Guzew, Babichy, Czyżeminek oraz Bronisin Dworski. Była to nowelizacja dokumentu, nie zaś jego derogacja. W wersji ujednocionej została ona przyjęta przez Radę Miejską w Rzgowie uchwałą nr XXXI/291/2013 w dniu 27 marca 2013 r.

Również obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów nie zabezpiecza wszystkich istniejących potrzeb gminy i jej mieszkańców. W części stało się ono nieaktualne. Dlatego też zaistniała konieczność dostosowania dokumentu do obecnie istniejących i prognozowanych potrzeb rozwojowych gminy wynikających szczególnie z rozwoju gospodarczego miasta i gminy Rzgów oraz powstawania nowych funkcji. W związku z powyższym podjęto decyzję o konieczności opracowania zmiany dotychczasowego Studium... w zakresie obejmującym:

- dostosowanie do aktualnych przepisów prawa;
- uwzględnienie aktualnych czynników i barier rozwoju stwarzanych przez środowisko przyrodnicze;
- uwzględnienie istniejących i projektowanych na terenie gminy form ochrony przyrody;
- uwzględnienie obiektów o cechach zabytkowych, znajdujących się na terenie gminy, z uwzględnieniem gminnej ewidencji zabytków oraz Wojewódzkiego Rejestru Zabytków;
- rewaloryzacja i rehabilitacja terenów o wartościach kulturowych i historycznych;
- stworzenie zasad zagospodarowania na terenach w sąsiedztwie terenów objętych ochroną;
- wyznaczenie obszarów do rozwoju form aktywności ludzkiej oraz obszarów, na których obowiązuje zakaz zabudowy bądź ograniczenie zabudowy, przy uwzględnieniu wniosków osób prywatnych złożonych do projektu zmiany Studium...;
- wprowadzenie nowych terenów inwestycyjnych na obszarze gminy i miasta Rzgów;
- uwzględnienie zadań wynikających z opracowań wyższego rzędu;
- wprowadzenie nowych form atrakcyjnych dla mieszkańców, przy uwzględnieniu zasad ładu przestrzennego,
- stworzenie środowiska atrakcyjnego dla obecnych i nowych inwestorów.

Analizowany dokument nie jest kolejną edycją Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Ma postać opracowanego od podstaw nowego dokumentu podpartego uwarunkowaniami, które warunkują wyznaczanie kierunków w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*. Studium... jest materiałem określającym uwarunkowania wynikające ze stanu istniejącego oraz wskazującym kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

W pierwszym etapie pracy przeprowadzono szereg dogłębnych analiz z zakresu struktury funkcjonalno-przestrzennej i istniejącego stanu zagospodarowania, ochrony środowiska i przyrody, dziedzictwa kulturowego, potrzeb inwestycyjnych mieszkańców oraz infrastruktury technicznej i komunikacyjnej wynikające z:

- istniejącej struktury funkcjonalno - przestrzennej obszaru gminy;
- uwarunkowań w zakresie stanu środowiska przyrodniczego i jego ochrony;
- analizy występujących na terenie gminy udokumentowanych złóż kopalin;
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- stanu prawnego gruntów;
- analizy i oceny wniosków zgłoszonych do projektu zmiany Studium...;
- analizy ustaleń obowiązujących na terenie gminy dokumentów planistycznych;
- systemu komunikacji z zakresu dróg krajowych, powiatowych i gminnych;
- istniejącego uzbrojenia terenu.

Powyższa problematyka została przedstawiona opisowo w I rozdziale zatytułowanym „Część pierwsza Uwarunkowania rozwoju” oraz graficznie w postaci rysunku pt. „Uwarunkowania rozwoju gminy”

stanowiącym załącznik nr 2, który przedstawia najistotniejsze problemy stanowiące o uwarunkowaniach rozwoju gminy.

Wnikliwie przeprowadzone analizy dały możliwość do sformułowania wniosków i syntezy dalszego rozwoju gminy Rzgów. One to stały się podstawą do sformułowania, w następnym etapie prac planistycznych, zasad polityki przestrzennej rozwoju gminy oraz określenia głównych kierunków jej rozwoju. Powyższa problematyka również została przedstawiona w postaci opisowej – II rozdział zatytułowany „Część druga Kierunki zagospodarowania przestrzennego” oraz graficznie – rysunku pt. „Kierunki rozwoju gminy” stanowiącym załącznik nr 3.

1.3. Określenie zasięgu terenu objętego prognozą

Obszar objęty prognozą obejmuje miasto i gminę Rzgów w jej administracyjnych granicach. Powierzchnia obszaru objętego projektem Studium... oraz Prognozą wynosi 6698,67 ha. Jej rozciągłość południkowa wynosi 12,6 km, zaś równoleżnikowa zaledwie 8,7 km. Jest to jedna z centralnych gmin województwa łódzkiego, położona w powiecie łódzkim wschodnim, na południe od Łodzi (jedna z sześciu jednostek samorządowych wchodzących w skład powiatu). Sąsiaduje:

- ✓ od północy – z miastem Łódź (powiat miasto Łódź);
- ✓ od wschodu – z gminą Brójce (powiat łódzki wschodni);
- ✓ od południa – z gminą Tuszyn (powiat łódzki wschodni);
- ✓ od zachodu – z miastem Pabianice, gminą Pabianice i Ksawerów (powiat pabianicki).

Decyzja o przystąpieniu do sporządzania zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów została podjęta uchwałą Nr XLV/413/2014 Rady Miejskiej w Rzgowie z dnia 28 kwietnia 2014 roku

Zakres przestrzenny opracowania obejmuje obszar przedstawiony na rysunku prognozy. Odpowiada granicom administracyjnym gminy W zakresie powiązań i oddziaływań zewnętrznych zakres poszerzono poza opisywany obszar gminy.

1.4. Powiązania projektu z innymi dokumentami

Główne zobowiązania międzynarodowe Polski w dziedzinie ochrony środowiska wynikają z członkostwa w Unii Europejskiej. Spośród dokumentów programowych Unii istotnych dla wprowadzania koncepcji trwałego i zrównoważonego rozwoju należy wyróżnić:

- „VI Program Działań Unii Europejskiej zatytułowany „Środowisko 2010 – Nasza Przyszłość, Nasz Wybór” – jest to już szósty program polityki ekologicznej Unii, który formułuje 4 priorytetowe cele działania w zakresie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010:
  - ✓ zmiany klimatyczne – celem jest ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 8% w latach 2008 – 2012 (wspieranie zużycia odnawialnych źródeł energii);
  - ✓ przyroda i bioróżnorodność – przywrócenie struktury i funkcjonowania systemów przyrodniczych;
  - ✓ środowisko a zdrowie – redukcja zagrożenia pestycydami i chemikaliami;
  - ✓ zasoby naturalne i odpady – zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i zmniejszenie ilości odpadów;wyznaczają one cele strategiczne dotyczące ochrony środowiska i na jego podstawie przyjmowane są programy lokalne, regionalne i krajowe;
- „Odnowiona Strategia Zrównoważonego Rozwoju UE”, która za jeden z głównych celów uznaje ochronę środowiska naturalnego poprzez:
  - ✓ zachowanie potencjału Ziemi,
  - ✓ respektowanie ograniczeń naturalnych zasobów,

- ✓ zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska naturalnego i poprawy jego jakości,
- ✓ przeciwdziałanie i ograniczenie zanieczyszczeniu środowiska,
- ✓ propagowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji, tak by oddzielić wzrost gospodarczy od degradacji środowiska.

Ponadto wyodrębniono siedem głównych wyzwań, którym przypisano cele ostateczne i operacyjne oraz działania:

- ✓ ograniczenie zmian klimatycznych oraz zwiększenie udziału czystej energii (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, zwiększenie udziału paliw alternatywnych),
  - ✓ zrównoważony transport - proekologiczna przebudowa modelu transportowego (wzrost udziału transportu kolejowego, wodnego i publicznego w strukturze transportu ogółem),
  - ✓ promowanie zrównoważonej konsumpcji i produkcji (zwiększenie udziału ochrony środowiska w rozwoju gospodarczym),
  - ✓ racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi (unikanie ich nadmiernej eksploatacji) oraz zahamowanie degradacji różnorodności biologicznej,
  - ✓ zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego (bezpieczeństwo i wysoka jakość produktów żywnościowych, produkcja i użytkowanie środków chemicznych w sposób bezpieczny dla zdrowia ludzi i środowiska),
  - ✓ promowanie integracji i solidarności społecznej oraz stabilnej jakości życia,
  - ✓ wyzwania w zakresie globalnego ubóstwa i trwałego rozwoju.
- „*Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” – dokument programowy Komisji Europejskiej, który obejmuje rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku; pośród celów nadrzędnych mających znaczenie dla środowiska wskazano osiągnięcie celu 20/20/20 w zakresie klimatu i energii - ograniczenie emisji CO₂ (nawet o 30%), zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii, zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%.

Cele przedstawione w ww. dokumentach Wspólnoty Europejskiej są podstawą rozwiązań prawnych obowiązujących w Polsce.

Najważniejszym z nich jest *Konstytucja Rzeczypospolitej Polski*, która w artykule piątym uznaje zrównoważony rozwój jako zasadę, którą kierować powinno się Państwo¹. Politykę państwa w zakresie ochrony środowiska wyznaczają m.in.:

- „*Polska 2025. Długookresowa Strategia Trwałego i Zrównoważonego Rozwoju*”² – pierwsza próba określenie wizji Polski do roku 2025 wskazująca główne kierunki działań w zakresie polityki społecznej, rozwoju gospodarki i polityki państwa w zakresie ochrony środowiska, gospodarki przestrzennej i regionalnej. Strategia oparta została na koncepcji trwałego i zrównoważonego rozwoju.
- „*II Polityka Ekologiczna Państwa*”³ – określa cele oraz zakres działań na rzecz ochrony środowiska w trzech horyzontach czasowych: 2002, 2010, 2025 (pierwsze dwa okresy związane z procesem integracji z Unią Europejską). Wskazuje on narzędzia ochrony środowiska (instytucjonalne, prawne, gospodarcze, naukowe) oraz problemy związane ze współpracą międzynarodową, ze szczególnym uwzględnieniem UE. Za główny cel uznaje zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, przy założeniu, że skuteczna regulacja i reglamentacja korzystania ze środowiska nie dopuści do powstania zagrożeń dla jakości i trwałości zasobów przyrodniczych.

---

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz. U. Nr 78, poz. 483.

² Polska 2025. Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju, Rada Ministrów, Narodowe Centrum Studiów Strategicznych przy współpracy Ministra Środowiska, Warszawa, 2000.

³ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w czerwcu 2000 r. i Sejm RP w sierpniu 2001 r.

- „*Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*”⁴ – to dokument strategiczny wskazujący na główne wyzwania i najważniejsze priorytety polityki ekologicznej RP w najbliższych 4-8 latach. Stanowi o konieczności wprowadzenia w życie zasad zrównoważonego rozwoju. Główne cele to m.in.:
  - ✓ uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych,
  - ✓ aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska,
  - ✓ udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
  - ✓ ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody,
  - ✓ poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

W celu realizacji polityki ekologicznej państwa uchwalany jest wojewódzki, powiatowy lub gminny program ochrony środowiska. Integralną część programu ochrony środowiska stanowi plan gospodarki odpadami.

- „*Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2012*”⁵ – jest to program, który: wskazuje wojewódzkie priorytety i cele ochrony środowiska do 2015 roku z perspektywą do roku 2019 wraz z działaniami prowadzącymi do ich osiągnięcia; określa harmonogram realizacji zadań na lata 2012-2019, zasady zarządzania programem oraz źródła finansowania jego wdrażania. Główne priorytety ekologiczne wyznaczone przez program to:
  - ✓ Ochrona zasobów naturalnych rozumiana jako: ochrona zasobów przyrodniczych, ochrona i zwiększanie zasobów leśnych, ochrona gleb użytkowanych rolniczo, racjonalna eksploatacja kopalni i ochrona złóż, rekultywacja terenów zdegradowanych, zmniejszenie materiałochłonności produkcji;
  - ✓ Ochrona jakości powietrza rozumiana jako: wdrażanie programów ochrony powietrza (POP); opracowanie i wdrażanie Programów ograniczenia niskiej emisji (PONE) dla terenów wskazanych w POP; modernizacje przez zakłady przemysłowe istniejących technologii i wprowadzanie nowych, nowoczesnych urządzeń; zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii; prowadzenie działań energooszczędnych w mieszkalnictwie i budownictwie; ograniczanie emisji ze środków transportu;
  - ✓ Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych oraz ochrona przed powodzią i suszą realizowana poprzez: racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, ochrona wód przed zanieczyszczeniami ze źródeł punktowych i obszarowych, rozwój małej retencji wodnej, odbudowa melioracji podstawowych i szczegółowych w celu przeciwdziałania skutkom suszy i powodzi;
  - ✓ Racjonalna gospodarka odpadami - zapobieganie i minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów, rozbudowa lub budowa Zakładów Zagospodarowania Odpadów (ZZO), zamykanie i rekultywacja składowisk odpadów;
  - ✓ Realizacja programu ochrony środowiska przed hałasem;
  - ✓ Edukacja ekologiczna na temat rzeczywistej skali zagrożenia emisją pól oraz zachowanie stref bezpieczeństwa przy lokalizacji obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne;
  - ✓ Edukacja ekologiczna - prowadzenie edukacji na rzecz zrównoważonego rozwoju, dotyczącej wszystkich elementów środowiska;
  - ✓ Działania zapobiegające powstawaniu poważnych awarii w zakładach oraz w trakcie przewozu materiałów niebezpiecznych - szybkie usuwanie skutków poważnych awarii.

---

⁴ „Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, Minister Środowiska, Warszawa, 2008

⁵ Jest to program do roku 2015 w perspektywie do 2019 roku, który został przyjęty Uchwałą Nr XXIV/446/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 29 maja 2012 roku

Powyższe priorytety będą realizowane przez cele ekologiczne, które zostały ujęte w aspekcie trzech bloków tematycznych, tj.: kierunki działań systemowych, ochrona zasobów naturalnych, poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Program realizuje misję: „*Podniesienie atrakcyjności województwa w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowania różnorodności miejsc*” określonej w „*Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020*”⁶.

- „*Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego*”⁷ – jest to dokument, którego głównym celem jest wskazanie podstawowych problemów w zakresie ochrony środowiska, przedstawienie perspektywicznych kierunków ich rozwiązywania, szczególnie tych uznanych za priorytetowe oraz stworzenie podstaw dla tworzenia szczegółowych planów działania (w tym inwestycyjnych). Program zawiera diagnozę stanu środowiska i tendencje jego przekształceń w powiecie łódzkim wschodnim, cele ekologiczne do osiągnięcia w perspektywie 8-letniej, a także szczegółowe zestawienia zadań do realizacji w perspektywie 4-letniej, ze wskazaniem zadań priorytetowych. W programie uwzględniono wszystkie aspekty ochrony środowiska i zrównoważonego użytkowania jego zasobów. Najistotniejsze zadania do rozwiązania w najbliższych latach to:

- ✓ poprawa jakości powietrza,
- ✓ poprawa bilansu hydrologicznego,
- ✓ zachowanie naturalnej rzeźby terenu, struktury geologicznej i likwidacji powstałych szkód,
- ✓ poprawa klimatu akustycznego,
- ✓ poprawa bezpieczeństwa ekologicznego.

Uwzględniono wykaz instrumentów prawnych z zakresu ochrony środowiska będących w zakresie kompetencji władz powiatu. Program ochrony środowiska dla powiatu łódzkiego wschodniego nie jest dokumentem prawa miejscowego, lecz opracowaniem o charakterze operacyjnym.

- „*Program Ochrony Środowiska na lata 2004 – 2012 dla gminy Rzgów*”⁸ – to opracowanie mające na celu umożliwienie kompleksowego i efektywnego zarządzania ochroną środowiska oraz zapewnić niezbędną koordynację działań proekologicznych w gminie. Jest to długoterminowy plan strategiczny do 2012 r. i jednocześnie plan wdrożeniowy na lata 2005-2008. Jego podstawowe zadanie to identyfikacja zadań własnych gminy związanych z ochroną środowiska i możliwych do finansowania ze środków zewnętrznych. Główne cele środowiskowe przyjęte do realizacji w latach 2004 – 2012 uwzględniające uwarunkowania środowiskowe, przestrzenne i potrzeby gmin to:

- ✓ zmniejszenie obciążenia środowiska odpadami,
- ✓ poprawa jakości wód powierzchniowych oraz ograniczenie zagrożenia jakości wód podziemnych,
- ✓ poprawa klimatu akustycznego i utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych,
- ✓ podwyższenie walorów krajobrazowych gminy,
- ✓ edukacja ekologiczna,
- ✓ bezpieczeństwo ekologiczne (powodzie, pożary, zagrożenia chemiczne),
- ✓ poprawa jakości powietrza,
- ✓ poprawa bilansu hydrologicznego,
- ✓ zachowanie naturalnej rzeźby terenu, struktury geologicznej i likwidacja powstałych szkód,
- ✓ racjonalne wykorzystanie zasobów glebowych i surowców mineralnych.

---

⁶ „Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020”, Łódź, 2006.

⁷ Przyjęty uchwałą Nr 99/XI/2003 Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 22 grudnia 2003 r. Integralną część stanowi „Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Łódzkiego Wschodniego”.

⁸ Program ochrony środowiska na lata 2004 – 2012 dla gminy Rzgów, czerwiec 2004, „EKO-KOMPLEKS”, Rzgów (załącznik do Uchwały Nr XXII/193/2004 Rady Gminy Rzgów z dnia 29 czerwca 2004 r.)

Dla osiągnięcia ww. priorytetów *Program...* wyznacza cele i zadania długo- oraz krótkookresowe oraz określa strategię ich realizacji poprzez wytyczenie kierunków działań. Ponadto przedstawia harmonogram realizacji poszczególnych zadań z uwzględnieniem instrumentów finansowania.

- „*Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Rzgów - aktualizacja*”⁹ – zawiera on analizę stanu gospodarki odpadami na terenie gminy (rodzaj, ilość, źródła powstawania odpadów oraz system zbierania odpadów) oraz prognozę dalszych zmian w zakresie gospodarki odpadami. Uwidacznia główne problemy gospodarki odpadami gminy i przedstawia propozycję docelowego systemu gospodarki odpadami opartej o system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz ich odzyski i recykling. Określa cele i działania zmierzające do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ograniczenia ich ilości i negatywnego oddziaływania na środowisko. Ważnym celem jest pełna ewidencja wytwarzanych odpadów i ich obrotu. W części końcowej przedstawia harmonogram realizacji poszczególnych zadań z uwzględnieniem instrumentów finansowania oraz sposób monitoringu i oceny wdrażania planu.

Zarówno *Program ochrony środowiska dla gminy* oraz *Plan gospodarki odpadami dla gminy* wymaga weryfikacji i uaktualnienia do obecnej sytuacji gminy.

1.4.1. Powiązania projektu Studium... z innymi dokumentami

W celu koordynacji zamierzeń projektowych na wszystkich poziomach planowania przestrzennego, projekt zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów uwzględnia wytyczne określone na poziomie:

I. Ponadregionalnym - krajowym:

- „*Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030*”¹⁰ – to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Przedstawia on wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych 20 lat oraz określa cele i kierunki polityki przestrzennej służące jej realizacji. Wprowadza zasadę współzależności celów polityki przestrzennej z celami polityki regionalnej. Celem strategicznym KPZK 2030 jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. Cel strategiczny będzie realizowany poprzez cele operacyjne:
  - ✓ podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej (chodzi o ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego, która sprzyja spójności);
  - ✓ poprawa spójności wewnętrznej kraju (przez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków do rozwoju oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów);
  - ✓ poprawa dostępności terytorialnej kraju (przez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej);
  - ✓ kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;
  - ✓ zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
  - ✓ przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego, jako ważnego elementu warunkującego rozwój kraju.

---

⁹ Gminny Plan Gospodarki Odpadami został zatwierdzony uchwałą Nr XXII/194/2004 Rady Gminy Rzgów z dnia 29 czerwca 2004 r. W 2009 r. powyższy dokument został zaktualizowany - na lata 2009 – 2012 z perspektywą do 2016 r. (Rzgów, październik 2009 r.)

¹⁰ Została przyjęta przez rząd uchwałą z dnia 13 grudnia 2011 r.

Zgodnie z Koncepcją... w 2030 r. Polska przestrzeń będzie bardziej zintegrowana w układach międzynarodowych. Warszawa i pozostałe ośrodki metropolitalne (w tym Łódź) będą lepiej powiązane funkcjonalnie (głównie gospodarczo) między sobą, a także z podobnymi obszarami UE. Polska będzie krajem o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowanym, sprawnie zarządzanym i bezpiecznym, jako efekt zachodzących jednocześnie procesów gospodarczych, społecznych, przestrzennych i cywilizacyjnych.

- „Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015” – podstawowy dokument strategiczny określający cele i priorytety polityki rozwoju w perspektywie najbliższych lat oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Stanowi on punkt odniesienia zarówno dla innych strategii opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego.

Priorytetami strategicznymi są:

- ✓ Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki;
- ✓ Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej;
- ✓ Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości;
- ✓ Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwo;
- ✓ Rozwój obszarów wiejskich;
- ✓ Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Województwo łódzkie wspierane będzie w działaniach zmierzających do:

- ✓ poprawy jego dostępności drogowej, kolejowej i lotniczej, szczególnie w relacjach z Warszawą oraz innymi metropoliami,
  - ✓ rozwoju Centralnego Węzła Komunikacyjnego – skrzyżowanie autostrad A1 i A2 oraz dróg ekspresowych S-8, S14, i S-74,
  - ✓ wzmocnienia funkcji metropolitarnej Łodzi,
  - ✓ rozwoju regionalnego potencjału akademickiego i naukowo-badawczego,
  - ✓ wzmocnienia sieci instytucji wspierających przedsiębiorczość, w tym na terenach wiejskich.
- „Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie” – celem strategicznym wyznaczonym przez ten dokument jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych polskiej przestrzeni dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Kładzie akcent na uwzględnienie ważnej roli rządu i samorządów województw. Cele szczegółowe, jakie mają przyczynić się do osiągnięcia celu głównego to:
    - ✓ wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów,
    - ✓ budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych,
    - ✓ tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

II. Regionalnym – wojewódzkim i powiatowym:

- „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” – aktualizacja¹¹ - jest to strategiczny dokument opracowany przez samorząd województwa określający zasady kształtowania struktury przestrzennej województwa w długim horyzoncie czasowym. Stanowi element regionalnego planowania strategicznego, który odgrywa koordynacyjną rolę pomiędzy planowaniem krajowym a planowaniem miejscowym. Powyższy dokument formułuje cele i kierunki polityki przestrzennej dla województwa, dając jednocześnie wytyczne dla kształtowania polityki w programach operacyjnych i programach rozwoju niższego szczebla. Za nadrzędny cel polityki zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego przyjmuje kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, warunkującej dynamizację rozwoju zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju poprzez¹²:

- ✓ wykorzystanie cech położenia w centrum Polski,
- ✓ wykorzystanie endogenicznego potencjału regionu,
- ✓ trwałe zachowanie środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- ✓ dążenie do budowy wewnętrznej spójności regionu.

Główne cele polityki rozwoju przestrzennego województwa do 2030 r. przyjęte w powyższym dokumencie to:

- ✓ równoważenie systemu osadniczego i poprawa spójności terytorialnej regionu,
- ✓ zwiększenie dostępności województwa poprzez rozwój ponad lokalnych systemów infrastruktury,
- ✓ kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych regionu,
- ✓ ochrona i poprawa stanu środowiska, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego,
- ✓ minimalizacja zagrożeń i obszarów problemowych.

Realizacja określonych w dokumencie celów i kierunków działań polityki rozwoju przestrzennego województwa pozwoli na osiągnięcie do 2030 r. wysokiej pozycji konkurencyjnej regionu na arenie krajowej i międzynarodowej oraz na realizację przyjętej wizji rozwoju przestrzennego.

Projekt Studium... anektuje wytyczne „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” – aktualizacja dotyczące gminy Rzgów. Plan... zalicza gminę Rzgów do obszaru powiązań funkcjonalnych Aglomeracji Łódzkiej jako ośrodek determinujący rozwój regionu. W strukturze funkcjonalnej została ona wskazana jako lokalny ośrodek o wysokim społeczno – gospodarczym poziomie rozwoju.

---

¹¹ Przyjęta uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r. W dokumencie tym mają swoje odzwierciedlenie wytyczne z „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” (KPPZK). Ważniejsze zadania mające pośredni wpływ na politykę i kierunki rozwoju gminy to:

- rozwój Łódź jako potencjalnego ośrodek rozwoju społeczno – gospodarczego o znaczeniu europejskim tzw. europole – ośrodek przedsiębiorczości i innowacyjności;
- stworzenie strefy dwubiegunowego połączenia ośrodków Łodzi i Warszawy – strefa aktywnej restrukturyzacji – cel stworzenie warunków wzrostu efektywności gospodarowania;
- kształtowanie krajowej sieci ekologicznej ECONET, w tym sieci NATURA 2000 (gmina poza zasięgiem sieci);
- rozwój sieci kolejowej, w tym Kolej Dużych Prędkości Warszawa – Łódź - Wrocław/Poznań (gmina poza zasięgiem);
- rozwój sieci drogowej, w tym autostrady A-1 i A-2;
- rozwój transportu lotniczego;
- rozwój telekomunikacji, w tym zaprojektowanie i budowa ISDN - zintegrowanej sieci usług cyfrowych włączonej w EURO- ISDN i sieć globalną.

¹² Cel ten został przyjęty za „Strategią Rozwoju Województwa” (dokument przyjęty na lata 2007-2020 przez Sejmik Województwa Łódzkiego uchwałą Nr LI/865/2006 z dnia 31 stycznia 2006 r.), która definiuje misję dla regionu w następujący sposób - „podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkanu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc”.

Nadmienić należy, że podjęte zostały prace nad zmianą „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego” zainicjowane Uchwałą nr IV/42/15 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 27 stycznia 2015 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia projektu planu zagospodarowania województwa łódzkiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi.

- „Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020”¹³ - jest to dokument, który wskazuje wizję rozwoju regionu: „Region spójny terytorialnie wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia”. Założeniem Strategii... jest wskazanie działań rozwojowych skoncentrowanych w 3 sferach, które podzielone zostały na 14 obszarów:
  - ✓ Sfera społeczna: wiedza i kompetencje, jakość życia, polityka społeczna, społeczeństwo obywatelskie;
  - ✓ Sfera ekonomiczna: dostępność, baza gospodarcza, społeczeństwo informacyjne, obszary wiejskie, rynek pracy, wizerunek;
  - ✓ Sfera funkcjonalno – przestrzenna: system osadniczy, ład przestrzenny, tożsamość regionalna, ochrona środowiska.

Strategia kreuje politykę regionalną, która będzie realizowana w dwóch płaszczyznach – polityka horyzontalna i polityka terytorialno – funkcjonalna. Polityka horyzontalna skierowana jest do wszystkich podmiotów funkcjonujących na terenie województwa i odnosi się do jego całego obszaru. Składają na nią trzy filary rozwoju – spójność: gospodarcza, społeczna i przestrzenna, które mają decydować o sukcesie regionu łódzkiego. Polityka terytorialno – funkcjonalna koncentruje się na współpracy jednostek samorządu terytorialnego, a jej celem jest eliminacja dysproporcji między gminami i tworzenia wspólnych projektów oraz zadań.

- „Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego”¹⁴ - jest to dokument, który wskazuje tożsame cele strategiczne i cele operacyjne:
  - ✓ Poprawa poziomu życia mieszkańców;
  - ✓ Wzrost konkurencyjności powiatu w sferze społeczno – gospodarczej;
  - ✓ Zachowanie i wykorzystanie walorów przyrodniczo – krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego powiatu.

Gmina Rzgów przyjęła takie same cele i priorytety w „Strategii Rozwoju Gminy Rzgów”, co daje większe możliwości i prawdopodobieństwo osiągnięcia sukcesu.

III. Lokalnym – gminnym:

- „Strategia Rozwoju Gminy Rzgów”¹⁵ – została ona przyjęta na lata 2013 – 2020 i stanowi podstawowy dokument długofalowej polityki lokalnej. Jest on kompatybilny z wojewódzkim dokumentem strategicznym (tj. „Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020”) oraz stanowi element wyjściowy dla przygotowywania dalszych planistycznych dokumentów samorządowych. Definiuje on misję rozwoju gminy rozumianą jako: „Stale i konsekwentne dążenie do podnoszenia jakości życia mieszkańców oraz stworzenia optymalnych warunków do rozwoju jednostki, rodziny jak i całej społeczności w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, z uwzględnieniem zasobów

---

¹³ Przyjęta uchwałą Nr XXXIII/644/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 lutego 2013 r. w sprawie uchwalenia zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2020 i zmiany jej nazwy na Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020.

¹⁴ Przyjęta uchwałą Nr 206/XIX/2008 Rady Powiatu Łódzkiego Wschodniego z dnia 28 lutego 2008 r.

¹⁵ Przyjęta uchwałą Nr XLI/378/2013 Rady Miejskiej w Rzgowie z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Rzgów na lata 2013 - 2020.

środowiskowych i dziedzictwa kulturowego oraz ambicji, aktywności, równych szans i przedsiębiorczości mieszkańców”.

Ponadto powyższy dokument określa cel nadrzędny i cele główne rozwoju gminy. Jako cel nadrzędny rozwoju gminy wskazuje *Poprawę jakości życia mieszkańców poprzez trwały, zrównoważony rozwój społeczno - gospodarczy oraz wzrost konkurencyjności Rzgowa w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym poprzez wzrost jej znaczenia w obszarze metropolitalnym Łodzi, jako miejsca o wysokiej atrakcyjności zamieszkania i prowadzenia biznesu.* Za cel główny uznano zrównoważony rozwój gminy, który należy osiągnąć w założonym okresie planistycznym, czyli do końca roku 2020. Powyższe cele będą realizowane poprzez główne kierunki rozwoju, zdefiniowane jako:

- ✓ Stabilny rozwój gospodarczy Gminy Rzgów,
- ✓ Lepsze warunki życia mieszkańców.

Wskazane zostały również cele strategiczne rozumiane jako kierunki rozwoju:

- ✓ Infrastruktura techniczna – modernizacja i rozbudowa sieci wodno-ściekowej oraz stworzenie możliwości rozwoju OZE na terenie gminy;
  - ✓ Utworzenie nowych oraz rozbudowę istniejących stref aktywności gospodarczej;
  - ✓ Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej, kulturalnej i oświatowej;
  - ✓ Rozwój społeczeństwa informacyjnego;
  - ✓ Rozwój rolnictwa poprzez zastosowanie nowoczesnych form hodowli i upraw w gminie.
- „*Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Rzgów*” na lata 2007 – 2015 – to dokument strategiczny, który kreśli kierunki wieloletniego rozwoju. Odpowiada on trosce lokalnego samorządu o rozwój gminy. Definiuje misję gminy w następujący sposób: *„stałe i konsekwentne dążenie do podnoszenia jakości życia mieszkańców gminy oraz stworzenia optymalnych warunków do rozwoju jednostki, rodziny jak i całej społeczności w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, z uwzględnieniem zasobów środowiskowych i dziedzictwa kulturowego gminy oraz ambicji, aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców”.* Będzie ona realizowana poprzez cele ogólne - *stabilny, zrównoważony rozwój gospodarczy gminy i lepsze warunki życia jej mieszkańców* oraz szczegółowe:
    - ✓ ochrona środowiska naturalnego (w tym zbiorników retencyjnych na ciekach przepływających przez gminę);
    - ✓ rozwój i modernizacja infrastruktury technicznej (wodociągowej i kanalizacyjnej);
    - ✓ poprawa stanu technicznego dróg – modernizacja nawierzchni dróg gminnych, powiatowych;
    - ✓ poprawa bezpieczeństwa i ochrony zdrowia mieszkańców;
    - ✓ rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej i kulturalnej;
    - ✓ rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej (boisk, placów zabaw, terenów zielonych, parków, innych miejsc wypoczynku, ścieżek rowerowych).
  - Prawo miejscowe – miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:
    - ✓ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów (uchwała Nr XI/95/2003 Rady Gminy Rzgów z dnia 22 lipca 2003 r.)¹⁶ – dokument prawa miejscowego, obejmujący obszar gminy w jej granicach administracyjnych z 2001 roku z wyłączeniem działek o numerach ewidencyjnych: 1276, 1273/2, 1273/3, 1273/4, 1275, 1274, 1272/1, 1272/5, 1272/6, 1272/7, 1272/8, 1271, 1270, 1269, 1268, 1267/2, 1267/3, 1267/4 położonych w Rzgowie przy ulicach Tuszyńska – Literacka. Jego celem jest przekształcenie zainwestowania na obszarze gminy w sposób umożliwiający wyznaczenie nowych terenów budowlanych i poprawę ładu przestrzennego, przy minimalizacji wzajemnych konfliktów i optymalizacji korzyści,

---

¹⁶ Dz. U. Woj. Łódzkiego z dnia 15 września 2003 r. Nr 255, poz. 2270

wynikających ze wspólnych działań, z jednoczesną ochroną walorów środowiska przyrodniczego.

Plan określa: zasady ochrony dóbr kultury, warunki ochrony środowiska, ogólne warunki zabudowy i zagospodarowania terenu, zasady wyposażenia w infrastrukturę techniczną (woda, ścieki sanitarne, wody opadowe, energia elektryczna, ciepło, gaz, telekomunikacja), warunki obsługi komunikacyjnej, przeznaczenie dla poszczególnych terenów i warunki ich zabudowy i zagospodarowania.

- ✓ Ponadto na terenie gminy i miasta Rzgów obowiązują następujące plany zagospodarowania przestrzennego, w części będące zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów:
- uchwała Nr XXXIV/282/97 z dn. 29.12.1997 r. – Rzgów ul. Literacka (działki nr 1654/2, 1654/3);
  - uchwała Nr XXXIV/283/97 z dn. 29.12.1997 r. – Gospodarz (działki nr ewid. 206/11, 207/10, 208/9, 209/10);
  - uchwała Nr XII/80/99 z dn. 14.10.1999 r. – Rzgów (teren położony między ul. Żeromskiego, trasą nr 1, drogą do wsi Babichy, granicą administracyjną sołectwa Rzgów z wsią Guzew);
  - uchwała Nr XVIII/138/2000 z dn. 26.06.2000 r. – Starowa Góra – „WSCHÓD” (teren położony w rejonie ulicy Zamkowej, Frontowej, Centralnej);
  - uchwała Nr XXIX/240/2001 z dn. 24.10.2001 r. – Starowa Góra – „Zachód” i część wsi Stara Gadka (ul. Szeroka, Czartoryskiego, Wiekowa, granice m. Łódź z wyłączeniem działek położonych przy ul. Mieszka I, Mieszka II, Mieszka III);
  - uchwała Nr XXXVIII/315/2002 z dnia 11.06.2002 r. – Starowa Góra – „POŁUDNIE” (ul. Kanałowa, Graniczna, Topolowa, nowoprojektowana);
  - uchwała Nr XIX/160/2004 z dn. 01.04.2004 r. – Starowa Góra „Zachód” i część wsi Stara Gadka - ul. Mieszka I, Mieszka II, Mieszka III;
  - uchwała Nr XIX/161/2004 z dn. 01.04.2004 r. – Część m. Rzgów, Gospodarz, Guzew, Babichy;
  - uchwała Nr XXVII/237/2004 z dn. 16.12.2004 r. – Część wsi Starowa Góra Południe;
  - uchwała Nr XXXVI/275/2005 z dn. 28.06.2005 r. – Część m. Rzgów pomiędzy ul. Ustronną, Katowicką, Graniczną i granicami działki 1081;
  - uchwała Nr XLVII/353/2006 z dn. 29.06.2006 r. – Część wsi Starowa Góra Południe (część północno - wschodnia) - ul. Zagłoby, Zamkowa, Centralna i Szeroka;
  - uchwała Nr XLVII/354/2006 z dn. 29.06.2006 r. – Część m. Rzgów - ul. Zachodnia, Rudzka, Cementarna i granice działek 659/1, 658/2, 658/3,4,5;
  - uchwała Nr XXI/130/2008 z dnia 18.03.2008 r. – Część m. Rzgowa ul. Rudzka (działki o nr ewid. 702, 703, 704, 705);
  - uchwała Nr XXXI/201/2008 z dnia 18.11.2008 r. – Część miejscowości Konstancyzna (sołectwo Grodzisko – Konstancyzna);
  - uchwała Nr XXXVII/237/2009 z dnia 04.03.2009 r. – Część wsi Gospodarz przy ulicy Cegielnianej;
  - uchwała Nr XXXIX/269/2009 z dnia 29.04.2009 r. – Część m. Rzgów ul. Ogrodowa – Literacka (działki o nr ewid. 1630, 1644, 1645, 1646, 1647, 1648, 1649/16, 1649/17, 1649/8, 1649/9, 1649/10, 1649/11, 1649/12, 1650/4, 1651);
  - uchwała Nr XXXIX/271/2009 z dnia 29.04.2009 r. – Część m. Rzgów rejon ulicy Tuszyńskiej i ulicy Literackiej (dz. o nr ewid. 1283, 1284/2, 1284/3);
  - uchwała Nr XLVII/346/2009 z dnia 14.10.2009 r. – Część m. Rzgów ul. Dąbrowskiego, ul. Kusocińskiego, ul. Krasickiego;

- uchwała Nr XLVIII/358/2009 z dnia 03.12.2009 r. – Część wsi Grodzisko;
- uchwała Nr XLVIII/360/2009 z dnia 03.12.2009 r. – Część m. Rzgowa rejon ulic Tuszyńskiej i Literackiej;
- uchwała Nr LI/389/2010 z dnia 17.03.2010 r. – Część m. Rzgów ul. Katowicka, ul. Rzemieślnicza, ul. Tuszyńska;
- uchwała Nr LV/434/2010 z dnia 09.06.2010 r. – Część miejscowości Bronisin Dworski;
- uchwała Nr LV/436/2010 z dnia 09.06.2010 r. – Część m. Rzgów rejon ul. Tuszyńskiej i ul. Literackiej;
- uchwała Nr LV/432/2010 z dnia 09.06.2010 r. – Część wsi Bronisin Dworski;
- uchwała Nr IV/24/2011 z dnia 2.02.2011 r. – Część m. Rzgowa w rejonie ulic Katowickiej, Żeromskiego i Kusocińskiego;
- uchwała Nr V/39/2011 z dnia 16.03.2011 r. – Fragment m. Rzgowa rejon ulicy Glinianej;
- uchwała Nr V/41/2011 z dnia 16.03.2011 r. – Część wsi Starowa Góra rejon ulicy Okiennej działka o nr ewid. 240/10;
- uchwała Nr V/43/2011 z dnia 16.03.2011 r. – Część m. Stara Gadka, Gospodarz, rejon ul. Czartoryskiego, ul. Nasiennej, ul. Kombajnowej;
- uchwała Nr XVII/160/2012 z dnia 15.02.2012 r. – Część m. Rzgów rejon ul. Wąwozowa, ul. Tuszyńska, ul. Letniskowa, ul. Kusocińskiego;
- uchwała Nr XXV/221/2012 z dnia 19.09.2012 r. – Część m. Rzgów rejon ul. Letniskowej, ul. Tuszyńskiej, ul. Stadionowej, ul. Kusocińskiego;
- uchwała Nr XXV/223/2012 z dnia 19.09.2012 r. – Część m. Rzgów rejon ul. Stadionowej, ul. Tuszyńskiej, ul. Rzemieślniczej, ul. Kusocińskiego;
- uchwała Nr XXX/277/2013 z dnia 23.01.2013 r. – Część m. Rzgów rejon ul. Nadrzecznej (działki o nr 1874 i 1093/56);
- uchwała Nr XXXIV/313/2013 z dnia 05.06.2013 r. – Część wsi Stara Gadka rejon ulicy Uczniowskiej (działki 110/1, 110/3, i część działki 110/5);
- uchwała Nr XLI/370/2013 z dnia 18.12.2013 r. – Część m. Rzgów rejon ul. Łódzka – Graniczna;
- uchwała Nr XLI/372/2013 z dnia 18.12.2013 r. – Część wsi Starowa Góra rejon ul. Inspektowej (działka nr 384/28);
- uchwała Nr XLII/382/2014 z dnia 15.01.2014 r. – Część m. Rzgów rejon ulic: Bema - Górna - Słoneczna – Łódzka;
- uchwała Nr XLII/384/2014 z dnia 15.01.2014 r. – Część m. Rzgów rejon ulic: Kopernika - Bema - Górna – Łódzka;
- uchwała Nr XLIII/398/2014 z dnia 19.03.2014 r. – Część działek nr ewid. 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390/1, 391 położonych w obrębie geodezyjnym Kalino;
- uchwała Nr XLV/419/2014 z dnia 29.04.2014 r. – Część miasta Rzgowa, rejon ulic Grodziska – Południowa - Gliniana i części wsi Grodzisko;
- uchwała Nr LIII/456/2014 z dnia 29.10.2014 r. – Część wsi Czyżeminek (działki nr 97/1, 204/1, 204/2, 204/3, 204/4, 204/5, 204/6, cz. dz. 97/2, 99, 100/2);
- uchwała Nr LIII/457/2014 z dnia 29.10.2014 r. – Część wsi Bronisin Dworski;
- uchwała Nr LIII/458/2014 z dnia 29.10.2014 r. – Część wsi Czyżeminek (działki nr 91/5, 91/6, 91/7, 91/8, 91/9, 91/10, 91/11, 91/12, 91/13, 91/14).

Do każdego projektu planu została wykonana prognoza oddziaływania na środowisko.

Warto podkreślić, iż obecnie trwają prace nad kolejnymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

W projekcie Studium... określając główne kierunki zagospodarowania przestrzennego zapewniono zrównoważony i harmonijny rozwój z zachowaniem ładu przestrzennego. Na potrzeby planowania przestrzennego jest ona definiowana jako: „*integracja działań społecznych i gospodarczych w układach przestrzennych w nawiązaniu do ich naturalnych predyspozycji, z zachowaniem trwałości podstaw procesów przyrodniczych i związanych z nimi potrzeb bieżącego pokolenia i gwarantowania tego zaspokajania przyszłym pokoleniom*”¹⁷.

Zrównoważony rozwój szczegółowo definiuje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *prawo ochrony środowiska*¹⁸, zgodnie z którą to: „*rozwój społeczno – gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń*”.

2. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

Zgodnie z ustawą *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013, poz. 1235 z późniejszymi zmianami) oraz uzgodnieniami odpowiednich instytucji, co do zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartych w Prognozie – Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Łodzi i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi przyjęto układ treści odpowiadający wymaganiom zapisanym w ww. ustawie.

Przy opracowywaniu Prognozy wykorzystano dostępne materiały kartograficzne, opracowania dotyczące środowiska przyrodniczego oraz dokumenty planistyczne dotyczące obszaru objętego opracowaniem i jego otoczenia. Uwzględniono także informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla obowiązujących planów miejscowych.

Zebrane informacje posłużyły do nakreślenia obrazu funkcjonowania obszaru w chwili obecnej i porównania go z przewidywanym stanem będącym skutkiem realizacji ustaleń projektu Studium....

Prognoza jest oceną oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów oraz w przypadku niekorzystnych zmian propozycją jego modyfikacji w celu zminimalizowania niekorzystnego wpływu na środowisko. Osiągnięte jest to poprzez ocenę skutku, czyli wynikowego stanu komponentów środowiska, powstałego na skutek przemian w jego funkcjonowaniu, spowodowanych realizacją ustaleń projektu Studium... oraz sformułowanie propozycji zmian lub alternatywnej wersji ustaleń, określających osiągnięcie możliwie korzystnego stanu środowiska w warunkach projektowanego zagospodarowania przestrzennego obszaru.

Prognoza oddziaływania ustaleń projektu Studium... na środowisko opiera się na zastosowaniu metody, iż procesy zachodzące obecnie w środowisku będą dalej występować, ale może zmienić się ich intensywność. Toteż ocena oddziaływania projektu Studium... na środowisko opiera się na analizie aktualnego stanu funkcjonowania środowiska, określeniu jego odporności na degradację i określeniu progów krytycznych. Na tej podstawie przewiduje się zachowania i reakcje środowiska na żądany czynnik. Czynnikiem są przemiany środowiska wynikłe z realizacji projektu Studium....

Przeprowadzona analiza oparta jest na założeniach, że stanem odniesienia dla prognozy są:

- istniejący stan środowiska przyrodniczego i zagospodarowania terenu, określony w aktualnym opracowaniu ekofizjograficznym;
- uwarunkowania wynikające z ustaleń projektu *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Rzgów*.

---

¹⁷ Zaktualizowana Koncepcja zagospodarowania Kraju (RCSS, Warszawa, str. 44)

¹⁸ Dz. U. z 2013, poz. 1232 z późniejszymi zmianami

W dokumencie *Prognozy oddziaływania na środowisko* zastosowano metodę opisową oraz graficzną, co skutkowało przedstawieniem części tekstowej opracowania oraz załącznika graficznego.

3. STAN ISTNIEJĄCY – analiza i ocena

3.1. Charakterystyka istniejącego stanu zagospodarowania

3.1.1. Powiązania zewnętrzne

Gmina Rzgów jest gminą miejsko – wiejską i usytuowana w obrębie Aglomeracji Łódzkiej stanowiąc dla niej fragment południowego pasa rozwojowego. Rzgów należy do miast satelickich aglomeracji łódzkiej.

Agglomeracja Łódzka charakteryzuje się znaczną koncentracją żywiolowo narastających procesów urbanizacji i skupia dużą ilość funkcji administracyjno – usługowych i gospodarczych całego województwa. Jest ukształtowana w oparciu o Łódź jako węzłowy ośrodek oraz wspierana przez miasta przyległe, silnie zurbanizowane gminy (jak Rzgów) oraz miasta satelickie. W oparciu o nie rysuje się pasmowy układ wzmożonej urbanizacji i aktywności gospodarczej – na terenie gminy Rzgów wzdłuż drogi krajowej nr 1, uzupełniony zabudową rekreacyjno – mieszkaniową.

Gmina położona jest pomiędzy trzema dużymi miastami: Łodzią, Piotrkowem Trybunalskim i Pabianicami. Rzgów zlokalizowany jest w odległości: 10 km od Łodzi, 31 km od Piotrkowa Trybunalskiego i 10 km. od Pabianic. Sąsiaduje bezpośrednio z miastem Łódź i Pabianice oraz gminami: Pabianice, Ksawerów, Tuszyń, Brójce.

Gmina posiada bardzo atrakcyjne położone komunikacyjne. Przez gminę w układzie południkowym przebiega droga krajowa nr 1 oraz obecnie realizowana autostrada A1. W układzie równoleżnikowym przebiegają zaś droga ekspresowa S8, droga krajowa nr 71 oraz droga wojewódzka nr 714. Powyższe ciągi komunikacyjne zapewniają powiązania komunikacyjne o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym. Ponadto przez teren gminy przebiegają liczne drogi powiatowe i gminne zapewniające podstawowe powiązania lokalne z ważnymi ośrodkami w gminie i bezpośrednim sąsiedztwie – gminy sąsiednie i powiat.

Bliskość Łodzi niesie ze sobą zarówno cechy pozytywne, jak i negatywne. Głównym problemem jest proces przekształcania północnych obszarów wiejskich gminy w tereny sypialne dla mieszkańców Łodzi oraz odpływ dobrze wykwalifikowanej siły roboczej. Podstawowe korzyści z położenia gminy w sąsiedztwie Łodzi jest dobra dostępności mieszkańców do znacznie szerszego wachlarza dóbr i usług.

3.1.2. Struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy i dotychczasowe zagospodarowanie terenu

Struktura funkcjonalno – przestrzenna gminy Rzgów to przestrzeń tworzona przez poszczególne strefy wyróżniające się pod względem przestrzennym i funkcjonalnym. Kształtowała się ona przez wieki, na skutek czynników przyrodniczych i antropogenicznych.

W strukturze funkcjonalno - przestrzennej gminy Rzgów można wydzielić kilka następujących czytelnych stref o dominujących funkcjach:

- Centrum miasta Rzgów – najstarsza, w znacznym stopniu zabytkowa część miasta o dominującej funkcji usługowej (usługi handlu, gastronomii, administracji, kultury, nauki) oraz mieszkaniowej jednorodzinnej; barierę przestrzenną stanowią rzeka Ner i jej dopływ tzw. Struga.
- Północna strefa zabudowy mieszkaniowo – usługowej w obrębie miasta Rzgów – strefa powyżej rzeki Ner z dominującą zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz towarzyszącymi usługami; przy ulicy Rudzkiej wykształciły się funkcje usługowo – przemysłowe.
- Południowa strefa zabudowy mieszkaniowo – usługowej w obrębie miasta Rzgów – strefa poniżej dopływu Neru tzw. Strugi z dominującą zabudową mieszkaniową zlokalizowanej przy ulicach

Literackiej i Tuszyńskiej. Znaczną część zajmują duże centra handlowe, które znacząco wyodrębniają się w przestrzeni - „PTAK Fashion City”, „Polros”.

- Strefa przemysłowo – składowa na południu miasta Rzgów – strefa zlokalizowana po lewej stronie drogi krajowej nr 1 obejmującą tereny rolnicze o niskiej wartości dla rolnictwa oraz kilka dużych podmiotów gospodarczych, mogących stanowić znaczne obciążenie dla środowiska. Strefa posiadające atrakcyjne powiązania komunikacyjne.
- Strefa zabudowy usługowej wzdłuż drogi krajowej nr 71 – strefa, która swoją kontynuację ma również poza granicami gminy (Ksawerów, miasto Pabianice); główne przeznaczenie stanowi zabudowa usługowo-produkcyjna, która powstała w wyniku przekształcenia zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej.
- Strefa zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej – strefa obejmująca sołectwa: Gospodarz, Czyżeminek, Prawda, Huta Wiskicka, Grodzisko, Kalino, Kalinko, Romanów, w której znaczną powierzchnię zajmują użytki rolne; zabudowa zlokalizowana jest przede wszystkim wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych i ma postać zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zagrodowej; zabudowie mieszkaniowej często towarzyszy zabudowa usługowa; w Czyżeminku, Prawdzie i Romanowie na znacznej powierzchni występuje zabudowa rekreacji indywidualnej; działalność gospodarczą reprezentuje zakład produkcyjny w Prawdzie oraz kopalnie piasku w Kalinku, Kalinie i Romanowie.
- Strefa zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej północnych obszarów wiejskich gminy – strefa z dominującą i żywiołowo się rozprzestrzeniającą zabudową mieszkaniową jednorodziną w sołectwie Stara Gadka i Starowa Góra co nadaje charakteru dobrze ukształtowanego podmiejskiego zespołu osiedlowego (granica morfologiczna, pomiędzy gminą Rzgów a Łodzią staje się coraz bardziej słabiej widoczna); występują również zakłady produkcyjne oraz przetwórcze, zaś udział powierzchni zielonych jest na bardzo znikomym poziomie.

Biorąc powyższe, na terenie gminy Rzgów można wyodrębnić następujące typy zabudowy:

- ✓ zabudowa zagrodowa,
- ✓ zabudowa mieszkaniowa,
- ✓ zabudowa rekreacji indywidualnej,
- ✓ zabudowa usługowa,
- ✓ zabudowa produkcyjna i magazynowo-składowa,
- ✓ zabudowa produkcji rolniczej.

Generalnie można zatem stwierdzić, iż tereny położone w północnej części gminy (sołectwo Starowa Góra) oraz centrum gminy – miasto Rzgów cechuje bardzo wysoki stopień zurbanizowania. Pozostały obszar gminy cechuje zaś stosunkowo niewielka ekspansja człowieka. Obszary zabudowane stanowią nieznaczny odsetek w pozostałych sołectwach. Zainwestowane są one głównie w sposób ekstensywny. Zabudowa skoncentrowana jest generalnie w pasmach przyulicznych. Rozproszenie zabudowy na terenach rolnych jest nieznaczne. Dominującą funkcją zabudowy na obszarach wiejskich jest zabudowa zagrodowa ustępująca obecnie funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej. Towarzyszą im pojedyncze obiekty usługowe oraz obiekty produkcji rolniczej. Największe zainwestowanie cechuje sołectwo Gospodarz, Grodzisko, Kalino i Kalinko przede wszystkim w postaci zwartej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej zlokalizowanej w pasach przyulicznych.

Powyższa sytuacja ulega jednak żywiołowym przemianom na korzyść terenów zurbanizowanych, bowiem zarówno w strukturze funkcjonalno - przestrzennej miasta, jak i obszaru wiejskiego gminy, zachodzą bardzo dynamiczne zmiany.¹⁹ W przestrzeni gminy widoczne są licznie zachodzące przekształcenia dotychczasowej struktury na zabudowę usługowo - produkcyjną - szczególnie Gospodarz oraz na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie dynamicznie rozwijającego się centrum

---

¹⁹Wnioski wyciągnięte na podstawie inwentaryzacji w terenie odbytej w 2015 roku.

i jego dopływy, stanowiąca główny ciek gminy. Formy terenu zostały znacznie przemodelowane w klimacie peryglacjalnym.

Południowe krańce gminy leżą w obrębie mezoregionu Wysoczyzna Bełchatowska, która ma położenie wododziałowe między dorzecziami Warty i Pilicy. Oś wysoczyzny stanowi pasmo ostańcowych wzgórz żwirowych o przebiegu północ – południe, związanych z maksymalnym zasięgiem zlodowacenia warciańskiego (Romanów - 231 m n.p.m.).

Na tle krain wyznaczonych przez Dylikową (1973) gmina Rzgów leży na Wyżynie Łódzkiej będącej częścią Krainy Wielkich Dolin, na pograniczu Równiny Szadkowskiej i Garbu Łódzkiego. Powierzchnię garbu urozmaica ciąg wzgórz wyznaczających położenie czoła lądolodu stadiału Warty. Równina Szadkowska pochyla się łagodnie zarówno w kierunku doliny Warty, jak i ku pradolinie warszawsko-berlińskiej. Pod stosunkowo cienką powłoką gliny morenowej oraz żwirów i piasków glacyfluwialnych zalegają serie iltów warwowych świadczących istnieniu w przeszłości zastoiska wód lodowcowych.

3.2.2. Rzeźba terenu

Powierzchnia obszaru gminy została ukształtowana w młodszym czwartorzędzie. Na całym obszarze dominuje krajobraz staroglacjalny z licznie występującymi cechami rzeźby związanej z akumulacją lodowcową (procesy glacialne) przemodelowanej w warunkach interglacjalnych, peryglacjalnych i holocenijskich.

Gmina całkowicie położona jest w zasięgu zlodowacenia Warty (zlodowacenie środkowopolskie). Rzeźba obszarów w znacznym stopniu została ukształtowana pod wpływem warunków peryglacjalnych w okresie ostatniego zlodowacenia (zlodowacenie północnopolskie – bałtyckie), które spowodowały przeobrażenie powierzchni i złagodzenie form morfologicznych. Decydującą rolę odegrały czynniki denudacyjne.

Wyłączając dolinę Neru oraz wododziałowe przewyższenia (powyżej 200 m n.p.m.) w okolicach Babich, Romanowa i Kalinka, aż ok. 80% terenu gminy ma położenie wysoczyznowe i wznosi się średnio ok. 200 m n.p.m. Wysokości bezwzględne wahają się od 185 m n.p.m. w północno – zachodniej części gminy do 210 m n.p.m. w jej części południowej i wschodniej. Cechuje się rzeźbą mało urozmaiconą, monotonną, wręcz niemal płaską – równinną o deniwelacjach rzędu 25 m na długości 2-4,5 km (wysokości ok. 190 m.n.p.m.).

Bardziej urozmaiconą rzeźbę posiada jedynie wschodnia część gminy z wysokościami na poziomie 210 – 230 m n.p.m. W ukształtowaniu terenu zaznacza się jedynie pagór morenowy martwego lodu (rejon Kalinka i Romanowa), osiągający wysokość do ok. 230 m n.p.m. i w chwili obecnej intensywnie eksploatowany przez człowieka (liczne tereny górnicze).

Kulminacja rzeźby gminy w wysokości 231 m n.p.m. występuje ok. 300 m na zachód od drogi powiatowej nr 2909E w Romanowie. Najniższy punkt gminy – 178,75 m n.p.m. wyznacza koryto rzeki Ner na granicy z miastem Łódź.

Lokalne urozmaicenie rzeźby stanowią pagórki kemowe występujące pasmem w centralno – wschodniej części gminy (Grodzisko, Huta Wiskicka, wschodnie krańce miasta Rzgowa) oraz pagórki wydymowe na południowo – zachodnich krańcach gminy (ze względu na zalesienie nie eksponują się one w terenie).

Dolina rzeki Ner nie tworzy urozmaicenia konfiguracyjno – wysokościowego rzeźby gminy, bowiem nie zaznacza się ona wyraźnie w ukształtowaniu powierzchni. Ma postać rozległej doliny o łagodnych, długich stokach.

Na obszarze gminy Rzgów dominują dwa podstawowe typy rzeźby: doliny i obniżenia dolinne oraz płaty wysoczyznowe pomiędzy nimi. W wyniku procesów denudacyjnych, eluwialno-organicznych, erozyjnych i erozyjno-akumulacyjnych nastąpiło rozczłonkowanie i zróżnicowanie morfologiczne

i hipsometryczne powierzchni terenu. Przejawia się to znacznym zróżnicowaniem form geomorfologicznych:²¹

- formy pochodzenia lodowcowego – wysoczyzna morenowa płaska;
- formy utworzone w strefie martwego lodu – pagórki morenowe martwego lodu;
- formy pochodzenia wodnolodowcowego – równiny sandrowe i wodnolodowcowe, kemy, terasy pradolinie, doliny wód roztopowych, zagłębienia powstałe po martwym lodzie;
- formy pochodzenia eolicznego – wydmy;
- formy pochodzenia rzeczno-łódzkiego – dna dolin rzecznych, terasy akumulacyjne w dolinach rzecznych;
- formy pochodzenia denudacyjnego – suche doliny, zdenudowane krawędzie i długie stoki;
- formy pochodzenia jeziornego – równiny rozlewiskowo – jeziorne.

Działalność gospodarcza człowieka (wycinanie lasów, uprawa roli) przyczyniała się do zachwiania równowagi w przyrodzie i wzmożenia działania procesów rzeźbotwórczych (degradacja, erozja wodna i eoliczna). Największe zmiany w rzeźbie wywołała jednak urbanizacja. Na skutek antropopresji powstały liczne wklęsłe (wykopy, piaskownie, żwirownie, rowy odwadniające) i wypukłe (nasypy, skarpy wzdłuż rzek) formy morfologiczne.

Rzeźba o spadkach 0-3% (znacząca powierzchnia gminy) z przyrodniczego i gospodarczego punktu widzenia nie stwarza zagrożeń. Jest ona wolna od zagrożeń erozyjnych i nie stanowi ograniczenia dla działalności gospodarczej i budownictwa. Potencjalne zjawiska geodynamiczne mogą wystąpić na obszarach o nachyleniu powierzchni przekraczającym 5% (m.in. skarpy, pagórki morenowe i kemowe, wydmy).

Na obszarach o nachyleniu 0 - 0,5% mogą wystąpić problemy z odprowadzaniem wód, co wiąże się z możliwością ich płytkiego zalegania. Tereny płaskie to tereny o słabo wydzielonych strefach wododziałowych.

3.2.3. Budowa geologiczna i grunty

Gmina Rzgów położona jest w zasięgu synklinorium szczecińsko – łódzko - miechowskiego, a dokładniej stanowi ona wschodnie skrzydło kredowej niecki łódzkiej (jednostki podrzędnej w stosunku do synklinorium), wypełnionej osadami wapienno-marglistymi oraz piaskowcami wieku górnej kredy, której osiowa część w kierunku południowy-wschód – północny-zachód przebiega za południowo – zachodnią granicą gminy.

Podłoże mezozoiczne gminy Rzgów tworzą utwory kredy górnej wykształcone jako: opoki, miejscami z wkładkami margli, krzemieniami; margle, miejscami z krzemieniami; wapienie; kreda piszcząca; gezy. W zachodniej części gminy zalegają one bezpośrednio pod osadami czwartorzędowymi. Ich strop jest bardzo zróżnicowany i kształtuje się na wysokości od ok. 70-80 m p.p.t. w południowo – zachodniej i zachodniej części gminy (Czyżeminek, Prawda, Guzew, Gospodarz), 85-100 m n.p.m (Babichy, Bronisin Dworski) do 100-120 m p.p.m. we wschodniej i północno – wschodniej części gminy (Rzgów I, Huta Wiskicka, Grodzisko), a nawet do 135 m p.p.t. (Bronisin Dworski)²².

Osady trzeciorzędowe nie stanowią ciągłej pokrywy. Stanowią bezpośrednie podłoże osadów czwartorzędowych we wschodniej części gminy. Ich strop również kształtuje się na podobnej głębokości co utworów górnokredowych, od 85-95 m p.p.t. w północnej części gminy (Starowa Góra, Konstantyna, Bronisin Dworski) oraz Rzgów I i Rzgów II, do 95-110 m p.p.t. w części wschodniej (Kalinko, Kalino, Romanów, Huta Wiskicka) a nawet do 115-120 m p.p.t. na najwyższych kulminacjach w Konstantynie i Romanowie. Reprezentowane są one generalnie przez miocenijskie iły, piaski i mułki oraz miejscami węgle brunatne. Lokalnie mają postać pokryw zwietrzelinowych o zróżnicowanej miąższości (od kilkudziesięciu

---

²¹ Na podstawie Szkicu geomorfologicznego 1:100 000 – arkusz: Łódź Zachód (627), Łódź Wschód (628), Tuszyn (665), Pabianice (664))

²² Na podstawie Szkicu geologicznego odkrytego w skali 1:100 000 (Objaśnienia do Szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50000 – arkusz: Łódź Wschód (628), Tuszyn (665), Pabianice (664))

centymetrów do ponad 10 m)²³. Ich miąższość jest bardzo zmienna i waha się od kilku centymetrów do ok. 30 m. Na terenie gminy Rzgów nie występują wychodnie tych utworów.

Słabo urozmaicone utwory wieku górnokredowego oraz utwory trzeciorzędowe stanowią podłoże dla utworów czwartorzędowych, wykazujących znaczące urozmaicenie i zróżnicowanie²⁴.

Morfologia terenu jest ściśle związana z budową geologiczną, a zwłaszcza z rodzajem utworów przypowierzchniowych. Rzeźba obszaru, jak i budowa geologiczna utworów przypowierzchniowych jest konsekwencją zlodowaceń w czwartorzędzie oraz procesów zachodzących w trakcie ustępowania lodowca, okresach interglacjalnych i w okresie holocenijskim.

Osady czwartorzędowe na terenie gminy Rzgów występują powszechnie i tworzą pokrywę o dość zróżnicowanej miąższości. Uzależniona jest ona w znacznym stopniu od ukształtowania stropu podłoża czwartorzędowego. Generalnie w południowo - zachodniej, zachodniej i północnej części gminy kształtują się one w granicach 70-90 m, a w centralnej, wschodniej i północno - wschodniej – na poziomie 95-120 m (do 130 w dolinie rzeki Ner). Te różnice są wynikiem urozmaicenia powierzchni stropu podłoża czwartorzędowego jak i współczesnej powierzchni terenu. Największe grubości płaszczu czwartorzędowego, znaczą brzeżną strefę zasięgu lądolodu warciańskiego.

Konfiguracja dzisiejszej powierzchni gminy jest wynikiem akumulacyjnej działalności lądolodów środkowopolskich – głównie zlodowacenia Warty, stadiał mazowiecko - podlaski. Z nim związane są najstarsze osady odsłaniające się na powierzchni gminy. Są to osady lodowcowe i wodnolodowcowe w postaci gliny zwałowej, piasków, żwirów i mułków. Zlodowacenie północnopolskie nie objęło swym zasięgiem gminy Rzgów. Powstawały wówczas osady rozlewiskowo - jeziorne, rzeczne tarasów nadzalewowych, peryglacjalne, deluwialne. Na przełomie plejstocenu i holocenu (czwartorzęd nierozdzielny) wykształciły się osady eoliczne oraz eluwialno - eoliczne. W holocenie tworzyły się osady budujące teras współczesnej doliny (teras zalewowy) oraz osady organiczne. Osady holocenijskie tworzą się również współcześnie.

Dokładnie budowa geologiczna obszaru gminy została przedstawiona na Szczegółowych Mapach Geologicznych Polski w skali 1:50 000 arkusz: Łódź Wschód, Łódź Zachód, Pabianice i Tuszyn oraz w objaśnieniach do tych arkuszy.

Osady czwartorzędowe tworzą swoistą mozaikę na terenie gminy Rzgów. Deglacjacja lądolodów środkowopolskich pozostawiła przede wszystkim grubą serię morenowych glin zwałowych stanowiących najwyraźniejszy element kompleksu osadów zlodowacenia Warty oraz w mniejszym udziale akumulacyjnych wodnolodowcowych i lodowcowych osadów piaszczysto-żwirowych. Piaski i żwiry wodnolodowcowe i lodowcowe występują w postaci niewielkich rozmiarów pól, miejscami zalegając na glinie zwałowej.

Kumulację powierzchni gminy budują piaski i żwiry moren martwego lodu, powstałe podczas akumulacyjnej działalności wód lodowcowych.

Lokalne kumulacyjne pagórki w obrębie wysoczyzny morenowej tworzą piaski, żwiry i mułki kemów oraz moren czołowych (Stara Gadka, Rzgów). Na południe od Łodzi, już na peryferiach miasta zaczyna się południkowy ciąg izolowanych, okrągławych pagórków, biegnących przez okolice Rzgowa w stronę Tuszyna do Grabicy i Borowej Góry. Ich żwirowa budowa oraz regularny przebieg stały się podstawą do uznania ich za moreny czołowe i przeprowadzenia tędy granicy zlodowacenia Warty. Same pagórki zbudowane są z serii glacyfluwalnej, w której przeważają piaski i żwiry nierzadko jednak spotkać można wtrącenia mułkowe i ilaste. Omawiane pagórki zaliczone do form szczelinowych powstałych w otoczeniu brył lodowych. Okrągławy ich zarys i otoczenie zewsząd gliną skłania do zaliczenia ich do grupy kemów. Pas kopulastych wzniesień o łagodnie opadających stokach, rozciągnięty w formie szerokich wałów,

---

²³ Ibidem

²⁴ Na podstawie Szczegółowej mapy geologicznej Polski w skali 1:50 000 arkusz: Łódź Zachód (627), Łódź Wschód (628), Tuszyn (665), arkusz Pabianice (664)

o przebiegu południkowym, w budowie, których występują piaski, żwiry i gliny, a także utwory glacyfluwialne, nosi cechy zaburzeń glacytektonicznych.

Z okresu zlodowaceń północnopolskich pochodzą piaski i żwiry, miejscami mułki peryglacjalne, tworzące zwartą pokrywę w północno - zachodniej części gminy oraz rozlewiskowo - jeziorne budujące tereny równinne w południowo - zachodniej części gminy. Z tego okresu pochodzą również serie piasków i żwirów rzecznych budujących wyższe, nadzalewowe terasy w dolinach rzek bądź obszar odpływu wód roztopowych lodowca (rejon Kalinka i Rzgowa I). Osady deluwialne w postaci piasków i mułków wypełniających zagłębienia bezodpływowe oraz kotlinowate rozszerzenia dolinne także wykształciły się w tym okresie.

Na przełomie plejstocenu i holocenu formowały się pojedyncze niewielkie pola piasków i mułków eoliczno-eluwialnych (północno - wschodnia część gminy) oraz nieliczne pagórki wydmore (głównie w południowo - zachodniej części gminy).

Do najmłodszych utworów, wykształconych w okresie holocenu, należą piaski rzeczne wypełniające dna współczesnych cieków powierzchniowych i zagłębień bezodpływowych oraz pojedyncze płyty organicznych gruntów namułowo-torfowych. Lokalne wystąpienia osadów organicznych związane są głównie z dolinami Neru i Dobrzyńki.

Zarówno gliny zwałowe, piaski i żwiry wodnolodowcowe i lodowcowe, moren martwego lodu oraz mułki, piaski i żwiry kemów są to grunty nośne, choć nierzadko utrudnienia dla budownictwa mogą stanowić wody porowe, śródglinowe lub wody naglinowe w strefach płytko zalegających gruntów gliniastych. Stwarzają one korzystne warunki do bezpośredniego posadowienia zabudowy.

Osady piaszczysto - żwirowe akumulacji wodnolodowcowej w stropie peryglacjalne stwarzają średnie warunki do posadowienia budynków ze względu na poziom wód gruntowej. Obniżoną wartość dla budownictwa posiadają występujące w granicach gminy utwory eoliczne i eluwialno - eoliczne o różnych miąższościach i zróżnicowanej nośności, zwłaszcza formy wydmore zbudowane z syckiego materiału eolicznego, które ze względu na słabą nośność nie są wskazane do zabudowy. Morfologia oraz zaburzenia glacytektoniczne wpływają na średnią nośność piasków i żwirów moren czołowych i ozów. Dużą niestabilnością podłoża geologicznego odznaczają się osady deluwialne (grunty nanosowe a nie rodzime). Utwory piaszczysto - żwirowe akumulacji rzecznej tarasów nadzalewowych, ze względu na słabą nośność stanowią również duże ograniczenie dla lokalizacji zabudowy (obiekty lekkie, niepodpiwniczone i płytko posadowione).

Osady piaszczysto - organiczne - rozlewiskowo - jeziorne, namuły, piaski rzeczne tarasów zalewowych, miejscami utwory torfowe o różnych miąższościach z domieszką części organicznych wypełniające dna dolin rzecznych oraz zagłębienia bezodpływowe stwarzają niekorzystne warunki do zabudowy - nie nadają się do zabudowy.

W obszarach zabudowy i infrastruktury występują współczesne nasypy antropogeniczne. Na uwagę zasługuje nasyp na terenie miasta Rzgów.

Głębokość przemarzania gruntów na obszarze objętym opracowaniem wynosi 1,00 m.

3.2.4. Surowce mineralne

Występowanie surowców mineralnych zależy od budowy geologicznej regionu. Rejon gminy Rzgów jest zasobny w kopaliny pospolite przydatne do lokalnych potrzeb budowlanych i drogowych. Obszar gminy został przebadany pod kątem jej zasobności w surowce i zostało wytypowanych pięć obszarów jako obszarów perspektywicznych występowania surowców - po jednym w Gospodarzu, Romanowie i Kalinie oraz dwa w Kalinku.

Surowce naturalne gminy mające lokalne znaczenie gospodarcze to pospolicie występujące surowce skalne, okruchowe - piaski. Na terenie gminy występują liczne udokumentowane złoża kopalin, szczególnie w południowo-wschodniej części gminy - głównie Romanów, co obrazuje poniższa tabela.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

L.p.	Nazwa złoże	Położenie złoże	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania	Powierzchnia [ha]	Przewidywany sposób eksploatacji	Kierunek rekultywacji	Średnie parametry złoże [m]	Zatwierdzone zasoby geologiczne	Zatwierdzone zasoby przemysłowe
ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE NIEEKSPLOATOWANE										
1.	Gospodarz	---	surowce ilaste ceramiki budowlanej - glina	eksploatacja złoże zaniechana	36,72	odkrywkowy	rolniczo-leśny	grubość nadkładu – 0,80 miąższość złoże – 5,80 głębokość spągu – 6,60	1 787,7 tys.m ³ w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 23.06.1978 (KZK/012/S/3991/79)	brak
2.	Kalinko VI	Kalinko; dz. nr 329/1	kruszywa naturalne - piasek	złoże rozpoznane szczegółowo	2,75	odkrywkowy	leśny	grubość nadkładu – 0,90 miąższość złoże – 14,10 głębokość spągu – 15,00	663,08 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2012 (RŚV.7427.2.36.2013.KK)	brak
3.	Romanów IV	---	kruszywa naturalne - piasek	złoże rozpoznane szczegółowo	1,10	odkrywkowy	leśny	grubość nadkładu – 0,60 miąższość złoże – 8,10 głębokość spągu – 8,80	152,294 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2009 (RGRiOŚ.7513-9/2010)	brak
4.	Romanów XII	Romanów; dz. nr 146/5	kruszywa naturalne - piasek	złoże rozpoznane szczegółowo	1,18	odkrywkowy	---	grubość nadkładu – 0,90 miąższość złoże – 10,10 głębokość spągu – 11,00	214,32 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2011 (RGRiOŚ.6528.2.12.2012.IL)	brak
5.	Romanów XIII	Romanów; dz. nr: 89/43, 91/5	kruszywa naturalne - piasek	złoże rozpoznane szczegółowo	1,03	odkrywkowy	rolniczo-leśny	grubość nadkładu – 0,90 miąższość złoże – 17,30 głębokość spągu – 18,30	294,10 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2013 (RGRiOŚ.6528.2.3.2014.IL)	brak
6.	Romanów XIV	Romanów; dz. nr: 96/14, 96/16	kruszywa naturalne - piasek	złoże rozpoznane szczegółowo	0,67	odkrywkowy	rolniczo-leśny	grubość nadkładu – 0,50 miąższość złoże – 18,50 głębokość spągu –	209,80 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2013 (RGRiOŚ.6528.2.4.2014.IL)	brak

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

L.p.	Nazwa złoże	Położenie złoże	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania	Powierzchnia [ha]	Przewidywany sposób eksploatacji	Kierunek rekultywacji	Średnie parametry złoże [m]	Zatwierdzone zasoby geologiczne	Zatwierdzone zasoby przemysłowe
								19,00		
7.	Romanów XV	Romanów; dz. nr 89/41	kruszywa naturalne - piasek	złoże rozpoznane szczegółowo	0,96	odkrywkowy	rolniczo-leśny	grubość nadkładu – 0,90	280,47 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2014 (RGRiOŚ.6528.2.1.2015.IL)	brak
								miąższość złoże – 17,30		
								głębokość spągu – 18,20		
8.	Romanów XVI	Romanów; dz. nr: 132/8, 133/8, 134/10, 135/8	kruszywa naturalne - piasek	złoże rozpoznane szczegółowo	1,81	odkrywkowy	rolniczo-leśny	grubość nadkładu – 1,00	426,68 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2013 (RGRiOŚ.6528.2.7.2014.IL)	brak
								miąższość złoże – 13,90		
								głębokość spągu – 14,90		
ZŁOŻA UDOKUMENTOWANE EKSPLOATOWANE										
1.	Kalinko III	Kalinko; dz. nr: 290/1, 293/1, 294/1	kruszywa naturalne - piasek	złoże zagospodarowane	2,05	odkrywkowy	leśny	grubość nadkładu – 3,00	236,19 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2010 (ROV.7427.49.2011.KK)	236,19 tys. ton w kat. C1- wg stanu na 31.12.2010 (ROV.7422.2.114.20 11.KK)
								miąższość złoże – 12,00		
								głębokość spągu – 15,00		
2.	Kalinko V	Kalinko; dz. nr: 681, 682	kruszywa naturalne – piasek ze żwirem	złoże zagospodarowane	1,72	odkrywkowy	rolniczo-leśny	grubość nadkładu – 0,60	44,61 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2011 (RGRiOŚ.6528.2.7.2012.IL)	brak
								miąższość złoże – 3,60		
								głębokość spągu – 4,40		
3.	Kalino	Kalino; dz. nr: 380/1, od 381 do 389, 390/1, od 391 do 395, 397, 398	kruszywa naturalne - piasek	złoże zagospodarowane	9,75	odkrywkowy	rolniczo-leśny	grubość nadkładu – 1,70	2 205,6 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2014 (RŚV.7427.2.7.2015.KK)	2 205,6 tys. ton w kat. C1 - wg stanu na 31.12.2013 (RŚV.7422.60.2014. KK)
								miąższość złoże – 13,90		
								głębokość spągu – ---		
4.	Romanów dz. 61/2, 62/2	Romanów; dz. nr: 61/2, 62/2	kruszywa naturalne - piasek	złoże zagospodarowane	1,94	odkrywkowy	leśny	grubość nadkładu – 0,03	402,876 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.01.2015 (RGRiOŚ.6528.2.6.2015.IL)	brak
								miąższość złoże – 9,60		

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

L.p.	Nazwa złoże	Położenie złoże	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania	Powierzchnia [ha]	Przewidywany sposób eksploatacji	Kierunek rekultywacji	Średnie parametry złoże [m]	Zatwierdzone zasoby geologiczne	Zatwierdzone zasoby przemysłowe
								głębokość spągu – 10,00		
5.	Romanów I	Romanów; dz. nr 147/3	kruszywa naturalne - piasek	złoże zagospodarowane	1,22	odkrywkowy	rolniczo-leśny	grubość nadkładu – 0,50 miąższość złoże – 8,10 głębokość spągu – ---	87,93 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2007 (RGRiOŚ.7513-02/08)	brak
6.	Romanów V	Romanów; dz. nr: 142/5, 143/5	kruszywa naturalne - piasek	złoże eksploatowane okresowo	1,17	odkrywkowy	wodny	grubość nadkładu – 0,70 miąższość złoże – 9,30 głębokość spągu – 10,00	158,92 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 30.06.2013 (RŚV.7427.2.59.2013.KK)	158,92 tys. ton w kat. C1- wg stanu na 30.06.2013 (RŚV.7422.207.2013.KK)
7.	Romanów VIII	Romanów; dz. nr 144/5	kruszywa naturalne - piasek	złoże eksploatowane okresowo	2,00	odkrywkowy	leśny	grubość nadkładu – 1,30 miąższość złoże – 10,70 głębokość spągu – 12,00	278,77 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2010 (RGRiOŚ. 6528.9.2011.IL)	278,77 tys. ton w kat. C1
8.	Romanów XI	Romanów; dz. nr 145/5	kruszywa naturalne - piasek	złoże rozpoznane szczegółowo	1,14	odkrywkowy	nie ustalony	grubość nadkładu – 1,10 miąższość złoże – 10,90 głębokość spągu – ---	224,14 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2011 (RGRiOŚ. 6528.2.10.2012.IL)	224,14 tys. ton w kat. C1
9.	Rzgów	Rzgów; dz. nr 1691/4	kruszywa naturalne - piasek	złoże eksploatowane okresowo	1,01	odkrywkowy	brak danych	grubość nadkładu – 0,20 miąższość złoże – 4,70 głębokość spągu – 4,80	72,15 tys. ton w kat. C1- zasoby bilansowe wg stanu na 31.12.2011 (ROV7427.2.120.2012 .KK)	brak

Tabela nr 1. Wykaz złóż udokumentowanych na terenie gminy Rzgów (stan na maj 2015 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Systemu Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS (<http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web> - dostęp na maj 2015 r.)

Jak wskazuje powyższa tabela spośród udokumentowanych na terenie gminy Rzgów 17 złóż tylko 9 jest eksploatowanych, tj. ma udzieloną koncesję na wydobycie wyznaczającą zasięg oraz powierzchnię obszaru i terenu górniczego.

O powszechnym występowaniu kopalin użytecznych świadczy szereg wcześniej udokumentowanych złóż całkowicie wyeksploatowanych i zrehabilitowanych głównie w kierunku rolnym:

- GADKA STARA,
- KONSTANTYNA,
- BABICHY,
- HUTA WISKICKA – w obrębie działki nr ewid. 104 o powierzchni 0,3 ha,
- RZGÓW - KALINKO²⁵,
- ROMANÓW I - część działki o nr ewid. 147/5 o powierzchni 0,2 ha,
- ROMANÓW II - działka nr ewid. 44,
- KALINKO I – w obrębie działki o nr ewid. 310/1 na powierzchni 0,36 ha i działki nr ewid. 311/1 na powierzchni 0,81 ha,
- KALINKO V – w obrębie działki o nr ewid. 681 na powierzchni 0,78 ha i działki nr ewid. 682 na powierzchni 0,52 ha.

Ponadto w chwili obecnej na terenie gminy Rzgów są złoża, które są w trakcie przeprowadzania procesu rekultywacji:

- BABICHY III – położone w obrębie działek o nr ewid. 409, 410, 411, 412/2, 413/2, 414/2, 415/2, 416/2 na obszarze o łącznej powierzchni 3,55 ha; rekultywacja poprzez wypełnienie wyrobiska odpadami innymi niż niebezpieczne,
- KALINKO II – położone na części działki o nr ewid. 311/1 na powierzchni 1,12 ha; rekultywacja kierunku rolnym.

3.2.5. Warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne

3.2.5.1. Wody powierzchniowe

Współczesna sieć hydrograficzna gminy Rzgów jest wypadkową łączenia się wód rzecznych i postglacialnych. To wynik działalności wód fluwioglacjalnych w okresie stadium recesji lądolodu zlodowacenia Warty oraz kierunku spływu rzek. W układzie sieci rzecznej i przebiegu działu wodnego zaznacza się wpływ głównych elementów rzeźby polodowcowej starszego podłoża.

Obszar gminy Rzgów należy do dwóch zlewni I rzędu, tj. Wisły i Odry. W południowo – wschodniej części gminy (Kalinko, Kalino) oraz przez jej południowe krańce przebiega wododział I-go rzędu rozdzielający dorzecza Wisły i Odry. Ponadto przebiegają liczne wododziały IV rzędu rozdzielające zlewnię dopływów rzeki Ner.

W strefach wododziałowych i źródłiskowych występuje kilka czynnych źródeł wypływu wód gruntowych i podziemnych oraz strefy młaków - wysięków lokalnych.

Ponad 90% powierzchni gminy Rzgów należy do zlewni Warty. Jedynie południowo – wschodnia część gminy (Romanów) odwadniana jest ciekami bez nazw do Wolbórki (zlewnia Pilicy).

Powierzchniową sieć hydrologiczną gminy buduje rzeka Ner, prawobrzeżny dopływ Warty o całkowitej długości 122,2 km (przez gminę przepływa na długości 11,7 km) oraz o średnim spadku 1,03‰. Jest to górny odcinek rzeki, bowiem jej źródła znajdują się poza północno - wschodnią granicą gminy na obszarze miasta Łodzi. Jej przebieg zbliżony jest do litery „u”. Na terenie gminy przyjmuje ona liczne dopływy: Dopływ spod Wiskitna, Dopływ w Rzgowie (tzw. Struga), Dopływ z Guzewa oraz mniejsze dopływy bez nazwy.

---

²⁵ Wyrobisko powstałe w wyniku eksploatacji złoża Rzgów – Kalinko zostało wykorzystane do poszerzenia gminnego składowiska odpadów

Ponadto przez południowo-zachodnią część gminy przepływa rzeka Dobrzyńska, która stanowi lewostronny dopływ Neru (ujście w południowo-zachodniej części miasta Łodzi). Przyjmuje ona liczne równoległe dopływy.

Odwodnienie gminy i miasta Rzgów odbywa się w kierunku zachodnim, północno - zachodnim i południowo - zachodnim. Generalnie ciek obszaru gminy płyną zgodnie z nachyleniem terenu.

Ze względu na mało urozmaiconą, monotonną rzeźbę, rzeki i ciek wodne w obrębie gminy i miasta Rzgów nie wykształciły wyraźnych dolin. Płyną w płaskich, rozległych dolinach oraz w mało wyraźnych, lekko wciętych obniżeniach.

Dolina Neru, jak i sama rzeka, ma przebieg zbliżony do litery „u” oraz przyjmuje zmienną szerokość – od 150 m w mieście Rzgów do 550 m w Gospodarzu. Jest ona płaska i rozległa z długimi i łagodnymi stokami.

Naturalna sieć rzeczna na terenie gminy i miasta w bardzo dużym stopniu została poddana działaniom regulacyjnym, co w konsekwencji spowodowało, iż obecne stosunki wodne są bardzo przeobrażone. Większość cieków wodnych została uregulowana i pełni rolę rowów melioracyjnych. Nieuregulowany jest jedynie odcinek Neru między stawami rybnymi w Gospodarzu a granicą Łodzi.

W kwietniu 2014 r. Dyrektor Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu wydał rozporządzenie w sprawie korzystania z wód regionu wodnego Warty (Dz. U. Woj. Łódzkiego z 2014 r., poz. 1598). Określiło ono warunki korzystania z wód regionu wodnego Warty, w zasięgu którego znajduje się rzeka Ner. Nie mniej jednak, zgodnie z tym rozporządzeniem, nie została ona uznana za ciek szczególnie istotny ani za ciek istotny dla zachowania ciągłości morfologicznej.

Na terenie gminy i miasta uzupełnieniem sieci rzecznej są zbiorniki wodne, zarówno naturalne jak i sztuczne. Na uwagę zasługuje przede wszystkim zespół zbiorników wodnych w dolinie rzeki Ner w Tadzynie, Hucie Wiskickiej oraz w Gospodarzu. Pełnią one rolę rekreacyjną i hodowlaną. W znacznym stopniu zostały one sztucznie stworzone przez człowieka. Ponadto na terenie gminy i miasta, głównie w dolinach rzecznych, bardzo licznie występują niewielkie, bezodpływowe oczka wodne.

Na południowych krańcach gminy oraz w jej północno – wschodniej występują liczne tereny podmokłe.

Na terenie gminy Rzgów wyodrębnione zostały następujące zlewnie Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP) – rzecznych:²⁶

- Ner do Dobrzyнки – Nr JCWP RW600017183229 (dorzecze Odry);
- Jasień – Nr JCWP RW6000171832189 (dorzecze Odry);
- Wolbórka od źródeł do Dopływu spod Będzelina – Nr JCWP RW2000172546329 (dorzecze Wisły).

Zgodnie z danymi KZGW wszystkie w/w JCWP mają wyznaczony status silnie zmienionej części wód, ze względu na: istotną zabudowę cieków oraz wpływ obszarów zurbanizowanych Rudy Pabianickiej (Ner do Dobrzyнки); przekroczenie wskaźnika m4 (regulacje) oraz położenie ok. 75% zlewni na terenie zurbanizowanym (Jasień); regulacje stosunków wodnych w rolnictwie, brak działań, poprawiających stan/potencjał JCWP jednocześnie nie powodując kolizji z dotychczasowym użytkowaniem (Wolbórka od źródeł do Dopływu spod Będzelina).

Stan wszystkich JCWP, w obrębie których leży gmina Rzgów został określony jako zły. Nie mniej jednak zagrożenie nieosiągnięcia celów RDW występuje tylko w obrębie JCWP obszaru dorzecza Odry, dla których zostały dopuszczone derogacje (tj. odstępstwa) czasowe od osiągnięcia celów środowiskowych (do 2027 r.). Były one spowodowane głównie dysproporcjonalnymi kosztami oraz brakiem rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCWP. Ponadto wynikały one z:

---

²⁶Na podstawie www.kzgw.gov.pl/files/file/Programy/PWSK/PWSK_zalacznik_1.xls i <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap> (dostęp 11.05.2015 r.)

- Ner do Dobrzyńki - ponad 65% powierzchni zlewni zajmują tereny rolne; jest to teren silnie zurbanizowany; występują silne zmiany morfologiczne (budowle piętrzące);
- Jasień – słaby stopień skanalizowania w zlewni, a aktualnie założone tempo rozbudowy kanalizacji nie będzie miało istotnego wpływu na jakość wód; silnie zmieniona morfologia (regulacje).

W „*Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*” i w „*Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*” dla jednolitych części wód powierzchniowych zostały ustalone cele środowiskowe²⁷ z uwzględnieniem ich aktualnego stanu JCWP:

- dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym – utrzymanie tego stanu/potencjału;
- dla naturalnych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego i utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego;
- dla silnie zmienionych (analizowany obszar) i sztucznych części wód – osiągnięcie co najmniej dobrego potencjału ekologicznego i utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

3.2.5.2. Mała retencja

Gmina Rzgów znajduje się w strefie średniej zasobności w wody podziemne. Powoduje to określone problemy w gospodarce wodnej i niedobory wody, zwłaszcza dla celów rolniczych. Ważne jest zatem zwiększenie małej retencji, szczególnie poprzez budowę zbiorników wodnych.

W ramach realizowanego w 2005 roku dla województwa łódzkiego „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” zgłoszono potrzebę budowy na terenie gminy Rzgów trzech zbiorników retencyjnych:

- zbiornik „*Rzgów I*” na rowie melioracyjnym o powierzchni zalewu 7,9 ha i średniej głębokości 1,4 m; zbiornik dolinowy, przepływowy realizowany w wąskiej dolinie użytków zielonych; główne funkcje zbiornika to: przeciwdziałanie degradacji środowiska poprzez podniesienie zwierciadła wody w gruncie oraz zwiększenie retencji gruntowej; ochrona przeciwpowodziowa; przeciwdziałanie suszy i alimentacja najniższych przepływów; rekreacja i turystyka; gospodarka rybacka;
- zbiornik „*Rzgów II*” na rzece Ner o powierzchni zalewu 5,8 ha i średniej głębokości 1,6 m; zbiornik przepływowy, ogroblowany realizowany w płaskiej i szerokiej dolinie o małych spadkach poprzecznych i podłużnych, na terenie silnie uwilgotnionym i zabagnionym; główne funkcje zbiornika to: przeciwdziałanie degradacji środowiska poprzez podniesienie zwierciadła wody w gruncie oraz zwiększenie retencji gruntowej; ochrona przeciwpowodziowa; rekreacja i turystyka;
- zbiornik „*Gospodarz II*” na rzece Ner o powierzchni zalewu 5,0 ha i średniej głębokości 2,0 m; główne funkcje zbiornika: przeciwpowodziowa, rekreacyjna.

Istotnym elementem regulującym lokalne stosunki wodne są również wody płynące. Dlatego też w celu zwiększenia małej retencji rzeki Ner w jej korycie na 113+980 kilometrażu zlokalizowane jest urządzenia o charakterze agrotechnicznym oraz hydrotechnicznym, tj. jaz żelbetonowy będący w dobrym stanie technicznym. Jego głównym celem jest zmniejszenie spadku koryta rzeki i obniżenie prędkość przepływu wody dla poprawy warunków wilgotnościowych na przyległych użytkach rolnych. Wielkość retencji korytowej wynosi 23,628 tys. m³ przy wysokości piętrzenia 2,9 m. Został on uwzględniony w szczegółowym wykazie obiektów retencji korytowej²⁸ zawartym w Aneksie „Wojewódzkiego Programu Małej Retencji” dla województwa łódzkiego przyjętym uchwałą Nr 581/10 Zarządu Województwa

---

²⁷ Zostały one oparte głównie na wartościach granicznych poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody stanu dobrego oraz z uwzględnieniem kategorii wód określonych rozporządzeniem w sprawie klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

²⁸ Zgodnie z Aneksiem Wojewódzkiego Programu Małej Retencji dla województwa łódzkiego retencja korytowa to jeden z najtańszych sposobów zwiększania zasobów wody w zlewniach nie tylko w obrębie samego cieku, lecz również przyczynia się do zwiększenia zasobów wód podziemnych. Ten sposób retencji wody ma szczególne znaczenie w okresie wegetacyjnym, kiedy możliwe jest wykorzystanie wody dla nawodnień użytków rolnych - głównie użytków zielonych. Natomiast w zlewniach małych i okresowo prowadzących wodę, utrzymywanie retencji korytowej wodę wydatnie ogranicza odpływ wody ze zlewni.

Łódzkiego z dnia 13 kwietnia 2010 roku.

Należy jednak zaznaczyć, iż równocześnie powinny być realizowane inne programy i działania zwiększające zasoby wodne regionu, np.: program zwiększania lesistości, który nie tylko zwiększy retencję leśną, ale także ma istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony gleb przed erozją oraz bioróżnorodności.

Znaczna część gminy Rzgów objęta jest Programem regionalnym „Warta” opracowanym w 2001r. i zatwierdzonym Uchwałą Nr XLIII/506/2002 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 9 lipca 2002 roku. Główne jego postulaty to rekultywacja rzeki i doliny Neru, wykonanie zbiorników retencyjnych oraz ochrona wód przed zanieczyszczeniem.

3.2.5.3. Zagrożenie powodziowe

Występowanie powodzi jest uwarunkowane okresowym i gwałtownym zwiększeniem zasilania rzek opadami atmosferycznymi lub wodą roztopową. Wielkość zagrożenia powodziowego jest uwarunkowana m.in. rzeźbą terenu, możliwościami retencyjnymi zlewni, zatrzymywaniem wody w zbiornikach zaporowych, stopniem zalesienia, istnieniem budowli hydrotechnicznych typu: rów melioracyjny, próg, kanał, mogących służyć jako urządzenia retencyjne oraz występowaniem starorzeczy, mokradeł i bagien.

Regulacja rzek zmniejsza ich naturalną retencyjność, co skutkuje przyspieszonym odpływem wód z górnych odcinków i przyczynia się do powstania zagrożenia powodziowego.

Na obszarze gminy mogą wystąpić dwa rodzaje wezbrań powodziowych: występujące wczesną wiosną wezbrania roztopowe oraz letnie (lipiec – sierpień) wezbrania opadowo - rozlewowe.

Wszystkie wody płynące na terenie gminy mają charakter nizinny. Charakteryzują się krótkotrwałymi wezbraniem tylko w okresach nasilenia opadów, długotrwałymi stanami niskimi i niedużymi przepływami średnimi. Najwyższe stany i wezbrania powodziowe odnotowuje się w miesiącach letnich – głównie w lipcu.

W chwili obecnej sposobem opisu zagrożenia powodziowego są mapy przedstawiające zasięgi zagrożenia i ryzyka powodziowego sporządzane przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

Na terenie gminy Rzgów w myśl przepisów odrębnych z zakresu prawa wodnego zagrożenie powodziowe stwarza rzeka Ner. Warto podkreślić, iż zostało ono uwzględnione już w prawie miejscowym sporządzanym dla całego obszaru gminy – uchwałą Nr XI/95/2003 Rady Gminy Rzgów z dnia 22 lipca 2003 r., która wprowadziła zakaz realizacji wszelkiej zabudowy w odległości mniejszej niż 30 m od linii brzegowej, jednak nie bliżej niż przy granicy stref ochrony dolin rzecznych wyznaczonych w prawie miejscowym.

W sporządzonej w 2011 r. „*Wstępnej Oceny Ryzyka Powodziowego*” (grudzień 2011 r.) rzeka Ner została zakwalifikowana do sporządzenia mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego w I etapie planistycznym. Dlatego też w związku z powyższym oraz w związku z realizacją obowiązku ustalonego przepisami odrębnymi z zakresu prawa wodnego dla rzeki Ner zostały sporządzone mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego.

Mapy zagrożenia powodziowego zostały sporządzone dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wyznaczonych dla rzek, dla których istnieje znaczące ryzyko powodziowe lub wystąpienie tego ryzyka jest prawdopodobne. Zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu prawa wodnego mapy ryzyka powodziowego stanowią podstawę dla planowania przestrzennego na obszarze zagrożenia powodziowego lub dla innych działań mających na celu ograniczanie ryzyka powodziowego.

Sporządzone mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego są dokumentem administracyjnym (dokumentem planistycznym). Obowiązują one od momentu przekazania w/w opracowań organom administracji - w tym przypadku gminie Rzgów. Zatem rzeka Ner posiada mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, które obowiązują od kwietnia 2015 r. Na mapach zagrożenia powodziowego zostały wyznaczone zasięgi:

- obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;
- obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat;

- obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego.

Obszary o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi raz na 100 lat i 10 lat są obszarami szczególnego zagrożenia powodzią.

Najważniejszym skutkiem prawnym przekazania map jest obowiązek uwzględniania danych w nich zawartych w różnego rodzaju dokumentach planistycznych z zakresu zagospodarowania przestrzennego, m.in. w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Na podstawie materiałów sporządzonych przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej obszary szczególnego zagrożenia powodzią występują po obu stronach rzeki Ner na całym jej biegu w granicach administracyjnych gminy.

W stanie istniejącym w obrębie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią istnieje jedynie:

- północny fragment zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w mieście Rzgów przy skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 714 i drogi gminnej nr 106490E;
- wschodni fragment zabudowy zagrodowej zlokalizowanej w parku w Gospodarzu.

Zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią - **zalew wodą o średnim (raz na 100 lat) i wysokim (raz na 10 lat) prawdopodobieństwie wystąpienia** w sposób graficzny przedstawiono na rysunku Uwarunkowania rozwoju gminy i Kierunki rozwoju.

Ponadto, ze względu na obowiązek uwzględniania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat, w Studium również w sposób graficzny został uwzględniony **zasięg obszarów o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (raz na 500 lat)**. W stanie istniejącym w ich zasięgu, prócz zabudowy wyżej wyartykułowanej, zlokalizowany jest jedynie południowy fragment zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej zlokalizowany w mieście Rzgów przy drodze gminnej nr 106461E.

Obszary zagrożenia powodziowego wskazane w Studium nie posiadają zabezpieczeń w postaci wałów przeciwpowodziowych.

Wskazanie obszarów zagrożonych powodzią (jedno z zadań Studium) umożliwia władzom samorządowym odpowiednie działania i planowanie, które nie będzie sprzeczne z potrzebami gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej.

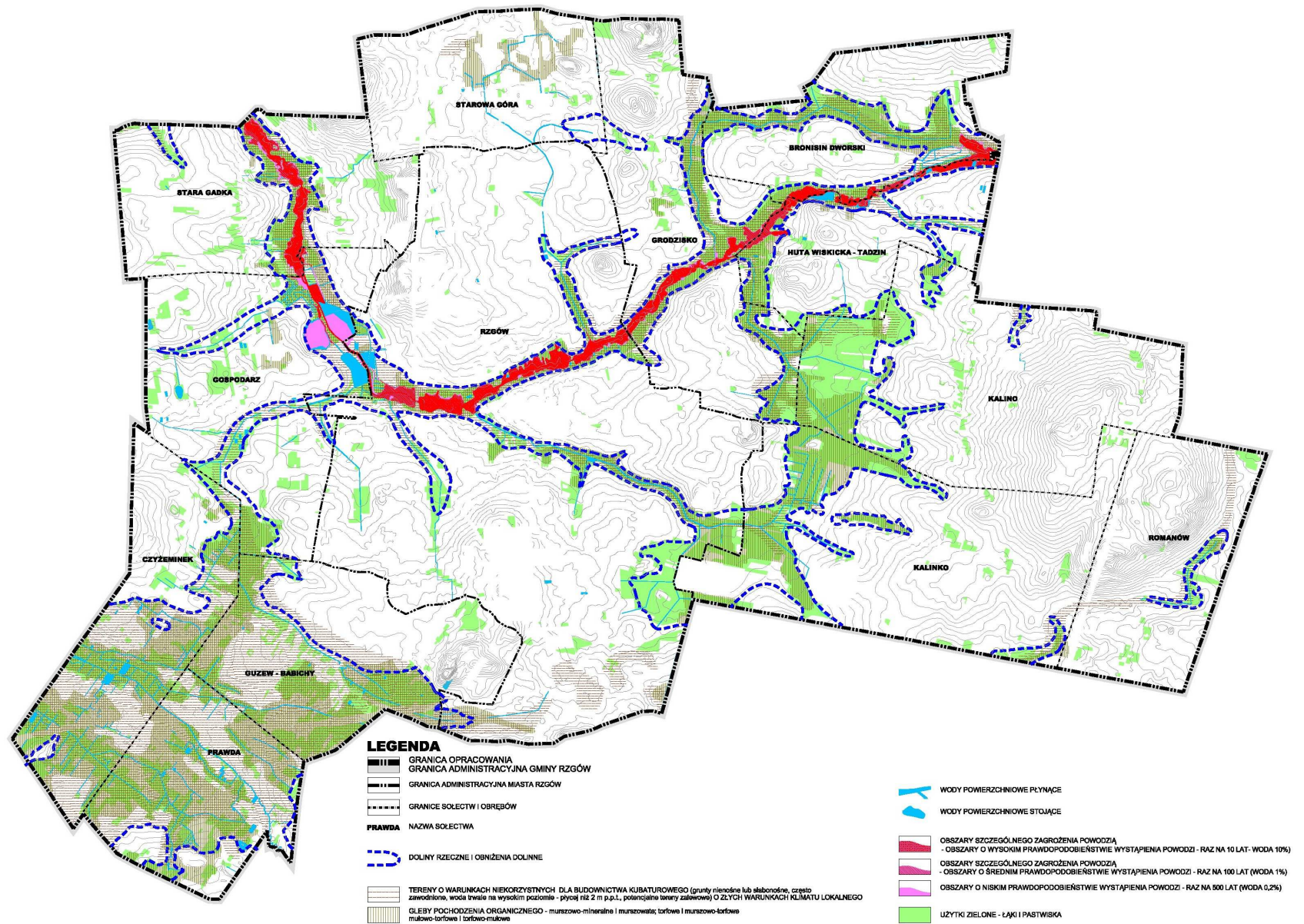
Dla rzeki Dobrzyńki przepływającej przez południowo-zachodnią część gminy dotychczas nie zostały sporządzone opracowania mające służyć ochronie powodziowej (mapy zagrożenia powodziowego). Nie mniej jednak w zasięgu dolin rzecznych oraz obniżen dolinnych występują lokalne podmokłości utrzymujące się przez znaczną część roku. Mogą też one lokalnie i okresowo stanowić poważne zagrożenie powodziowe.

Dla potrzeb Studium dokonano syntezy z zakresu zasięgu dolin i obniżen dolinnych w oparciu o następujące uwarunkowania przyrodnicze:

- ukształtowanie terenu – przebieg poziomicy (w oparciu o mapę topograficzną);
- istniejące wody powierzchniowe płynące i stojące;
- obszary, na których występuje prawdopodobieństwo powodzi – niskie, średnie, wysokie;
- obszary o warunkach gruntowo-wodnych niekorzystnych dla budownictwa – rejon: piasków, żwirów i mułków rozlewiskowo – jeziornych; piasków, żwirów i mułków rzecznych; namułów; torfów;
- gleby wykształcone na podglebiu organicznym – mułowo – torfowe, torfowo - mułowe, murszowo – mineralne, murszowate, torfowe, murszowo – torfowe;
- użytki zielone – łąki i pastwiska.

Graficznie zostało to zobrazowane na schemacie poniżej - ***Zasięg dolin i obniżen dolinnych wyznaczony w oparciu o uwarunkowania przyrodnicze z zakresu: ukształtowania terenu, istniejących wód***

powierzchniowych, zagrożenia powodziowego, niekorzystnych warunków gruntowo-wodnych, gleb organicznych, użytków zielonych.

Rys. 2. Zasięg dolin i obniżen dolinnych wyznaczony w oparciu o uwarunkowania przyrodnicze z zakresu: ukształtowania terenu, istniejących wód powierzchniowych, zagrożenia powodziowego, niekorzystnych warunków gruntowo-wodnych, gleb organicznych, użytków zielonych

Źródło: opracowanie własne

W stanie istniejącym występuje kolizyjne zainwestowanie w dolinach rzecznych i obniżeniach dolinnych:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna przy skrzyżowaniu drogi powiatowej nr 1233E i drogi gminnej nr 106456E w dolinie Neru w Bronisinie Dworskim;
- zabudowa zagrodowa przy drodze gminnej nr 106454E w dolinie Neru Bronisinie Dworskim;
- zabudowa usługowa przy drodze powiatowej nr 1233E w Bronisinie Dworskim;
- zabudowa zagrodowa przy skrzyżowaniu drogi powiatowej nr 1233E i drogi gminnej nr 106430E w dolinie Neru w Hucie Wiskickiej;
- zabudowa zagrodowa przy drodze gminnej nr 106402E w Grodzisku;
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w odległości ok. 50 m na północ od drogi wojewódzkiej nr 714 w dolinie Neru w Grodzisku
- zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna przy drodze powiatowej nr 1941E w Grodzisku;
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna przy drodze gminnej nr 106539E w Starowej Górze;
- zabudowa zagrodowa i produkcyjna przy drodze gminnej nr 106407 w Kalinku;
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i zagrodowa przy skrzyżowaniu drogi powiatowej nr 2909E i drogi gminnej nr 106407 w Kalinku;
- zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna przy drodze powiatowej Nr 2909E w Kalinku;
- składowisko odpadów w mieście Rzgów;
- zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna przy drodze gminnej nr 106461E w dolinie Neru w mieście Rzgów;
- zabudowa produkcyjna i usługowa przy drodze powiatowej nr 2942E w dolinie Neru w mieście Rzgów;
- zabudowa usługowa przy drodze krajowej nr 1 w dolinie Neru w mieście Rzgów;
- zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna przy skrzyżowaniu dróg gminnych nr 106473E i 106498E w dolinie Neru w mieście Rzgów;
- zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa przy drodze krajowej nr 71 w dolinie Neru w mieście Rzgów;
- zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna przy skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 714 i drogi gminnej nr 106490E w mieście Rzgów;
- zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna na odcinku pomiędzy droga wojewódzką nr 714 i droga powiatową nr 2942E w mieście Rzgów;
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa przy drodze powiatowej nr 2942E w mieście Rzgów;
- zabudowa usługowa i produkcyjna przy drodze gminnej nr 106481E w mieście Rzgów;
- zabudowa usługowa przy drodze powiatowej nr 2916E w Gospodarzu
- zabudowa zagrodowa przy stawach w Gospodarzu w dolinie Neru;
- zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa przy drodze krajowej Nr 71 w Gospodarzu;
- zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa przy drodze powiatowej nr 1195E w Starej Gadce;
- niemalże cała zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna, letniskowa i produkcyjna przy drogach gminnych nr: 106409, 106440, 106442, 106438 i drodze powiatowej nr 3303E w Czyżeminku;
- niemalże cała zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna, letniskowa, usługowa przy drodze powiatowej nr 29163E i drodze gminnej w Prawdzie;
- zabudowa letniskowa przy drodze gminnej nr 106445E w Prawdzie
- niemalże cała zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna, letniskowa i usługowa przy drodze gminnej nr 106410E i 106424E w Guzewie;

- zabudowa usługowa przy drodze powiatowej nr 2916E w Guzewie;
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna przy drodze gminnej nr 106559E w Guzewie.

Ponadto należy podkreślić, iż obowiązujące prawo miejscowe w wielu miejscach dopuszcza możliwość poszerzania strefy urbanizacji w dolinach rzecznych i obniżeniach dolinnych.

3.2.5.4. Melioracje

Obecność w podłożu gruntów nieprzepuszczalnych i półprzepuszczalnych powoduje loklanie występowanie niekorzystnych stosunków wodnych dla gospodarki rolnej. Warunki naturalne objawiają się nadmiernym uwilgotnieniem warstw gruntów przypowierzchniowych. Charakterystyczne jest również występowanie na różnych głębokościach nieciągłych poziomów wód w soczewkach śródglinowych lub na wkładkach mułkowych oraz stagnacja wód na powierzchni. Niewłaściwe stosunki wodne wymagają regulacji stosunków wodnych dla potrzeb rolniczego użytkowania gleb. Konsekwencją tych potrzeb były przeprowadzone w XX wieku działania melioracji wodnych.

Na obszarze gminy i miasta Rzgów bardzo licznie występują urządzenia melioracji wodnych szczegółowych, tj.: rowy i drenowania.

Na terenie gminy Rzgów zostało dotychczas zdrenowane ok. 1621 ha gruntów, z tymże należy zaznaczyć, iż podziemny drenaż nie jest rozłożony równomiernie na całej jej powierzchni. Sieć drenarska występuje przede wszystkim w mieście Rzgów (ponad połowa całej zmeliorowanej powierzchni) oraz na zróżnicowanych powierzchniowo obszarach w obrębie geodezyjnym Guzew – Babichy, Starowa Góra, Huta Wiskicka – Tadzín, Gospodarz i Czyżeminek (tabela poniżej).

Nazwa obrębu geodezyjnego	Numer obrębu geodezyjnego	Powierzchnia zmeliorowana [m ²]	Udział [%]
Bronisin Dworski	2	---	---
Czyżeminek	3	611482	3,77
Gospodarz	4	1033075	6,37
Grodzisko	5	---	---
Guzew-Babichy	6	2528067	15,60
Huta Wiskicka - Tadzín	7	---	---
Kalinko	8	1268871	7,83
Kalino	9	---	---
Prawda	10	---	---
Romanów	11	---	---
Stara Gadka	13	---	---
Starowa Góra	14	2200505	13,58
Miasto Rzgów	12	8565697	52,85
Ogółem Gmina		7642000	47,15
Ogółem Miasto		8565697	52,85
OGÓŁEM		16207697	100

Tabela nr 2. Drenowania na terenie gminy Rzgów według obrębów geodezyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych. Terenowy Inspektorat w Łodzi

Konsekwencją prac melioracyjnych jest obniżenie się pierwszego poziomu wód gruntowych oraz przesuszenie tych obszarów w okresie letnim.

Założone podziemne systemy sieci drenarskich nadmiar wody z gruntu odprowadzają do tzw. kolektorów zbiorczych – rowów melioracyjnych. Na terenie gminy Rzgów całkowita długość rowów melioracyjnych pozostających w ewidencji właściwego zarządu melioracji i urządzeń wodnych wynosi ok. 60 km.

Nazwa obrębu geodezyjnego	Nr obrębu geodezyjnego	Długość rowów melioracyjnych [m]
Bronisin Dworski	2	3367
Czyżeminek	3	8693
Gospodarz	4	8371
Grodzisko	5	3588
Guzew - Babichy	6	5099
Huta Wiskicka - Tadzín	7	2328
Kalinko	8	5754
Kalino	9	1774
Prawda	10	6968
Romanów	11	---
Stara Gadka	13	247
Starowa Góra	14	3573
M. Rzgów	12	10183
Ogółem Gmina		49762
Ogółem Miasto		10183
OGÓŁEM		59945

Tabela nr 3. Rowy melioracyjne na terenie gminy Rzgów według obrębów geodezyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych. Terenowy Inspektorat w Łodzi

Analizując powyższą tabelę można zauważyć znaczącą dysproporcję pomiędzy długością rowów melioracyjnych w poszczególnych obrębach geodezyjnych. Przede wszystkim odwadniają one południowo-zachodnią i zachodnią część gminy. Są one również ważnym odbiornikiem wód powierzchniowych w obrębie miasta Rzgów. Brak rowów melioracyjnych występuje jedynie na południowo-wschodnich krańcach gminy, w obrębie Romanów.

Urządzenia melioracji wodnych stanowią bardzo poważną przeszkodę dla budownictwa kubaturowego. Ich przerwanie dla potrzeb zabudowy może powodować potencjalnie nieustanne podsiąkanie i podtapianie fundamentów budynków. Generalnie wymagana jest ochrona sieci drenarskiej przed zniszczeniem.

W przypadku konieczności zabudowy należy ograniczać kolizje poprzez właściwe przełożenie sieci lub bezkonfliktowe zaprojektowanie przyszłych inwestycji.

3.2.5.5. Wody podziemne

Gmina Rzgów znajduje się w strefie średniej zasobności w wody podziemne.

Według regionalizacji hydrogeologicznej B. Paczyńskiego (1995) gmina leży w VII regionie hydrogeologicznym zwanym „Łódzkim”, w którego granicach wody podziemne poziomów użytkowych (pierwszy poziom wodonośny) występują w utworach czwartorzędowych i kredowych, lokalnie w paleogeńsko-neogeńskich (trzeciorzędowych).

Głębokość występowania pierwszego poziomu wodonośnego jest ściśle uzależniona od morfologii terenu i jego budowy geologicznej,²⁹ a także od zróżnicowania litologicznego osadów.

Najpłytsze występowanie zwierciadła wód – generalnie do 2 m p.p.t. związane jest nie tylko z osadami holoceniowymi w obrębie den dolin rzecznych i obniżeń dolinnych, ale również z rozległym terasem nadzalewowym (Kalinko, Rzgów) oraz z osadami budującymi teren równinny w południowo – zachodniej części gminy (Czyżeminek, Prawda, Guzew). Są to rozległe obszary obejmujące podmokłości,

²⁹ Do ukształtowania powierzchni terenu nawiązuje przebieg hydroizobat, które obrazują głębokość od powierzchni terenu do pierwszego zwierciadła wód podziemnych.

oraz nisko położone powierzchnie den i tarasów rzek i cieków. Symetrycznie w stosunku do dolin, na wyniesionych terenach morenowych głębokość występowania pierwszego poziomu wodonośnego wzrasta do poziomu 2 – 5 m p.p.t. oraz 5-10 m p.p.t.. Najgłębiej – na poziomie 10 – 20 m p.p.t. woda zalega w obrębie najwyższych wyniesionych terenów gminy – pagóry morenowe (Romanów) oraz kemów (Konstantyna). W obrębie wysoczyzny morenowej występują obszary wód zawieszonych (soczewki wód).

Wody gruntowe den dolin rzecznych wykazują ściśle uzależnienie od stanów wody w rzekach. Wraz z podniesieniem się stanu wód mogą występować lokalne podtopienia. Dlatego też występowanie zwierciadła wód podziemnych płycej niż na głębokości 2 m p.p.t. powoduje, że bezpośrednia lokalizacja zabudowy jest znacznie utrudniona, a wręcz nie powinna być możliwa.

Im dalej od den dolin tym zależność od ich wód gruntowych jest mniejsza, a okresowe wahania stanu wód związane są w większym stopniu z wielkością i intensywnością opadów atmosferycznych.

Wody podziemne obszaru gminy Rzgów, mające znaczenie użytkowe, ściśle wiążą się z osadami wieku górnokredowego i czwartorzędowego. Występują dwa użytkowe poziomy wodonośne:

- górnokredowy w ośrodku szczelinowym i szczelinowo-porowym, gdzie szczelinowatość maleje wraz z głębokością związany jest z utworami szczelinowymi wykształconymi przede wszystkim w postaci serii węglanowej, tj. margli, wapieni, piaskowców wapnistych i gezowych; są to wody o napiętym zwierciadle wody i zmiennym ciśnieniu; poziom ten na terenie gminy jest eksploatowany przez ujęcie wodociągowe w Rzgowie, gdzie został nawiercony na głębokościach ok. 140m; na części obszaru gminy stanowi równorzędny poziom wodonośny; zasilane przez nadległy czwartorzędowy poziom wodonośny;
- czwartorzędowy w ośrodku porowym w osadach piaszczysto – żwirowych, w obrębie którego można wyróżnić dwie (lokalnie trzy) warstwy wodonośne:
  - I warstwa wodonośna - wody gruntowe związane z piaskami przypowierzchniowymi, występują w obrębie dna dolin; cechuje się swobodnym zwierciadłem wody;
  - II warstwa wodonośna (międzyglinowa) - są to wody najczęściej o napiętym zwierciadle wody ujmowanym na głębokości 30-60 m p.p.t. spod pierwszych glin zwałowych lub z soczewek śródglinowych (Gospodarz, Kalino, Czyżeminek, Romanów);
  - III warstwa wodonośna (podglinowa) – są to wody o napiętym zwierciadle wody zalegające i ujmowane ze znacznych głębokości – ponad 100 m p.p.t. (Grodzisko).

Podstawowy poziom wodonośny stanowi poziom czwartorzędowy, który ujmowany jest przez większość wodociągów oraz obiekty usługowe, produkcyjne, gospodarstwa niewodociągowane i rolnictwo.

W poziomach użytkowych gminy generalnie występują wody dobrej jakości, wymagające nieskomplikowanego uzdatniania do celów konsumpcyjnych.

Na terenie gminy Rzgów bardzo licznie występują ujęcia wód podziemnych, które posiadają zatwierdzone zasoby w kategorii „B”. Udokumentowanych ujęć wód podziemnych na terenie gminy Rzgów o dużych zasobach jest ok. 30. Ponadto na terenie gminy Rzgów licznie występują ujęcia wód podziemnych o niewielkich zatwierdzonych zasobach, które są wykorzystywane na potrzeby indywidualne oraz drobnej wytwórczości.

Gmina Rzgów leży w zasięgu jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) 79 – obszar dorzecza Odry i 97 – obszar dorzecza Wisły, które, zgodnie z danymi KZGW, cechują odmienne parametry:³⁰

- JCWPd 79 – charakteryzują go: jednowarstwowość; średnia grubość 30m i 900 m; średnia głębokość 20-50 m i 100-1000 m; stan chemiczny oceniony jako dobry; stan ilościowy oceniony jako słaby (w subczęści); ponadto występuje zagrożenie nieosiągnięcia stanu dobrego; ze względu na zmiany ilościowe powodowane znacznym poborem wód podziemnych dla aglomeracji łódzkiej oraz brak

---

³⁰ Na podstawie www.kzgw.gov.pl/files/file/Programy/PWSK/PWSK_zalacznik_1.xls i <http://geoportal.kzgw.gov.pl/imap> (dostęp 11.05.2015 r.)

możliwości technicznych wyegzekwowania właściwych celi środowiskowych dopuszczono derogacje (odstępstwa) czasowe do 2021 r. oraz cele mniej rygorystyczne.

- JCWPd 97 – charakteryzują go: jednowarstwowość; średnia grubość 10-100 m; średnia głębokość powyżej 400-500 m; zarówno stan chemiczny jak i ilościowy oceniony został jako dobry.

W „*Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry*” i w „*Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*” dla jednolitych części wód podziemnych zostały ustalone następujące cele środowiskowe:

- zapobieganie dopływowi lub ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych;
- zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych; dla części wód, będących obecnie w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu (analizowany obszar);
- zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.

W 2010 r. został opracowany „*Program wodno-środowiskowy kraju*”,³¹ którego celem jest przedstawienie zestawień działań dla realizacji założonych celów środowiskowych. Ich wypełnienie w określonym czasie przyczyni się do uzyskania lepszego stanu wód. Działania na obszarze dorzecza Odry w obrębie JCWPd 79 to:

- opracowanie dokumentacji hydrogeologicznej dla ustanowienia obszaru ochronnego GZWP 401;
- ustanowienie obszaru ochronnego GZWP 401;
- weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód - ograniczenie poboru dla przemysłu i rolnictwa;
- monitorowanie wód podziemnych w rejonie składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych;
- monitorowanie wód podziemnych w rejonie występowania ekosystemów od wód zależnych.

3.2.5.6. Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

Cały obszar gminy i miasta Rzgów położone są w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 401 Niecka Łódzka.

Obecnie GZWP nr 401 posiada udokumentowane warunki hydrogeologiczne oraz zweryfikowane na nowo granice i powierzchnie.³² Jest to duży i jednorodny zbiornik wód podziemnych. Poziom zbiornikowy tworzą piaski, żwiry i słabo zwięzłe piaskowce kredy dolnej. Gmina i miasto Rzgów położone są w jego centralno-wschodniej części, gdzie utwory kredy dolnej są izolowane kilkusetmetrowym kompleksem osadów kredy górnej. Poziom kredy dolnej wykształcony jest w facji wapiennej i marglistej.

GZWP nr 401 ma bardzo duże znaczenie jako dodatkowe źródło dla zaopatrzenia ludności w wodę. Obszary ochronne GZWP nr 401 wyznaczono jedynie na ok. 15% powierzchni całego zbiornika. Na pozostałym obszarze zbiornika występują bardzo dobre warunki naturalnej ochrony i nie ma konieczności ustanawiania obszaru ochronnego – stopień podatności³³ poziomu zbiornika na zanieczyszczenia jest mały i bardzo mały (czas dopływu pionowego wody do granic zbiornika wynosi powyżej 50 lat).

Na obszarze gminy i miasta Rzgów nie zostały wyznaczone obszary ochronne zbiornika.

GZWP nr 401 Niecka Łódzka posiada zabezpieczenie poziomu wodonośnego w postaci nadkładu młodszych utworów.

---

³¹ http://www.kzgw.gov.pl/files/file/Programy/PWSK/Program_wodno-srodowiskowy_kraju.pdf (dostęp na 11.05.2015 r.)

³² Dokumentacja hydrogeologiczna określająca warunki hydrogeologiczne w związku z ustanawianiem obszarów ochronnych Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 401 Niecka Łódzka została zatwierdzona przez Ministra Środowiska Decyzją DGKKhg-4731-3/6997/15561/14AK z dnia 15.04.2014 r.

³³ Jest to podatność naturalna, zależna jedynie od budowy geologicznej i warunków krążenia wód. W warunkach znacznych zmian antropogenicznych strefy przypowierzchniowej, podatność ta może być silnie zmieniona.

Proces udokumentowywania warunków hydrogeologicznych Głównych Zbiorników Wód Podziemnych stanowi istotny element opracowywania i wdrażania programów gospodarowania wodami w obszarach dorzeczy, dla potrzeb osiągnięcia dobrego stanu wód podziemnych służących do zaopatrzenia ludności w wodę do picia.

3.2.6. Warunki geologiczno-inżynierskie

Warunki geologiczno-inżynierskie w obrębie gminy Rzgów cechują się zróżnicowaniem przestrzennym wynikającym ze zróżnicowania geomorfologicznego i geologicznego oraz związanej z tym zmienności warunków wodnych.

Na terenie gminy Rzgów na znacznej jej powierzchni dominują warunki korzystne dla budownictwa. Wynika to z dobrej nośności podłoża w warunkach wysoczyzny morenowej płaskiej oraz zalegania poziomu wodonośnego generalnie poniżej 2 m p.p.t. Dla bezpośrednich posadowień budowlanych cechują się one najczęściej prostymi, warunkami gruntowymi.

Są to grunty pod względem warunków gruntowo-wodnych przydatne dla realizacji wszelkich przedsięwzięć inwestycyjnych. Ograniczenia będą stanowić urządzenia melioracji wodnych szczegółowych oraz grunty chronione prawnie przed wyłączeniem ich z produkcji rolnej i leśnej.

Obszary, na których mogą pojawić się utrudnienia dla budownictwa występują w północno – zachodniej części gminy, co wiąże się z budującymi podłoża piaskami i żwirami, miejscami peryglacjalnymi oraz w części centralno – południowej – miejsce odpływu wód roztopowych lodowca (rejon Kalinka i Rzgowa). Ograniczenia stwarza wysoki poziom wody gruntowej kształtujący się na głębokości 0–2 m p.p.t. Ponadto utrudnienia mogą również stanowić wody podskórne zalegające lokalnie na płyciej występujących, słabo przepuszczalnych glinach, mułkach i iłach, lub wody śródglinowe w obrębie utworów gliniastych. Istnieje możliwość poprawy warunków wodnych po wykonaniu drenażu.

Także sama nośność podłoża może stanowić ograniczenia - luźne piaski eoliczne (częściowo zalesione) występujące na niewielkich powierzchniach gminy, piaski i mułki deluwialne wypełniające dna suchych dolin (większe powierzchnie zajmują na krańcach zachodnich – sołectwo Romanów) oraz grunty zaburzone glaciektonicznie o dużym zróżnicowaniu litologicznym osadów (wzniesienia terenu w północno – zachodniej części gminy. Zagospodarowanie tych gruntów wymaga badań geotechnicznych warunków podłoża dla potrzeb konkretnych inwestycji.

W dnach dolin rzecznych, lokalnych obniżeniach terenu oraz w części południowo – zachodniej gminy (sołectwo Czyżeminek, Prawda) panują mało korzystne i niekorzystne warunki gruntowo-wodne oraz złożone i skomplikowane warunki geotechniczne. Jednocześnie obszary te są obszarami o znacznych walorach przyrodniczych. Powinny one pozostać terenami otwartymi, w jak najmniejszym stopniu zabudowanymi.

Wątpliwą przydatność dla budownictwa posiadają tereny o znacznym spadku (powyżej 5%) i potencjalnej możliwości wystąpienia zjawisk geodynamicznych – pagórki, stoki dolin rzecznych, strome skarpy. Powinny one być zagospodarowane zielenią, szczególnie wysoką, by zapobiec zjawiskom geodynamicznym.

3.2.7. Warunki klimatyczne

Obszar gminy i miasta Rzgów znajduje się w Dzielnicy Łódzkiej w świetle regionalizacji rolniczoklimatycznej Polski (według R. Gumińskiego), o czym zdecydowało położenie na słabo urozmaiconym wysokościowo obszarze (podstawowe elementy klimatu posiadają wielkości zbliżone do rejestrowanych w sąsiedniej Łodzi).

Zgodnie z podziałem Polski na regiony klimatyczne w świetle frekwencji dni z różnymi typami pogody (według A. Wosia) gmina i miasto Rzgów leżą w granicach regionu XVII, tj. regionu środkowopolskiego. Na tle innych regionów wyróżnia się on większą liczbą dni z pogodą bardzo ciepłą oraz dni mroźnych z dużym zachmurzeniem i opadem. Jest to strefa tzw. cyrkulacji zachodniej i południowo-

zachodniej.

Ukształtowanie terenu nie stanowi przeszkody dla przepływu mas powietrza różnego pochodzenia. Powoduje to znaczną zmienność warunków pogodowych. W ciągu całego roku przeważa równoleżnikowa cyrkulacja mas powietrznych ze szczególną preferencją wilgotnych mas polarno-morskich, napływających w przewadze z sektora zachodniego.

Niewielkie różnice w wysokościach względnych terenu decydują o braku zróżnicowania rozkładu temperatury na terenie gminy. Średnia roczna temperatura powietrza na pobliskiej stacji Łódź Lublinek wynosi 7,6°C.³⁴ Średnia temperatura miesiąca najchłodniejszego (luty) wynosi -3°C, a najcieplejszego (lipiec) +17,5°C. Średnia roczna amplituda temperatury powietrza dla opisywanego obszaru wynosi 21,8°C, zaś średni czas trwania termicznej zimy to 82-84 dni, a lata - 90 dni.

Rozkład temperatury powietrza warunkuje długość okresu wegetacyjnego, który na obszarze przy proggu +5°C wynosi 213 dni, a przy proggu +3°C – 235 dni.

Największe zachmurzenie nieba w Polsce Środkowej notuje się w okresie chłodnym, od listopada do lutego. Najniższe zachmurzenie występuje w sierpniu i we wrześniu.

Przeciętne wielkości opadów atmosferycznych na terenie gminy i miasta Rzgów wynoszą niewiele ponad 600 mm. Najwyższe, miesięczne sumy opadów przypadają na miesiące ciepłej pory roku (lipiec), a najniższe na miesiące zimowe. Burze i opady burzowe występują zazwyczaj w ciepłej porze roku (czerwiec - sierpień). Najczęściej występują opady jednodniowe.

Pokrywa śnieżna zalega około 70 dni i występuje przeciętnie od przełomu listopada i grudnia do drugiej połowy marca.

Średnie wieloletnie parowanie osiąga wartość 500 - 520 mm.

Najwyższą wilgotnością cechują się tereny położone w obrębie dolin rzecznych (nawet do 90–100%). Znaczne powierzchnie leśne (południowa część gminy) również wpływają na zwiększenie wilgotności powietrza. Najkorzystniejsze tereny wilgotnościowe posiadają tereny wyniesione o głęboko zalegającej wodzie gruntowej.

Na terenach o dużym uwilgotnieniu najczęściej notuje się mgły (najwięcej w październiku). Powstawaniu mgieł sprzyjają również jądra kondensacyjne występujące w dużej liczbie nad obszarami zwartej zabudowy miasta (na skutek emisji zanieczyszczeń).

Analizowany obszar znajduje się w strefie wpływu klimatów suboceanicznego i kontynentalnego. W ciągu całego roku, podobnie jak w całej Polsce Środkowej, przeważa równoleżnikowa cyrkulacja mas powietrza, ze szczególną preferencją wilgotnych mas powietrza polarnomorskiego (45% dni w ciągu roku) oraz polarnokontynentalnego (38% dni w ciągu roku) napływających z zachodu, a w mniejszym zakresie ze wschodu.

Również roczny rozkład prędkości wiatru jest analogiczny jak na obszarze całej Polski. Maksymalne prędkości występują zimą i wiosną. W skali roku przeważają wiatry z sektora zachodniego – 41% wiatrów rocznie, ale również mają duży udział wiatry z kierunków EES i ESS - 34%. Istotną cechą warunków anemometrycznych jest niezbyt częste występowanie bardzo silnych wiatrów, głównie zimą. W ciągu roku przeważają wiatry słabe (2 – 5 m/s). Latem występują cisze.

Wiatry mają duże znaczenie dla formowania się topoklimatów i kierunków rozprzestrzeniania zanieczyszczeń. Najlepiej przewietrzanymi terenami na obszarze gminy są tereny wyniesione (wschodnia i południowa część gminy).

Ogólne cechy przedstawionego wyżej klimatu gminy Rzgów ulegają zróżnicowaniu na tzw. topoklimaty w zależności od lokalnych warunków, tj. rzeźba terenu, rodzaj i pokrycie podłoża, głębokość zalegania wód gruntowych, zabudowa, rodzaj zagospodarowania przestrzeni. Największy wpływ ww.

---

³⁴ Położenie gminy Rzgów, oraz uformowania terenu podobne jak na stacji Lublinek pozwalają na zastosowanie tych danych do terenu opracowania

czynników jest zauważalny w dniach o pogodzie wyżowej – zwłaszcza bezchmurnej i bezwietrznej (w czasie dni pochmurnych oddziaływanie to prawie nie występuje):

- tereny o dobrych i bardzo dobrych warunkach topoklimatycznych występują w obrębie zboczy o dyspozycjach S, SW, W, SE o nachyleniu większym niż 5%; występują one fragmentarycznie na terenie gminy Rzgów;
charakteryzują się bardzo dobrymi warunkami solarnymi i termicznymi, dobrymi warunkami wietrznymi i wilgotnościowymi, małą częstotliwością występowania mgieł, a także najkrótszym okresem zalegania pokrywy śnieżnej i długim okresem bezprzymrozkowym; wskazane są do lokalizacji różnych form zabudowy rekreacji indywidualnej oraz do upraw rolnych, warzywniczych, sadowniczych w tym również roślin ciepłolubnych;
- tereny o przeciętnych warunkach topoklimatycznych, które obejmują obszary płaskie i lokalne fragmenty zboczy o różnej ekspozycji i nachyleniu – tereny dominujące dla gminy;
charakteryzują się dobrymi i przeciętnymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi oraz bardzo dobrymi warunkami przewietrzania terenu; są to obszary predestynowane do upraw rolniczych, sadowniczych i warzywnych oraz dla zabudowy mieszkaniowej;
- tereny o okresowo gorszych warunkach topoklimatycznych, które są charakterystyczne dla obszarów płaskich o okresowo płytko zalegającej wodzie gruntowej (na głębokości do 2,0 m p.p.t.), które występują w bezpośrednim sąsiedztwie większych dolin rzecznych i obniżeń terenów oraz w południowo – zachodniej i południowej (rejon Kalinka i Rzgowa I);
- tereny o gorszych warunkach klimatycznych właściwych dla zboczy o ekspozycji N, NE, NW i o znacznym nachyleniu (ponad 10%); występują one fragmentarycznie na terenie gminy;
charakteryzują się one niekorzystnymi warunkami solarnymi a także dłuższym okresem zalegania pokrywy śnieżnej; obszary te nie powinny być wykorzystywane na cele lokalizacyjne zabudowy mieszkaniowej oraz upraw wymagających dużej ilości słońca; wykazują jednak walory do wykorzystywania ich na cele rekreacyjne związane z popularyzacją sportów zimowych;
- tereny o niekorzystnych warunkach topoklimatycznych, które obejmują doliny rzeki Neru i Dobrzyńki oraz ich dopływów, doliny mniejszych cieków oraz obniżeń;
charakteryzują się one niekorzystnymi warunkami termicznymi i wilgotnościowymi ze względu na zjawisko inwersji termicznej oraz stagnację chłodnego, wilgotnego powietrza; cechują się także gorszymi (wręcz złymi) właściwościami solarnymi ze względu na zwiększoną częstotliwość występowania mgieł; są to tereny niewskazane dla lokalizacji zabudowy oraz realizacji miejsc wypoczynku; nie powinny też podlegać przeobrażeniom skierowanym na realizację barier, zabudowy, nasypów, zwartych nasadzeń zieleni itp.), które utrudniałyby swobodny przepływ powietrza; w istniejących zaporach należy tworzyć prześwit, które poprawią cyrkulację powietrza i zapewnią napowietrzanie obszarów; wskazane jest wprowadzanie (lub utrzymywanie) upraw łąkowych i innych wykazujących wysokie wymagania wilgotnościowe;
dolina rzeki Ner i Dobrzyńki oraz większych cieków stanowią naturalne rynny spływowe dla mas powietrza i powinny pozostać wolne od zabudowy;
- tereny o warunkach topoklimatycznych właściwych obszarom leśnym; na terenie gminy znajduje się niewiele lasów, a większe kompleksy zlokalizowane są w części południowej;
zwarta powierzchnia leśna powoduje spadek prędkości wiatru, usłonecznienia, wzrost ilości opadów (wzmoczona konwekcja) i wilgotności powietrza oraz zmniejszenie dobowych amplitud temperatury i wilgotności powietrza w stosunku do terenów otaczających; wśród lasów można wyróżnić lasy o korzystnych warunkach klimatycznych – lasy na siedliskach suchych, które wykazują predyspozycje do rozwoju turystyki i rekreacji oraz lasy podmokłe i wilgotne, niewskazane do użytkowania antropogenicznego.

3.2.8. Warunki glebowe

Gleby na terenie gminy Rzgów charakteryzują się bardzo dużym zróżnicowaniem zarówno pod

względem typu gleb jak i ich przydatności rolniczej. W zależności od rodzaju skał budujących podłoże na terenie gminy wytworzyły się następujące typy i podtypy gleb (na podstawie mapy glebowo-rolniczej w skali 1:25 000):

- gleby bielcowe i pseudobielcowe – podstawowy typ gleby na terenie gminy wykształcony na znacznych powierzchniach w jej centralnej części (Rzgów i Stara Gadka) na piaskach gliniastych mocnych oraz glinach lekkich i średnich tworząc gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego; gliniaste, słabogliniaste i luźne podłoże piaszczyste tworzy mniej żyzne gleby kompleksu żytniego dobrego, słabego i bardzo słabego (największe powierzchnie występują w części południowo – zachodniej gminy (Guzew) i południowo - wschodniej (Kalinko));
- gleby brunatne wylugowane i kwaśne – podstawowy typ gleby na terenie gminy, która wykształciła się przede wszystkim na podłożu gliniasto-piaszczystym i piaszczystym jako mniej żyzne gleby kompleksu żytniego dobrego, słabego oraz bardzo słabego, zajmując największe powierzchnie w części wschodniej gminy (Kalino, Kalinko, Romanów) oraz w Gospodarzu i północnej części Grodziska; na północno - wschodnich krańcach gminy (Bronisin Dworski), na piaskach gliniastych mocnych i glinach średnich wykształciły się bardzo żyzne gleby kompleksu pszennego dobrego;
- czarne ziemie zdegradowane i gleby szare – podstawowy typ gleby na terenie gminy zajmujący znaczące jej powierzchnie, głównie w postaci kompleksu zbożowo – pastewnego mocnego i słabego oraz użytków zielonych średnich, wykształcone na podłożu gliniastym i piaszczysto - gliniastym; największą powierzchnię zajmują generalnie w centralno - wschodniej części gminy (Huta Wistkicka, Grodzisko, Bronisin Dworski oraz wschodnia część Kalina i Kalinka) oraz na krańcach północnych (Starowa Góra); ponadto powyższe podłoże tworzy gleby kompleksu żytniego słabego (Starowa Góra i południowo - wschodnia część gminy); miejscami, głównie na podłożu gliniastym, na nieznacznej powierzchni wykształciły się bardzo żyzne gleby kompleksu pszennego dobrego;
- gleby mułowo - torfowe i torfowo - mułowe – wypełniają przede wszystkim dolinę rzeki Ner na terenie Rzgowa, Gospodarza i Starej Gadki), dolinę rzeki Dobrzyńki w Czyżeminku oraz Dopyłwu w Rzgowie, tworząc głównie użytki zielone średnie;
- gleby murszowo - mineralne i murszowate – wykształcone na podłożu piaszczystym w dolinie rzeki Ner na terenie Bronisina Dworskiego, w dolinie Dopyłwu spod Wistkina i bezimiennego cieku w Bronisinie Dworskim, na znacznych powierzchniach na pograniczu Kalina – Grodziska i Kalinka - Rzgowa (dolina wód roztopowych) oraz w lokalnych zagłębieniach terenu tworząc użytki zielone średnie; w południowo - zachodniej części gminy (Prawda i Czyżeminek) na piaskach luźnych wykształciły się bardzo słabe gleby kompleksu zbożowo - pastewnego słabego oraz użytki zielone słabe i bardzo słabe;
- gleby torfowe i murszowo - torfowe – wykształcone lokalnie w dolinie rzeki Ner na terenie Bronisina Dworskiego.

Należy zaznaczyć, iż gleby: mułowo – torfowe, torfowo - mułowe, murszowo – mineralne, murszowate, torfowe, murszowo – torfowe to są gleby wykształcone na podglebiu organicznym. Cechuje je wysokie uwilgotnienie, dlatego też powinny one pozostać w dotychczasowym użytkowaniu. Łącznie zajmują one 1044,6 ha, co stanowi 15,6% powierzchni gminy Rzgów.

Część słabych gleb wytworzonych z piasków luźnych, rzadziej z piasków słabo gliniastych porastają kompleksy leśne.

Największą wartość rolniczą z uwagi na właściwe stosunki wodne, strukturalność oraz zasobność w próchnicę i składniki pokarmowe mają czarne ziemie oraz gleby brunatne i bielcowe wytworzone na podłożu gliniastym (gleby kompleksu pszennego dobrego i głównie IIIa klasy bonitacyjnej). Drugą grupę pod względem wartości rolniczej stanowią gleby bielcowe, brunatne wylugowane oraz czarne ziemie, wytworzone z gliny zwałowej o lżejszym składzie mechanicznym oraz piasków gliniastych. Przy właściwej technice i intensywnym nawożeniu mogą one dać wysokie plony (gleby kompleksów żytniego bardzo dobrego i dobrego oraz głównie IIIb i IVa klasy bonitacyjnej (wyjątkowo IVb).

Słabsze wartości rolnicze posiadają gleby utworzone z piasków gliniastych lekkich oraz piasków słabo gliniastych (gleby brunatne wylugowane, bielicowe, czarne ziemie, murszowate). Są to gleby zbyt lekkie, przepuszczalne, okresowo za suche lub okresowo podmokłe (gleby kompleksu żytniego słabego i V klasy bonitacyjnej).

Najsłabszą wartość rolniczą mają gleby utworzone z piasków luźnych, głównie brunatne wylugowane, miejscami bielicowe – gleby zbyt suche zaliczone VI klasy bonitacyjnej oraz czarne ziemie i murszowate – gleby okresowo zbyt podmokłe należące do V i VI klasy bonitacyjnej.

W powierzchni glebowej gminy znaczny udział mają również trwałe użytki zielone o zróżnicowanej wartości rolniczej – głównie średnie, słabe i bardzo słabe, wykorzystywane jako łąki i pastwiska. Według bonitacji są to gleby III – VI klasy bonitacyjnej. Najżyźniejsze użytki zielone (łąki i pastwiska III klasy bonitacyjnej) występują w południowej części Rzgowa i w dolinie Dopływu w Rzgowie. łąki i pastwiska IV klasy bonitacyjnej, zajmujące największą powierzchnię, występują w dolinie rzeki Ner, Dopływu z Guzewa, Dopływu spod Wistkina, bezimiennego ciek w Bronisinie Dworskim oraz na terenie rozległego obniżenia na pograniczu Kalina - Grodziska i Kalinka - Rzgowa (dolina wód roztopowych). Najsłabsze i najmniej przydatne rolniczo użytki zielone V i VI klasy występują przede wszystkim w obrębie obniżenia w południowo - zachodniej części gminy (Czyżeminek, Prawda, Guzew) oraz w dolinie rzeki Ner i bezimiennego dopływu w Bronisinie Dworskim.

Zróżnicowanie użytków rolnych na terenie gminy Rzgów pod względem sołectw i klasyfikacji bonitacji gruntowej przedstawia poniższa tabela.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

KLASYFIKACJA UŻYTKÓW ROLNYCH	KLASA BONITACYJNA	POWIERZCHNIA W HEKTARACH WEDŁUG SOŁECTW														OGÓŁEM	
		STAROWA GÓRA	GRODZISKO	BRONISIN DWORSKI	HUTA WISKICKA	KALINO	ROMANÓW	KALINKO	GUZEW- BABICHY	PRAWDA	CZYŻEMINEK	GOSPODARZ	STARA GADKA	OGÓŁEM GMINA	MIASTO RZGÓW		
GRUNTY ORNE (R)	IIIa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14,91	0	14,91	122,68	137,59	
	IIIb	21,07	0	77,32	10,28	4,23	0	25,05	42,46	0	0	23,95	5,96	210,31	370,86	581,17	
	IVa	27,09	79,46	50,53	68,62	104,82	4,71	88,40	21,17	0	3,64	71,05	126,41	645,90	217,20	863,09	
	IVb	64,29	48,27	19,60	28,95	161,51	12,85	98,85	48,01	9,12	23,37	89,45	26,81	631,06	152,12	783,18	
	V	33,78	189,02	51,02	58,64	107,91	35,61	126,68	97,64	133,84	104,89	102,68	108,17	1149,88	133,65	1283,54	
	VI	12,89	38,48	14,88	18,72	50,82	135,38	40,95	58,50	27,88	83,37	55,94	21,66	559,47	22,61	582,08	
	VIz	0	0	0	0,00	0	12,03	0	0	0	0	0	0	12,03	0	12,03	
	OGÓŁEM	159,12	355,23	213,34	185,21	429,28	200,57	379,93	267,77	170,84	215,27	357,99	289,01	3223,57	1019,11	4242,68	
UŻYTKI ZIELONE	ŁAKI (Ł)	III	0	0	0	0	4,73	0	7,50	0	0	0	0	12,22	65,37	77,59	
		IV	0	48,79	33,18	14,31	74,98	0	78,98	9,94	0	18,78	2,17	29,14	310,26	58,21	368,47
		V	0	11,39	21,08	7,56	23,46	2,67	1,26	43,56	0	28,35	21,21	13,86	174,42	17,60	192,02
		VI	0	0	1,89	0,36	2,37	0	0,99	0,33	0,81	3,57	3,15	1,95	15,43	22,89	38,31
		OGÓŁEM	0	60,18	56,16	22,23	105,53	2,67	88,73	53,83	0,81	50,71	26,53	44,96	512,33	164,07	676,40
	PASTWISKA (Ps)	III	0	0	0,95	0	0,76	0	0	0	0	0,75	0	2,47	2,49	4,96	
		IV	2,78	35,77	25,75	17,02	6,75	1,38	16,00	13,17	1,64	11,20	18,40	25,36	175,24	7,61	182,85
		V	1,35	5,67	1,78	11,60	4,87	12,28	8,16	31,43	74,95	40,07	32,25	4,83	229,24	2,95	232,18
		VI	0	0,23	0	0,05	0,32	0,33	0,40	2,42	1,66	1,31	1,60	0,99	9,30	0,28	9,58
		VIz	0	0	0	0	0	0,46	0	0	0	0	0	0	0,46	0	0,46
		OGÓŁEM	4,13	41,67	28,48	28,68	12,70	14,44	24,56	47,02	78,24	52,58	53,01	31,18	416,70	13,33	430,03
		OGÓŁEM	4,13	101,85	84,64	50,90	118,23	17,12	113,28	100,85	79,06	103,29	79,54	76,14	929,03	177,40	1106,43
		UŻYTKI ROLNE OGÓŁEM	163,25	457,08	297,98	236,12	547,52	217,69	493,21	368,62	249,89	318,56	437,53	365,15	4152,60	1196,51	5349,11

Tabela nr 4. Powierzchnia poszczególnych klas użytków rolnych na terenie gminy Rzgów według podziału na sołectwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy ewidencyjnej gminy Rzgów w skali 1:1 000

Zróżnicowanie gruntów na terenie gminy Rzgów z uwzględnieniem klas bonitacyjnych przedstawia tabela poniżej.

Klasyfikacja gruntu		Klasa bonitacyjna	Powierzchnia [ha]	Udział w powierzchni gminy [%]	
GRUNTY ORNE (R)		IIIa	137,59	2,07	
		IIIb	581,17	8,76	
		IVa	863,09	13,01	
		IVb	783,18	11,81	
		V	1283,54	19,35	
		VI	582,08	8,78	
		VIz	12,03	0,18	
		OGÓŁEM	4242,68	63,97	
UŻYTKI ZIELONE	ŁAKI (L)	III	77,59	1,17	
		IV	368,47	5,56	
		V	192,02	2,90	
		VI	38,31	0,58	
		OGÓŁEM	676,39	10,20	
		PASTWISKA (Ps)	III	4,96	0,07
	IV		182,85	2,76	
	V		232,18	3,50	
	VI		9,58	0,14	
	VIz		0,46	0,01	
	OGÓŁEM		430,03	6,48	
	UŻYTKI ZIELONE OGÓŁEM		1106,43	16,68	
	LASY (Ls)		III	1	0,02
		IV	80,63	1,22	
V		160,22	2,42		
VI		13,42	0,20		
		0,97	0,01		
OGÓŁEM		256,24	3,86		

Tabela nr 5. Zróżnicowanie gruntów i procentowy udział poszczególnych klas bonitacyjnych w powierzchni gminy Rzgów

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy ewidencyjnej gminy Rzgów w skali 1:1 000

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych³⁵ grunty użytków rolnych I – III klasy bonitacyjnej wytworzone z gleb pochodzenia organicznego i mineralnego, występujące w obrębie terenów wiejskich gminy są chronione prawem przed przeznaczeniem ich na cele nierolnicze. Powyższe grunty występujące w granicach administracyjnych miasta nie podlegają już takiej ochronie. Zaleca się jednak bezwzględna ich ochronę przed zmianą użytkowania, gdyż posiadają wysoką wartość użytkową i powinny być wykorzystywane do rozwoju produkcji rolnej, szczególnie warzywnictwa i sadownictwa.

Część gruntów rolnych gminy Rzgów stanowiących użytki rolne klasy IIIa, IIIb (grunty orne) i III (użytki zielone – łąki i pastwiska) została jednak już przeznaczona na cele nierolnicze na podstawie obowiązującego prawa miejscowego.

³⁵ Dz. U. z 2015, poz. 909 z późniejszymi zmianami

Sołectwo	Ogólna powierzchnia użytków rolnych klas IIIa, IIIb, III [m ²]	Użytki rolne klas IIIa, IIIb, III wyłączone z produkcji rolniczej		Zainwestowanie użytków rolnych klas IIIa, IIIb, III wyłączonych z produkcji rolniczej	
		Powierzchnia [m ²]	Udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych klas IIIa, IIIb, III [%]	Powierzchnia [m ²]	Udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych klas IIIa, IIIb, III wyłączonych z produkcji rolniczej [%]
Starowa Góra	210657	210657	100,00	37543	17,82
Grodzisko	0	0	---	0-	---
Bronisin Dworski	782728	208431	26,63	36737	17,63
Huta Wiskicka	102815	16454	16,00	698	4,24
Kalino	97113	7503	7,73	3261	43,46
Romanów	0	0	0,00	0	---
Kalinko	325433	56771	17,44	14993	26,41
Guzew-Babichy	424557	115055	27,10	3398	2,95
Prawda	0	0	---	0	---
Czyżeminek	0	0	---	0	---
Gospodarz	396163	143769	36,29	0	---
Stara Gadka	59634	38333	64,28	8449	22,04
Ogółem	2399100	796973	33,22	105080	13,18

Tabela nr 6. Wyłączenia rolnicze na terenie gminy Rzgów oraz ich konsumpcja

Źródło: opracowanie własne

Jak obrazuje powyższa tabela ok. 33% pokrywy glebowej gminy chronionej prawnie przed zmianą przeznaczenia na inne cele niż rolnicze (użytki rolne klasy IIIa, IIIb, III) została wyłączona z produkcji rolniczej i przeznaczona pod zainwestowanie. Proces wyłączeń rolniczych z bardzo różną intensyfikacją przebiega w poszczególnych sołectwach. Na uwagę zasługuje fakt, iż z produkcji rolniczej w Starowej Gorze zostały wyłączone wszystkie użytki rolne klasy IIIa, IIIb, III, gdy w Kalinie zaledwie ok. 8% ich powierzchni.

Analizując tabelę warto zauważyć, iż proces wyłączeń rolniczych jest nie adekwatny do realnego zapotrzebowania, bowiem zaledwie 13,2% powierzchni użytków rolnych klasy IIIa, IIIb, i III przeznaczonych na cele nierolnicze została faktycznie skonsumowana – zabudowana.

Zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych³⁶ grunty leśne bez względu na klasę i położenie administracyjne chronione są prawem przed zmianą ich użytkowania i wyłączeniem ich z produkcji leśnej.

Część gruntów leśnych została przeznaczona na cele nieleśne na podstawie obowiązującego prawa miejscowego. Tym samym została ona wyłączona z produkcji leśnej na korzyść terenów zabudowy i komunikacyjne. Obrazuje to poniższa tabela.

Sołectwo	Powierzchnia gruntów leśnych przeznaczona na cele nie leśne [m ²]
Starowa Góra	0
Grodzisko	0
Bronisin Dworski	4949

³⁶ Dz. U. z 2015, poz. 909 z późniejszymi zmianami

Huta Wiskicka	10561
Kalino	187
Romanów	43715
Kalinko	960
Guzew-Babichy	14207
Prawda	7702
Czyżeminek	5828
Gospodarz	1168
Stara Gadka	0
Ogółem gmina	89277
Ogółem miasto	15478
Ogółem	104755

Tabela nr 7. Wyłączenia leśne na terenie gminy Rzgów

Źródło: opracowanie własne

3.2.9. Szata roślinna

Według podziału geobotanicznego Polski (Szafer, 1977) gmina Rzgów leży granicach państwa Holarktyka - obszaru Eurosyberyjskiego - prowincji Środkowo-Europejskiej Niżowo-Wyżynnej - działu Bałtyckiego - poddziału Pasa Wyżyn Środkowych - krainy Północnych Wysoczyń Brzeźnych - okręgu Łódzko-Piotrkowskiego.

W związku z historycznie i przyrodniczo uwarunkowanym rozwojem rolnictwa, a w dalszej kolejności osadnictwa pierwotna roślinność gminy uległa znaczącej zmianie. Miejsce lasów zajęły pola uprawne, a następnie zabudowa oraz tereny komunikacyjne. Generalny, morfologiczny podział gminy i uwarunkowania przyrodnicze odzwierciedlają intensywność pokrycia terenu szatą roślinną, zwłaszcza zielenią wysoką, jak również jej charakter. Jest ona zróżnicowana pod względem jakości, intensywności i rangi.

3.2.9.1. Zieleń wysoka – lasy i zadrzewienia

Największymi skupiskami zieleni wysokiej w gminie są lasy. Zgodnie z kryteriami podziału kraju na krainy i dzielnice przyrodniczo-leśne, lasy gminy Rzgów położone są w VI Małopolskiej krainie przyrodniczo – leśnej, 1 dzielnicy Łódzko-Opczyńskiej, mezoregionie Sieradzko-Łódzkim.

Na terenie gminy Rzgów wg stanu na dzień 04.05.2015 r. ogólna powierzchnia lasów wynosiła 274 ha, co daje bardzo niski wskaźnik lesistości zaledwie na poziomie 4,2%. Znacząco odbiega on od wskaźnika lesistości kraju kształtującego się na poziomie 29,4%.³⁷ Strukturę własności lasów występujących na terenie gminy Rzgów obrazuje poniższa tabela.

Rodzaj własności		Powierzchnia [ha]		
		Gmina	Miasto	Ogółem
Grunty Skarbu Państwa	Ogółem	26	---	26
	W zarządzie PGL Lasy Państwowe	19	---	19
Grunty gmin i związków międzygminnych		5	---	5
Grunty prywatne osób fizycznych		123	9	132
Grunty prywatne wspólnot gruntowych		2	109	111
Grunty leśne - Ogółem		156	118	274

³⁷ Stan na 31.12.2014 r. – www.stat.gov.pl (Bank Danych Lokalnych)

Tabela nr 8. Struktura własności lasów gminy Rzgów

Źródło: opracowanie własne na wykazie gruntów wg stanu na dzień 04.05.2015 r. uzyskanego z Urzędu Gminy Rzgów

Na terenie gminy Rzgów występują przede wszystkim lasy prywatne – łącznie 243 ha, będące własnością osób fizycznych (132 ha) i wspólnot gruntowych (111 ha). Wśród lasów na uwagę zasługuje Las Rzgowski - największy kompleks leśny (109 ha) umiejscowiony na wododziale I-go rzędu rozdzielającym dorzecza Wisły i Odry. Ok. 5 ha lasów stanowi mienie gminne pozostające w zarządzie Państwowego Funduszu Ziemi. Lasy będące własnością Skarbu Państwa łącznie zajmują powierzchnię zaledwie 26 ha, z czego 19 ha pozostaje w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego - Lasy Państwowe.

Gospodarkę leśną na terenie Lasów Państwowych (uroczysko bez nazwy we wsi Romanów), sprawuje Nadleśnictwo Kolumna pod nadzorem Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Łodzi. Lasy Skarbu Państwa na terenie gminy Rzgów pod względem siedliskowym zaliczane są przede wszystkim do boru świeżego. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna, rzadziej brzoza w wieku od 3 do 83 lat, z wyraźną przewagą drzewostanów młodych (do 37 lat). Zatem na terenie gminy występują lasy SP I-IV klasy wiekowej drzewostanu. Zgodnie z opisem lasów państwowych w Romanowie i w sąsiedniej gminie Tuszyn, wszystkie lasy znajdują się w strefie II stopnia uszkodzenia przez przemysł.

Dla lasów prywatnych gminy Rzgów istnieje dokumentacja w postaci uproszczonych planów urządzania lasów i inwentaryzacji stanów lasów. Dla obrębu Kalinko, Kalino, Prawda Romanów, Rzgów (I) uproszczony plan urządzania lasów został opracowany na okres od 01.01.2009 r. do 31.12.2018 r.. Jedynie obręb Czyżeminek ma plan urządzania lasów na lata 2012 – 2021 r. Dla pozostałych obrębów została opracowana inwentaryzacja stanów lasów obowiązująca w okresie od 01.01.2009 r. do 31.12.2018 r. - obręb Grodzisko, Guzew – Babichy, Starowa Góra oraz od 01.01.2012 r. do 31.12.2021 r. - obręb Bronisin Dworski, Gospodarz, Huta Wiskicka, Rzgów (II).

Jak obrazuje poniższa tabela powierzchnia lasów prywatnych w poszczególnych sołectwach jest bardzo zróżnicowana. Największe powierzchnie występują w sołectwie Rzgów I, Romanów, Czyżeminek, Kalino, Kalinko. W pozostałych sołectwach zajmują niewielkie powierzchnie i nie tworzą większych kompleksów.

Skład siedliskowy porastających gminę drzewostanów stanowią przede wszystkim bory, w których dominującym gatunkiem jest sosna, lokalnie dąb oraz olsy, gdzie głównym gatunkiem siedliskotwórczym jest olsza czarna. Dominuje bór mieszany świeży, następnie bór świeży. Znaczne powierzchnie zajmują również olsy rosnące głównie w dolinach rzek oraz lasy mieszane świeże i bory mieszane wilgotne. Lokalnie występuje bór wilgotny.

Sołectwo (wieś)	Powierzchnia lasów [ha]	Typ siedliskowy – powierzchnia w ha										Główne gatunki panujące	Drzewostan do przebudowy [ha]
		Bs	Bśw	Bw	BMśw	BMw	LMśw	LMw	OI	Inne	Pozostałe		
Bronisin Dworski	0,92	---	---	---	0,80	---	---	---	0,12	---	---	So, Dbb, OI	---
Czyżeminek	21,16	---	2,55	---	18,17	0,44	---	---	---	---	---	So, Dbb	---
Gospodarz	5,96	---	4,62	---	1,34	---	---	---	---	---	---	So, Dbb, Db	---
Grodzisko	0,82	---	0,41	---	0,33	---	---	---	---	0,08	---	So, Ddb	---
Guzew - Babichy	9,8	---	3,74	---	2,72	1,21	---	---	2,13	---	---	So, Dbb, OI	0,38
Huta Wiskicka	3,03	---	---	---	---	---	3,03	---	---	---	---	So, Dbb, Db	---
Kalinko	18,01	---	9,89	0,66	3,76	0,49	---	---	3,21	---	---	So, Dbb, OI	0,81
Kalino	20,87	---	20,04	0,83	---	---	---	---	---	---	---	So	1,06
Prawda	13,77	---	4,29	1,23	3,95	0,4	0,72	---	2,88	0,3	---	So, Dbb, Db, OI	0,27
Romanów	25,27	---	25,17	---	---	---	---	---	---	0,1	---	So	0,53
Rzgów (I)	132,31	---	15,34	---	66,34	10,39	5,33	---	29,07	0,76	5,08	So, Dbb, Db, OI	---

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

Rzgów (II)	8,27	---	0,58	---	2,14	---	5,45	---	---	0,1	---	So, Dbb, Db	---
Starowa Góra	0,22	---	---	---	0,22	---	---	---	---	---	---	So, Dbb	---
Razem	260,41	---	86,63	2,72	99,77	12,93	14,53	---	37,41	1,34	5,08		3,05

So – Sosna pospolita, Dbb – Dąb bezszypułkowy, Db – Dąb, Ol – Olsza czarna

Tabela nr 9. Lasy prywatne na terenie gminy Rzgów – charakterystyka

Źródło: opracowanie własne na podstawie uproszczonych planów urządzania lasów i inwentaryzacji stanów lasów

W miarę naturalny charakter zachowały drzewostany siedlisk olsowych, gdzie większość stanowi olcha z niewielką domieszką brzoź. Pozostałe to zalesienia sztuczne, w większości sosnowe lub brzożowe, głównie z domieszkami dębu, dębu bezszypułkowego, w dużym stopniu wynikiem antropogenicznej działalności człowieka.

W lasach prywatnych dominują głównie drzewostany młode i bardzo młode, wieku 31 – 60 lat (II – III klasa), w zasadzeniach rzędowych, nie pielęgnowane, o słabej produktywności i słabych rokowaniach co do jakości drewna. Drzewostany starsze - 61 – 80 lat (IV klasa) zajmują również znaczną powierzchnię. Jedynie lokalnie występuje drzewostan powyżej 80 lat. Wzrasta też udział drzewostanów w I klasie wiekowej – 1-20 lat, ze względu na wzmożone w ostatnich latach prace dolesieniowe.

Wielowiekowa działalność człowieka, także długotrwałe oddziaływanie przemysłu w przeszłości spowodowały niekorzystne zmiany w pierwotnej strukturze szaty roślinnej. Lasy są poważnie zmienione w wyniku użytkowania, często rabunkowej gospodarki (nielegalne pozyskiwanie drewna, mechaniczne uszkodzenia drzew, zaśmiecanie) oraz na skutek zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, czego następstwem jest podatność na działanie szkodników. Abiotyczną przyczyną degradacji lasów jest obniżanie się poziomu wód gruntowych.

Ogólny stan zdrowotny lasów prywatnych na terenie gminy Rzgów jest zadowalający, zaś stan sanitarny nie budzi zastrzeżeń. Nie wyodrębniono stref uszkodzenia przemysłowego. Zaśmiecanie miejscami odpadami z gospodarstw domowych wpływa na pogarszanie się stanu zdrowotnego i sanitarnego lasów. Najbardziej zaśmiecanie są lasy położone blisko gospodarstw domowych i szlaków komunikacyjnych.

Wszystkie lasy zlokalizowane w obrębie: Rzgów, Huta Wiskicka, Gospodarz, Czyżeminek, Bronisin Dworski uznano za ochronne, ze względu na położenie w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców (Łódź).

Część lasów (ok. 3 ha) wymaga systematycznej przebudowy, także ze względu na dużą ilość wydzielającego się posuszu.

Lasy na terenie gminy są lasami wielofunkcyjnymi. Obok funkcji gospodarczych spełniają także funkcje dydaktyczne, rekreacyjno - turystyczne, historyczne, ekologiczne, krajobrazowe i kulturowe.

Gospodarka leśna w lasach państwowych i prywatnych prowadzona jest na podstawie planów urządzania lasów.

Ponadto zieleń wysoką na terenie gminy Rzgów reprezentują zadrzewienia, które bardzo licznie występują na obszarze wiejskim gminy Rzgów – największe powierzchnie zajmują w sołectwie: Prawda, Czyżeminek, Guzew-Babichy, Gospodarz, Stara Gadka, Romanów.

Na uwagę zasługują również pojedyncze drzewa i krzewy a także ich skupiska. Rolnicze obszary gminy charakteryzują się licznymi, pojedynczymi skupiskami roślinności występującymi m.in.: na granicach pól, na miedzach (tzw. zieleń śródpolna), przy drogach głównych i polnych tworząc szpalery oraz wzdłuż cieków wodnych (godna uwagi cenna zieleń łąkowa). Pełnią one ważną funkcję – są drobnymi korytarzami ekologicznymi dla zwierząt, miejscem lęgów ptactwa, utrzymują wilgoć, zapobiegają erozji gleb, wytwarzają tlen oraz urozmaicają rolniczy krajobraz północnej części gminy.

3.2.9.2. Zieleń niska

Poza zieleńią wysoką w środowisku nie do przecenienia są zbiorowiska roślinności źródłiskowej,

wodnej i łąkowej towarzyszącej licznym rzekom, ciekom, rowom i zbiornikom wodnym. Pełni ona ważną rolę w systemie przyrodniczym i krajobrazowym. W dolinach rzek występują zadrzewienia nadwodne ze znacznym udziałem olchy, wierzby i topoli – zadrzewienia olchowe, wierzbowo-topolowe i olchowo-wierzbowe, stanowiące pozostałość dawnych łągów i olsów, o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

Obszary dolinne charakteryzują się różnorodnością zbiorowisk roślinnych oraz bogactwem fauny. Zróżnicowanie łąk i pastwisk wiąże się z różnorodnością warunków wilgotnościowych i czynników antropogenicznych w obrębie dolin. Część z nich wykorzystywana jest rolniczo.

Na terenie gminy Rzgów łącznie łąki trwałe zajmują 673 ha powierzchni gminy, a pastwiska trwałe – 428 ha.³⁸

Na dnie dolin w niekoszonych miejscach rosną naturalne ziołorośla. Na terenach podmokłych, okresowo zalewanych lub zalanych przez cały rok występuje roślinność bagienna i torfiasta.

W starorzeczach i stawach rybnych występuje roślinność wodna i szuwarowa.

Współcześnie coraz większego znaczenia nabiera roślinność synantropijna, poprzez szybki wzrost liczby gatunków i zajmowanej powierzchni. Jest to roślinność związana z działalnością człowieka (np. z uprawami rolnymi, ogrodami, starym osadnictwem, szlakami komunikacyjnymi, śmietnikami).

Terenom użytkowanym rolniczo, towarzyszą zbiorowiska roślin segetalnych. Ich zróżnicowanie jest związane z wilgotnością i żyznością siedlisk oraz ze stopniem intensywności rolnej produkcji. W miejscach silnie przekształconych przez człowieka, na glebach bogatych w związki fosforowe i azotowe, rośnie roślinność ruderalna. Towarzyszy ona osadnictwu wiejskiemu i szlakom komunikacyjnym oraz miejscom wydeptywanym (ścieżkom).

3.2.9.3. Zielen ukształtowana antropogenicznie

Należy również zaznaczyć, iż na terenie gminy Rzgów występują zasoby zieleni ukształtowanej przez człowieka (zieleni urządzonej) reprezentowanej przez:

- założenia parkowe³⁹ – dawny park wiejski w Gospodarzu oraz wschodnia część placu 500-lecia w Rzgowie – reprezentant różnorodnej gatunkowo i wiekowo zieleni urządzonej, na ogół z przewagą drzewostanów starszych; pełnią one bardzo ważną funkcję przyrodniczą i ekologiczną, bowiem stanowią małe węzły ekologiczne w systemie przyrodniczym gminy; jednocześnie stanowią oazy dla świata fauny;
- zielen parku w Gospodarzu tworzy kilkadziesiąt gatunków i odmian drzew i krzewów; starodrzew reprezentują dęby, wiązy, klony, jesiony, lipy, brzozy, topole, graby, kasztanowce, olsze; reprezentantem krzewów są: forsycja, jaśminowiec, czeremcha, bez, śnieguliczka, żywotnik;
- skwery i zieleńce zlokalizowane wzdłuż i wśród, głównie w centrum miasta Rzgów (głównie trawniki poprzecinane alejkami i porośnięte pojedynczymi drzewami);
- zieleni urządzona skupiona wokół obiektów usługowych i produkcyjnych (głównie w postaci trawników z drzewami oraz krzewami o charakterze ozdobnym);
- ogrody przydomowe z uprawami ogrodniczymi, sadami i ozdobną roślinnością wysoką,
- zieleni ogrodów działkowych;
- zieleni cmentarzy.

---

³⁸ Ibidem

³⁹ W 1985 roku Uchwałą Rady Narodowej Miasta Łodzi otoczono opieką 3 parki na terenie gminy, nadając im status parków miejskich. Były to:

- ✓ Gospodarz - park o pow. 0,4 ha ze szpalerem lip i pojedynczymi egzemplarzami jawora, wierzby i jodły kalifornijskiej (nie istnieje).
  - ✓ Gospodarz (były PGR) - park o pow. 9,4 ha z 14 pomnikami przyrody o ciekawym układzie krajobrazowym - obecnie własność prywatna.
  - ✓ Rzgów - park (500 - lecia Rzgowa) o pow. 0,8 ha, aleja lipowa, ładne okazy klonów, topoli i wiązów.
- Parki te utraciły swój status po reformie samorządowej - ze szkodą dla możliwości sprawowania nad nimi opieki.

3.2.9.4. Synteza dla kształtowania szaty roślinnej gminy

Właściwym kierunkiem jest nasycanie terenów zielenią w celu stworzenia ciągłości systemów przyrodniczych i powiązania ich z korytarzami ekologicznymi, jakimi są doliny rzeczne i obniżenia dolinne. Wskazane jest, prócz prac dolesieniowych, zadrzewianie terenów rolnych zielenią śródpolną (na miedzach) oraz wzdłuż górnych krawędzi dolin cieków i rzek, jak też utrwalanie roślinnością stoków o dużym nachyleniu. Ważne jest również tworzenie pasów wiatrochronnych. W celu ochrony przed uciążliwościami komunikacyjnymi, konieczne jest wzmocnienie istniejących szpalerów przy drogach polnych i ciągach komunikacyjnych, zwłaszcza przy drogach o nasilonym ruchu.

Powyższe działania przyczynią się do podniesienia odporności ekologicznej terenów rolnych, stworzenia warunków dla ostoj ptactwa i zwierząt, ograniczenia erozyjnej działalności wiatru oraz zwiększenia retencji wodnej i leśnej.

Zieleń, ze względu na jej przyrodniczą rolę powinna być utrzymana, podlegać ochronie przed wycinaniem i niszczeniem oraz poddawana zabiegom pielęgnacyjnym.

Priorytetowo jednak należy traktować ochronę środowiska leśnego, które stwarza największe bezpieczeństwo ekologiczne oraz podnosi wartości krajobrazowe. Z uwagi na większe znaczenie funkcji pozaprodukcyjnych lasów od funkcji produkcyjnych wskazane jest kompleksowe kształtowanie ich funkcji rekreacyjnej.

3.2.10. Świat zwierząt

Występowanie zwierząt ściśle związane jest ze zbiorowiskami roślinnymi, w których znajdują pożywienie i schronienie. Zatem w związku ze zmianami szaty roślinnej (wylesienia, osuszanie łąk, procesy urbanizacyjne) zniszczone zostały naturalne siedliska i biotopy. Na analizowanym terenie występuje fauna leśna, wodna, nadwodna, terenów miejskich i terenów rolniczych.

Na obszarze wiejskim gminy, z uwagi na ich rolniczy charakter dominuje fauna terenów rolniczych, których bogactwo zależy od stopnia mozaikowości terenu oraz intensywności prowadzonej na tych obszarach działalności antropogenicznej. W centrum miasta ze względu na duże przekształcenia w obrębie środowiska przyrodniczego jej rozwój jest znacznie ograniczony i skupia się generalnie w rejonie dolin rzek, zbiorników wodnych, terenów podmokłych. Należy zatem unikać odwodnień terenu (osuszania zbiorników wodnych, torfowisk) i wyrębu na znacznych powierzchniach. Ważną ostoją dla zwierząt stanowią przede wszystkim kompleksy leśne.

W lasach można zaobserwować występowanie m.in. sarny, dzika, jelenia, zająca.

Tereny podmokłe, okresowo zalewane lub zalane przez cały rok są siedliskiem ptactwa wodnego i błotnego.

Wybudowane przez człowieka zabudowania tworzą swoisty układ biocenotyczny akceptowany tylko przez niektóre gatunki zwierząt i stanowią przeszkodę na szlakach migracyjnych zwierząt. Gatunki pospolicie występujące na terenach zurbanizowanych to owady, ptaki, drobne ssaki.

3.2.11. Walory krajobrazowe

Walory krajobrazowe obszaru gminy, rozumiane jako walory naturalnego krajobrazu geomorfologicznego i roślinnego od dawna na znacznym obszarze zostały utracone, ze względu na lokalizację terenu w strefie przyległej do dużego ośrodka miejskiego, kształtowanego od kilku stuleci oraz w obszarze intensywnie wykorzystywanym zarówno rolniczo jak i pozarolniczo.

Na terenie gminy Rzgów można wyróżnić:

- **krajobraz leśny** – dominuje w południowej części gminy; lasy stanowią bardzo ważne węzły w systemie ekologicznym gminy; ważne jest powiązanie istniejących terenów leśnych i planowanych do zalesienia terenów rolnych z ciągami dolinnymi oraz systemem zadrzewień (sprzyjanie wykształceniu układu pasmowego), co przyczyni się do stworzenia ciągłego systemu przyrodniczego;

nastąpi szereg pozytywnych procesów: poprawa warunków hydrologicznych gleb oraz przeciwdziałanie erozji wietrznej i powierzchniowej, jak również degradacji ziemi, zwiększenie wodnej retencyjności środowiska i podniesienie różnorodności ekologicznej środowiska.

- **krajobraz dolinny** – najlepiej zachowany typ krajobrazu, z najważniejszymi dolinami Neru i Dobrzyńki stanowiącymi fragment przyrodniczych struktur o ponadlokalnym znaczeniu; należy objąć je ochroną i wyłączyć z możliwości urbanizacji, która wpływa degradująco na środowisko, przyczynia się do zachwiania równowagi ekologicznej i prowadzi do obniżenia ich walorów.
- **krajobraz rolniczy** – występuje przede wszystkim na obszarach wiejskich gminy o charakterze mozaiki, którą kształtuje stosunkowo silne rozdrobnienie upraw i duża liczba miedz i ugorów; tereny otwarte urozmaicają nieliczne sady i niewielkie lasy prywatne; wzdłuż dróg (lokalnie w niewielkim oddaleniu) zlokalizowana jest zabudowa jednorodzinna i zagrodowa, rzadziej usługowa i produkcyjna; biorąc pod uwagę współczesne tendencje urbanizacyjne, należy przypuszczać, iż rolnicza przestrzeń produkcyjna będzie nadal ulegała zmniejszaniu na korzyść terenów budowlanych; zgodnie z aktualnie obecnym prawodawstwem z zakresu ochrony gruntów rolnych i leśnych na użytkach rolnych klas IV-VI w obszarze wiejskim gminy i na całym obszarze miasta może nastąpić rozwój pozarolniczych funkcji.
- **krajobraz zurbanizowany** – charakteryzuje głównie miasto Rzgów; dominują przede wszystkim tereny zabudowane z zabudową zwartą usytuowaną wzdłuż oraz zespoły wielkopowierzchniowej zabudowy usługowej i zabudowy produkcyjnej zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych; jest to zatem krajobraz, użytkowany i ukształtowany przez człowieka, w tym także szata roślinna.

Duże przestrzenie otwarte (z uwagi na nieznaczne deniwelacje terenu, niewielką lesistość oraz „punktowe” zainwestowanie) oraz rozległa dolina rzeki Ner o meandrującym przebiegu są niewątpliwym walorem krajobrazowym gminy.

Wskazane jest właściwe kształtowanie krajobrazu, którego celem będzie zabezpieczenie przestrzennego i funkcjonalnego systemu wszystkich elementów przyrody w powiązaniu z rozwojem zabudowy.

3.2.12. Powiązania przyrodnicze z otoczeniem

Gmina Rzgów posiada atrakcyjne przyrodnicze położenie. Powiązania przyrodnicze z otoczeniem oraz ciągłość ekosystemów ekologicznych zapewniają doliny rzeczne oraz ekosystemy leśne południowej części gminy.

Systemy przyrodnicze funkcjonujące w krajobrazie mają strukturę węzłowo-pasmową. Węzły stanowią zwarte, zazwyczaj wielkopowierzchniowe ekosystemy, o dużych walorach przyrodniczych, odgrywające rolę zasilającą w funkcjonowaniu systemu. Pasma (korytarze lub ciągi ekologiczne) to strefy, które ze względu na cechy przyrodnicze pełnią rolę łączników między węzłami. Są to najczęściej obniżenia dolinne, które umożliwiają swobodny przepływ informacji genetycznych i wymianę populacji, materii i energii. Odgrywają one znaczącą rolę w systemie.

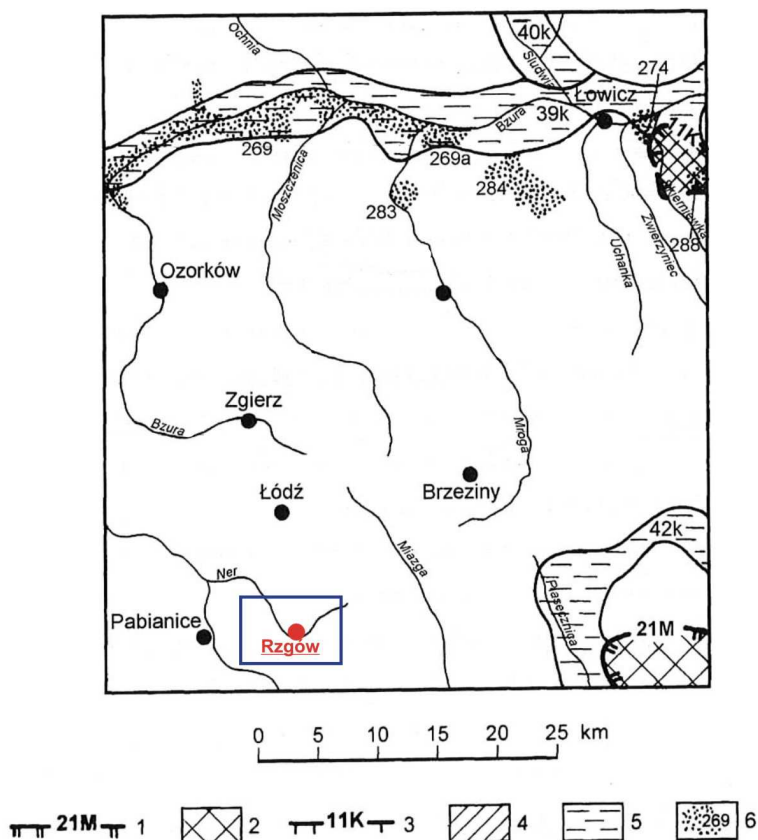
Efektywność funkcjonowania korytarzy (ciągów) przyrodniczych zależy przede wszystkim od potencjału biologicznego ekosystemów tworzących ciąg przyrodniczy oraz od ciągłości przebiegu i nawiązania do potencjału ekosystemów zasilających. Lokalne „sięgacze” powinny być chronione przed przerywaniem lub osłabianiem ciągłości, gdyż zabezpieczają równowagę ekologiczną w obrębie gminy. Istnieje konieczność ochrony i kształtowania tych powiązań przyrodniczych.

Główną barierą dla zachowania ciągłości terenów przyrodniczych gminy i jej otoczenia są trasy komunikacyjne oraz rozwijająca się zabudowa.

W obrębie gminy Rzgów brak jest korytarzy i węzłów ekologicznych o znaczeniu międzynarodowym. Wyrazem tego jest usytuowanie terenu gminy w stosunku do systemów ekologicznych

o szczególnym znaczeniu wyznaczanym przez krajową sieć ekologiczną ECONET⁴⁰ (rysunek poniżej). Najbliższym obszarem węzłowy o znaczeniu międzynarodowym jest obszar Puszczy Pilickiej (21M).

Generalnie należy stwierdzić, iż obszar gminy ma stosunkowo słabe powiązania z szerszym otoczeniem w rozumieniu współzależności środowiskowej. Ma on raczej funkcję obszaru zwornikowego ze względu na lokalizację na wododziale I-go rzędu.

System ECONET

1 – granica obszaru węzłowego o znaczeniu międzynarodowym i jego numer: 21M – Obszar Puszczy Pilickiej; 2 – biocentrum w obszarze węzłowym o znaczeniu międzynarodowym; 3 – granica obszaru węzłowego o znaczeniu krajowym i jego numer: 11K – Obszar Puszczy Bolimowskiej; 4 – biocentrum w obszarze węzłowym o znaczeniu krajowym; 5 – korytarz ekologiczny o znaczeniu krajowym: 39k – Bzury, 40k – Słudwi, 42k – Rawki

System CORINE

6 – ostoje przyrody o znaczeniu europejskim, o powierzchni powyżej 100 ha: 269 – Dolina Bzury, 269a – Stawy Rybne Walewice, 274 – Stawy Łowicz Mysłaków, 283 – Stawy Rybne Psary, 284 – Stawy Rybne Okręt i Rydwan, 288 – Puszcza Bolimowska

Rys. 3. Położenie gminy Rzgów na tle mapy systemów ECONET (Liro, 1998) i CORINE (Dyduch-Falniowska, 1999)

Źródło: Objasnienia do mapy geosrodowiskowej Polski 1:50000 - arkusz Głowno (591), 2004, PIG, Warszawa

System ekologiczny gminy Rzgów tworzą:

- **węzły przyrodnicze:** kompleksy leśne, parki i cmentarze, o dużych walorach przyrodniczych;
- **korytarze ekologiczne:** doliny rzeczne Neru i Dobrzyńki predysponowane do pełnienia roli łączników między węzłami;

⁴⁰ Krajowa sieć ekologiczna ECONET – Polska składa się z obszarów węzłowych charakteryzujących się wysokim stopniem różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz korzystnymi uwarunkowaniami dla zachowania siedlisk i ostoi gatunków o znaczeniu europejskim i krajowym, powiązanych korytarzami ekologicznymi.

- **sięgacze ekologiczne:** doliny boczne Dopływu spod Wiskitna, Dopływu w Rzgowie, (tzw. Struga), Dopływu z Guzowa oraz bezimiennego ciek w Bronisinie Dworskim, łączące główne systemy dolinne z obszarami wysoczyznowymi i węzłowymi;
- **łączniki przyrodnicze:** strefy łączące system lokalny, bazujące na mniejszych obniżeniach terenowych, wykorzystujące większe skupiska zieleni (rowy melioracyjne, ogrody, zieleń przydrożną i śródpolną, obszary proponowanych zadrzewień i inne).

Zasadniczą rolę w utrzymywaniu połączeń przyrodniczych gminy z otoczeniem stanowi dolina Neru i Dobrzyńki z bocznymi dopływami. Stanowią one „szkielet” systemu przyrodniczego gminy. To korytarze i sięgacze ekologiczne łączące poszczególne ogniwa systemu przyrodniczego w obrębie gminy oraz z terenami sąsiednimi. Obejmują one aktywne biologicznie ekosystemy wodne, bagienne, łąkowe, polne i leśno-zaroślowe.

Dolina rzeki Ner ze względu na cenne walory przyrodnicze i krajobrazowe została wytypowana, na szczeblu województwa, do objęcia ochroną prawną na całej długości w granicach gminy, jako obszar chronionego krajobrazu – OCHK „Górnego Neru”.

Elementem wzbogacającym bioróżnorodność i walory krajobrazowe gminy są kompleksy leśne, zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne oraz zarośla i drzewa wzdłuż dróg polnych, rowów i cieków.

Zgodnie z aktualizacją „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”⁴¹, jednym z głównych celów polityki rozwoju przestrzennego województwa do 2030 r. jest kształtowanie tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów przyrodniczych regionu. Będzie on realizowany poprzez ochronę najcenniejszych zasobów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapewnienie ciągłości systemu ekologicznego, w ramach stworzonego spójnego systemu obszarów chronionych oraz ochrony korytarzy ekologicznych.

System będą tworzyć istniejące i projektowane wieloprzestrzenne formy ochrony przyrody: obszary chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Głównym argumentem jego utworzenia jest zapewnienie powiązań ekologicznych pomiędzy obszarami charakteryzującymi się najwyższymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz umożliwienie swobodnego przemieszczania się fauny i flory. Został on oparty przede wszystkim na sieci ekologicznej ECONET.

Obszarami węzłowymi będą parki krajobrazowe połączone korytarzami ekologicznymi obejmującymi doliny większych rzek i kompleksów leśnych województwa, objętymi ochroną w postaci obszarów chronionego krajobrazu i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.

Zgodnie z założeniami „Planu...” zagospodarowanie w obrębie systemu powinno być kształtowane jako uzupełnianie istniejącej zabudowy oraz polegać na przeciwdziałaniu niekontrolowanej suburbanizacji. Należy również zadbać o krajobraz dolin rzecznych wykluczając je z zabudowy, a umożliwiając jedynie zagospodarowanie na cele turystyczne i rekreacyjne.

3.2.13. Formy ochrony przyrody i Natura 2000

3.2.13.1. Istniejące formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Rzgów w myśl ustawy *o ochronie przyrody*⁴² ochroną dotychczas objęto jedynie 17 pojedynczych drzew w formie pomników przyrody (tabela poniżej). Brak jest obszarowych form ochrony przyrody.

Pomniki przyrody zlokalizowane są głównie na terenie dawnego parku wiejskiego w Gospodarzu. Jeden pomnik przyrody został powołany na terenie cmentarza wojennego w Gadce Starej oraz dwa na placu kościelnym w mieście Rzgów.

---

⁴¹ Zatwierdzona Uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.

⁴² Dz. U. z 2013, poz. 627 ze zmianami

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

Lp.	Lokalizacja obiektu	Przedmiot ochrony	Opis chronionego obiektu	Obwód na wys. 1,3 m [cm]	Wysokość [m]*	Data utworzenia pomnika przyrody Podstawa prawna
1.	<u>Stara Gadka</u> , cmentarz wojenny ewangelicki; dz. nr ewid. 360	pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy (okazała równomiernie rozwinięta korona, drzewo zdrowe)	320 cm	24	16.12.1991 Rozporządzenie Nr 12/91 Woj. Łódzkiego z dnia 16 grudnia 1991 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 11 poz. 235 z 31 grudnia 1991 r.)
2.	<u>Gospodarz</u> , park wiejski; dz. nr ewid. 242/4	pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy (w dobrym stanie zdrowotnym, wymaga cięcia sanitarnego – suchych konarów)	550 cm	21	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 12 poz. 117)
3.	<u>Gospodarz</u> , park wiejski; dz. nr ewid. 242/4	pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy (stan zdrowotny dobry)	350 cm	23	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 12 poz. 117)
4.	<u>Gospodarz</u> , park wiejski; dz. nr ewid. 242/4	pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy (stan zdrowotny dobry)	415 cm	21	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 12 poz. 117)
5.	<u>Gospodarz</u> , park wiejski; dz. nr ewid. 242/4	pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy (w dobrym stanie zdrowotnym, wymaga cięcia sanitarnego – suchych konarów)	380 cm	23	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 12 poz. 117)
6.	<u>Gospodarz</u> , park wiejski; dz. nr ewid. 242/4	pojedyncze drzewo	Dąb szypułkowy (w dobrym stanie zdrowotnym, wymaga cięcia sanitarnego – suchych konarów)	405 cm	19	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 12 poz. 117)
7.	<u>Gospodarz</u> , park wiejski; dz. nr ewid. 242/4	pojedyncze drzewo	Wiąz szypułkowy (stan zdrowotny dobry)	335 cm	20	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 12 poz. 117)
8.	<u>Gospodarz</u> , park wiejski; dz. nr ewid. 242/8	pojedyncze drzewo	Wiąz szypułkowy (stan zdrowotny dobry)	375 cm	23	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. Urz. Woj. Łódz. Nr 12 poz. 117)

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

						Łódź. Nr 12 poz. 117)
9.	<u>Gospodarz.</u> park wiejski; dz. nr ewid. 242/8	pojedyncze drzewo	Wiąz szypułkowy (stan zdrowotny dobry, wymaga pielęgnacji przycięcia suchych konarów)	345 cm	21	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania <i>niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników</i> (Dz. Urz. Woj. Łódź. Nr 12 poz. 117)
10.	<u>Gospodarz.</u> park wiejski; dz. nr ewid. 242/8	pojedyncze drzewo	Wiąz szypułkowy (stan zdrowotny dobry, wymaga pielęgnacji przycięcia suchych konarów)	340 cm	18	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania <i>niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników</i> (Dz. Urz. Woj. Łódź. Nr 12 poz. 117)
11.	<u>Gospodarz.</u> park wiejski; dz. nr ewid. 242/8	pojedyncze drzewo	Wiąz szypułkowy (stan zdrowotny dobry, wymaga pielęgnacji przycięcia suchych konarów)	315 cm	25	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania <i>niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników</i> (Dz. Urz. Woj. Łódź. Nr 12 poz. 117)
12.	<u>Gospodarz.</u> park wiejski; dz. nr ewid. 242/8	pojedyncze drzewo	Klon srebrzysty (stan zdrowotny dobry, podcięcie suchych gałęzi)	305 cm	21	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania <i>niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników</i> (Dz. Urz. Woj. Łódź. Nr 12 poz. 117)
13.	<u>Gospodarz.</u> park wiejski; dz. nr ewid. 242/8	pojedyncze drzewo	Klon srebrzysty (stan zdrowotny dobry, podcięcie suchych gałęzi)	325 cm	22	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania <i>niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników</i> (Dz. Urz. Woj. Łódź. Nr 12 poz. 117)
14.	<u>Gospodarz.</u> park wiejski; dz. nr ewid. 242/8	pojedyncze drzewo	Klon srebrzysty (stan zdrowotny dobry, podcięcie suchych gałęzi)	425 cm	24	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania <i>niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników</i> (Dz. Urz. Woj. Łódź. Nr 12 poz. 117)
15.	<u>Gospodarz.</u> park wiejski; dz. nr ewid. 242/8	pojedyncze drzewo	Klon srebrzysty (stan zdrowotny dobry, podcięcie suchych gałęzi)	310 cm	23	12.11.1993 Rozporządzenie Nr 10/93 Woj. Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania <i>niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników</i> (Dz. Urz. Woj. Łódź. Nr 12 poz. 117)
16.	<u>Rzgów.</u> plac kościelny; dz. nr ewid. 774	pojedyncze drzewo	Lipa drobnolistna (leczone w lipcu 2010 r.)	328 cm	25	26.03.1998 Uchwała Nr XXVI/299/98 Rady Gminy w Rzgowie z dnia 26 marca 1998 r. <i>w sprawie uznania za pomnik przyrody dotychczas nie figurujące w rejestrze pomników przyrody województwa łódzkiego</i>

17.	Rzgów, plac kościelny; dz. nr ewid. 774	pojedyncze drzewo	Buk zwyczajny (stan zdrowotny dobry, w lipcu 2010 r.; usunięto suche konary)	511 cm	23	26.03.1998 Uchwała Nr XXVI/299/98 Rady Gminy w Rzgowie z dnia 26 marca 1998 r. <i>w sprawie uznania za pomnik przyrody dotychczas nie figurujące w rejestrze pomników przyrody województwa łódzkiego</i>
-----	--	----------------------	---	--------	----	--

* Wysokość drzew zawiera dane z okresu ustanawiania pomników przyrody

Tabela nr 10. Pomniki przyrody na terenie gminy i miasta Rzgów

Źródło: dane z Urzędu Miejskiego w Rzgowie oraz z <http://lodz.rdos.gov.pl/> (dostęp 29.05.2015 r.)

Warto również podkreślić, iż także w bezpośrednim sąsiedztwie gminy nie występują obszarowe formy ochrony przyrody (wzdłuż granic gminy nie przebiegają granice obszarowych form ochrony przyrody).

Na terenie gminy Rzgów występują dwa parki, które w 1985 roku uchwałą Rady Narodowej Miasta Łodzi uzyskały status parków miejskich. Jednak po reformie samorządowej utraciły one swój status, niestety ze szkodą dla możliwości sprawowania nad nimi jakiegokolwiek opieki.

Park w Gospodarzu, który wraz ze zbiornikami wodnymi stanowi ciekawy układ krajobrazowy. Założony on został w I ćwierćwieczu XX w. Na jego terenie rośnie wiele ciekawych okazów drzew (głównie starszy drzewostan), których część ze względu na swoje walory zostały objęte ochroną w postaci pomnika przyrody (14 drzew – 5 dębów szypułkowych, 5 wiązów szypułkowych, 4 klony srebrzyste). Obecnie stanowi on własność prywatną.

Drugi park znajduje się w centrum miasta Rzgowa – wschodnia część placu 500-lecia, w obrębie którego na uwagę zasługuje aleja lipowa oraz ładne okazy klonów, topoli i wiązów.

Parki stanowią małe węzły ekologiczne w systemie przyrodniczym gminy oraz pełnią bardzo ważną funkcję przyrodniczą i ekologiczną. Dlatego też wskazane jest przywrócenie im statusu parku wiejskiego. Ze względu na swoją wartość, zostały one ujęte w Gminnej ewidencji zabytków (2007), i w dalszej kolejności ochroną na podstawie prawa miejscowego.

3.2.13.2. Proponowane formy ochrony przyrody

W ramach tworzenia spójnego systemu obszarów chronionych,⁴³ na znacznej powierzchni gminy Rzgów zostanie utworzona powierzchniowa forma ochrony przyrody, której głównym celem będzie ochrona krajobrazu:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu „Górnego Neru”** – będzie obejmować tereny chronione ze względu na cenne walory przyrodnicze i krajobrazowe górnego odcinka doliny Neru (od źródeł do krańców gminy Konstantynów Łódzki) oraz terenów sąsiadujących z doliną rzeki charakteryzujących się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi;

w obrębie gminy Rzgów obejmuje on dolinę rzeki Ner o zróżnicowanej szerokości od ok. 120 m w Bronisinie Dworskim do ok. 720 m w Gospodarzu; obejmuje również część obszaru 20R i 26ZL (pomiędzy tranzytową magistralą wodociągową Łódź – Sulejów a gazociągiem wysokiego ciśnienia ϕ 400) w celu zapewnienia odpowiedniego przewietrzania dla Starowej Góry; jest to teren użytków rolnych w postaci łąk, pastwisk i gruntów ornych z licznymi zbiornikami wodnymi w Gospodarzu, Tadzynie i Hucie Wiskickiej; w Gospodarzu obejmuje zespół architektoniczno-krajobrazowy, w obrębie którego występuje park wiejski; tereny istniejącej zabudowy występują jedynie w granicach obszaru 1UM, 2UM, 3UM, 9MN i 22Z;

- **„Dłutowsko – Tuszyński” Obszar Chronionego Krajobrazu** – będzie obejmować kompleks lasów regionu Dłutowa i Tuszyń, które pełnią funkcje turystyczne, rekreacyjne i sportowe dla Rzgowa, Pabianic, Tuszyń, Dłutowa, a nawet Zduńskiej Woli i Łasku; wartość proponowanego obszaru

⁴³ Zgodnie z aktualizacją „Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”.

szczególnie podnoszą istniejące w jego obrębie rezerваты przyrody, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo – krajobrazowe oraz obszar sieci Natura 2000;

na obszarze gminy Rzgów został on wyznaczony w południowo – zachodniej części gminy obejmując znaczną część sołectwa Czyżeminek i całe sołectwo Prawda, w południowej obejmując Las Rzgowski oraz w części centralno – południowej obejmując obszar 21R; jest o teren o charakterze rolnym, z dużymi otwartymi terenami; zabudowa jest zlokalizowana wzdłuż ulic, co sprawia że tereny pomiędzy wsiami są dużymi otwartymi przestrzeniami.

Granice proponowanych obszarów chronionego krajobrazu, przedstawione na załącznikach graficznych, są orientacyjnie a ich uszczegółowienie nastąpi na etapie przygotowywania uchwały sejmiku województwa w sprawie ich wyznaczenia.

3.2.13.3. Natura 2000

Na terenie gminy Rzgów nie występują oraz nie proponuje się obszarów sieci NATURA 2000.

Najbliżej położony względem granic administracyjnych gminy jest obszar mający znaczenie dla Wspólnoty BUCZYNA GAŁKOWSKA PLH 100016 – ok. 10,0 km od północno – wschodnich (sołectwo Bronisin Dworski) granic gminy. Powyższy obszar Natury 2000 został zatwierdzony na podstawie Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny rejon biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 8 lutego 2011 r. (Dz. U. UE L Nr 33, poz. 146). W czerwcu 2011 r. powyższy obszar Natury 2000 został poddany konsultacjom społecznym.

Obszar Buczyna Gałkowska stanowi fragment uroczyska Gałków – rozległego kompleksu leśnego położonego pomiędzy Łodzią i Koluszkami. Szata roślinna uroczyska jest przestrzennie znacznie zróżnicowana. W części północnej dominują siedliska lasowe (głównie grądy i lasy jodłowo-bukowe), a w części południowej powszechnie występują siedliska borowe – bory mieszane i bory świeże.

Obszar Natura 2000 obejmuje rezerwat przyrody Gałków, jeden z najstarszych rezerwatów przyrody w regionie łódzkim, utworzony w 1958 roku na powierzchni 58,6 ha.

Przedmiotem ochrony są lasy bukowe ze znaczącym udziałem jodły. Położenie na północnej granicy naturalnego zasięgu jodły i buka, nadaje temu obiektowi szczególne znaczenie. Istniejący rezerwat reprezentuje naturalny typ lasu bukowo-jodłowego charakterystyczny dla wysoczyzn morenowych na obszarze wododziałowym. Na terenie obszaru występują liczne okazy wiekowych drzew (buk w wieku do 200 lat) o pomnikowym charakterze.

Zagrożenia dla obszaru stanowić może bardzo silna penetracja lasu związana z jego położeniem. Na zachód od uroczyska znajdują się miejscowości Justynów i Janówka przeżywające w ostatnim okresie dynamiczny rozwój osadnictwa letniskowego i mieszkalnego. Także na wschód od obszaru położona jest duża wiś Gałków. Około 400 m na południe od granic obszaru biegnie linia kolejowa relacji Łódź – Koluszki. Zagrożenie dla kwaśnej buczyny na terenach poza rezerwatem przyrody mogłaby stanowić niewłaściwa gospodarka leśna, polegająca na ograniczaniu roli buka i jodły i preferowaniu innych gatunków, zwłaszcza dębu i sosny.

3.2.14. Jakość i źródła zagrożeń środowiska przyrodniczego

3.2.14.1. Powietrze atmosferyczne

Do antropogenicznych źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza można zaliczyć: energetyczne spalanie paliw (główne źródło emisji dwutlenku siarki, pyłów, tlenków azotu); procesy technologiczne stosowane w zakładach przemysłowych; transport (duży udział w emisjach tlenku węgla, tlenków azotu); paleniska indywidualne; produkcja rolna (źródło dużych emisji amoniaku).

Na jakość powietrza na terenie gminy Rzgów mają wpływ:

- Warunki meteorologiczne – decydują o wielkości emisji energetycznej i sposobie rozprzestrzeniania

się zanieczyszczeń; teren gminy charakteryzuje się małym urozmaiceniem hipsometrycznym i niewielkim wskaźnikiem lesistości, co powoduje dobre przewietrzanie i brak zalegania zanieczyszczeń;

- Emisja z rolnictwa – nasilenie erozji eolicznej, intensyfikacja pylenia z pól, kompostowanie, emisja produktów rozkładu materii organicznej, zanieczyszczenia powstające podczas użytkowania pojazdów i maszyn rolniczych oraz ogrzewania budynków, rozpylane pestycydy i cząstki nawozów sztucznych; podczas prac polowych powstaje emisja pyłu z rolnictwa;
- Emisja punktowa – pochodzi ona ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych; emitory energetyczne i technologiczne występują głównie na obszarze miasta Rzgowa i Starowej Góry; ponadto na terenie miasta i gminy występują zakłady przemysłowe, które emitują do atmosfery zanieczyszczenia w ilościach ustalonych w posiadanych pozwoleniach;
- Emisja powierzchniowa – pochodzi z niskich emitorów odprowadzających gazowe produkty spalania z domowych palenisk i lokalnych kotłowni; to tzw. niska emisja mająca największy wpływ w sezonie grzewczym i pojawiająca się na terenach większej koncentracji zabudowy, najczęściej opalanej węglem (miasto Rzgów, Starowa Góra, Stara Gadka, Gospodarz); podstawowe zanieczyszczenia to: tlenek węgla, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu oraz pył zawieszony; modernizacja źródeł energetycznych oraz przechodzenie na ekologiczne nośniki energii wpływa na spadek stężeń zanieczyszczeń powietrza;
- Emisja liniowa (komunikacyjna) - jej źródłem jest głównie transport samochodowy; jest ona szczególnie istotna ze względu na niskie źródło emisji; stanowi największe zagrożenie dla obszarów położonych w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu, a jej wpływ wraz z odległością maleje; podstawowe zanieczyszczenia to: tlenek węgla, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pył zawieszony, węglowodory aromatyczne oraz ołów; poza związkami będącymi produktami spalania paliw ruchu kołowego powoduje również emisję pyłów pochodzących ze ścierania opon i nawierzchni drogi.

Wg monitoringu zanieczyszczeń gazowych powietrza przeprowadzanego na terenie województwa łódzkiego, w 2013 r. na terenie gminy Rzgów nie doszło do przekroczenia dopuszczalnych wartości stężeń dla SO₂, NO₂, CO, benzenu, O₃.⁴⁴

Na terenie gminy Rzgów w 2013r. zlokalizowane były cztery punkty pomiarów jakości powietrza z pasywnym poborem próby SO₂ i NO₂, tj. dwa w mieście Rzgów (Tuszyńska 100 i Długa 25a) oraz w Starowej Górze (Batorego 4, Stropowa). Zmierzone wartości na żadnej stacji nie przekraczały wartości dopuszczalnych i wynosiły dla SO₂ – 6-9,8 µg/m³, a dla NO₂ – 19,6-36,3 µg/m³.⁴⁵ Dla zanieczyszczeń takich jak CO, węglowodory, O₃ brak jest prowadzonych pomiarów na terenie gminy Rzgów.

Zanieczyszczenia pyłowe powietrza wykazywały jednak już ponadnormatywne wielkości stężeń. W 2013 r. na terenie gminy i miasta Rzgów, zgodnie z matematycznym modelowaniem jakości powietrza, doszło do przekroczenia średniodobowego dopuszczalnego poziomu PM₁₀ (24 –godziny) oraz stężenia benzo(a)pirenu w pyłe PM₁₀ (rok). Wartości średniorocznego stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz imisja pyłu zawieszonego PM_{2,5} były na granicy wartości dopuszczalnych.⁴⁶

Według Rocznej oceny jakości powietrza gmina i miasto Rzgów leży w strefie łódzkiej obejmującej województwo łódzkie prócz aglomeracji łódzkiej. W strefie tej ze względu na ochronę zdrowia stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężenia pyłu PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5} i poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym. Nadano jej klasę C oraz wskazano obszary zakwalifikowane do sporządzenia programu ochrony powietrza, w tym miasto i obszar wiejski gminy Rzgów.

---

⁴⁴ Zgodnie z „Raportem o stanie środowiska w województwie łódzkim” (na podstawie badań przeprowadzonych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2013 r.), Biblioteka Monitoringu Środowiska, Łódź, 2014

⁴⁵ Ibidem

⁴⁶ Ibidem

W 2014 r. dla miasta i obszaru wiejskiego gminy Rzgów obowiązywały programy ochrony powietrza, których celem jest osiągnięcie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego PM₁₀, pyłu zawieszanego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM₁₀. Zostały one zatwierdzone uchwałami Sejmiku Województwa Łódzkiego z kwietnia 2013 roku.⁴⁷

Ze względu na ochronę roślin w strefie łódzkiej nie występowało przekroczenie dopuszczalnych wartości stężeń dla NO_x, SO₂. Natomiast, podobnie jak w roku ubiegłym, na terenie całego województwa stwierdzono przekroczenie poziomu celu długoterminowego stężenia ozonu O₃ i nadano jej klasę D2. W grudniu 2013 roku Sejmik Województwa Łódzkiego podjął uchwały w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu docelowego ozonu przyziemnego.⁴⁸

3.2.14.2. Wody

Do głównych czynników negatywnie wpływających na środowisko wodne zalicza się:

- zanieczyszczenia punktowe (ścieki przemysłowe i komunalne),
- zanieczyszczenia obszarowe (np. ze źródeł rolniczych),
- zanieczyszczenia liniowe (np. z transportu drogowego),
- zmiana stosunków wodnych wynikająca z zabudowania, piętrzenia czy regulacji koryt cieków (nie jest objęta monitoringiem WIOŚ),
- tzw. „dzikie” wykorzystywanie studni kopanych na szamba.

I. Jakość wód powierzchniowych

Od 2010 r. na terenie województwa łódzkiego prowadzony jest monitoring Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP). Stan/potencjał ekologiczny przebadanych w 2013 r. JCWP w zdecydowanej większości był w stanie umiarkowanym. Na terenie gminy Rzgów tylko JCWP Jasień nie był objęty monitoringiem (monitoring operacyjny)⁴⁹. Punkty pomiarowo-kontrolne dla monitorowanych JCWP znajdowały się poza jej granicami, tj. na terenie miasta Łódź (JCWP Ner do Dobrzyńki) oraz gminy Będków (Wolbórka od źródeł do Dopływu spod Będzelina).

Dla obu monitorowanych JCWP stwierdzono umiarkowany potencjał ekologiczny. Analizując zaś wskaźnik stanu wód, będący wypadkową stanu chemicznego, potencjału ekologicznego oraz wymogów dodatkowych obszarów chronionych, JCWP JCWP Ner do Dobrzyńki posiadała stan umiarkowany. JCWP Wolbórka od źródeł do Dopływu spod Będzelina pod tym kątem nie była badana.⁵⁰

Rzeka Ner (wraz z Dopływem w Rzgowie (tzw. Struga) jest odbiornikiem oczyszczonych i często nieoczyszczonych ścieków zarówno komunalnych jak i przemysłowych. Głównym źródłem zanieczyszczenia wód rzeki Ner jest gminna oczyszczalnia ścieków w Rzgowie (odbiornik - rzeka Ner) oraz stacja uzdatniania wody i oczyszczalnia ścieków w Kalinku (odbiornik – Dopływ w Rzgowie (tzw. Struga)). Wprowadzają one ścieki do rzek na podstawie pozwoleń wodnoprawnych, które regulują m.in. warunki ilości i jakości zrzucanych ścieków. Są one objęte kontrolą.

---

⁴⁷ W tym uchwała nr XXXV/690/13 z dnia 26 kwietnia 2013 roku w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w woj. łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz planu działań krótkoterminowych. Nazwa strefy: strefa łódzka. Kod strefy: PL1002. (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2 lipca 2013 r., poz.3471), zmieniona uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego nr XLII/778/13 z 25 listopada 2013 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXXV/690/13 z 26 kwietnia 2013 roku w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego i poziomu docelowego benzo(a)pirenu, zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ oraz planu działań krótkoterminowych. Nazwa strefy: strefa łódzka. Kod strefy: PL1002 (Dz.Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r., poz. 106)

⁴⁸ Uchwała Nr XLIII/797/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z 17 grudnia 2013 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla strefy w województwie łódzkim w celu osiągnięcia poziomu docelowego ozonu przyziemnego. Nazwa strefy: strefa łódzka. Kod strefy: PL1002 (Dz. Urz. Woj. Łódzkiego z 2014 r. poz. 369).

⁴⁹ Zgodnie z „Komunikatem o stanie jakości wód powierzchniowych województwa łódzkiego badanych w 2013 r.”, sierpień 2014, WIOŚ, Łódź

⁵⁰Ibidem

Ponadto o stanie czystości rzek decydują głównie spływy powierzchniowe z pól (nawożenie) oraz nieuregulowana gospodarka ściekowa wsi, zwłaszcza, że wiele z nich leży bezpośrednio nad ciekami wodnymi. Zagrożenie stanowi wzrost zaopatrzenia mieszkańców wsi i rolnictwa w wodę bez równoczesnego rozwiązywania palącego problemu gospodarki ściekowej, co podnosi ilość ścieków.

Poważnym zagrożeniem są wody opadowe lub roztopowe pochodzące z powierzchni zanieczyszczonych o trwałej nawierzchni (miasta, tereny przemysłowe, handlowe, usługowe, bazy transportowe, drogi i parkingi).

Ponadto zagrożenie dla wód powierzchniowych będzie stanowić projektowana we wschodniej części gminy autostrada A-1 oraz oddana do użytku droga ekspresowa S8.

II. Jakość zasobów wód podziemnych

Główne źródła presji zanieczyszczeń wód podziemnych to składowiska odpadów – źródło punktowe oraz trasy komunikacyjne – źródło liniowe.

Wody na obszarach dolinnych (strefy drenażu) są niższej jakości niż wody w obrębie wysoczyzn (strefy zasilania). Szczególnie narażone na zanieczyszczenia są wody gruntowe o swobodnym zwierciadle. Funkcją polegającą na zachowaniu wód podziemnych dobrej jakości oraz niezbędnych zasobów wód podziemnych pełnią wydzielone na obszarze kraju Główne Zbiorniki Wód Podziemnych.

Innymi źródłami zanieczyszczeń wód podziemnych mogą być:

- wysoka dysproporcja między siecią kanalizacyjną a wodociągową;
- ścieki wprowadzane do gleby, np. poprzez nieszczelne szamba, czy oczyszczanie tychże szamb bezpośrednio na pola;
- tzw. „dzikie” wysypiska śmieci;
- tzw. „dzikie” wykorzystywanie studni kopanych na szamba;
- nieodpowiednio zabezpieczone stacje paliw;
- ферmy hodowlane zwierząt;
- niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych z obiektów intensywnej hodowli lub chowu zwierząt;
- nieczynne lub niewłaściwie zabezpieczone studnie wiercone.

Na terenie gminy Rzgów brak punktów pomiarowych sieci krajowej i regionalnej monitoringu wód podziemnych. Nie zostały również wyznaczone obszary OSN.⁵¹

3.2.14.3. Powierzchnia ziemi i grunty

W wyniku działalności człowieka znaczna część pokrywy glebowej miasta i częściowo gminy uległa zniszczeniu (np. pod zabudowę, infrastrukturę komunikacyjną i techniczną).

Tereny wzdłuż ciągów komunikacyjnych narażone są na zanieczyszczenia powstałe w wyniku spalania paliw (tlenki azotu, węglowodory, ołów) oraz na przenikanie do gleby związków organicznych i metalicznych (kadmu, niklu, miedzi i cynku). Dla gminy Rzgów brak jest danych dotyczących zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi. Należy jednak przypuszczać, iż ich największe stężenie występuje wzdłuż arterii komunikacyjnych.

Kolizje drogowe z udziałem pojazdów transportujących substancje niebezpieczne dodatkowo powodują lokalne zagrożenia dla środowiska glebowego przez skażenia substancjami ropopochodnymi, kwasami i innymi substancjami.

Ponadto współcześnie intensywnie prowadzona w południowo-wschodniej części gminy eksploatacja kruszywa naturalnego (piasku) jest poważną ingerencją w środowisko. Występujące niewielkie, nielegalne kopalnie stanowią dodatkowo groźbę wykorzystania wyrobisk na lokalizację tzw. „dzikich wysypisk” śmieci.

---

⁵¹ Zgodnie z „Raportem o stanie środowiska w województwie łódzkim”, 2013, WIOŚ Biblioteka Monitoringu Środowiska, Łódź

Zagrożenia zanieczyszczenia gleb płyną również ze strony każdego przedsięwzięcia, kiedy nie są stosowane podstawowe zasady bhp.

Zanieczyszczenie gleb może być także wywołane zabiegami związanymi z podnoszeniem żyzności gleb, co skutkuje podwyższeniem stężenia związków azotu i fosforu w glebach. Niewłaściwa mechanizacja rolnictwa powoduje ugniatanie gleby, niszczenie struktury, zmiany porowatości, zaskorupienie powierzchni gleby, zahamowanie wymiany gazowej

Zagrożeniem dla gleb są również przeprowadzane melioracje, które nadmiernie wysuszają gleby poprzez naruszanie gospodarki wodnej. Znaczna część użytków rolnych gminy, ze względu na złe warunki wodne oraz słabo przepuszczalną skałę macierzystą (m.in. glina) została zmeliorowana. Łącznie jest to obszar 1620,77 ha, co stanowi 30,3% użytków rolnych gminy Rzgów.

Podstawowymi czynnikami decydującymi o stopniu degradacji gleb jest zakwaszenie gleb i zubożenie ich w składniki pokarmowe. Przyczyną zakwaszania gleb oprócz naturalnych procesów zachodzących w glebach są nadmierne ilości SO₂ i tlenków azotu emitowanych przez przemysł i motoryzację.

Na terenie gminy Rzgów przeważają gleby o odczynie kwaśnym i lekko kwaśnym, tym samym wymagają wapnowania. Najwięcej gleb bardzo kwaśnych występuje w części południowej gminy.

3.2.14.4. Klimat akustyczny gminy

Źródła emisji hałasu na terenie gminy to przede wszystkim transport drogowy oraz w mniejszym stopniu przemysł.

I. Hałas drogowy

Transport drogowy jest podstawowym znaczącym źródłem hałasu na terenie gminy Rzgów. Stanowi on najbardziej uciążliwy rodzaj hałasu komunikacyjnego. Wraz z niewystarczającym i spóźnionym w stosunku do tempa rozwoju komunikacji drogowej, rozwojem układów drogowo - ulicznych (zły stan nawierzchni, zbyt wąskie drogi, wzmożony ruch), uległy pogorszeniu warunki akustyczne oraz zwiększyła się uciążliwość dla mieszkańców terenów położonych w pobliżu tras komunikacyjnych.

Na terenie gminy największe natężenie ruchu i najbardziej zagrożone rejony oddziaływania hałasu drogowego obserwuje się na drodze ekspresowej S8, na drodze krajowej nr 1 i 71 oraz na drodze wojewódzkiej nr 714. Drogi powiatowe i gminne stanowią znacznie mniejszą uciążliwość akustyczną.

Natężenie ruchu drogowego (ŚDR – średni dobowy ruch) w 2010 r.⁵² na drogach krajowych i na drodze wojewódzkiej na terenie gminy Rzgów wg pomiaru przez GDDKiA przedstawia poniższa tabela.

Rodzajowa struktura ruchu pojazdów samochodowych	Droga krajowa nr 71 na odcinku Pabianice - Rzgów	Droga krajowa nr 1 na odcinku		Droga wojewódzka nr 714
		Łódź - Rzgów	Rzgów - Tuszyń	Rzgów - Kurowice
Motocykle	51 (0,4%)	116 (0,4%)	86 (0,3%)	35 (0,5%)
Sam. osobowe, mikrobusy	10574 (77,9%)	23207 (73,0%)	20200 (68,8%)	5986 (84,8%)
Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	1560 (11,5%)	2601 (8,2 %)	2389 (8,1%)	593 (8,4%)
Sam. ciężarowe bez przyczepy	563 (4,1%)	1248 (3,9%)	1679 (5,7%)	198 (2,8%)
Sam. ciężarowe z przyczepą	778 (5,7%)	4290 (13,5%)	4775 (16,3%)	205 (2,9%)
Autobusy	42 (0,3%)	312 (1%)	231 (0,8%)	21 (0,3%)
Ciągniki rolnicze	9 (0,1%)	10	4	21 (0,3%)
Ogółem	13577	31784	29364	7059

⁵² W chwili obecnej brak nowszych danych. W 2015 r. GDDKiA prowadzi Generalny Pomiar Ruchu, nie mniej jednak wyniki będą dostępne dopiero w 2016 r.

Tabela nr 11. Średni dobowy ruch na drodze krajowej nr 1 i 71 oraz na drodze wojewódzkiej nr 714 na terenie gminy Rzgów w 2010 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.gddkia.gov.pl

Hałas towarzyszący ruchowi kołowemu uzależniony jest od szeregu czynników: pracy silnika, hałas towarzyszący toczeniu się koła po nawierzchni drogi. Wpływ na emisję hałasu mają dodatkowo niweleta jezdni, płynność ruchu potoku pojazdów, zagospodarowanie poboczy, prędkość pojazdu oraz warunki meteorologiczne.

Wzdłuż drogi krajowej nr 1 generalnie nie występują obiekty chronione. Ze względu na atrakcyjność lokalizacji, większość budynków zlokalizowanych w jej bezpośrednim sąsiedztwie to, dawne budynki mieszkalne zmieniające obecnie funkcję na usługową, handlową, rzemieślniczą albo nowopowstające obiekty o funkcji usługowej.

Mimo znacznie mniejszego natężenia ruchu, większą uciążliwość akustyczną, ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo zwartej zabudowy mieszkaniowej i usługowej, stanowi drogi krajowej nr 71.

Droga wojewódzka nr 714 również jest źródłem uciążliwości akustycznej, przede wszystkim dla zwartej zabudowy centrum Rzgowa.

Uciążliwości akustyczne dróg zależne od wielu czynników są odczuwane w pasie do kilkudziesięciu metrów, przy czym najbardziej narażone są zabudowania położone w pierwszej linii od drogi. Zabudowa ta stanowi jednocześnie ekrany akustyczne dla zabudowań położonych głębiej.

Dopuszczalne wartości LN w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 1 i 71 są przekroczone. W największym stopniu, tj. nawet o 15-20 dB w Starowej Górze i niemalże na całej długości drogi krajowej nr 71 w granicach gminy Rzgów.⁵³

W związku z faktem, iż odcinek drogi ekspresowej S8 przebiegający przez gminę Rzgów został oddany do użytku w 2014 r. brak danych mówiących o natężeniu ruchu samochodowego zbieranych podczas Generalnego Pomiaru Ruchu. W chwili obecnej – 2015 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad prowadzi taki pomiar.

II. Hałas przemysłowy

Jego natężenie od kilku lat ulega dużym zmianom, co wynika zarówno z postępu techniki i modernizacji starych urządzeń, jak i stosowania w zakładach mniej uciążliwych technologii (BAT sprzyjającej środowisku), a także z powodu likwidacji wielu zakładów uciążliwych dla środowiska. Największe uciążliwości występują w dzielnicach przemysłowo-usługowych miasta (przy ulicy Rudzkiej, część południowa miasta w sąsiedztwie drogi krajowej nr 1 i drogi ekspresowej S8, centra handlowe - „PTAK Fashion City”, „Polros”).

Istniejące rozproszone niewielkie zakłady oraz jednostki usługowe i przemysłowe nie stanowią znacznej uciążliwości akustycznej, jedynie uciążliwości lokalne.

3.2.14.5. Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące

Promieniowanie elektromagnetyczne niejonizujące występuje powszechnie w środowisku. Uważa się je obecnie za jedno z poważniejszych zanieczyszczeń środowiska, a jego oddziaływanie na środowisko będzie stale wzrastać, w wyniku postępu cywilizacyjnego. Od kilku lat wzrasta emisja pól elektromagnetycznych w środowisku, co jest przede wszystkim spowodowane rozwojem telefonii komórkowej oraz rozbudową linii i stacji elektroenergetycznych o napięciu znamionowym równym lub wyższym niż 110 kV.

Na terenie gminy Rzgów oprócz źródeł niskiej częstotliwości występują także sztuczne źródła emisji pól elektromagnetycznych w postaci:

---

⁵³ Na podstawie Mapy terenów zagrożonych hałasem w ciągu całej doby udostępnionej przez Serwis GODDKiA jako wms na portalu - <http://mapy.geoportel.gov.pl>

- linii elektroenergetycznej najwyższego napięcia 220 kV,
- linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110 kV,
- RPZ 110/15 kV,
- radiolinii,
- stacji bazowych telefonii komórkowej.

3.2.14.6. Potencjalne obiekty uciążliwe

Na terenie gminy Rzgów zlokalizowanych jest kilka obiektów, które w mniejszym lub większym stopniu mogą oddziaływać na środowisko w przypadku nie dotrzymania warunków ochrony środowiska. Do większych z nich należy:

- Wydział Produkcji Wody SUW w Kalinku:
  - ✓ prowadzone jest uzdatnianie wody z dużym udziałem substancji chemicznych; awaria może wystąpić w przypadku ich nieprawidłowego magazynowania lub błędów technologicznych, może wówczas dojść do skażenia gleby, wód powierzchniowych i podziemnych (wyciek).
  - ✓ na terenie SUW zlokalizowana jest mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków technologicznych SUW i sanitarnych; odbiornikiem oczyszczonych ścieków jest ciek Struga (dopływ rzeki Ner); wielkości wprowadzanych ładunków zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach nie przekraczają wartości dopuszczalnych określonych w pozwoleniu wodnoprawnym; emituje ona hałas, zanieczyszczenia gazowe, mikrobiologiczne i erogenne dla otoczenia.
- Pola osadowe odpadów ze SUW – składowisko odpadów przemysłowych – osady pokoagulacyjne z procesów uzdatniania wody; uciążliwość głównie w zakresie zanieczyszczenia gleb, wód powierzchniowych i podziemnych.
- Mechaniczna oczyszczalnia zlokalizowana na terenie SUW Grodzisko odprowadzająca ścieki technologiczne (wody popłuczne) do rowu melioracyjnego (uchodzi do rzeki Ner); wielkości wprowadzanych ładunków zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach nie przekraczają wartości dopuszczalnych określonych w pozwoleniu wodnoprawnym;
- Gminna oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna o przepustowości 1500 m³/d zlokalizowana w północnej części miasta Rzgów. Wielkości ładunków zanieczyszczeń, odprowadzanych w oczyszczonych ściekach do rzeki Ner nie przekraczają wartości dopuszczalnych, określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Oczyszczalnia ścieków emituje hałas, zanieczyszczenia gazowe, mikrobiologiczne i erogenne dla otoczenia;
- Wielkopowierzchniowe centrum handlowe „Ptak Fashion City” – generatory znacznego natężenia ruchu komunikacyjnego – uciążliwość akustyczna i emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych do powietrza.
- Już nieczynne gminne składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Rzgowie – oddziałuje ono przede wszystkim na wody podziemne, a także na jakość powietrza atmosferycznego (emisja biogazu, spali, odorów), przyrody i jej zasobów (rozwój gryzoni, owadów, żerowisko dla ptaków).

Inne obiekty oddziałujące na środowisko, które okresowo mogą wpływać na niektóre z elementów środowiska to:

- stacje benzynowe w Rzgowie i Starej Gadce zlokalizowane głównie w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 1 - potencjalnym zagrożeniem dla wód powierzchniowych i podziemnych, także gruntów, może być utrata szczelności podziemnych zbiorników paliwa, jak również odcieki powierzchniowe bez urządzeń podczyszczających;
- centra handlowe „Polros”, „Makro Cash and Carry” oraz bardzo liczne hurtownie tekstyliów, odzieży i obuwi - generatory znacznego natężenia ruchu komunikacyjnego – uciążliwość akustyczna i emisja zanieczyszczeń komunikacyjnych do powietrza;
- eksploatacja surowców naturalnych (piasku i żwiru) w Romanowie, Kalinku, Kalinie i Rzgowie oraz

transport drogowy kopalin – emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza; zagrożenie dla naturalnej rzeźby terenu oraz pokrywy glebowej;

- liczne zakłady produkcyjne – punktowe źródła emisji hałasu oraz zanieczyszczeń powietrza, wód w zależności od profilu technologicznego; wśród ważniejszych warto wymienić: „GROT” Zakład Przetwórstwa Mięsnego, „GEALAN” Polska Sp. z o.o.; NAST-BUD, Delia Cosmetics Distribution Sp. z o.o.; AFLOFARM Farmacja Polska Sp. z o.o.; OVOVITA; KERAKOLL POLSKA Sp. z o.o.;
- obiekty hodowlane i ubojnie - emisja nieprzyjemnych zapachów, ścieki, odpady;
- mechanika pojazdowa (w tym blacharstwo, lakiernictwo) zlokalizowane głównie w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 1 - uciążliwość akustyczna i emisja lotnych rozpuszczalników organicznych do powietrza; do ważniejszych należą: RENAULT TRUCKS, Volvo Trucks Rzgów; DAF TB Truck & Trailer Serwis SP.z o.o.;
- gospodarstwa ogrodnicze (szklarnie) – źródła zanieczyszczeń gleb i wód podziemnych w związku ze stosowaniem nawozów i środków ochrony roślin.

3.2.14.7. Nadzwyczajne zagrożenia dla środowiska

Na terenie gminy Rzgów nie występują zakłady dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnych awarii. Według stanu na 31.12.2010 r. funkcjonuje jeden zakład, w którym występują substancje niebezpieczne w ilościach mogących spowodować wystąpienie zagrożenia dla ludzi i środowiska poza swoim terenem, tj. Wydział Produkcji Wody SUW „Sulejów” w Kalinku (rodzaj substancji niebezpiecznych – chlor, kwas solny i pochodne)⁵⁴.

Potencjalnymi nadzwyczajnymi zagrożeniami dla środowiska przyrodniczego i człowieka na terenie gminy Rzgów mogą być zagrożenia związane z transportem materiałów niebezpiecznych drogą krajową nr 1 i 71 oraz drogą wojewódzką nr 714.

Na ww. szlakach przewożone są materiały niebezpieczne o różnej zawartości. Potencjalne zagrożenia (wyciek substancji niebezpiecznych, wybuch, pożar, itp.) mogą zaistnieć w wyniku nieprzewidzianych wydarzeń na w/w szlakach komunikacyjnych (awaria, wypadek, itp.). Mogą one wywołać negatywne skutki w wielu elementach środowiska naturalnego (powietrzu, wodach, gruntach z glebami, szacie roślinnej, świecie zwierząt) powodując skażenie i degradację oraz bezpośrednio zagrozić zdrowiu i życiu ludzi doprowadzając do ich ewakuacji.

Ponadto na terenie gminy znajdują się stacje benzynowe będące potencjalnym źródłem zagrożenia wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Mogą wystąpić również potencjalne sytuacje awaryjne w związku z eksploatacją gazociągu wysokiego ciśnienia.

3.3. Dziedzictwo kulturowe, zabytki i dobra kultury współczesnej

Na terenie gminy Rzgów, a dokładnie w mieście Rzgów – plac 500-lecia zlokalizowany jest tylko jeden obiekt o znacznych wartościach historycznych i kulturowych objęty ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, tj. murowany Kościół parafialny p.w. św. Stanisława z roku 1630 (nr rejestru A/189). Wraz z bezpośrednim sąsiedztwem podlega on ścisłej ochronie konserwatorskiej (strefa „A”).

Do najważniejszych zespołów i obiektów o znaczeniu historycznym i kulturowym należy zaliczyć również historyczny układ przestrzenny miasta Rzgowa o dobrze zachowanym układzie przestrzennym. Jest to obszar zwartej zabudowy ograniczony: doliną rzeki Ner, doliną Strugi oraz ulicami Literacką i Polną. Został on objęty ochroną w obecnie obowiązującym planie miejscowym⁵⁵, poprzez wyznaczenie

---

⁵⁴ Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2012, ARCADIS Sp. Z o.o., Łódź, maj 2012 – przyjęty Uchwałą Nr XXIV/446/12 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 29 maja 2012 roku

⁵⁵ Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów przyjęty uchwałą Nr XI/95/2003 Rady Gminy Rzgów z dnia 22 lipca 2003 r.

konserwatorskiej strefy ochrony układu rozplanowania. Ponadto uchwałą Nr XI/95/2003 z dnia 22 lipca 2003 r. zostały również wyznaczone następujące strefy ochrony konserwatorskiej:

- strefa ochrony historycznego zespołu architektoniczno – krajobrazowego w Gospodarzu – dla zespołu parkowo – folwarcznego w Gospodarzu;
- strefa ochrony ekspozycji Rzgowa mająca ochronić sylwetę układu urbanistycznego Rzgowa z dominantą kościoła;
- strefy ochrony ekspozycji cmentarzy – wyznaczona dla ochrony nieczynnych cmentarzy wiejskich z 2 połowy XIX w. – ewangelickiego w Czyżeminku oraz ewangelicko - augsburskiego w Kalinie; ponadto ustala ochronę starego cmentarza w Rzgowie;
- strefy stanowisk archeologicznych.

Na terenie miasta i obszarze wiejskim gminy Rzgów występują obiekty (łącznie 75 obiektów), które ze względu na swoje lokalne wartości kulturowe zostały umieszczone w Gminnej ewidencji zabytków (2007)⁵⁶. Są to obiekty zasługujące na docelową ochronę konserwatorską w sporządzanym prawie miejscowym:

- ✓ murowana plebania i dom parafialny z 4 ćw. XIX w. w Rzgowie;
- ✓ murowane budynki mieszkalne z 1 ćw. XIX w. w Rzgowie;
- ✓ drewniane i murowane budynki mieszkalne z 4 ćw. XIX w. w Rzgowie, Grodzisku;
- ✓ murowany budynek usługowo – mieszkalny z 2. poł. XIX w. w Rzgowie;
- ✓ drewniane i murowane budynki mieszkalne z 1 ćw. XX w. w Rzgowie, Hucie Wiskickiej, Guzewie;
- ✓ drewniane i murowane budynki usługowo – mieszkalne z 1 ćw. XX w. w Rzgowie;
- ✓ drewniane i murowane budynki mieszkalne z 4 ćw. XX w. w Rzgowie, Gizewie;
- ✓ budynki usługowe z 1 ćw. XX w. w Rzgowie;
- ✓ murowany budynek użytkowy i użytkowo - mieszkalny z 1 ćw. XX w. w Rzgowie;
- ✓ dawny zespół folwarczny z 1. ćw. XX w. - obora w zespole folwarcznym, oficyna mieszkalna, park oraz willa z ok. 1918 r. w Gospodarzu;
- ✓ park w Rzgowie;
- ✓ cmentarz ewangelicko – augsburski z II poł. XIX w. w Kalinie;
- ✓ cmentarz ewangelicki z II poł. XIX w. w Czyżeminku;
- ✓ cmentarz wojenny żołnierzy rosyjskich i niemieckich z I Wojny Światowej zał. w 1915 r. w Gadce Starej;
- ✓ cmentarz choleryczny z II poł. XIX w. i cmentarz parafialny rzymskokatolicki z XIX w. w Rzgowie;
- ✓ historyczny układ przestrzenny Rzgowa.

Na terenie miasta Rzgów i obszaru wiejskiego gminy zlokalizowanych jest 50 stanowisk archeologicznych, posiadające istotne znaczenie dla rekonstrukcji procesów kulturowych.

Gmina Rzgów nie posiada na swoim terenie obiektów lub zespołów stanowiących dobro kultury współczesnej.

W celu promocji walorów gminy Rzgów, na jej obszarze zostały wytyczone następujące szlaki turystyczne, będące elementem ekspozycji czynnej:

- „Szlak okrężny wokół Łodzi” – szlak pieszy;
- „Szlak Grodzisko – Rzgów” – łącznikowy szlak pieszy;
- Magistrala Łódzka – Wschód – szlak rowerowy.

Ponadto aktualizacja „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego” w zakresie kształtowania tożsamości regionalnej z wykorzystaniem walorów turystycznych regionu proponuje i wytycza na terenie gminy następujące turystyczne szlaki samochodowe:

---

⁵⁶ Stanowi ona podstawę do sporządzania programów opieki nad zabytkami

- Szlak Dworów i Pałaców,
- Szlak Literacki,
- Szlak Perły Architektury Ziemi Łódzkiej,
- Szlak Wielu Kultur.

3.4. Potencjalne dalsze zmiany środowiska w przypadku braku realizacji projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest opracowaniem określającym politykę przestrzenną gminy. Nie jest aktem prawa miejscowego (art. 9 ust. 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 199) – pełni rolę dokumentu regulującego działania gminy, w ramach powierzonych jej zadań, z uwzględnieniem wymogów realizacji celów publicznych o znaczeniu ponadlokalnym.

Studium... sporządza się obligatoryjnie dla całego obszaru gminy. Stanowi ono akt planistyczny o znaczeniu strategicznym dla rozwoju przestrzennego gminy, w tym poprzez określenie kierunków zagospodarowania jakie należy przyjmować przy sporządzaniu planów miejscowych (funkcja koordynująca Studium...). Ma on wymiar długookresowy.

Gmina Rzgów posiada dokument, jakim jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Sporządzona zmiana Studium... jest czwartą edycją tego dokumentu - trzecia zmiana.

Pierwotna wersja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów została przyjęta przez Radę Gminy w 2000 roku i była wykonana w trybie ustawy o *zagospodarowaniu przestrzennym* z dnia 7 lipca 1994 r. (Dz. U. 1994 nr 89 poz. 415 z późniejszymi zmianami).

Zmiana statusu Rzgowa z ośrodka wiejskiego na miejski oraz dynamiczny rozwój gminy, związanym z jej atrakcyjnym położeniem przy szlakach komunikacyjnych spowodowała wprowadzenie w dokumencie z 2000 r. licznych zmian merytorycznych i formalnych. Zmiana Studium... miała postać niemal kompleksowo sporządzanego dokumentu – obejmowała obszar miasta i gminy Rzgów i została przyjęta przez Radę Miejską w dniu 27 grudnia 2007 roku uchwałą Nr XVII/102/2007. Należy tutaj podkreślić, iż przy sporządzaniu pierwszej zmiany Studium... wzięto pod uwagę przesądzenia wynikające z obowiązującego prawa miejscowego, który przeznaczył znaczne powierzchnie terenowe pod zabudowę – uchwałą Nr XI/95/2003 Rady Gminy Rzgów z dnia 22 lipca 2003 r.)⁵⁷ w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów.

Kolejna – druga potrzeba dostosowania ustaleń Studium... do potrzeb i polityki gminy nastąpiła w 2011 r. Przeprowadzona analiza polityki przestrzennej wykazała, że obowiązujące Studium... stało się już częściowo nieaktualne i w pełni nie zabezpieczało wszystkich potrzeb miasta, wynikających ze wzmożonego rozwoju przestrzennego i ekonomicznego. Ponadto Rada Ministrów, Rozporządzeniem z dnia 27 lipca 2010r. (Dz. U. Nr 138, poz.929) w *sprawie ustalenia granic i nazw gmin oraz siedzib ich władz, ustalenia granic niektórych miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta - § 3 pkt 3 lit. b* (Dz. U. Nr 138, poz.929, sprost. Nr 09, poz.28) dokonała zmiany granic miasta Rzgów (powiększenie jego obszaru kosztem sołectwa Gospodarz i Grodzisko-Konstantyna).

Wynikająca z powyższego kolejna – druga edycja Studium... stanowiła jednak fragmentaryczną jego zmianę w zakresie określonym w uchwale Nr VII/62/2011 z dnia 18 maja 2011 roku i uchwałą Nr VIII/77/2011 z dnia 15 czerwca 2011 roku. Dotyczyła ona jedynie fragmentu miasta Rzgowa, części wsi Gospodarz, Guzew, Babichy, Czyżeminek oraz Bronisin Dworski. Była to nowelizacja dokumentu, nie zaś

---

⁵⁷ Dz. U. Woj. Łódzkiego z dnia 15 września 2003 r. Nr 255, poz. 2270

jego derogacja. W wersji ujednoczonej została ona przyjęta przez Radę Miejską w Rzgowie uchwałą nr XXXI/291/2013 w dniu 27 marca 2013 r.

W ramach przeprowadzanej w latach 2011-2013 zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, której częścią była Prognoza oddziaływania na środowisko. Wynikało to z przepisów odrębnych – obowiązek ten został wprowadzony w polskim ustawodawstwie z dniem 15 listopada 2008 r. na podstawie ustawy *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami).

Ze względu na fakt wprowadzania pierwszej i drugiej zmiany w Studium... w okresie obowiązywania ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 199) w podsumowaniu obu dokumentów Studium... przeprowadzono syntezę jego zawartości. Jej główny cel to przedstawienie zmian dokonanych w wyjściowym dokumencie oraz zbadanie aktualności ustaleń pierwotnej wersji Studium.....

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów przyjęte uchwałą nr XXXI/291/2013 jest dokumentem dotychczas aktualnym i obowiązującym, obejmującym całą gminę. Nie mniej jednak rzeczywistość pokazała, iż również ono nie zabezpiecza wszystkich istniejących potrzeb gminy i jej mieszkańców oraz w części stało się nieaktualne. Podstawowe problemy wymagające przeprowadzenia ponownej analizy i wprowadzenia odpowiedniej korekty w polityce przestrzennej gminy to:

- określenie rangi istniejących i projektowanych dróg ponadlokalnych, funkcjonujących na tle praktycznie już wdrożonego układu komunikacyjnego najwyższej rangi, tj. autostrady A1 i drogi ekspresowej S8;
- dostosowanie dokumentu Studium... do obecnej sytuacji administracyjno – ekonomiczno - gospodarczej gminy Rzgów, tj. do potrzeby rozwoju przestrzennego gminy w dwóch kierunkach wynikających z wniosków mieszkańców wskazujących na zapotrzebowanie:
  - ✓ na rozwój funkcji usługowo – magazynowo - produkcyjnych – tereny miasta i wiejskie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie już istniejących podobnych funkcji;
  - ✓ na przekształcenia terenów wiejskich pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną;
  - ✓ wykorzystania terenów rolniczych położonych w sąsiedztwie tras komunikacyjnych (A1 i S8) na inne cele – wskazanie terenów pod: rozwój funkcji rekreacyjnych, farmy fotowoltaiczne lub inne odnawialne źródła energii.

W związku z powyższym podjęto decyzję o konieczności opracowania zmiany dotychczasowego Studium... w zakresie obejmującym całą gminę w jej administracyjnych granicach - uchwałą Nr XLV/413/2014 Rady Miejskiej w Rzgowie z dnia 28 kwietnia 2014 roku. Analizowany dokument nie jest jednak kolejną edycją pierwotnej wersji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z 2000 r. Ma postać opracowanego od podstaw nowego dokumentu podpartego przeanalizowanymi uwarunkowaniami wynikającymi ze stanu istniejącego, które dały podstawę dla wyznaczenia kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy.

Opracowywane nowe Studium..., wynikające z aktualnych potrzeb mieszkańców gminy, stanie się w dalszej kolejności podstawą do wprowadzania koniecznych zmian w obowiązującym prawie miejscowym, jak też realizacji zamierzeń inwestycyjnych na nowych obszarach gminy. Ze szczegółowej analizy wniosków osób prywatnych złożonych do projektu Studium.... wynika bowiem, że istnieje silna presja do zagospodarowania nowych terenów gminy – 215 wniosków w zakresie zmiany przeznaczenia i funkcji terenów.

Głównym celem projektu Studium... jest identyfikacja uwarunkowań rozwojowych gminy Rzgów wynikających ze sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, zagospodarowania przestrzennego, następnie zidentyfikowanie obszarów problemowych oraz określenie polityki przestrzennej gminy, wpisanej w politykę regionalną oraz krajową.

W przypadku braku realizacji projektu Studium... środowisko nie pozostanie na obecnym stanie funkcjonowania. Będzie poddawane działaniu zarówno procesów naturalnych jak i antropogenicznych. Brak realizacji projektu Studium... nie wpłynie na zachowanie aktualnego stosunku udziału w/w powierzchni. Wynika to bowiem z faktu, iż obecnie polityka przestrzenna na terenie gminy Rzgów prowadzona jest w oparciu o:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów (zatwierdzone uchwałą nr XXXI/291/2013 w dniu 27 marca 2013 r.;
- 43 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które wyznaczyły tereny inwestycyjne o różnym przeznaczeniu oraz zdefiniowały podstawowe kierunki i zasady gospodarowania na nich.

Sporządzane obecnie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy dokonuje zatem głównie korekty dotychczasowej polityki przestrzennej na obszarze gminy i miasta Rzgów.

Projekt Studium... wprowadza następujące zmiany względem poprzedniej wersji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy zatwierdzonej w 2013 r.:

- zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej, polegająca na poszerzeniu pasów zabudowy zlokalizowanych wzdłuż ciągów komunikacyjnych - z szerokości 80 m na 100 m w sołectwie: Bronisin Dworski, Czyżeminek, Gospodarz, Grodzisko, Guzew-Babichy, Huta Wiskicka-Tadzin, Kalino, Kalinko, Prawda, Romanów i Stara Gadka;
- fragmenty sołectwa Bronisin Dworski:
  - ✓ teren w południowo - wschodniej części sołectwa (*działka nr 94*) - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję: 1) zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej (wschodnia część działki), 2) zabudowy usług turystyki (północna część działki), 3) wód stojących (południowo-zachodnia część działki);
  - ✓ teren w sąsiedztwie skrzyżowania drogi powiatowej nr 1233E i drogi gminnej nr 106455E (fragm. *działki nr 190 i 191*) - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej.
- fragmenty sołectwa Czyżeminek – tereny w sąsiedztwie zabytkowego cmentarza – zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej;
- fragmenty sołectwa Gospodarz:
  - ✓ tereny położone na zachód od parku wiejskiego w Gospodarzu i po wschodniej stronie drogi powiatowej nr 2916E (ul Cegielniana) - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji terenów chronionego krajobrazu z zachowaniem funkcji rolniczej na funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej;
  - ✓ tereny położone na południe od parku wiejskiego w Gospodarzu i po północnej stronie drogi krajowej nr 71 - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji terenów chronionego krajobrazu z zachowaniem funkcji rolniczej na funkcję zabudowy usługowej;
  - ✓ teren na zachód od drogi powiatowej nr 2916E (ul Cegielniana) – zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
  - ✓ tereny w zachodniej części sołectwa po północnej stronie drogi krajowej nr 71 - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej;
  - ✓ niewielkie powierzchniowo tereny położone na północnych krańcach sołectwa i na zachód drogi powiatowej nr 2916E (ul Cegielniana) - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej;
  - ✓ tereny położone obustronnie wzdłuż drogi krajowej nr 71 - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej na funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej.
- fragmenty sołectwa Grodzisko:

- ✓ teren w południowo-wschodniej część sołectwa poniżej drogi wojewódzkiej nr 714 - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy usług turystyki, sportu i rekreacji;
- ✓ tereny położone obustronnie przy drodze gminnej nr 106402E na wschodnich krańcach sołectwa - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej;
- ✓ tereny położone na północno-wschodnich krańcach sołectwa na północ i wschód od drogi gminnej nr 161414E - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.
- fragmenty sołectwa Guzew – Babichy – wielko-powierzchniowy teren na południe od drogi gminnej nr 106410E w południowo-wschodniej części sołectwa - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji zabudowy sportu i rekreacji na funkcję zabudowy usługowej, produkcyjnej i magazynowej;
- fragmenty sołectwa Huta Wiskicka - Tadzín:
  - ✓ tereny przyległe do drogi gminnej nr 106404E w bezpośrednim sąsiedztwie rowu melioracyjnego - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej;
  - ✓ teren położony w sąsiedztwie skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 714 i drogi gminnej nr 106451E – zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję usługową.
- fragmenty sołectwa Kalino - cała wschodnia część sołectwa (łącznie obszar o powierzchni ok. 132 ha) – zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy produkcyjnej, baz i składów z dopuszczoną możliwością farm fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100 kV;
- fragmenty sołectwa Kalinko:
  - ✓ tereny położone na północnych krańcach sołectwa przy drodze powiatowej nr 2922E - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej;
  - ✓ tereny położone obustronnie przy drodze gminnej nr 106407E poniżej drogi powiatowej nr 2909E - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej;
  - ✓ tereny położone obustronnie przy drodze gminnej nr 106408E - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
  - ✓ teren przyległy do drogi ekspresowej na południowych krańcach sołectwa – zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na tereny zabudowy przemysłowej, baz i składów z dopuszczoną możliwością farm fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100 kV.
- fragmenty sołectwa Prawda:
  - ✓ teren po północnej stronie drogi gminnej 106445E i na południowo-zachodnich krańcach sołectwa - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji planowanych zalesień na funkcję zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej);
  - ✓ teren położony w sąsiedztwie skrzyżowania drogi powiatowej nr 2916E i 3303E - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy usługowej i produkcyjnej;
  - ✓ teren na wschód od drogi powiatowej 2916E - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji planowanych zalesień na funkcję zabudowy produkcji rolniczej.
- fragmenty sołectwa Romanów - tereny w północno-wschodniej części sołectwa (część działek nr 12, 14/1, 15, 16/1-5) - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji ogródków działkowych na funkcję zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej) oraz zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej.
- fragmenty sołectwa Stara Gadka – zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej (jedynie fragmenty dwóch działek).

- fragmenty miasta Rzgów:
  - ✓ tereny położone na południe od parku wiejskiego w Gospodarzu i po północnej stronie drogi krajowej nr 71 - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji terenów chronionego krajobrazu z zachowaniem funkcji rolniczej na funkcję zabudowy usługowej;
  - ✓ tereny położone w południowo-wschodniej części miasta w sąsiedztwie drogi powiatowej nr 2909E i projektowanej południowo-wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (na zachód od projektowanej obwodnicy aglomeracji łódzkiej), usług sportu i rekreacji (na wschód od projektowanej południowo-wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej), i usługowej (na południe od drogi powiatowej nr 2909E);
  - ✓ tereny w południowo-wschodniej części miasta pomiędzy projektowaną drogą zbiorczą a drogą ekspresową S8 (łącznie obszar o powierzchni ok. 105,5 ha) - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy usługowej, produkcyjnej i magazynowej z dopuszczoną możliwością farm fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100 kV;
  - ✓ teren na wschodnich krańcach miasta położony w sąsiedztwie drogi gminnej nr 106461E i tranzytowej magistrali wodociągowej - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowy produkcji rolniczej;
  - ✓ teren w południowej części miasta po wschodniej stronie drogi krajowej nr 1 - zmiana przeznaczenia z dotychczasowej funkcji mieszkaniowej jednorodzinnej na tereny zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
  - ✓ zmiana przeznaczenia terenu dotychczasowego składowiska odpadów na funkcję terenu zabudowy usług sportu i rekreacji.

Ponadto projekt Studium... dopuszcza możliwość realizacji farm fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100kV. Tereny, na których dopuszcza powyższą funkcje wyznacza w mieście Rzgów (łącznie obszar o powierzchni ok. 173ha), na pograniczu sołectwa Prawda i Guzew-Babichy wzdłuż drogi ekspresowej S8 (łącznie obszar o powierzchni ok. 43 ha) oraz w części południowo-wschodniej obszaru wiejskiego gminy (sołectwo Kalino - na powierzchni ok. 315ha i sołectwo Kalinko - na powierzchni ok. 155ha). Należy tutaj zaznaczyć, iż w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, rozwiązania przyjęte w analizowanym projekcie Studium... są korzystniejsze niż rozwiązania dotychczas obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Dopuszczało ono bowiem we wschodniej części gminy - sołectwo Kalino i Kalinko elektrownie wiatrowe, które aktualnie, razem z biogazowniami zostały całkowicie wykluczone.

Bilans nowych terenów przeznaczonych do urbanizacji w stosunku do obowiązującego dotychczas Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Rzgów z 2013 r. przedstawia poniższa tabela.

SOŁECTWO	FUNKCJA TERENU USTALONA W PROJEKCIE STUDIUM...	POWIERZCHNIA [m ²]	UDZIAŁ NOWYCH TERENÓW W STOSUNKU DO POWIERZCHNI SOŁECTWA [%]
BRONISIN DWORSKI	RMn	138140	4,20%
	MN	34836	1,06%
	UT	21261	0,65%
OGÓŁEM		194237	5,90%
CZYŻEMI- NEK	RMn	126460	3,29%

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

OGÓŁEM		126460	3,29%
GOSPODARZ	RMn	12482	0,25%
	MN	249480	5,01%
	U	27240	0,55%
	MU	90907	1,83%
OGÓŁEM		367627	7,38%
GRODZISKO	MN	30595	0,62%
	RMn	148402	3,02%
	U	5687	0,12%
	UT	100666	2,05%
OGÓŁEM		285350	5,81%
GUZEW- BABICHY	MN	14667	0,35%
	RMn	78001	1,86%
OGÓŁEM		92668	2,21%
HUTA WISKICKA - TADZIN	RMn	68983	2,70%
	U	18327	0,72%
	UP	2252	0,09%
OGÓŁEM		89562	3,51%
KALINKO	RMn	169261	2,54%
	MN	48970	0,73%
	P	6800	0,10%
	UP	620	0,01%
OGÓŁEM		225651	3,38%
KALINO	RMn	69748	1,14%
	RP	30447	0,50%
	P	1282450	20,89%
OGÓŁEM		1382645	22,52%
PRAWDA	ML	89883	2,98%
	RMn	42309	1,40%
	UP	4516	0,15%
	RP	25408	0,84%
OGÓŁEM		162116	5,37%

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

ROMANÓW	RMn	57911	1,76%
	ML	24126	0,73%
OGÓŁEM		82037	2,50%
brak nowych terenów przeznaczonych do urbanizacji			
STARA GADKA	MN	5945	0,14%
	RMn	107967	2,58%
OGÓŁEM		113912	2,73%
MIASTO RZGÓW	MN	202047	1,20%
	U	163950	0,97%
	UP	1055742	6,28%
	RP	47038	0,28%
	US	108455	0,64%
OGÓŁEM		1577232	9,38%

Tabela nr 12. Nowe tereny przeznaczone do docelowej urbanizacji w stosunku do obowiązującego Studium... z uwzględnieniem funkcji terenu w poszczególnych sołectwach gminy Rzgów

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika nr 3 projektu Studium... pt. Kierunki rozwoju gminy

Projekt zmiany Studium... wprowadza niewiele nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i zagrodową, w stosunku do obecnego przeznaczenia w dotychczasowych dokumentach planistycznych. Nowe tereny przeznaczone pod powyższą funkcję to przede wszystkim działki, na które zostały złożone wnioski o zmianę przeznaczenia funkcji, najczęściej z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcję zabudowę zagrodową i jednorodzinną. Wyznaczone w projekcie Studium... nowe tereny o funkcji mieszkaniowej mają postać pasów poszerzających do szerokości 100 m (z 80 m) tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej wyznaczone w poprzedniej edycji Studium... wzdłuż ciągów komunikacyjnych w większości sołectw gminy. Są to również tereny pozostające w sąsiedztwie istniejącej już zabudowy i posiadające dostęp do dróg publicznych.

Powyżej opisane zmiany wprowadzone w projekcie Studium... nie wprowadzają zmian, które byłyby szczególnie uciążliwe dla środowiska lub w sposób znaczący zmieniałyby jego dotychczasowe funkcjonowanie i przeznaczenie.

Obawy mogą budzić wprowadzone w projekcie Studium... nowe tereny pod rozwój działalności usługowo-produkcyjnej, produkcyjna i magazynowa. W południowo-wschodniej części miasta (strefa 6UP) pod zabudowę usługową, produkcyjną i magazynową zostało przeznaczone aż około 105,5 ha miasta kosztem terenów rolniczych. Następną niepokojącą zmianą jest zmiana funkcji około 132 ha terenów we wschodniej części sołectwa Kalino (strefa 19P), pozostających w dotychczasowym rolniczym użytkowaniu w docelowe tereny zabudowy produkcyjnej, bazy i składy. Powyższe przyszłe kierunki zagospodarowania przestrzeni gminy są warunkowane realizacją strategicznych ciągów komunikacyjnych, jakimi są autostrada A1 i droga ekspresowa S8 z węzłami komunikacyjnymi, które stwarzają możliwości połączeń komunikacyjnych z nimi przestrzeni gminy Rzgów.

Obszarem intensywnych przekształceń jest również sąsiedztwo zabytkowego parku wiejskiego w Gospodarzu. Na terenach stanowiących dotychczas użytki rolne projekt Studium... wyznacza tereny o funkcji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej. Jest to wynik akceptacji złożonych wniosków.

Nie mniej jednak projekt Studium... dla powyższych terenów przewidzianych do intensywnych zmian funkcjonalno-przestrzennych ustala obowiązek sporządzenia prawa miejscowego, na etapie których będzie możliwość wprowadzenia obowiązujących restrykcji, zakazów i nakazów.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego przyjęte w projekcie Studium... skupiły się na zapewnieniu zrównoważonego i harmonijnego rozwoju z zachowaniem ładu przestrzennego oraz dbałości i polepszenia jakości środowiska przyrodniczego. Wskazuje kierunki zmian w zakresie terenów zielonych występujących na terenie gminy, które mają na celu zwiększenie ich dotychczasowego udziału, jak też poprawę jakości i ochronę. Zwraca uwagę na potrzebę opracowania planu rozwoju terenów zieleni obejmującego całą gminę, jak też stworzenie systemu przyrodniczego uwzględniającego różnorodne formy zieleni umożliwiającego zapewnienie powiązań w obrębie gminy, jak i z gminami sąsiednimi.

Projekt Studium... dokonuje podziału gminy na strefy funkcjonalno – przestrzenne w celu uporządkowania rozmieszczenia funkcji gminy oraz wprowadzenia pewnych ograniczeń, co obrazuje poniższa tabela.

Oznaczenie strefy funkcjonalno-przestrzenne	Oznaczenie wydzielonych obszarów w ramach strefy	Powierzchnia strefy [m ²]	Udział powierzchni strefy w powierzchni gminy [%]
1	1MU; 2MU; 3MU; 23Z	3629461	5,5
2	9MN; 10MN; 11MN; 12MN	8636796	13,0
3	4U; 5U; 6UP; 7UP; 8AG	7228202	10,9
4	13RMn; 14RMn; 15RMn; 16RMn; 17RMn; 18ML; 19P	33173966	50,0
5	20R; 21R; 22Z; 24Z; 25ZL; 26ZL; 27ZL; 28ZL;	12021954	18,1

Tabela nr 13. Struktura podziału gminy Rzgów na strefy funkcjonalno-przestrzenne

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika nr 3 projektu Studium... pt. Kierunki rozwoju gminy

W stosunku do dotychczasowych rozwiązań wprowadzono korekty w zagospodarowaniu przestrzennym oraz wskazano nowe kierunki rozwoju. Prócz stref przeznaczonych do urbanizacji została wyznaczona również strefa związana z uwarunkowaniami przyrodniczymi – strefa zieleni i wód powierzchniowych. Obejmuje ona przede wszystkim tereny przyległe do rzek, lasy, zbiorniki wodne, a także użytki rolne i łącznie stanowi zaledwie jednak ok. 18% powierzchni gminy. Głównym celem jej wyodrębnienia jest zachowanie wartości przyrodniczych obszaru miasta i gminy.

Ponadto prócz zachowania i ochrony bioróżnorodności gminy projekt Studium... ustala również zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego poprzez podejmowanie działań nie pogarszających jego stanu i zapobieganie występowania negatywnego wpływu na środowisko.

Projekt Studium... zawiera zapisy mające na celu ochronę poszczególnych środowiska, tj.: powietrza, zasobów wodnych, powierzchni ziemi, gleb, surowców mineralnych, przyrody oraz krajobrazu. Chroni doliny rzeczne i kompleksy leśne przez zabudowę, bowiem jednym z głównych celów postawionych w projekcie Studium... jest ochrona terenów cennych przyrodniczo przed urbanizacją. Artykułuje również potrzebę ochrony korytarzy ekologicznych,

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektu Studium... w zakresie gospodarki leśnej to między innymi:

- zubożenie walorów zdrowotnych i krajobrazowych środowiska przyrodniczego;

- ograniczenie zdolności retencyjnej środowiska;
- przerwanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- „rozpraszanie” struktury leśnej.

Szczególne znaczenie dla określenia kierunków i warunków zagospodarowania obszaru gminy mają również ustalenia projektu Studium..., które eliminują niekorzystne formy zagospodarowania, tj.

- realizacji zabudowy w dolinach rzecznych i w lokalnych obniżeniach (ze szczególnym akcentem na obszary szczególnego zagrożenia powodzią);
- lokalizacji obiektów kubaturowych, nie związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej na terenach leśnych i przeznaczonych do dolesień;
- lokalizacji zabudowy niezwiązanej z produkcją rolną na terenach rolniczych.

Nie wdrożenie powyższych ustaleń może spowodować zubożenie zasobów biotycznych środowiska, dotyczą one bowiem ochrony bioróżnorodności gminy.

Zaniechanie realizacji planowanych działań zwłaszcza w zakresie gospodarki wodno-ściekowej (rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej) może prowadzić do niekorzystnych zmian w stosunkach wodnych obszaru i w terenach przyległych doprowadzając do:

- degradacji wód powierzchniowych;
- zwiększenia eutrofizacji wód i zaniku życia biologicznego w środowisku wodnym;
- wzrostu zagrożenia sanitarnego obszarów zasobowych ujęć wód podziemnych;
- degradacji użytkowych warstw wodonosnych;
- ograniczenia możliwości pozyskania wód na cele komunalne i przemysłowe;
- możliwości bakteriologicznego skażenia wód podziemnych w rejonach występowania źródeł zagrożeń (zrzuty nieoczyszczonych ścieków deszczowych, nielegalne wysypiska śmieci, nieszczelne szamba);
- utrudnienia w dostosowaniu się do przepisów i spełnienia wymogów unijnych.

Brak realizacji ustaleń projektu Studium... w zakresie gospodarki odpadami (selektywna zbiórka odpadów, odzysk, recykling) może wywołać poważne negatywne konsekwencje dla środowiska przyrodniczego. Odpady stanowią ogniska zagrożeń zarówno dla powierzchni ziemi, jak i wód powierzchniowych i podziemnych. Najbardziej podatne na zanieczyszczenie są obszary pozbawione warstwy izolacyjnej.

Brak realizacji inwestycji gazociągowej oraz propagowania powszechnego stosowania proekologicznych źródeł ciepła i przyjaznych środowisku technologii sprzyjających ograniczaniu emisji zanieczyszczeń do powietrza pozostawi powietrze pod dalszą presją zanieczyszczeń emitowanych w wyniku ogrzewania indywidualnego domostw i spalania w nich paliw stałych. Może doprowadzić to do:

- degradacji stanu sanitarnego atmosfery i warunków klimatycznych (pogarszanie warunków termicznych, solarnych, aerosanitarnych);
- degradacji środowiska glebowego (zwiększenie zawartości metali ciężkich, nadmierna kwasowość);
- degradacji środowiska wodnego (eutrofizacja wód), degradacji szaty leśnej (zjawisko kwaśnych deszczów, proces defoliacji);
- pogorszenia warunków zdrowia i życia mieszkańców.

Niezrealizowanie inwestycji komunikacyjnych polegających na modernizacji istniejących i budowie nowych ciągów komunikacyjnych (głównie południowo-wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej), eliminacja z obszaru centrum miasta ruchu tranzytowego) uspokojenie ruchu w centrum miasta Rzgów i osiedli mieszkaniowych (np. Starowa Góra) oraz stosowaniu rozwiązań eliminujących hałas spowoduje pogorszenie się klimatu akustycznego i aerosanitarnego poprzez nasilający się ruch.

Projekt zmiany Studium... uwzględni zmiany, które zaszły w polskim ustawodawstwie w wyniku wejścia Polski do Unii Europejskiej. Przyjęto również zasady gospodarowania na terenach prawnie chronionych wynikających z ustawy *o ochronie przyrody*, na terenach leśnych, zgodnie z ustawą *o lasach*,

zasady gospodarowania wodami wynikające z *prawa wodnego* oraz normy dotyczące hałasu, promieniowania, zanieczyszczeń powietrza, gleb wynikających z *prawa ochrony środowiska*.

Ze względu na uaktualnienie norm prawnych w projekcie Studium... jego zapisy będą miały pozytywny wpływ na środowisko i przyczynią się do poprawy jego dotychczasowego stanu.

4. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM

Do obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem należy zaliczyć tereny, w których zostały przekroczone lub zostaną przekroczone w wyniku realizacji ustaleń projektu Studium..., dopuszczalne normy środowiskowe pogarszające stan środowiska oraz warunki zdrowia i życia ich mieszkańców. Główne obszary objęte występowaniem znacznych oddziaływań to:

- tereny położone w strefie planowanych inwestycji produkcyjnych, baz, składów, magazynów;
- tereny położone w projektowanej strefie aktywności gospodarczej;
- tereny położone w strefie planowanych inwestycji usługowych;
- tereny położone w strefie planowanych inwestycji mieszkaniowych;
- tereny położone w strefie planowanych inwestycji komunikacyjnych;
- tereny położone w strefie planowanych inwestycji eksploatacji powierzchniowych;
- tereny położone w strefie dopuszczonych inwestycji energetycznych – farmy fotowoltaiczne.

Stan środowiska w obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem nie jest w stanie pierwotnej równowagi ekologicznej. Wytrącenie od niej spowodowane jest występowaniem na obszarze gminy istniejącego zainwestowania wpływając na zmianę jego funkcjonowania.

W obrębie terenów objętych znaczącym oddziaływaniem dojdzie do trwałych przemian środowiska w postaci przekształceń powierzchni, wymiany gruntów, zmian stosunków wodnych w tym ograniczenia procesów infiltracji. Skutkiem budowy lub przebudowy dróg będzie wzrost natężenia ruchu pojazdów. Największe oddziaływanie zakłada się od autostrady A1 i drogi ekspresowej S8 oraz od projektowanej południowo-wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej. Przy założeniu poprawy nawierzchni jezdni, uciążliwości akustyczne i wibracyjne zostaną złagodzone.

Inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej, pomimo powodowania trwałych przekształceń środowiska, korzystnie oddziałują na poprawę stanu jakościowego środowiska przyrodniczego, szczególnie realizacja sieci kanalizacji sanitarnej, gazowniczej i ciepłowniczej.

Projekt Studium..., odpowiadając na potrzeby społeczne, wyznacza nowe tereny przeznaczone pod zabudowę zagrodową, mieszkaniową jednorodziną, rekreacji indywidualnej (letniskową), mieszkaniowo – usługową o charakterze śródmiejskim, usługową, produkcyjną (w tym produkcji rolniczej), magazynową i składową. Są one położone w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów, gdzie zachodzą już procesy urbanizacyjne. Proponowana zabudowa lokalizowana jest zarówno w sposób liniowy przy głównych ciągach komunikacyjnych w poszczególnych sołectwach oraz w postaci większych przestrzennie obszarów – miasto Rzgów oraz sołectwo: Starowa Góra, Gospodarz, Guzów-Babichy i Kalino.

Tereny inwestycyjne wyznaczone w projekcie Studium... to tereny, dla których ustalono następujące przeważające funkcje:

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna (znaczna część miasta, niemalże całe sołectwo Starowa Góra oraz duże powierzchnie w sołectwie Grodzisko, Stara Gadka, Gospodarz i Guzów - Babichy);
- zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna (w północno – zachodniej części miasta, w sąsiedztwie zespołu parkowo – folwarcznego w Gospodarzu);
- zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna – pasmowo generalnie o szerokości 100 m wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych w obrębie wszystkich sołectw (prócz Starowej Góry);

- zabudowa śródmiejska wielofunkcyjna – mieszkaniowej i usługowej o tradycyjnym charakterze małomiasteczkowym (centrum miasta);
- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa realizowana na równorzędnych zasadach (obustronnie wzdłuż drogi krajowej nr 71 w Gospodarzu i po wschodniej stronie drogi powiatowej nr 2916E w Gospodarzu oraz punktowo na terenie miasta);
- zabudowa usługowej z dopuszczeniem funkcji mieszkaniowej (tereny występujące w zachodniej części miasta w sąsiedztwie terenów UP);
- zabudowa rekreacji indywidualnej (letniskowej) (tereny wyznaczone w Czyżeminku, Prawdzie i Romanowie);
- zabudowa usługowa (w tym usług publicznych) (tereny położone w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych nr 1 i 71 oraz drogi wojewódzkiej nr 714);
- zabudowa usług sportu i rekreacji (tereny na zachodnich krańcach miasta przy drodze powiatowej nr 2909E i w sąsiedztwie byłego składowiska odpadów oraz punktowo w Grodzisku i Romanowie);
- zabudowa usług turystyki (teren na pograniczu sołectw Grodzisko i Huta Wiskicka-Tadzin);
- tereny aktywności gospodarczej (wielko powierzchniowy teren na pograniczu miasta Rzgów i sołectwa Guzew-Babichy poniżej południowo - wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej i po zachodniej stronie drogi krajowej nr 1);
- zabudowa usługowa i produkcyjno-magazynowa realizowana na równorzędnych zasadach (generalnie bezpośrednio obustronne sąsiedztwo drogi krajowej nr 1 – obszary o bardzo zróżnicowanej wielkości oraz fragmentarycznie przy drodze wojewódzkiej nr 714);
- zabudowa produkcyjna, bazy i składy (cała wschodnia część Kalino);
- zabudowa produkcji rolniczej (punktowo w Prawdzie i mieście Rzgów, głównie jako adaptacja istniejącej zabudowy).

Generalnie większość terenów inwestycyjnych wyznaczona w projekcie Studium... została już wyznaczona w obowiązującym prawie miejscowym i w dotychczasowej wersji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów zatwierdzonej uchwałą nr XXXI/291/2013 w dniu 27 marca 2013 r. Projekt Studium... adaptuje przesądzenia wynikające z w/w dokumentów kształtujących przestrzeń gminy. Dodatkowo do zabudowy przeznacza kolejne tereny dotychczas pozostające w rolniczym użytkowaniu, co przedstawia analiza w podrozdziale Prognozy pt. *Potencjalne dalsze zmiany środowiska w przypadku braku realizacji projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*. Łącznie dodatkowe tereny z nowymi możliwościami inwestycyjnymi stanowią **7% powierzchni gminy (ok. 470 ha)**. Porównując zaś ustalenia projektu Studium... do przesądzeń obowiązującego prawa miejscowego wskaźnik ten wzrasta do 11% powierzchni gminy (ok. 740 ha).

Bilans nowych terenów przeznaczonych do urbanizacji w stosunku do obowiązującego prawa miejscowego przedstawia poniższa tabela.

SOŁECTWO	FUNKCJA TERENU	POWIERZCHNIA [m ²]	UDZIAŁ NOWYCH TERENÓW W STOSUNKU DO POWIERZCHNI SOŁECTWA [%]
BRONISIN DWORSKI	RMn	146880	4,46%
	MN	40383	1,23%
	UT	21261	0,65%
	Up	1939	0,06%
OGÓLEM		210463	6,40%

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

CZYŻEMINEK	RMn	181253	4,71%
	MN	14862	0,39%
	ML	123489	3,21%
OGÓŁEM		319604	8,31%
GOSPODARZ	RMn	12482	0,25%
	MN	249480	5,01%
	U	27240	0,55%
	MU	90907	1,83%
OGÓŁEM		367627	7,38%
GRODZISKO	MN	30590	0,62%
	RMn	151458	3,08%
	U	5687	0,12%
	UT	100666	2,05%
	US	6724	0,14%
OGÓŁEM		295125	6,01%
GUZEW - BABICZY	MN	157265	3,75%
	RMn	151354	3,61%
	AG	414250	9,87%
	Up	37052	0,88%
	UP	190000	4,53%
OGÓŁEM		949921	22,63%
HUTA WISKICKA - TADZIN	RMn	72243	2,83%
	U	18327	0,72%
	UP	2252	0,09%
OGÓŁEM		92822	3,64%
KALINKO	RMn	251981	3,78%
	MN	66866	1,00%
	P	6800	0,10%
	UP	620	0,01%
	PG	50200	0,75%
OGÓŁEM		376467	5,64%
KALINO	RMn	69748	1,14%
	RP	30447	0,50%
	P	1282450	20,89%

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

	PG	95272	1,55%
OGÓŁEM		1477917	24,07%
PRAWDA	ML	89883	2,98%
	RMn	42309	1,40%
	UP	5063	0,17%
	RP	25408	0,84%
OGÓŁEM		162663	5,39%
ROMANÓW	RMn	101385	3,08%
	ML	184279	5,61%
	US	23981	0,73%
	PG	109440	3,33%
OGÓŁEM		419085	12,75%
STAROWA GÓRA	brak nowych terenów przeznaczonych do urbanizacji		
STARA GADKA	MN	5945	0,14%
	RMn	107967	2,58%
OGÓŁEM		113912	2,73%
MIASTO RZGÓW	MN	836166	4,97%
	MW	19401	0,12%
	Muc	2070	0,01%
	RMn	27506	0,16%
	Muc	40881	0,24%
	U	409540	2,43%
	UP	1055742	6,28%
	RP	47038	0,28%
	US	108455	0,64%
	K	55792	0,33%
OGÓŁEM		2602591	15,47%

Tabela nr 14. Nowe tereny przeznaczone do docelowej urbanizacji w stosunku do obowiązującego prawa miejscowego

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika nr 3 projektu Studium... pt. Kierunki rozwoju gminy

Najwięcej nowych terenów przeznaczonych do urbanizacji zostało wyznaczonych w sołectwach Kalino (24,7%), Guzów - Babichy (22,63%), Romanów (12,75%) oraz w mieście Rzgów (15,47%). Należy zauważyć, że większość nowych terenów przeznaczonych do urbanizacji została już wskazana w poprzedniej edycji Studium... z 2013 r. i tereny te jeszcze nie posiadają opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wyjątkiem jest sołectwo Kalino, gdzie projekt Studium...

przeznacza jego całą wschodnią część (ok. 132 ha) pod zabudowę produkcyjną, bazy i składy. Najmniej nowych terenów do urbanizacji zostało przewidzianych w sołectwie Stara Gadka (2,73%) i Huta Wiskicka – Tadzín (3,64%), gdzie projekt Studium... wyznacza nowe tereny inwestycyjne jako poszerzenia już wyznaczonych pasów zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej (z 80 m do 100 m).

Należy tutaj zaznaczyć, iż podaż terenów z możliwościami inwestycyjnymi jest nieadekwatna do faktycznych i prognozowanych potrzeb w zakresie realizacji nowej zabudowy na terenie gminy.

Dla obsługi nowo wyznaczonych terenów inwestycyjnych i zapewnienia lepszej komunikacji projekt Studium... wyznacza nowe drogi układu lokalnego i ponadlokalnego oraz ustala rozbudowę i modernizację istniejącego systemu komunikacyjnego oraz dostosowanie go do właściwych parametrów.

Należy podkreślić, iż realizacja zainwestowania wyznaczonego w projekcie Studium... będzie odbywała się kosztem środowiska przyrodniczego. Wszystkie nowe tereny inwestycyjne będą powstawać kosztem rolniczej przestrzeni produkcyjnej, miejscami chronionej prawnie przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze. Część nowych terenów inwestycyjnych wyznaczona na terenie gminy to tereny o bardzo wysokiej bonitacji – gleby III klasy bonitacyjnej, korzystne dla dalszego rozwoju rolnictwa. Nie mniej jednak wskazując kierunki rozwoju przestrzennego w projekcie Studium... starano się przeznaczyć pod rozwój gminy tereny rolne klasy bonitacyjnej IV-VI nie potrzebujących zgody na wyłączenie z produkcji rolnej oraz tereny występowania gleb chronionych, które taką zgodę już uzyskały.

Ponadto ustalenia projektu Studium... będą wiązały się z wyłączeniem z produkcji leśnej części gruntów leśnych gminy, chronionej prawnie przed zmianą użytkowania na cele nieleśne, która tak niezmiernie jest cenna w przestrzeni gminy. Są to jednak niewielkich rozmiarów kompleksy leśne położone w obrębie terenów przeznaczonych do urbanizacji. Nie mniej jednak należy podkreślić, iż polityka przyjęta w projekcie Studium..., jeśli zostanie zrealizowana znacząco wpłynie na zwiększenie wskaźnika lesistości gminy. Przeznacza bowiem do dolesienia aż ok. 5,3% powierzchni gminy - głównie terenów rolniczych o niskiej klasyfikacji bonitacyjnej.

Projekt zmiany Studium... na terenach rolniczych i przemysłowych gminy wyznacza obszary, w których dopuszcza możliwość realizacji urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej służących pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych – farm fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100kW. Podstawowe zalety i wady fotowoltaiki obrazuje poniższa tabela.

FOTOWOLTAIKA	
ZALETY	WADY
<ul style="list-style-type: none"> – dostępna na całej kuli ziemskiej; – darmowa energia; – korzystanie z tego źródła nie wpływa negatywnie na zmiany klimatyczne na Ziemi; – zasoby energetyczne słońca są niewyczerpane; – korzystanie z nich nie wpływa na bilans energetyczny Ziemi 	<ul style="list-style-type: none"> – ten rodzaj energii może być wykorzystywany cyklicznie, tylko w dni słoneczne; – konieczność magazynowania energii; – zmienne natężenie oświetlenia i mocy promieniowania; – ilość energii pozyskiwanej w ciągu dnia jest zmienna; – energia rozproszona równomiernie na dużym obszarze; – wysokie koszty kompletnej instalacji fotowoltaicznej

Tabela nr 15. Zalety i wady fotowoltaiki

Źródło: opracowanie własne na podstawie prezentacji dr Mariusza Zielińskiego (pracownik Katedry Meteorologii i Klimatologii, Wydział Nauk Geograficznych, Uniwersytet Łódzki)

Instalacje wykorzystujące do wytworzenia energii elektrycznej energię słońca (panele słoneczne) zostały zaliczone do przedsięwzięć, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko

przyrodnicze⁵⁸. Należy jednak podkreślić, iż projekt Studium... wyznacza jedynie obszary pod lokalizację danej funkcji, nie przesądza natomiast o powstaniu danego przedsięwzięcia czy zabudowy. Dlatego też analiza oddziaływania dopuszczonych farm fotowoltaicznych na środowisko przyrodnicze na etapie sporządzanej prognozy do projektu Studium... ma charakter niepełny i ogólny. Pełne oddziaływanie powinno zostać przedstawione na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację planowanego przedsięwzięcia

Tereny z możliwością realizacji farm fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100kW zostały wyznaczone w wschodniej i zachodniej części sołectwa Kalino, południowej części sołectwa Kalinko, na pograniczu sołectw Prawda i Guzew-Babichy wzdłuż drogi ekspresowej S8 oraz w mieście Rzgów w strefie usługowo-produkcyjnej 6UP i 7UP. Łącznie zajmują one powierzchnię 686 ha. Uwzględniając funkcję terenu, w obrębie których została dopuszczona możliwość lokalizacji farm fotowoltaicznych, są to niemalże w takim samym udziale tereny rolnicze (57,1%) jak i tereny przeznaczone do zabudowy (42,8%). Obrazuje to poniższa tabela.

Przeważająca funkcja terenu	Powierzchnia [ha]	Udział [%]
UP	161	23,5
P	132	19,3
PG	1	0,2
R	391	57,1
OGÓŁEM	686	100

Tabela nr 16. Struktura terenów z możliwościami lokalizacji farm fotowoltaicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika nr 3 projektu Studium... pt. Kierunki rozwoju gminy

Realizacja dopuszczonych projektem Studium... farmy fotowoltaicznych będzie wiązała się, jak każde przedsięwzięcie, z oddziaływaniem na środowisko przyrodnicze, bowiem będzie mogła nieść ze sobą obciążenie i mogą spowodować naruszenia głównych elementów środowisk.

W najgorszym scenariuszu realizacja farm fotowoltaicznych może wiązać się z wyłączeniem z produkcji rolniczej ok. 8,9 ha użytków rolnych chronionych prawnie przed zmianą przeznaczenia ich na cele nierolnicze. Nie mniej jednak, należy pamiętać, iż projekt Studium... nie wskazuje konkretnych miejsc pod lokalizację ogniw fotowoltaicznych. Wyznacza jedynie tereny, w którym mogą one być zlokalizowane tworząc farmy fotowoltaiczne o mocy przekraczającej 100kW wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu. Ustalenia projektu Studium... równoznaczne są zatem z tym, iż uciążliwość farm fotowoltaicznych powinna się zmykać na granicy terenów wyznaczonych graficznie na rysunku pt. „Kierunki rozwoju gminy”. Dlatego też projekt Studium... nie uwzględnia tych terenów jako tereny wymagające zgody na wyłączenie z produkcji rolnej.

Nie mniej jednak, uwzględniając dane z powyższej tabeli, należy zwrócić uwagę, iż pod farmy fotowoltaiczne o mocy przekraczającej 100kW projekt Studium... w dużym stopniu przeznaczają także tereny zabudowy usługowej, produkcyjnej i magazynowej. Nie są to tylko tereny rolnicze.

Negatywnym skutkiem realizacji farm fotowoltaicznych, przede wszystkim w Prawdzie i Guzewie, może być także wycinka istniejących zadrzewień śródpolnych. Nie mniej jednak należy pamiętać, iż ochrona przyrody, w tym również istniejących drzew, będzie przede wszystkim realizowana indywidualnie przez przyszłych inwestorów i właścicieli nieruchomości w oparciu o przepisy odrębne. W tym przypadku

---

⁵⁸ Zgodnie ze stanowiskiem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (pismo z dnia 29.11.2012 r. znak DOOŚ. soos. 070.427.2012.rla) farmy fotowoltaiczne uznano jako rodzaj przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko tj. zabudowa przemysłowa lub magazynowa, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą, o powierzchni zabudowy nie mniejszej niż 0,5 ha na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3 tej ustawy (§ 3 ust. 1 pkt. 52 lit a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397 z późn. zm.))

w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia *o ochronie przyrody* - Rozdział 4 Ochrona terenów zieleni i zadrzewień (Dz. U. 2013, poz. 627 późn. zmianami).

Ponadto projekt Studium... wyznacza tereny pod działalność górniczą, co jest wynikiem adaptacji istniejących na terenie gminy kopalni kruszywa naturalnego – piasku. Wskazuje również tereny przeznaczone pod funkcje infrastruktury technicznej – oczyszczalnia ścieków, stacje wodociągowe i ujęcia wody oraz tereny urządzeń elektroenergetycznych.

Prócz terenów przeznaczonych do urbanizacji projekt Studium... wyznacza również tereny wyłączone z urbanizacji. Są to tereny: ogrodów działkowych, zieleni urządzonej, czynnych i nieczynnych cmentarzy, lasów, wód powierzchniowych oraz rolnicze na części wskazane do dolesienia. W celu zabezpieczenia najcenniejszych walorów i zasobów przyrodniczych gminy przed presją urbanistyczną projekt Studium wyznacza strefę zieleni i wód powierzchniowych. Jej wytyczenie podyktowały uwarunkowania przyrodnicze. Obejmuje ona przede wszystkim tereny przyległe do rzek, lasy, zbiorniki wodne oraz użytki rolne, które należy zachować jako krajobraz naturalny bez wprowadzania zabudowy.⁵⁹ Są to: kompleksy leśne w Rzgowie, Romanowie i Kalinie, tereny rolnicze przeznaczone do dolesienia w Gospodarzu, Grodzisku, Kalinie i Romanowie, dolina rzeki Ner oraz tereny rolnicze we wschodniej części miasta (obszar 20R i 21R). Ponadto na uwagę zasługuje fakt, iż na znacznej powierzchni gminy projekt Studium... zachowuje dotychczasowe rolnicze użytkowanie, gdzie zezwolono jedynie na lokalizację zabudowy związanej z produkcją rolną (przy czym nowe siedlisko zagrodowe może założyć rolnik, który posiada w gminie gospodarstwo rolne o powierzchni co najmniej 10 ha). Przyczyni się to do zapewnienia trwałości procesów przyrodniczych na obszarze zainwestowania gminnego oraz odpowiednie warunki klimatyczne i system przewietrzania.

Ustalenia projektu Studium... także dopełniają i wzmacniają istniejący system ekologiczny gminy, poprzez politykę zwiększającą wskaźnik lesistości – do dolesienia przeznacza ok. 5,3% powierzchni gminy. Planowane dolesienia powinny być lokalizowane na glebach o niskiej przydatności rolniczej stanowiących uzupełnienie istniejących kompleksów leśnych, które nie powinny podlegać urbanizacji z powodów kompozycyjnych, strukturalnych oraz ekologicznych. Ich zadaniem jest stworzenie zwartych kompleksów leśnych, uczytelnienie powiązań przyrodniczych, uwydatnianie lokalnych i regionalnych ciągów ekologicznych. Największe pod względem powierzchni obszary dolesień wyznacza na terenie sołectwa Gospodarz, Grodzisko Czyżeminek oraz w części południowo-wschodniej gminy.

Nie wskazane jest wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych na terenach, na których występuje realne zagrożenie powodzią lub podtopieniem (w dolinie rzeki Ner i Dobrzyńki i ich dopływów oraz lokalnych obniżen dolinnych).

Projekt Studium... akcentuje harmonijny rozwój zainwestowania z równoczesną dbałością o środowisko. Dąży do uporządkowania rozmieszczenia funkcji gminy oraz wprowadzenia pewnych ograniczeń. Postuluje tworzenie przestrzeni zielonych w obrębie wszystkich stref mieszkaniowych – projektowanie na etapie prawa miejscowego terenów zielonych w granicach wszystkich osiedli mieszkaniowych. Ponadto w granicach miasta należy dążyć do stworzenia systemu zieleni opartego na szerokich klinach zieleni wnikaających do centrum miasta.

W przypadku zabudowy usługowej, produkcyjno – usługowej, produkcyjnej, składowej i magazynowej należy przeciwdziałać niekorzystnym skutkom ich lokalizacji i funkcjonowania. Od sąsiednich terenów mieszkaniowych należy stworzyć strefy buforowe głównie w postaci zieleni izolacyjnej. Konieczne jest sukcesywne ograniczanie uciążliwości dla środowiska. Mimo że w strefie aktywności gospodarczej zezwolono na lokalizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, projekt Studium... postuluje wprowadzanie zakładów wykorzystujących nowe technologie, w celu poprawy powietrza, wód i gleb.

---

⁵⁹ Możliwość urbanizacji została dopuszczona jedynie na terenie zespołu architektoniczno-krajobrazowego w Gospodarzu i terenach do niego przyległych

Zgodnie z zapisami projektu Studium... wraz z rozwojem terenów z możliwościami inwestycyjnymi powinien następować rozwój wyposażenia w infrastrukturę techniczną – *warunek sine qua non*.

Projekt Studium... zachowanie równowagi przyrodniczej zabezpiecza poprzez wprowadzenie nakazów, zakazów i ograniczeń chroniących kompleksy leśne, korytarze ekologiczne oraz doliny rzeczne i obniżenia dolinne. Ponadto zachowuje część terenów rolnych jako tereny otwarte. Zabezpieczenie naturalnych zasobów przyrodniczych, ustalenie udziału powierzchni biologicznie czynnej dla poszczególnych terenów, wprowadzenie obowiązku tworzenia stref buforowych od terenów o największej uciążliwości dla ludzi i środowiska – stanowi element przeciwdziałania skutkom rozwoju cywilizacyjnego gminy.

Rozwój przestrzenny gminy powinien zatem następować w sposób harmonijny przy jednoczesnej dbałości o środowisko.

5. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY z dnia 16 kwietnia 2004 r. O OCHRONIE PRZYRODY

Struktura przyrodnicza obszaru gminy Rzgów jest bardzo zróżnicowana. Tworzą ją zbiorowiska roślinności wysokiej leśnej (kompleksy leśne, zadrzewienia) i niskiej: źródłiskowej, wodnej, łąkowej, bagiennej, torfowiskowej (doliny rzeczne i obniżenia dolinne) o wysokich wartościach dla środowiska ekologicznego gminy i dużych walorach przyrodniczo – krajobrazowych. Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... powinny one zostać wyłączone z możliwości urbanizacji i stanowić tereny otwarte gminy.

W celu zabezpieczenia najcenniejszych walorów i zasobów przyrodniczych gminy przed presją urbanistyczną projekt Studium wyznacza strefę zieleni i wód powierzchniowych, która obejmuje tereny przyległe do rzek, lasy, zbiorniki wodne oraz użytki rolne.

W celu ochrony struktury przyrodniczej gminy wyróżnia obiekty i obszary ważne przyrodniczo, dla których ustala podstawowe kierunki działań na rzecz racjonalnej ochrony i kształtowania środowiska:

- kompleksy leśne,
- doliny rzeczne,
- obiekty i obszary objęte ochroną – formy ochrony przyrody,
- obszary cenne przyrodniczo postulowane do objęcia ochroną prawną,
- korytarze ekologiczne.

Ponadto projekt Studium... wskazuje na potrzebę opracowania Gminnego Systemu Przyrodniczego oraz planu rozwoju terenów zielonych. Postuluje, aby objąć ochroną obszary i obiekty cenne przyrodniczo oraz zachować, chronić i poddawać zabiegom konserwacyjno – pielęgnacyjnym całą zieleń wysoką w gminie, ze względu na jej nieocenioną rolę przyrodniczą w gminie. Realizacja nowego zainwestowania nie może powodować pogorszenia warunków funkcjonowania istniejących terenów zieleni oraz korytarzy ekologicznych.

5.1. Ochrona przyrody i różnorodności biologicznej na podstawie przepisów odrębnych⁶⁰

Mimo iż środowisko przyrodnicze gminy Rzgów jest zróżnicowane, to na jej terenie, w myśl przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody, nie występują obszarowe formy ochrony przyrody.

---

⁶⁰ Formy ochrony przyrody powołane zgodnie z przepisami z zakresu ochrony przyrody

Ochroną prawną objęte są jedynie pojedyncze obiekty przyrodnicze – drzewa w postaci ustanowienia pomnika przyrody. Łącznie na terenie gminy Rzgów powołano 17 pomników przyrody ożywionej w postaci pojedynczych drzew:

- 1 pomnik przyrody utworzony Rozporządzeniem Nr 12/91 Wojewody Łódzkiego z dnia 16 grudnia 1991 r. w sprawie uznania tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. U. Woj. Łódzkiego Nr 11, poz. 235) - **dąb szypułkowy na cmentarzu w Starej Gadce (działka nr 360);**
- 14 pomników przyrody zostały powołane Rozporządzeniem Nr 10/93 Wojewody Łódzkiego z dnia 12 listopada 1993 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody na terenie województwa łódzkiego za pomniki przyrody i ochrony tych pomników (Dz. U. Woj. Łódzkiego Nr 12 poz. 117):
  - ✓ **Pięć dębów szypułkowych w parku wiejskim w Gospodarzu (działka nr 242/4),**
  - ✓ **Pięć wiązów szypułkowych w parku wiejskim w Gospodarzu (działka nr 242/4 – jeden oraz działka 242/8 – cztery),**
  - ✓ **Cztery klony srebrzyste w parku wiejskim w Gospodarzu (działka nr 242/8),**
- 2 pomniki przyrody zostały utworzone Uchwałą Nr XXVI/299/98 Rady Gminy w Rzgowie z dnia 26 marca 1998 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody dotychczas nie figurujące w rejestrze pomników przyrody województwa łódzkiego:
  - ✓ **Lipa drobnolistna na placu kościelnym w Rzgowie (działka nr 774),**
  - ✓ **Buk zwyczajny na placu kościelnym w Rzgowie (działka nr 774).**

Projekt Studium... na obszarze gminy wyróżnia obszary i obiekty przyrodnicze objęte ochroną prawną. Odnosi się do pomników przyrody zarówno w części tekstowej jak i graficznej projektu Studium...

Należy jednak podkreślić, iż w chwili obecnej wszystkie pomniki przyrody nie mają dostosowanego reżimu prawnego do obecnego stanu prawnego z zakresu ochrony przyrody.

Akty prawne powołujące w/w pomniki przyrody utraciły swoją moc prawną. Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2000 r., Nr 3, poz. 21) przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody zachowują moc do czasu wejścia w życie aktów wykonawczych wydanych na podstawie upoważnień ustawowych w brzmieniu nadanym ustawą z 7 grudnia 2000 r. i w zakresie w jakim nie są z nią sprzeczne, jednak nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy. A zatem akty prawne powołujące pomniki przyrody utraciły ostatecznie moc obowiązującą w dniu 2 sierpnia 2001 r., tj. 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody. Tym samym w rozporządzeniach powołujących powyższe formy ochrony przyrody brak jest konkretnych zakazów wymienionych w art. 45 ustawy o ochronie przyrody, które mogą być wprowadzone w stosunku do pomnika przyrody.

Uwzględniając powyższe w stosunku do pomników przyrody brak jest konkretnych zakazów określonych przepisami z zakresu ochrony przyrody.

Projekt Studium... zawiera ustalenia mające na celu ochronę istniejących pomników przyrody. Wskazuje na konieczność poddawania drzew pomnikowych regularnym zabiegom pielęgnacyjnym wynikających z potrzeb bieżących, którą powinni przeprowadzać przedsiębiorstwa posiadające stosowne uprawnienia. Likwidacja istniejących na terenie gminy pomników przyrody lub ustanowienie nowych pomników przyrody wymaga uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska.

5.2. Rozszerzenie ochrony zasobów środowiska przyrodniczego

Projekt Studium... proponuje rozszerzenie ochrony zasobów środowiska przyrodniczego gminy, zgodnie z aktualizacją Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego⁶¹. W ramach

---

⁶¹ Zatwierdzona Uchwałą Nr LX/1648/10 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 21 września 2010 r.

tworzenia spójnego systemu obszarów chronionych⁶² wskazuje na obszarze gminy tereny proponowane do objęcia ochroną prawną ze względu na cenne walory krajobrazowe, postulowane do włączenia w system obszarów chronionych:

- „Tuszyńsko – Dłutowski” Obszar Chronionego Krajobrazu – wyznaczony w południowo – zachodniej części gminy obejmując znaczna część sołectwa Czyżeminek i całe sołectwo Prawda, w południowej obejmując Las Rzgowski oraz w części centralno – południowej obejmując obszar 21R. Jest o teren o charakterze rolnym, z dużymi otwartymi terenami. Zabudowa jest zlokalizowana wzdłuż ulic, co sprawia że tereny pomiędzy wsiami są dużymi otwartymi przestrzeniami.
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Górnego Neru” – wyznaczony w celu ochrony doliny rzeki Ner o zróżnicowanej szerokości od ok. 120 m w Bronisinie Dworskim do ok. 720 m w Gospodarzu. Obejmuje również część obszaru 20R i 26ZL (pomiędzy tranzytową magistralą wodociągową Łódź – Sulejów a gazociągami wysokiego ciśnienia ϕ 400) w celu zapewnienia odpowiedniego przewietrzania dla Starowej Góry. Jest to teren użytków rolnych w postaci łąk, pastwisk i gruntów ornych z licznymi zbiornikami wodnymi w Gospodarzu, Tadzynie i Hucie Wiskickiej. W Gospodarzu obejmuje zespół architektoniczno-krajobrazowy, w obrębie którego występuje park wiejski. Tereny głównie istniejącej zabudowy występują jedynie w granicach obszaru 1UM, 2UM, 3UM, 9MN i 22Z.

Warto podkreślić, iż projekt Studium... wskazuje korektę granic w stosunku do zasięgu ustalonego na szczeblu wojewódzkim. Ponadto granice proponowanych obszarów chronionego krajobrazu, przedstawione na załącznikach graficznych, są orientacyjnie a ich uszczegółowienie nastąpi na etapie przygotowywania uchwały sejmiku województwa w sprawie ich wyznaczenia.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... zarówno w odniesieniu do istniejących obszarów i obiektów chronionych oraz do projektowanych przewidzianych do objęcia ochroną prawną, należy przyjąć zasadę ich ochrony przed degradacją powodowaną niewłaściwym użytkowaniem, a szczególnie chronić przed przeinwestowaniem.

5.3. System przyrodniczy gminy

Gmina Rzgów posiada atrakcyjne położenie przyrodnicze. Powiązania przyrodnicze z otoczeniem oraz ciągłość ekosystemów ekologicznych zapewniają doliny rzeczne oraz wielkopowierzchniowe ekosystemy leśne.

System ekologiczny gminy Rzgów tworzą:

- **korytarze ekologiczne** - doliny rzeczne Neru i Dobrzyńki,
- **węzły przyrodnicze** - kompleksy leśne, parki i cmentarze,
- **sięgacze ekologiczne** - doliny dopływów Neru i Dobrzyńki,
- **łączniki przyrodnicze** - mniejsze obniżenia terenowe.

System ten obejmujący aktywne biologicznie ekosystemy wodne, bagienne, łąkowe, polne i leśno-zaroślowe zapewnia ochronę istniejących walorów i zasobów przyrodniczych oraz równowagę biocenotyczną w środowisku. Ekosystemy dolinne oraz wielkopowierzchniowe ekosystemy polne i niezurbanizowane tworzą w krajobrazie dogodne warunki dla migracji populacji gatunków.

Podstawą funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy jest jego **ciągłość i powiązania z ekosystemami zasilającymi**. Dla jego prawidłowego funkcjonowania konieczne jest utrzymanie spójnego systemu powiązań przyrodniczych poprzez zachowanie drożności naturalnych korytarzy i sięgaczy ekologicznych oraz ochronę węzłów ekologicznych. Ważne jest wykształcenie układu węzłowo-pasmowego poprzez powiązanie istniejących terenów leśnych i zadrzewionych oraz planowanych do zalesienia terenów rolnych z dolinami rzecznyymi i obniżeniami dolinnymi.

---

⁶² System tworzą istniejące i projektowane wieloprzestrzenne formy ochrony przyrody: obszary chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe. Celem jego utworzenia jest zapewnienie powiązań ekologicznych pomiędzy obszarami charakteryzującymi się najwyższymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi oraz umożliwienie swobodnego przemieszczania się fauny i flory. Został on oparty na sieci ekologicznej ECONET

Szczegółnej ochronie należy poddać te elementy systemu ekologicznego, które zapewniają powiązania gminy z elementami krajowego i regionalnego systemu ekologicznego.

Na terenie gminy Rzgów najważniejszym korytarzem ekologicznym o randze regionalnej i ponadlokalnej jest dolina Neru. Głównym elementem polityki ochronnej projektu Studium... jest zachowanie naturalnego biegu rzeki na odcinku od stawów w Gospodarzu do granicy Łodzi oraz niedopuszczenie do degradacji jej funkcji przyrodniczych i ekologicznych. Znaczącym ograniczeniem w spełnianiu funkcji ekologicznej jest przekształcenie struktury przez użytki rolne oraz miejscowe wyraźne zbliżenie zabudowy jednostek osiedleńczych do rzeki.

Istotnym elementem zieleni w gminie Rzgów są również ekosystemy polne łączące dolinę Neru z lasami tuszyńskimi. Razem z terenami rolnymi na północ od Neru (obszar 20R) pełnią one ważną rolę sanitarną - przewietrzanie miasta i sołectwa Starowa Góra. Ponadto pełnią one ważną rolę przyrodniczą oraz stanowią element układu kompozycyjnego Rzgowa. Dalszy rozwój miasta i gminy musi uwzględniać zachowanie drożności korytarzy ekologicznych, które umożliwią utrzymanie równowagi ekologicznej.

Projekt Studium...akcentuje, iż planowanie przestrzenne uwzględniające zachowanie korytarzy ekologicznych umożliwi utrzymanie równowagi ekologicznej. Wskazuje główne formy ochrony korytarzy ekologicznych:

- ochrona przed dalszą zabudową odcinków korytarzy ekologicznych o znacznych przewężeniach spowodowanych bezpośrednim sąsiedztwem terenów zurbanizowanych;
- ochrona dolin rzecznych i obszarów leśnych przed zabudową kubaturową;
- zachowanie ciągłości ekologicznej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ponadto zgodnie z ustaleniami projektu Studium... dla ochrony ekologicznej w obrębie gminy przed przerwaniem i osłabieniem powinny być chronione również sięgacze ekologiczne.

Ze względu na istotne znaczenie dla funkcjonowania lokalnych populacji istniejące zadrzewienia i zakrzaczenia powinny podlegać systematycznej rekonstrukcji i rozbudowie, szczególnie wzdłuż: dróg, rzek i miedz.

Projekt Studium... chroni doliny rzeczne oraz obniżenia dolinne, które odgrywają ważną rolę w zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania systemu ekologicznego gminy poprzez utrzymanie drożności naturalnych korytarzy i sięgaczy ekologicznych. W obrębie dolin wprowadza zakaz realizacji nowej zabudowy, nowych obiektów i urządzeń nie związanych z gospodarką wodną oraz prowadzenia intensywnej gospodarki rolnej z użyciem środków ochrony roślin (preferencja dla rolnictwa ekologicznego). Akcentuje zachowanie naturalnych zespołów zieleni łąkowej, rodzimych gatunków roślin oraz zbiorników wód powierzchniowych wraz z ich naturalnymi siedliskami. Nie wolno wykonywać melioracji i odwodnień, a wręcz przeciwnie – propaguje zwiększenie retencji wodnej (budowa małych zbiorników i ochrona obiektów retencji korytarzowej). Największe wątpliwości budzi jednak ograniczenie zasięgu doliny Strugi na odcinku od drogi powiatowej nr 2942E do drogi wojewódzkiej nr 714 w mieście Rzgów – zaledwie do 5,0 m wzdłuż obu granic działki.

Projekt Studium... wprowadza również ochronę ekosystemów leśnych poprzez wprowadzenie zakazu lokalizacji obiektów kubaturowych w ich granicach. Nakazuje utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych oraz sprzyja tworzeniu zwartych kompleksów leśnych poprzez wyznaczenie graficznie terenów przeznaczonych do dolesienia oraz dopuszczeniu możliwości realizacji dodatkowych dolesień na gruntach najniższych klas bonitacyjnych. Ochrona i użytkowanie lasów musi się odbywać zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi. Projekt Studium... akcentuje konieczność przeciwdziałania ekspansji zabudowy rekreacyjnej i mieszkaniowej jednorodzinnej na tereny lasów prywatnych.

Projekt Studium... akcentuje, iż przestrzenny i gospodarczy rozwój gminy powinien następować w sposób zrównoważony w dużym poszanowaniu zasobów i stanu środowiska. W tym celu za korzystne należy uznać wszystkie działania:

- rozwój przestrzenny gminy przy jednoczesnej dużej dbałości o środowisko;

- zachowanie i ochrona bioróżnorodności gminy (lasy, zadrzewienia, zieleń łągową i śródpolną, użytki zielone);
- osiągnięcie i zachowanie wysokich standardów jakości poszczególnych elementów środowiska (lasy, powietrze, wody, gleby, powierzchnia ziemi);
- ochrona i kształtowanie powiązań przyrodniczych w skali lokalnej i regionalnej (korytarze, sięgające i węzły ekologiczne);
- poprawa gospodarki wodno – ściekowej;
- edukacja ekologiczna lokalnej społeczności.

6. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Główne zobowiązania międzynarodowe Polski w dziedzinie ochrony środowiska wynikają z jej członkostwa w Unii Europejskiej. Dokumenty programowe UE wprowadzające koncepcję trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zasady ochrony środowiska do polityk krajowych:

- Agenda 21;
- Strategia Lizbońska;
- Szósty Program Działań Unii Europejskiej zatytułowany „Środowisko 2010 – Nasza Przyszłość, Nasz Wybór”;
- Odnowiona Strategia Zrównoważonego Rozwoju UE;
- „Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”.

Zobowiązania Polski w zakresie ochrony środowiska wynikają także z ratyfikowanych konwencji międzynarodowych:

- Konwencja Ramsarska *o obszarach wodno-błotnych* (1971);
- Konwencja *w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego* (1972);
- Konwencja Berneńska *o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk* (1979);
- Konwencja Bońska *o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt* (1979);
- Konwencja Wiedeńska *w sprawie ochrony warstwy ozonowej* (1985);
- Konwencja z Espoo *o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym* (1991);
- Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych z Nowego Yorku *w sprawie zmian klimatu* (1992);
- Konwencja z Rio de Janeiro *o różnorodności biologicznej* (1992);
- Protokół z Kioto do ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych *w sprawie zmian klimatu* (1997);
- Europejska Konwencja Krajobrazowa we Florencji (2000);
- Konwencja z Aarhus *o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska* (2002).

Polska jako członek Unii Europejskiej, jest zobowiązana do implementacji całego prawodawstwa unijnego do krajowego systemu prawnego.

Szereg wyartykułowanych w projekcie Studium... celów wynika z dyrektyw Unii Europejskiej, które są sukcesywnie wdrażane do polskiego prawodawstwa w zakresie ochrony środowiska.

- Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko - wprowadzająca procedury sporządzania i uchwalania m.in. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin;
- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna);
- Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu oraz 2008/105/WE w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej (tzw. córki Ramowej Dyrektywy Wodnej);
- Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (tzw. Dyrektywa Powodziowa);
- Dyrektywa 2001/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie krajowych poziomów emisji dla niektórych rodzajów zanieczyszczenia powietrza (tzw. Dyrektywa Pułapowa);
- Dyrektywa Rady 96/62/WE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza;
- Dyrektywa 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (dyrektywa CAFE);
- Dyrektywa 2009/28/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych;
- Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. Dyrektywa Ptasia);
- Dyrektywa Rady 92/43/WE w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Siedliskowa);
- Dyrektywa 2002/49/WE Parlamentu Europejskiego i Rady odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku;
- Dyrektywa 2008/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpadów;
- Dyrektywa 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu;
- Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska;
- Dyrektywa 2003/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska.

Najważniejszym dokumentem prawnym w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polski, która w artykule piątym uznaje zrównoważony rozwój jako zasadę, którą kierować powinno się Państwo.

Podstawowym dokumentem programowym na szczeblu krajowym w zakresie ochrony środowiska jest uchwalona w 2001 roku "II Polityka Ekologiczna Państwa" ustalająca cele ekologiczne Polski do 2010 i 2025 roku. Głównym celem "II Polityki Ekologicznej Państwa" jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, przy założeniu, że skuteczna regulacja i reglamentacja korzystania ze środowiska nie dopuści do powstania zagrożeń dla jakości i trwałości zasobów przyrodniczych. Zakłada ona, że niepodważalnym kryterium obowiązującym na każdym, także lokalnym i regionalnym szczeblu jej realizacji, jest - człowiek, jego zdrowie oraz komfort środowiska, w którym żyje i pracuje. Cele polityki ekologicznej określono w sferach racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych i jakości środowiska.

Dokumentem strategicznym wskazującym na główne wyzwania i najważniejsze priorytety polityki ekologicznej RP w najbliższych 4 latach i z perspektywą 4-letnią jest Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016. Główne cele to m.in.

- uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych;
- aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska;

- udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska poprzez podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody;
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Podstawową zasadą realizacji polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju zakładająca jakość życia na poziomie, na jaki pozwala obecny rozwój cywilizacyjny, bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na ich zaspokojenie.

W projekcie Studium... przy określaniu kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy również przyjęto, za innymi dokumentami strategicznymi gminy, cele zapewniające **zrównoważony i harmonijny rozwój z zachowaniem ładu przestrzennego**, tj.:

- tworzenie przyjaznego klimatu dla lokowania inwestycji;
- rozwój gminy jako ośrodka handlowego, obsługi biznesu, nauki i kultury, ochrony zdrowia i handlu;
- wzmocnienie powiązań transportowych wewnątrz gminy;
- wzmocnienie powiązań transportowych z krajem;
- polepszenia jakości środowiska przyrodniczego;
- ochrona dziedzictwa kulturowego, historycznej zabudowy urbanistycznej miasta;
- rozbudowa infrastruktury technicznej;
- rozbudowa infrastruktury miejskiej, w tym stref obsługi mieszkańców.

Polityka przestrzenna gminy realizowana jest poprzez działania planistyczne i wydawanie decyzji administracyjnych z zakresu gospodarowania przestrzenią.

W zakresie gospodarki przestrzennej zasadniczym dokumentem na szczeblu krajowym jest „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030”, która wśród podstawowych celów wymienia kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. Pożądanymi cechami polskiej przestrzeni będzie: konkurencyjność i innowacyjność, spójność wewnętrzna, bogactwo i różnorodność biologiczna, bezpieczeństwo oraz ład przestrzenny. Polityka przestrzennego zagospodarowania kraju powinna sprostać zaspokojeniu:

- bieżących potrzeb rozwojowych społeczeństwa w drodze najmniejszych konfliktów ekologicznych i społecznych,
- możliwości dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o zachowane w dobrym stanie zasoby naturalne, kulturowe i lokalne walory środowiska,
- racjonalnego powiązania rozwoju społeczno-gospodarczego z ochroną zasobów wodnych i ich dostępnością,
- bezpieczeństwa poprzez podjęcie działań na rzecz ograniczenia ryzyka powodziowego oraz zagrożenia skutkami suszy,
- ciągłości i możliwości rozwoju na wielu obszarach Polski przez skuteczną ochronę złóż kopalin (w tym wód leczniczych, termalnych i solanek) przed nieracjonalną i nielegalną eksploatacją.

W projekcie Studium... określono:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy i w przeznaczeniu terenów;
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym terenów wyłączonych spod zabudowy;
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk;
- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;

- obszary, na których będą rozmieszczone inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym oraz ponadlokalnym;
- obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie mpzp na podstawie przepisów odrębnych;
- obszary, dla których gmina zamierza sporządzić mpzp, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne;
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji;
- kierunki działań w zakresie obronności państwa i obrony cywilnej;
- inne obszary problemowe – tereny zmeliorowane;
- obszary, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii oraz strefy ochronne związane z ograniczeniami zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

opierając się na priorytetowych celach ochrony środowiska (wymienionych poniżej) wynikających z dokumentów ustanowionych na szczeblu wspólnotowym (dokumenty i dyrektywy Unii Europejskiej), rządowym (II Polityka Ekologiczna Państwa, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020), samorządowym (Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego – aktualizacja, Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2012, Strategia Rozwoju Powiatu Łódzkiego Wschodniego, Strategia Rozwoju Gminy Rzgów.

Priorytetowe cele ochrony środowiska:

1. Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych: zintegrowana ochrona zasobów wodnych przed zanieczyszczeniem oraz nadmiernym lub nieuzasadnionym zużyciem. Przywracanie czystości wód jest najwyższym priorytetem w sektorze ochrony środowiska. Stan czystości wód w Polsce jest daleki od zadowalającego, głównie ze względu na obecność związków azotu i fosforu oraz zanieczyszczenia bakteriologiczne. Opracowany został "Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych", który obejmuje szczegółowy wykaz aglomeracji powyżej 2 000 RLM⁶³, w których należałoby wybudować oczyszczalnię ścieków i sieć kanalizacyjną. Program ten został opracowany w celu sprawnej realizacji zobowiązań, jakie podjęła RP w Traktacie Akcesyjnym z UE w 2004 r. Zgodnie z tym zobowiązaniem wszystkie aglomeracje o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2 000 powinny być wyposażone w oczyszczalnię ścieków oraz w odpowiednio rozbudowaną sieć kanalizacyjną do końca 2015 r.

W 2011 r. opracowany został „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” (M.P. z 2011 r., Nr 49, poz. 549) i „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” (M.P. z 2011 r., Nr 40, poz. 451), które są narzędziem planistycznym, mającym na celu usprawnienie procesu osiągania celów środowiskowych zmierzających do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Określają zasady gospodarowania zasobami wodnymi na obszarze dorzecza Wisły i Odry w przyszłości.

W kwietniu 2014 r. Dyrektor Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu wydał rozporządzenie w sprawie korzystania z wód regionu wodnego Warty (Dz. U. Woj. Łódzkiego z 2014 r., poz. 1598). Określiło ono warunki korzystania z wód regionu wodnego Warty, w zasięgu którego znajduje się ciek naturalny Ner. Nie mniej jednak, zgodnie z tym rozporządzeniem, nie została ona uznana za ciek szczególnie istotny ani za ciek istotny dla zachowania ciągłości morfologicznej.

2. Ochrona przed powodzią: zwiększenie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego poprzez m.in. tworzenie warunków dla właściwego zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia, zwiększenie retencyjności zlewni oraz poprawę stanu technicznego urządzeń zabezpieczenia przeciwpowodziowego.

---

⁶³ RLM - równoważna liczba mieszkańców

3. Ochrona przed zagrożeniami osuwiskowymi: minimalizacja skutków występowania niekorzystnych zjawisk geodynamicznych poprzez m.in. właściwe zagospodarowanie terenów osuwiskowych, prowadzenie prac zabezpieczających na obszarach stwierdzonych osuwisk, zapobieganie powstawaniu osuwisk poprzez właściwe zabezpieczenie terenów ze skłonnością do ich powstawania.

4. Ochrona zasobów leśnych: zapewnienie trwałości ekosystemów leśnych. Powinno się prowadzić prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych poprzez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego. Oznacza to rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej. Należy dążyć także do zwiększania lesistości, do równowagi między turystycznym wykorzystaniem obszarów cennych przyrodniczo, a koniecznością ich ochrony.

5. Ochrona gleb: ochrona gleb przed degradacją, rekultywacja terenów zdegradowanych i przemysłowych. Kierunkiem działań powinna być m.in. ochrona zwartych kompleksów użytków rolnych o wysokich wartościach bonitacyjnych przeznaczonych do produkcji rolnej; realizacja prac na rzecz rekultywacji terenów zdegradowanych; zagospodarowanie gleb w sposób, który odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom i klasie bonitacyjnej.

6. Ochrona przyrody i bioróżnorodności: ochrona przyrody i różnorodności biologicznej poprzez zachowanie, wzbogacanie i odtwarzanie zasobów przyrody. Podstawowym celem jest zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji, wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną (m.in. utrzymanie walorów i funkcji obszarów i obiektów objętych ochroną prawną, ochrona dolin rzecznych a także mniejszych cieków jako korytarzy migracyjnych zwierząt, utrzymanie przedmiotów ochrony w obszarach poszczególnych form ochrony - gatunków, siedlisk, wartości krajobrazowych i kulturowych). Konieczne jest egzekwowanie wymogów ochrony przyrody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz rygorystyczne przestrzeganie zasad ochrony środowiska. Niezbędne jest wypracowanie metod skutecznej ochrony cennych przyrodniczo zadrzewień śródpolnych i przydrożnych oraz terenów zieleni parkowej. Ważna jest także kontynuacja tworzenia krajowej sieci obszarów chronionych uwzględniająca utworzenie nowych form i obiektów ochrony przyrody.

7. Gospodarka odpadami: uporządkowanie gospodarki odpadami. Niezbędne jest poprawienie racjonalizacji gospodarki odpadami, przede wszystkim stworzenia skutecznego mechanizmu dla segregacji i odzysku odpadów oraz dla zbierania i unieszkodliwiania odpadów, z akcentem na odpady niebezpieczne. Ograniczenie ilości zagospodarowywanych odpadów poprzez ich składowanie na wysypiskach śmieci.

8. Ochrona powietrza atmosferycznego: spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego poprzez sukcesywną redukcję emisji do powietrza (emisji komunikacyjnej, rolniczej oraz niskiej emisji).

9. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym: likwidacja zagrożeń środowiska z tytułu hałasu, wibracji i promieniowania elektromagnetycznego. Nadmierny hałas stanowi jedno z najbardziej uciążliwych zanieczyszczeń środowiska wzdłuż szlaków komunikacyjnych. Działania z zakresu ochrony przed hałasem powinny być skierowane na dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe. Cel działań związany z emitowaniem pól elektromagnetycznych jest podobny i polega na podjęciu działań związanych z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

10. Dziedzictwo kulturowe: dziedzictwo kulturowe jest trwałym elementem krajobrazu.

Sposób, w jaki cele ochrony środowiska i inne problemy środowiskowe zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych

Projekt Studium... mówi, iż ochrona wód podziemnych jest jednym z najważniejszych kierunków działań, ze względu na obecne i przyszłościowe wykorzystanie ich do zaopatrzenia mieszkańców w wodę.

W celu zapewnienia najwyższej ochrony wód projekt Studium... zakłada uzyskanie całkowitej likwidacji bezpośrednich zrzutów ścieków nieoczyszczonych oraz zapobieganie i przeciwdziałanie szkodliwym wpływom na obszary zasilania wód.

Główne kierunki polityki ustalone w projekcie Studium... w celu ochrony zasobów wodnych i osiągnięcia co najmniej dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych to:

A. Ochrona zasobów wodnych i racjonalizacja zużycia wody poprzez:

- zapewnienie właściwej ochrony w strefach ochronnych wód podziemnych poprzez ograniczenie prowadzenia robót i czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody;
- dążenie do docelowego osiągnięcia co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód podziemnych oraz zapobieganie pogarszaniu się tego stanu;
- stosowanie nowoczesnych technologii wpływających na czystość i ilości odprowadzanych ścieków (techniki BAT), w tym między innymi budowę i modernizację urządzeń oczyszczających ścieki;
- ochronę wód podziemnych przed ilościową i jakościową degradacją;
- racjonalizację zużycia wody we wszystkich dziedzinach gospodarki (przemysłu, rolnictwie, gospodarce komunalnej itp.) – zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- modernizację sieci i urządzeń wodnych w celu osiągnięcia wymaganych standardów jakościowych wody przeznaczonej do picia;
- rozbudowę sieci wodociągowej równomiernie do stanu rozwoju przestrzennego i podejmowanych nowych działań inwestycyjnych;

B. Poprawa czystości wód powierzchniowych i podziemnych oraz ich ochrona poprzez:

- obowiązek zapewnienia dostępu do rzeki Ner i Dobrzyńki, zgodnie z wymogami przepisów odrębnych;
- prowadzenie monitoringu czystości rzeki Ner i Dobrzyńki na terenie gminy;
- dążenie do docelowego osiągnięcia co najmniej dobrego potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych;
- zakaz bezpośredniego zrzucania zanieczyszczeń do wód podziemnych i powierzchniowych, likwidacja punktowych zrzutów ścieków nieoczyszczonych;
- przeciwdziałanie zanieczyszczaniu wód szkodliwymi nawozami (ograniczanie odpływu związków azotu do wód z powierzchni użytkowanych rolniczo) poprzez promocję i wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego oraz propagowanie wśród rolników Kodeksu Dobrej Polityki Rolniczej;
- zapobieganie lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń obszarowych do wód powierzchniowych i podziemnych (m.in. wprowadzanie w obrębie dolin rzecznych zbiorowisk łągowych);
- obowiązek kanalizowania obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji, pierwszoplanowo kanalizować należy tereny wyposażone w sieć wodociągową;
- likwidacja nieszczelnych szamb i dzikich wysypisk śmieci;
- zakaz wykorzystywania nieczynnych studni jako miejsc odprowadzania nieczystości (szamba);
- monitoring gospodarki odpadami oraz gospodarki ściekami w obszarach nieskanalizowanych;
- obowiązek oczyszczania wód opadowych i roztopowych odprowadzonych z nawierzchni utwardzonych (odstojniki, separatory).

C. Ochrona udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 401 Niecka Łódzka, w zasięgu którego leży cała gmina, poprzez:

- ochronę zasobów wód podziemnych przed ich degradacją;
- dostosowanie lokalizacji nowych obiektów do warunków i struktur hydrogeologicznych;
- systematyczną rozbudowę kanalizacji sanitarnej;
- kontrolę stanu i funkcjonowania indywidualnej gospodarki ściekowej.

Po określeniu szczegółowych zasad ochrony Głównych Zbiorników Wód Podziemnych gospodarowanie na terenach położonych w ich obrębie będzie się odbywać na zasadach określonych w przepisach odrębnych z zakresu gospodarki wodnej.

Ponadto w celu ochrony zasobów wodnych projekt Studium... ustala zwiększenie retencji wodnej na obszarze gminy poprzez:

- ochronę strefy działu wodnego I-go rzędu – zaleca się ograniczenie poboru wód podziemnych i wzbogacanie zielenią;
- utrzymanie właściwego poziomu wód gruntowych i powierzchniowych w naturalnych zbiornikach wodnych, między innymi poprzez zastosowanie budowli piętrzących;
- realizację trzech zbiorników małej retencji - „Rzgów II” o powierzchni powyżej 5,0 ha i „Gospodarz II” o powierzchni poniżej 5,0 na rzece Ner oraz „Rzgów I” o powierzchni powyżej 5,0 ha na lewym dopływie Neru zwanym Strugą;⁶⁴
- ochronę obiektu retencji korytowej na zasadach określonych w przepisach odrębnych tj. jazu żelbetowego na rzece Ner (113+980 kilometraż) będącego w dobrym stanie technicznym;
- zakaz regulacji koryta rzeki Ner na odcinku między stawami rybnymi w Gospodarzu a granicą Łodzi;
- ustalenie ochrony dolin rzecznych z zakazem:
  - ✓ zabudowy,
  - ✓ lokalizacji wszystkich obiektów i instalacji nie związanych z gospodarką wodną oraz turystyką i rekreacją,
  - ✓ wykonywania melioracji i odwodnień,
  - ✓ niszczenia zieleni łąkowej;
- utrzymanie właściwych warunków wilgotnościowych na obszarach źródłiskowych i podmokłych poprzez ochronę zieleni i jej wzbogacanie (zalesianie) oraz wyłączenie tych obszarów z zainwestowania;
- zwiększenie powierzchni obszarów zalesionych i zadrzewionych;
- wprowadzanie zadrzewień śródpolnych na gruntach słabych, nieprzydatnych rolniczo;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć wodochłonnych.

Powyższe działania wpisują się w ustalone rozporządzeniem Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 2 kwietnia 2014 r. warunki korzystania z wód regionu wodnego Warty, m.in. w wymóg ochrony naturalnej zdolności retencyjnej gruntów.

Ponadto projekt Studium... realizuje cele środowiskowe ustalone dla wód powierzchniowych i podziemnych w strategicznym dokumencie dla dorzecza Odry, jakim jest „Plan Gospodarowania Wodami na obszarze Dorzecza Odry”. Świadczą o tym następujące zapisy mówiące o ochronie zasobów wodnych i racjonalizacji zużycia wody oraz o poprawie czystości wód powierzchniowych i podziemnych i ich ochronie:

- dążenie do docelowego osiągnięcia co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód podziemnych oraz zapobieganie pogarszaniu się tego stanu;

---

⁶⁴ Zgodnie z „Wojewódzkim Programem Małej Retencji” z 2005 r.

- dążenie do docelowego osiągnięcia co najmniej dobrego potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych;
- ochronę wód podziemnych przed ilościową i jakościową degradacją;
- racjonalizację zużycia wody we wszystkich dziedzinach gospodarki (przemysłu, rolnictwie, gospodarce komunalnej itp.) – zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych;
- prowadzenie działań mających na celu osiągnięcie wymaganych standardów jakościowych wody przeznaczonej do picia;
- zapobieganie lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych i powierzchniowych;
- postulowanie zwiększenia małej retencji.

Ponadto zgodnie z ustaleniami projektu Studium... nie wolno grodzić nieruchomości przyległych do powierzchni wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegowej, zgodnie z przepisami odrębnymi. Wskazuje na konieczność utrzymania, w miarę możliwości, minimum 3 metrowego pasa wzdłuż cieków wolnego od trwałych naniesień kubaturowych i ogrodzeń w celu umożliwienia działań przeciwpowodziowych, hydrotechnicznych oraz konserwacji i naprawy. Ponadto w zagospodarowywaniu terenów przeznaczonych pod zabudowę obowiązuje, zgodnie z ustaleniami projektu Studium..., zachowanie pasa terenu o szerokości minimum po 5 m na każdą stronę od cieku wodnego/rowu melioracyjnego wolnego od zabudowy.

Projekt Studium... zawiera ustalenia odnoszące się do urządzeń melioracji wodnych szczegółowych - rowów melioracyjnych i terenów zdrenowanych. Przewiduje możliwość podejmowania działań na terenach występowania rowów melioracyjnych i urządzeń wodnych. Należy je jednak prowadzić w uzgodnieniu i pod nadzorem właściwego zarządcy rowów, melioracji i urządzeń wodnych z właściwym zarządcą, dokonanych na etapie pozwolenia na budowę.

Projekt Studium... ustala obowiązek zachowania istniejących rowów melioracyjnych w celu zapewnienia właściwych warunków odbioru wód powierzchniowych. Nie zezwala na lokalizowanie w korytach rowów melioracyjnych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy trwałe.

W zakresie terenów zdrenowanych, w przypadku przeznaczania ich na tereny budowlane należy, zgodnie z ustaleniami projektu Studium..., rozwiązać kolizje z istniejącymi urządzeniami melioracji wodnych szczegółowych, dokonane obowiązkowo zgodnie z przepisami odrębnymi w tym zakresie – *Prawo Wodne*. Konieczną przebudowę urządzeń melioracyjnych kolidujących z projektowaną zabudową należy zaś przeprowadzić w taki sposób, aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie sąsiednich obszarów, na których funkcjonują urządzenia melioracyjne – należy zachować drożność istniejącej sieci drenażowej na terenach sąsiednich. Po zmianie sposobu użytkowania zmeliorowanych gruntów, należy wystąpić do właściwego zarządcy rowów, melioracji i urządzeń wodnych w celu wykreślenia z ewidencji wód, urządzeń melioracji wodnych oraz zmeliorowanych gruntów powierzchni zajętej pod zabudowę.

Ponadto projekt Studium... wyznacza kierunki rozwoju dla wód. Za najważniejsze uznano:

- wykorzystanie zasobów wodnych miasta na cele sportowo-wypoczynkowe;
- wyznaczenie tras pieszo-rowerowych wzdłuż cieków wodnych;
- tworzenie korytarzy ekologicznych dla cieków wodnych;
- zagospodarowanie zbiorników poeksploatacyjnych na różne cele ze szczególnym uwzględnieniem rekreacji.

Powyższe działania w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych przyczynią się do poprawy jakości wód, ale również do podniesienia jakości życia mieszkańców i wzrostu atrakcyjności terenów miejskich oraz wiejskich gminy.

Gospodarka ściekowa

Kanalizacja sanitarna

Na terenie gminy Rzgów ścieki odprowadzane są zarówno do kanalizacji sanitarnej, jak i w sposób indywidualny. Dotychczas sieć kanalizacyjna została zrealizowana na terenie miasta Rzgów oraz obrębu: Starowa Góra, Stara Gadka i Gospodarz. Projektowana jest dalsza rozbudowa sieci. Obecnie z kanalizacji sanitarnej korzysta ok. 45% mieszkańców miasta oraz ok. 40 % mieszkańców gminy. Ponadto w kanalizację zakładową i własną oczyszczalnię ścieków wyposażony jest Zakład Produkcji Wody w Kalinku. Na pozostałych nieskanalizowanych terenach gminy odprowadzanie ścieków realizowane jest w systemach kanalizacji indywidualnej i lokalnej. Najczęściej ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych typu szambo. Przydomowe oczyszczalnie ścieków lokalizowane są jednostkowo.

Ścieki z terenu gminy Rzgów odprowadzane są do gminnej oczyszczalni ścieków, zlokalizowanej przy ul. Stawowej w mieście Rzgów na prawym brzegu Neru. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna o wydajności wynoszącej 1500 m³/d. Przyjmuje ona wyłącznie ścieki komunalne z terenu gminy Rzgów dostarczane siecią kanalizacyjną oraz specjalistycznym transportem samochodowym do punktu zlewnego na terenie oczyszczalni. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rów melioracyjny i następnie rzeka Ner 113,94 km. Ponadto ścieki gromadzone w zbiornikach bezodpływowych typu szambo usuwane są we własnym zakresie na pola albo w inne przypadkowe miejsca, stwarzając zagrożenie dla wód powierzchniowych i gleby.

Na mocy Rozporządzenia Nr 14/05 Wojewody Łódzkiego z dnia 15 czerwca 2005 r. *w sprawie wyznaczenia aglomeracji Rzgów* wyznaczono aglomerację Rzgów, o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) 6 690, obejmującą Rzgów, Starową Górę i Starą Gadkę.⁶⁵

Zgodnie z Załącznikiem nr 1 do Aktualizacji Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2010 (program wdrożeniowy dyrektywy 91/271/EWG) aglomeracja Rzgów stanowi aglomerację priorytetową dla wypełnienia wymogów Traktatu Akcesyjnego. Załącznik nr 1 wskazuje również, że na dzień 31.12.2015 r. RLM korzystających z systemu kanalizacji będzie 100%, natomiast wydajność oczyszczalni na dzień 21.12.2015 r. będzie 6000 RLM, czyli 100% obecnych możliwości gminnej oczyszczalni ścieków.

Oprócz gminnej oczyszczalni ścieków na terenie gminy funkcjonują także lokalne oczyszczalnie ścieków min.: 1) przy Szkole Podstawowej w Guzewie (biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 2,25 m³/d i RLM = 12); 2) na terenie CH PTAK (biologiczna oczyszczalnia ścieków o RLM = 300 - przeznaczona do oczyszczania ścieków bytowych, komunalnych i przemysłowych); 3) na terenie Stacji Uzdatniania Wody w Kalinku (mechaniczno – biologiczna oczyszczalnia ścieków technologicznych SUW i sanitarnych); 4) na terenie SUW Grodzisko (mechaniczna oczyszczalnia ścieków technologicznych (wody popłuczne). Odprowadzają one oczyszczone ścieki do rowów melioracyjnych.

Projekt Studium... za główne kierunki w dziedzinie gospodarki ściekowej ustala:

- rozbudowę podstawowego układu sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Starowej Góry i Starej Gadki, w celu uporządkowania stanu gospodarki ściekowej w strukturach istniejących i przygotowania nowych terenów dla budownictwa;
- zapewnienie pełnej kanalizacji obszarów intensywnie urbanizowanych w zlewni istniejącej oczyszczalni ścieków w Rzgowie;
- zrealizowanie budowy lokalnych układów sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków oraz indywidualnych przydomowych i przyobiektowych oczyszczalni ścieków w rejonach o zabudowie rozproszonej;
- rozbudowywanie istniejącej oczyszczalni ścieków w Rzgowie w miarę rosnących potrzeb;
- wprowadzanie nowoczesnych układów oczyszczania ścieków;

---

⁶⁵ Opublikowano w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego dnia 23 czerwca 2005 r. Nr 195 poz. 178.

- ograniczenie i eliminację wprowadzania nieczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych, ziemi i do gruntu.

Ponadto projekt Studium... wprowadza obowiązek kanalizowania obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji. Pierwszoplanowo kanalizować należy tereny wyposażone w sieć wodociągową.

Kanalizacja deszczowa

Na terenie gminy Rzgów wody opadowe i roztopowe odprowadzane są poprzez kanalizację deszczową i spływ powierzchniowy. Kanalizacja deszczowa została zrealizowana jest w części miasta, głównie wzdłuż ważniejszych ciągów komunikacyjnych oraz fragmentarycznie w Starowej Górze i Gospodarzu. Częściowa kanalizacja deszczowa zrealizowana została w zakresie budowy autostrady A1, jako odwodnienie terenu przy nowopowstałym wiadukcie nad autostradą na granicy wsi Romanów i Kalino. Ponadto w kanalizację deszczową zaopatrzone jest teren Ptak Fashion City, Makro Cash and Carry, Zakłady Mięsne GROT w Starowej Górze oraz Wydziału Produkcji Wody w Kalinku.

Głównym odbiornikiem wód jest rzeka Ner za pośrednictwem powiązanych z nią cieków i rowów melioracyjnych.

Projekt Studium... za główny kierunek działań w dziedzinie odprowadzania wód opadowych i roztopowych ustala:

- objęcie dolin rzecznych skuteczną ochroną przed zabudową;
- poprawę stanu technicznego i funkcjonalnego rzeki Ner, poprzez częściową regulację (renaturalizację) jej koryta oraz budowę zbiorników retencyjnych, wyznaczonych programem małej retencji;
- dostosowanie parametrów rzeki Ner w granicach gminy, w celu umożliwienia odwodnienia południowo - wschodnich terenów miasta Łodzi; poszczególne parametry rzeki powinny wynikać z opracowań wodno – prawnych określających min. zasadnicze przekroje podłużne i poprzeczne koryt wody płynącej;
- dostosowanie parametrów Strugi w granicach gminy, w celu przejmowania wód deszczowych i technologicznych odprowadzanych ze Stacji Uzdatniania Wody w Kalinku;
- konieczność zapewnienia dostępu do rzeki Ner i cieku Struga w postaci pasów eksploatacyjnych o szerokości min. 1,5 m, w celu udostępnienia koryta dla służb porządkowych i konserwatorskich i zapewnienia jego stabilności;
- uporządkowanie systemu odprowadzania wód opadowych i roztopowych, poprzez budowę i rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej głównie na obszarach Starowej Góry i Starej Gadki;
- realizację kanalizacji deszczowej w terenach, gdzie możliwy jest spływ wód opadowych i roztopowych;
- realizację racjonalnej gospodarki w zakresie odprowadzania wód opadowych i roztopowych poprzez: - realizację układów sieci kanalizacji deszczowej oraz utrzymywanie w dobrym stanie technicznym odbiorników tych wód;
- prowadzenie skutecznych działań na rzecz poprawy jakości i ochrony wód powierzchniowych – poprzez:
  - ✓ porządkowanie gospodarki ścieków bytowych,
  - ✓ utrzymywanie czystości w zlewni,
  - ✓ instalowanie odpowiednich urządzeń podczyszczających wody opadowe na wszystkich terenach, z których spływ stanowi zagrożenie dla środowiska naturalnego - tereny przemysłowe, bazy transportu, obiekty dystrybucji paliw, autostrady, parkingi.

Ochrona przed powodzią

Na terenie gminy Rzgów występują udokumentowane obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. W myśl przepisów odrębnych z zakresu prawa wodnego zagrożenie powodziowe stwarza rzeka Ner. Dla rzeki Ner od kwietnia 2015 r. obowiązują mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, na których zostały wyznaczone zasięgi:

- obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, tj.:
  - ✓ obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;
  - ✓ obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat;
- obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami odrębnymi z zakresu prawa wodnego ochronę przed powodzią należy prowadzić z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Dane w nich zawarte należy obowiązkowo uwzględniać w różnego rodzaju dokumentach planistycznych z zakresu zagospodarowania przestrzennego, m.in. w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Dane zawarte w mapach zagrożenia powodziowego i mapach ryzyka powodziowego sporządzonych dla rzeki Ner, zostały uwzględnione zarówno w wersji tekstowej jak i graficznej analizowanego projektu Studium... Obszary, na których występuje zagrożenie powodziowe zostały graficznie zobrazowane na rysunkach projektu Studium... w oparciu o dane pozyskane z Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu:

- rysunek **uwarunkowania rozwoju gminy** – zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią o wysokim (woda raz na 10 lat - woda 10%) i średnim (raz na 100 lat - woda 1%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi oraz zasięg obszarów o niskim (woda raz na 500 lat - woda 0,2%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi.
- rysunek **kierunki rozwoju gminy** – tylko obszar zagrożenia powodziowego o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi - raz na 500 lat.⁶⁶

Na podstawie materiałów sporządzonych przez Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej obszary szczególnego zagrożenia powodzią **występują po obu stronach rzeki Ner na całym jej biegu w granicach administracyjnych gminy**. W stanie istniejącym w obrębie obszarów szczególnego zagrożenie powodzią istnieje jedynie dla:

- północnego fragmentu zabudowy mieszkaniowej zlokalizowanej w mieście Rzgów przy skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 714 i drogi gminnej nr 106490E;
- wschodniego fragment zabudowy zagrodowej zlokalizowanej w parku w Gospodarzu.

W stanie istniejącym w zasięgu obszaru o niskim prawdopodobieństwie powodzi, prócz wyżej wyartykułowanej zabudowy, zlokalizowany jest dodatkowo jedynie południowy fragment zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej zlokalizowany w mieście Rzgów przy drodze gminnej nr 106461E.

Obszary zagrożenia powodziowego wskazane w projekcie Studium... nie posiadają zabezpieczeń w postaci wałów przeciwpowodziowych. Bierna ochrona przeciwpowodziowa powinna polegać na budowie, w razie zaistnienia takiej potrzeby, wałów przeciwpowodziowych. Ponadto należy rozwijać systemy wczesnego ostrzegania oraz opracowywać plany postępowania i szybkiego reagowania odpowiednich służb.

---

⁶⁶ Graficzne przedstawienie na rysunku pt. **Kierunki rozwoju gminy** tylko zasięgu wody występującej raz na 500 lat było warunkowane, iż ten rysunek stanowi niejako wytyczne dla sporządzanych w dalszej kolejności planów miejscowych, w których trzeba uwzględniać zarówno obszary szczególnego zagrożenia (woda raz na 10 lat i 100 lat) jak również obszary o niskim prawdopodobieństwie powodzi (woda raz na 500 lat). Ponadto należy podkreślić, iż zasięg wody 500 letniej obejmuje zarówno wodę 10 letnią jak i 100 letnią, ma ona bowiem największy zasięg przestrzenny.

Należy wprowadzić również zakaz grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu.

Projekt Studium... w granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (woda raz na 10 lat i 100 lat) oraz w granicach obszaru o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi (woda raz na 500 lat) wyznaczonych od rzeki Ner tylko niewielkie fragmenty terenu przeznacza pod zabudowę. Należy jednak tutaj podkreślić, iż jest to adaptacją przeznaczenia wyznaczonego w obowiązującym prawie miejscowym. Projekt Studium... podkreśla również, iż zagospodarowanie tych terenów należy prowadzić zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu prawa wodnego.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią (obszary o wysokim (woda raz na 10 lat) i średnim (woda raz na 100 lat) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi) projekt Studium... zgodnie z przepisami z zakresu prawa wodnego zabrania robót oraz czynności utrudniających ochronę przed powodzią lub zwiększających zagrożenie powodziowe, w szczególności:

- wykonywania urządzeń wodnych;
- budowy innych obiektów budowlanych, z wyjątkiem dróg rowerowych;
- sadzenia drzew lub krzewów, z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów, obwałowań lub odsypisk;
- zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymaniem wód, budową, przebudową lub remontem drogi rowerowej, a także utrzymaniem, odbudową, rozbudową lub przebudową wałów przeciwpowodziowych wraz z obiektami związanymi z nimi funkcjonalnie oraz czynności związanych z wyznaczeniem szlaku turystycznego pieszego lub rowerowego.

Ponadto projekt Studium... proponuje zbadanie faktycznego zasięgu obszaru zagrożenia powodziowego od rzeki Ner, przy realizacji zabudowy na działkach położonych w sąsiedztwie doliny Neru. Ustalenie dokładnych stref zagrożenia powodziowego w rejonie planowanej zabudowy może wymagać dodatkowych prac inwentaryzacyjnych i pomiarowych na rozpatrywanym obszarze.

Podkreśla, iż wyznaczone zagrożenie na terenach przyjętych jako obszary szczególnego zagrożenia powodzią wymagają specjalnego potraktowania w planowaniu (zarówno przyszłych działań ochrony biernej, czyli zastosowania odpowiednich zabezpieczeń, jak również przygotowania odpowiednich działań operacyjnych) oraz zwrócenia uwagi samorządom na zagrożenia. Na obszarach zagrożonych powodzią przy planowaniu przestrzennym należy bowiem przyjmować rozwiązania projektowe zapewniające utrzymanie swobodnego przepływu wód powodziowych oraz zapewniające bezpieczeństwo mieszkańcom i ochronę ich mienia oraz ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych – *Prawo Wodne*. Projekt Studium... przypomina, iż w planowaniu przestrzennym należy dążyć do minimalizacji strat powodziowych.

W dolinie rzeki Dobrzyńki i innych cieków oraz lokalnych obniżeniach, gdzie istnieje realne zagrożenie podniesieniem się poziomu wód powierzchniowych i podziemnych (np. spowodowane ulewnymi deszczami, wiosennymi roztopami) prowadzących w konsekwencji do wystąpienia podmokłości, a nawet zalania wodą należy uwzględnić:

- zakaz budowy nowych obiektów budowlanych;
- zakaz dokonywania zmian w ukształtowaniu terenu;
- zakaz składowania materiałów niebezpiecznych dla środowiska;
- zakaz sadzenia drzew i krzewów oraz wykonywania urządzeń lub robót, które mogą utrudniać ochronę przed powodzią.

W projekcie Studium... starano się zapisać dla wszystkich terenów położonych w zasięgu dolin rzecznych i obniżen dolinnych generalnie rolnicze przeznaczenie terenu. W skład terenów rolniczych wchodzi użytki zielone, które pozostawia w dotychczasowym użytkowaniu z zaleceniem ochrony i wprowadzenia nowych zadrzewień. Głównym kierunkiem rozwoju ustalonym przez projekt Studium...

dla tych terenów jest zachowanie funkcji przyrodniczej i ciągłości ekologicznej. Proponuje, by w dolinach rzecznych i obniżeniach dolinnych wprowadzać użytki zielone jako drogi migracji roślin i zwierząt.

Projekt Studium... ze względu na niekorzystne warunki gruntowo-wodne panujące w dolinach rzecznych i obniżeniach dolinnych oraz na występowanie gleb organicznych nie zaleca tych terenów do lokalizacji dopuszczalnej w terenach R zabudowy zagrodowej. Akcentuje jedynie możliwość lokalizacji niekubaturowych urządzeń rekreacyjno-wypoczynkowych oraz elementów małej architektury, z wyjątkiem udokumentowanych obszarów zagrożenia powodziowego.

Ponadto projekt Studium... zakazuje niszczenia zieleni łąkowej występującej w dolinach rzecznych, a wręcz postuluje, by dążyć do utrzymania naturalnych zespołów zieleni, co zwiększy retencję wodną dolin i tym samym zmniejszy zagrożenie podczas przepływu zwiększonych mas wody. Ponadto ustala zwiększenie naturalnej retencji wodnej. Nieruchomości przyległe do powierzchniowych wód publicznych należy grodzić w odległości nie mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, w celu zapewnienia dostępu do wód.

Realizacja ustaleń projektu Studium... może mieć wpływ na zwiększenie zagrożenia ze strony wód powierzchniowych oraz zwiększenie rozmiarów ich negatywnych skutków. Wynika to głównie z faktu, iż znaczne powierzchnie gminy zostały przeznaczone do zainwestowania, co w konsekwencji może spowodować znaczny wzrost wód opadowych i roztopowych pochodzących z terenów utwardzonych i odprowadzanych do rowów melioracyjnych, i w dalszej kolejności do rzeki Ner i Dobrzyńki.

Ponadto niepokój budzi również fakt znaczącego ograniczenia doliny Strugi w mieście Rzgów na odcinku od drogi powiatowej nr 2942E do drogi wojewódzkiej nr 714 oraz wyznaczenie wielkopowierzchniowego obszaru do zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w Gospodarzu w odległości zaledwie 70 m od koryta rzeki Ner.

Projekt Studium... wskazuje strefę o bardzo niekorzystnych warunkach gruntowo-wodnych, w obrębie której przed podjęciem decyzji o lokalizacji zabudowy wymagane jest wykonanie badań geotechnicznych podłoża.

Ochrona przed osuwaniem się mas ziemnych

Warunki geologiczno-inżynierskie w obrębie gminy Rzgów cechują się zróżnicowaniem przestrzennym wynikającym ze zróżnicowania geomorfologicznego i geologicznego oraz związanej z tym zmienności warunków wodnych. Oceny warunków geologiczno-inżynierskich i wydzielenia obszarów o warunkach geologiczno-inżynierskich korzystnych, utrudniających, małowartościowych i niekorzystnych dla budownictwa dokonano w podrozdziale Prognozy 3.2.6. *Warunki geologiczno-inżynierskie.*

Na terenie gminy Rzgów dominują grunty korzystne dla budownictwa. Obszary, na których mogą pojawić się utrudnienia dla budownictwa występują w północno-zachodniej i centralno-południowej części gminy. Mniej przydatne warunki dla zabudowy wynikają głównie z potencjalnie gorszych stosunków wodnych (wody podskórne, płytkie wody wierzchówkowe oraz miejscami wody śródglinowe w obrębie utworów gliniastych). Ograniczenie może stanowić również nośność gruntów - grunty zaburzone glaciektogenicznie.

W dnach dolin rzecznych, lokalnych obniżeniach terenu oraz w części południowo-zachodniej gminy (sołectwo Czyżeminek, Prawda) panują mało korzystne i niekorzystne warunki gruntowo-wodne oraz złożone i skomplikowane warunki geotechniczne. Jednocześnie obszary te są obszarami o znacznych walorach przyrodniczych i powinny one pozostać terenami otwartymi, w jak najmniejszym stopniu zabudowanymi.

W związku z powyższym projekt Studium... ustala, iż rejonami predysponowanymi dla rozwoju urbanizacji z punktu widzenia warunków gruntowo-wodnych jest cały obszar równinny gminy. Mniej przydatne lub w ogóle nieprzydatne warunki dla zabudowy wynikają głównie z potencjalnie gorszych stosunków gruntowo-wodnych (wody śródglinowe, płytkie wody wierzchówkowe, nienośne i organiczne grunty).

Małowartościowe i niekorzystne warunki gruntowo-wodne zostały zaznaczone graficznie na

załącznikach graficznych projektu Studium... jako uwarunkowania istotne dla rozwoju gminy. Zagospodarowanie tych terenów, zgodnie z ustaleniami tekstowymi projektu Studium..., wymaga badań geotechnicznych warunków podłoża dla potrzeb konkretnych inwestycji. Tereny te, projekt Studium... w znacznym stopniu wyłączył z możliwości urbanizacji.

Wątpliwą przydatność dla budownictwa posiadają tereny o znacznym spadku (powyżej 5%) - pagórki, stoki dolin rzecznych, strome skarpy. Projekt Studium... postuluje zagospodarowywanie tych terenów zielenią wysoką. Nie mniej jednak na terenie gminy Rzgów nie ma udokumentowanych obszarów osuwania się mas ziemnych.

Ochrona zasobów leśnych

Lesistość gminy Rzgów jest bardzo niska i bardzo daleko odbiega od lesistości kraju (29,4%).⁶⁷ Wg stanu na dzień 04.05.2015 r. ogólna powierzchnia lasów wynosiła 274 ha, co daje bardzo niski wskaźnik lesistości zaledwie na poziomie 4,2%. Lasy na terenie gminy to przede wszystkim lasy prywatne, będące własnością osób fizycznych i wspólnot gruntowych. Lasy stanowiące mienie gminne zajmują niewielką powierzchnię. Również lasy Skarbu Państwa nie stanowią znaczącego odsetka w strukturze lasów.

Powierzchnia lasów prywatnych w poszczególnych sołectwach jest bardzo zróżnicowana. Największe powierzchnie występują w sołectwie Rzgów I, Romanów, Czyżeminek, Kalino, Kalinko. W pozostałych sołectwach zajmują niewielkie powierzchnie i nie tworzą większych kompleksów. Lasy Państwowe występują przede wszystkim w Romanowie.

Lasy gminy Rzgów pod względem siedliskowym to przede wszystkim bory mieszane i świeże, w których gatunkiem lasotwórczym jest sosna, rzadziej brzoza, dąb. W dolinach rzek wykształciły się olsy, które jako jedyne zachowały w miarę naturalny charakter. Pozostałe to zalesienia sztuczne będące w dużym stopniu wynikiem antropogenicznej działalności człowieka.

W lasach prywatnych dominują głównie drzewostany młode i bardzo młode w wieku 31 – 60 lat, jak też drzewostany starsze - 61 – 80 lat. Lasy państwowe to lasy z wyraźną przewagą drzewostanów młodych (do 37 lat).

Lasy na terenie gminy są lasami wielofunkcyjnymi. Obok funkcji gospodarczych spełniają także funkcje dydaktyczne, rekreacyjno - turystyczne, historyczne, ekologiczne, krajobrazowe i kulturowe. Wszystkie lasy zlokalizowane w obrębie: Rzgów (II), Huta Wiskicka, Gospodarz, Czyżeminek, Bronisin Dworski uznano za ochronne, ze względu na położenie w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców (Łódź).

Projekt Studium... ustala ochronę istniejących lasów i zadrzewień jako istotnego czynnika kształtującego lokalne warunki klimatyczne oraz naturalną ostoje flory i fauny. Proponuje, by udział lasów i zadrzewień w ogólnej powierzchni miasta i gminy zwiększał się, zwłaszcza na terenach w sąsiedztwie zbiorników wodnych, przy rzekach i ciekach oraz jako strefy izolacyjne od dróg i terenów produkcyjnych.

Ze względu na ochronny charakter części lasów w obrębie gminy Rzgów oraz ich szczególną rolę w wododziałowym położeniu gminy projekt Studium... postuluje stosowanie specjalnej polityki w gospodarce rębnej, zgodną z obowiązującymi przepisami odrębnymi.

Główne kierunki wskazane w projekcie Studium... w celu ochrony ekosystemów leśnych to:

- zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych, nie związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej, za wyjątkiem inwestycji celu publicznego;
- utrzymanie ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych;
- wprowadzanie dolesień zapewniających uzupełnienie i domknięcie kompleksów zieleni, uczytelnienie

---

⁶⁷ Stan na 31.12.2014 r. – www.stat.gov.pl (Bank Danych Lokalnych)

ich struktury przestrzennej oraz poprawa zwartości układu leśnego;

- określenie granicy rolno – leśnej na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- tworzenie i odtwarzanie stref ekotonowych;
- zalesianie i zadrzewianie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej oraz gruntów rolnych bezpośrednio sąsiadujących z terenami leśnymi;
- zachowanie śródleśnych cieków, mokradł, polan, łąk, torfowisk itp.;
- zachowania różnorodności gatunkowej lasów i wzbogacanie monokultur leśnych o inne, rodzime gatunki;
- przebudowanie drzewostanów pochodzenia sztucznego, niedostosowanych do warunków glebowo-siedliskowych na drzewostany mieszane;
- utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych;
- racjonalne pobieranie i nieprzekraczanie możliwości produkcyjnych lasów - gospodarka leśna zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi;
- propagowanie wiedzy na temat lasów i gospodarki leśnej.

Realizacja projektu Studium... przyczyni się do zachowania w obszarze gminy Rzgów większości cennych ekosystemów leśnych. Jego ustalenia nie przewidują zmiany przeznaczenia większych kompleksów gruntów leśnych, bowiem większość terenów leśnych przeznaczonych pod zabudowę uzyskała zgodę z wyłączenia produkcji leśnej w obowiązującym prawie miejscowym. Z produkcji leśnej, zgodnie z ustaleniami projektu Studium..., zostało wyłączonych osiem nieznacznych rozmiarów kompleksów leśnych. Łącznie zajmują one powierzchnię ok. 5 ha, z czego największy z nich stanowi powierzchnię 1,7 ha. Są to głównie pojedyncze działki leśne zlokalizowane w obrębie terenów przeznaczonych do urbanizacji na terenie miasta Rzgów i Guzów-Babichy. Ponadto projekt Studium... dopuszcza możliwość wyłączenia z produkcji leśnej na etapie opracowywania planu miejscowego małych kompleksów leśnych o powierzchni do 0,5 ha.

Ustalenia projektu Studium... dodatkowo wzmocnią ochronę lasów na terenie gminy. Wynika to z przyjętej polityki zwiększającej powierzchnię gruntów leśnych i tym samym wskaźnik lesistości gminy. Analizowany dokument dopuszcza możliwość wprowadzenia dolesień mających na celu zapewnienie uzupełnienia i domknięcia kompleksów zieleni wysokiej oraz uczynienie struktury przestrzennej układu leśnego i poprawę jego zwartości. Do dolesienia przeznacza aż ok. 355 ha, co stanowi ok. 5,3% powierzchni gminy. Są to głównie grunty o niskiej klasyfikacji bonitacyjnej (poniżej IV klasy) stanowiące uzupełnienie istniejących kompleksów leśnych oraz ekosystem wodno – łąkowo – leśny. Największe obszary do dolesienia wyznaczono w: Czyżeminku, Gospodarzu, Grodzisku, Kalinku, Kalinie, Romanowie i Prawdzie. Ponadto projekt Studium... dopuszcza możliwość realizacji dodatkowych dolesień, nie wyznaczonych graficznie, na glebach o niskiej przydatności dla rolnictwa (V i VI klasa bonitacyjna).

Warto również zwrócić uwagę, iż projekt Studium... nie przewiduje w obrębie lasów i dolesień nowej zabudowy, z wyjątkiem związanej z prowadzeniem gospodarki leśnej.

Ochrona gruntów rolnych

Powierzchnia użytków rolnych w gminie Rzgów stanowi aż ok. 80%. W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne – 79,3%. Użytki zielone w postaci łąk i pastwisk wykształciły się generalnie w dolinach rzek i cieków oraz obniżeniach dolinnych stanowiące ok. 20,7% użytków rolnych (ok. 16,5% powierzchni gminy). Sady zaś stanowią nieznaczny odsetek.

Nie mniej jednak warto zauważyć, iż ze względu na bliskie położenie gminy w stosunku do Łodzi ekspansja człowieka na terenach miasta i gminy jest coraz bardziej zauważalna, i z roku na rok nadal rośnie.

Na terenie gminy i miasta Rzgów jakość gleb jest dość zróżnicowana, co obrazuje tabela nr 5. Najżyźniejsze gleby – gleby IIIa klasy bonitacyjnej zajmują niewielką powierzchnię gminy i występują głównie w Gospodarzu i mieście Rzgów. Gleby dobre i średnie należące do IIIb i IVa klasy bonitacyjnej oraz wyjątkowo IVb klasy bonitacyjnej zajmują ok. 30% powierzchni gminy. Znaczny udział na poziomie ok.

20% powierzchni gminy stanowią również gleby o słabych wartościach rolniczych. Najsłabsze rolniczo gleby VI klasy bonitacyjnej zajmują ok. 10% powierzchni gminy, zajmując największe powierzchnie w Romanowie.

W strukturze trwałych użytków zielonych dominują użytki średnie, słabe i bardzo słabe. Najżyźniejsze użytki zielone (łąki i pastwiska III klasy bonitacyjnej) występują głównie w południowej części Rzgowa. Największą powierzchnię zajmują użytki zielone IV klasy bonitacyjnej. Najsłabsze i najmniej przydatne rolniczo użytki zielone V i VI klasy zajmują największe powierzchnie w południowo - zachodniej części gminy.

Mimo iż rolnictwo nie jest dominującą funkcją na terenie gminy, to rolnicza przestrzeń produkcyjna zajmuje znaczną jej powierzchnię. Dlatego też projekt Studium... pozostawia możliwość dalszego ich rolniczego użytkowania - wyznacza obszary które powinny pozostać w dalszym użytkowaniu rolniczym z podstawową formą organizacyjną gospodarowania w postaci rozwojowego gospodarstwa rodzinnego lub dużych gospodarstw prowadzących specjalistyczną produkcję rolniczą. Są to obszary o charakterze wiejskim z zabudową zagrodową i mieszkaniową jednorodzinną (obszary RMn) oraz dwa tereny o charakterze wyłącznie rolniczym (obszary R). Na gruntach rolnych projekt Studium... nie dopuszcza możliwości lokalizacji zabudowy nie związanej z produkcją rolniczą, przy czym nowe siedlisko zagrodowe może założyć rolnik, który posiada w gminie gospodarstwo rolne o powierzchni co najmniej 10 ha.

Część rolniczych terenów otwartych projekt Studium... utrzymuje jako tereny niezainwestowane z dużym udziałem łąk i zadrzewień śródpolnych. Na terenach użytków zielonych nie zaleca lokalizacji zabudowy zagrodowej ze względu na bardzo niekorzystne warunki gruntowo-wodne oraz występowanie gleb organicznych. Umożliwia jedynie lokalizację niekubaturowych urządzeń rekreacyjno-wypoczynkowych oraz elementów małej architektury. Ma to na celu zachowanie funkcji przyrodniczych i ciągłości ekologicznej (migracji roślin i zwierząt) oraz odpowiednie warunki klimatyczne i system przewietrzania miasta i gminy.

Uwzględniając powyższe należy stwierdzić, iż tereny trwałych użytków zielonych (łąki i pastwiska) zlokalizowane w dolinie rzek, cieków i obniżen terenowych projekt Studium... wyklucza z możliwości urbanizacji i zachowuje w dużym stopniu w dotychczasowym użytkowaniu.

Projekt Studium... obszary gleb o niskiej przydatności rolniczej (gleby klas V i VI) wskazuje jako obszary marginalizacji funkcji rolniczej na korzyść rozwoju funkcji przyrodniczych – realizacji dolesień.

Projekt Studium... zakłada, iż udział rolniczej przestrzeni produkcyjnej będzie podlegał systematycznemu zmniejszaniu się, ze względu na fakt nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe i produkcyjne oraz ze względu na fakt stopniowego zanikania funkcji rolniczej na terenie gminy. Dlatego też część terenów dotychczas użytkowanych rolniczo lub odłogowanych przeznacza do urbanizacji - na tereny zabudowy zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej, rekreacji indywidualnej, usługowej, produkcyjnej, magazynowej, elementy systemu komunikacyjnego. Ponadto na części terenów rolniczych dopuścił możliwość realizacji urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej służących pozyskiwaniu energii ze źródeł odnawialnych – farm fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100kV. Takie tereny wyznaczył graficznie na pograniczu sołectw Prawda i Guzów-Babichy wzdłuż drogi ekspresowej S8, w zachodniej części sołectwa Kalino oraz południowej części sołectwa Kalinko.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, tereny rolne o I-III klasie bonitacyjnej podlegają ochronie prawnej⁶⁸. Ich wyłączenia z produkcji rolnej może odbyć się jedynie na etapie sporządzania prawa miejscowego. Zgodnie z tabelą 6 ok. 33% pokrywy glebowej gminy chronionej prawnie przed zmianą przeznaczenia na inne cele niż rolnicze (użytki rolne klasy IIIa, IIIb i III) została już wyłączona z produkcji rolniczej i przeznaczona pod zainwestowanie.

W projekcie Studium... wskazano graficznie obszary występowania gruntów rolnych chronionych prawnie przed wyłączeniem ich z produkcji rolnej (gleby III klasy bonitacyjnej). W części tekstowej

---

⁶⁸ Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2015, poz. 909 z późniejszymi zmianami)

akcentuje, iż podlegają one ochronie przed zmianą użytkowania i stanowią wartościowy zasób przyrodniczy gminy. Projekt Studium... w uzasadnionych przypadkach dopuszcza możliwość zabudowy na terenach, na których występują gleby chronione, jednak pod warunkiem uzyskania zgody Ministra na wyłączenie ich z użytkowania rolniczego. Nie zezwala na lokalizację obiektów kubaturowych na terenach nie posiadających zgody przeznaczenia na cele nierolnicze. Ponadto wskazując w projekcie Studium... kierunki rozwoju przestrzennego, pod rozwój gminy starano przeznaczać albo tereny rolne klasy bonitacyjnej IV-VI nie potrzebujących zgody na wyłączenie z produkcji rolnej albo tereny występowania gleb chronionych, które taką zgodę już uzyskały.

Nie mniej jednak realizacja projektu Studium... w części będzie wiązała się również z wyłączeniem z produkcji rolnej nowych dodatkowych terenów występowania gleb III klasy bonitacyjnej. Łącznie tereny wymagające zgody na wyłączenie z produkcji rolnej zajmują powierzchnię ok. 42,5 ha. Są to głównie pasy terenów o szerokości 20 m przylegające do pasów przeznaczonych do zainwestowania w obowiązującym prawie miejscowym wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Ponadto zwarte wielko powierzchniowe kompleksy gleb III klasy bonitacyjnej zostały przeznaczone do wyłączeń w sołectwie Guzew-Babichy (27,9 ha) i Gospodarz (5,7 ha). Dodatkowo realizacja farm fotowoltaicznych może wiązać się z wyłączeniem z produkcji rolniczej - w najgorszym scenariuszu ok. 8,9 ha użytków rolnych.

Zagrożenie środowiska glebowego na terenie gminy występuje głównie ze strony gospodarki rolnej oraz eksploatacji złóż kopalin. Dla ochrony powierzchni ziemi i gleb projekt Studium... ustalił następujące główne kierunki działań:

- szczegółową identyfikację źródeł zanieczyszczenia gleb;
- likwidację nielegalnych wysypisk śmieci, zwłaszcza w obszarach leśnych;
- przeciwdziałanie zanieczyszczeniu gleb nawozami i środkami ochrony roślin – promowanie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego;
- ochronę gleb pochodzenia organicznego (mułowo – torfowe, torfowo - mułowe, murszowo – mineralne, murszowate, torfowe, murszowo – torfowe) bez względu na klasę bonitacyjną;
- ochronę gleb wysokiej III klasy bonitacyjnej wykształconych na podglebiu mineralnym na terenie wiejskim gminy przed zmianą użytkowania;
- ochrona gleb przed erozją poprzez wprowadzanie zalesień i pasów zieleni śródpolnej;
- wprowadzanie nasadzeń zieleni wysokiej i średniowysokiej wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- racjonalne gospodarowanie zasobami złóż,
- ochronę wyrobisk poeksploatacyjnych przed składowaniem odpadów i zanieczyszczeniem,
- rekultywację terenów poeksploatacyjnych i wyrobisk.

Ochrona złóż

Obowiązek ochrony kopalin wynika przede wszystkim z ich przynależności do grupy zasobów naturalnych nieodnawialnych.

Na terenie gminy Rzgów, szczególnie w jej południowo-wschodniej części (Kalinko, Romanów) licznie występują udokumentowane złoża surowców mineralnych – kruszywa naturalnego (piasku) o ustalonych zasobach. Dotychczas, stan na maj 2015 r., zostało udokumentowanych 17 złóż:

- złoża surowców ilastych (glina) - *GOSPODARZ*;
- złoża kruszywa naturalnego (piasku): *KALINKO III, KALINKO VI, KALINO, ROMANÓW DZ. 61/2, 62/2, ROMANÓW I, ROMANÓW IV, ROMANÓW V, ROMANÓW VIII, ROMANÓW IX, ROMANÓW XII, ROMANÓW XIII, ROMANÓW XIV, ROMANÓW XV, ROMANÓW XVI, RZGÓW*;
- złoża kruszywa naturalnego (piasku ze żwirem) - *KALINKO V*.

Projekt Studium... akcentuje, iż eksploatacja złóż powinna być prowadzona zgodnie z wymogami określonymi w koncesjach na wydobywanie kopaliny ze złóż, w ramach ustanowionych terenów

górnicych na następujących złożach: *KALINKO III, KALINKO V, KALINO, ROMANÓW DZ. 61/2, 62/2, ROMANÓW I, ROMANÓW V, ROMANÓW VIII, ROMANÓW XI, RZGÓW.*

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... tereny poeksploatacyjne powinny być zrehabilitowane. Za najbardziej pożądany kierunek został uznany kierunek rolny lub leśny. Leśny kierunek preferowany jest przede wszystkim dla złóż położonych w obrębie terenów przeznaczonych do dolesienia. Inwestorzy eksploatujący złoża są zobowiązani do wykonania dróg dojazdowych zapewniających obsługę komunikacyjną oraz do współpracy przy utrzymaniu dróg publicznych, z których korzystają.

Dla pozostałych złóż, tj.: *GOSPODARZ, KALINKO VI, ROMANÓW IV, ROMANÓW XII, ROMANÓW XIII, ROMANÓW XIV, ROMANÓW XV, ROMANÓW XIV* projekt Studium... nie dopuszcza możliwości eksploatacji. Pozostawia je w dotychczasowym rolniczym użytkowaniu, lub przeznacza je pod dolesienie. Powyższa polityka jest zgodna z decyzją władz gminy.

Projekt Studium... również na terenach rolniczych (tereny R) nie przewiduje możliwości prowadzenia powierzchniowej eksploatacji kopalin. Wytypowane na terenie gminy obszary perspektywiczne możliwości występowania złóż, zgodnie z decyzją władz gminy, pozostawia bez możliwości ewentualnej przyszłościowej eksploatacji.

Projekt Studium... nie wyznacza w złożu filarów ochronnych, bowiem na terenie gminy nie ma obiektów i obszarów, dla których zachodziłaby taka potrzeba.

Ochrona przyrody i bioróżnorodności

Do najważniejszych obszarów pełniących funkcje przyrodnicze na obszarze gminy należą obszary o unikatowych zasobach, walorach i cechach środowiska przyrodniczego oraz wybitnych walorach krajobrazowych, objęte ochroną prawną - pomniki przyrody, kompleksy leśne, doliny rzeczne oraz zespół parkowo-folwarczny w Gospodarzu. Istotnym zadaniem w zakresie ochrony przyrody i bioróżnorodności jest zachowanie istniejących form ochrony przyrody oraz objęcie ochroną nowych obszarów cennych przyrodniczo.

Wartości przyrodnicze objęte ochroną prawną, korytarze ekologiczne, elementy i przestrzenie zieleni wysokiej (lasy, zadrzewienia, parki, zieleń łąkowa, śródpolna, szpalerowa, przyuliczna) oraz zieleni niskiej: - źródłiskowej, wodnej, łąkowej, bagiennej, torfowiskowej (doliny rzeczne i obniżenia dolinne) projekt Studium... uznaje za priorytetowe elementy polegające ochronie, w celu zachowania i ochrony struktury przyrodniczej gminy. W znaczącym stopniu wyłącza je z możliwości urbanizacji.

Projekt Studium... określa szereg ustaleń wynikających z uwarunkowań ekofizjograficznych i przyrodniczych oraz ochrony prawnej mających na celu ochronę istniejących cennych przyrodniczo i krajobrazowo zasobów środowiska. Respektuje mało korzystne i niekorzystne warunki gruntowo-wodne, które wymagają specjalistycznego potraktowania dla potrzeb inwestycyjnych.

Podstawą funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy jest ciągłość układów przyrodniczych oraz powiązania z ekosystemami zasilającymi. Dlatego też dla prawidłowego funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy projekt Studium... ustala konieczność utrzymania spójnego systemu powiązań przyrodniczych poprzez zachowanie drożności naturalnych korytarzy ekologicznych o randze regionalnej i lokalnej (doliny rzek i cieków) oraz ochronę węzłów ekologicznych (kompleksów leśnych).

Ważne jest wykształcenie układu węzłowo-pasmowego poprzez powiązanie istniejących terenów leśnych, zadrzewionych oraz planowanych do zalesienia terenów rolnych z dolinami rzecznyymi i obniżeniami dolinnymi.

Szczególnej ochronie należy poddać te elementy systemu ekologicznego, które zapewniają powiązania gminy z elementami krajowego i regionalnego systemu ekologicznego. Są nimi:

- dolina rzeki Ner i Dobrzyńka stanowiące „szkielet” systemu przyrodniczego gminy łączący poszczególne ogniwa systemu przyrodniczego w obrębie gminy Rzgów z terenami sąsiednimi – rola łączników o znaczeniu regionalnym (korytarze ekologiczne);

- kompleksy leśne przede wszystkim w południowej i wschodniej części gminy (węzły przyrodnicze);
- doliny boczne dopływów Neru i Dobrzyńki łączące główne systemy dolinne z obszarami wysoczyznowymi i węzłowymi w obrębie gminy – rola łączników o znaczeniu lokalnym (sięgacze ekologiczne).

Ze względu na fakt, iż dolina rzeki Ner jest najważniejszym korytarzem ekologicznym o randze regionalnej i ponadlokalnej, głównym elementem polityki ochronnej projektu Studium... jest zachowanie naturalnego biegu rzeki na odcinku od stawów w Gospodarzu do granicy Łodzi oraz niedopuszczenie do degradacji jej funkcji przyrodniczych i ekologicznych.

Istotnym elementem zieleni w gminie Rzgów są również ekosystemy polne łączące dolinę Neru z lasami tuszyńskimi. Razem z terenami rolnymi na północ od Neru (obszar 20R) pełnią ważną rolę przyrodniczą i sanitarną (przewietrzanie miasta i sołectwa Starowa Góra).

Projekt Studium... akcentuje, iż dalszy rozwój miasta i gminy powinien uwzględniać zachowanie drożności korytarzy ekologicznych. Przed przerwaniem i osłabieniem powinny być chronione również sięgacze ekologiczne. Zarówno korytarze jak i sięgacze ekologiczne umożliwią bowiem utrzymanie równowagi ekologicznej na terenie gminy.

Analizowany dokument chroni również istniejące zadrzewienia i zakrzaczenia, ze względu na ich duże znaczenie dla funkcjonowania lokalnych populacji. Powinny one podlegać systematycznej rekonstrukcji i rozbudowie - szczególnie wzdłuż dróg, rzek i miedz. Należy dążyć do odtworzenia nasadzeń drzew wzdłuż mało uczęszczanych dróg wzbogacania nasadzeń śródpolnych o krzewy oraz stosowania dominującego południkowego kierunku zadrzewień (ze względu na przewagę wiatrów zachodnich) w celu osłabienia siły wiatru i zmniejszenia jej niekorzystnego działania.

Projekt Studium... chroni zabytkowy park wiejski w Gospodarzu oraz inne urządzone formy zieleni wysokiej (min. zabytkowe cmentarze).

Zgodnie z projektem Studium... realizacja nowego zainwestowania nie może powodować pogorszenia warunków funkcjonowania istniejących terenów zieleni oraz korytarzy ekologicznych. Ze względu na nieocenioną rolę przyrodniczą całą zieleń wysoką w gminie należy zachować, chronić oraz poddawać zabiegom konserwacyjno – pielęgnacyjnym. Analizowany dokument wręcz wskazuje potrzebę opracowania Gminnego Systemu Przyrodniczego oraz planu rozwoju terenów zielonych.

Podstawowymi kierunkami działań, określonymi w projekcie Studium...w celu ochrony przyrody i bioróżnorodności gminy są:

- ochrona i wzbogacenie walorów przyrodniczych środowiska, z głównym akcentem na zieleń;
- konieczność zapewnienia rewaloryzacji, ochrony i rozwoju istniejących zasobów środowiska;
- zabezpieczenie przed nową zabudową terenów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych, w tym istniejących elementów objętych ochroną prawną;
- wyłączenie z możliwości zabudowy terenów lasów, dolesień, rolniczej przestrzeni produkcyjnej (w tym trwałych użytków zielonych) - adaptuje istniejącą zabudowę i dopuszcza jedynie związaną z gospodarką leśną (tereny ZL i DZL) lub produkcją rolniczą (tereny R);
- umożliwienie wprowadzenia dolesień na terenach o niskiej przydatności rolniczej – polityka sprzyjająca tworzeniu zwartych kompleksów leśnych oraz utrzymaniu ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych;
- tworzenie i odtwarzanie stref ekotonowych;
- zachowania różnorodności gatunkowej lasów poprzez wzbogacanie monokultur leśnych o inne, rodzime gatunki oraz zachowanie śródleśnych zbiorowisk nieleśnych (m.in. mokradeł, polan, łąk, torfowisk);
- postulowanie ochrony wszelkich zadrzewień, w tym szczególnie szpalerów przydrożnych, jak również zieleni łąkowej i śródpolnej;

- wzmocnienie istniejącego systemu przyrodniczego gminy poprzez tworzenie nowych pasów zieleni izolacyjnej jako stref buforowych pomiędzy funkcją uciążliwą a funkcją chronioną (mieszkańową) oraz wzdłuż ciągów komunikacyjnych;
- akcentowanie dążenia do utrzymania naturalnych zespołów zieleni, rodzimych gatunków roślin i zwierząt;
- postulowanie prowadzenia racjonalnej i zrównoważonej gospodarki leśnej i rolnej;
- postulowanie konieczności uwzględniania korytarzy ekologicznych w planowaniu przestrzennym;
- zachowanie funkcji przyrodniczej dolin rzecznych (trwałe użytki zielone) jako ciągów ekologicznych ważnych dla biocenozy regionu;
- postulowanie utworzenia korytarza ekologicznego mającego na celu połączenie doliny Ner z lasami Tuszyńskimi (obszar 20R i 21R) oraz wprowadzenie w jego obrębie zakazu lokalizacji inwestycji mogących wyrządzić trwały negatywny wpływ na przyrodę;
- akcentowanie konieczności wprowadzenia ograniczenia w zakresie wykorzystania powierzchni ziemi poprzez ustalenie właściwych wskaźników powierzchni biologicznie czynnej dostosowanych do specyfiki lokalizacji;
- umożliwienie przekształcenia nieczynnych cmentarzy w zieleni parkową;
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych;
- ochrona gleb wykształconych na podglebiu organicznym (mułowo – torfowe, torfowo - mułowe, murszowo – mineralne, murszowate, torfowe, murszowo – torfowe) będących podstawą kształtowania się cennych przyrodniczo siedlisk;
- kształtowanie korzystnych warunków aerosanitarnych gminy.

Ochrona powietrza atmosferycznego

Na jakość powietrza na terenie gminy i miasta Rzgów mają wpływ warunki meteorologiczne, emisja: z rolnictwa, punktowa, powierzchniowa oraz liniowa (komunikacyjna).

W projekcie Studium..., w celu poprawy jakości powietrza i osiągnięcia odpowiednich standardów przyjęto kierunki działań zmierzające do zmniejszenia lub ograniczenia w/w emisji zanieczyszczeń:

- wspieranie działań minimalizujących emisję zanieczyszczeń w zakładach będących głównym źródłem zanieczyszczeń powietrza;
- realizację w zakładach przemysłowych i jednostkach realizujących cele publiczne urzędów ochronnych lub wprowadzanie zmian technologicznych korzystnych dla środowiska (najlepsze dostępne techniki);
- tworzenie preferencji dla lokalizacji nowych podmiotów gospodarczych, wykorzystujących przyjazne środowisku technologie wytwarzania;
- stosowanie w budownictwie materiałów o wysokiej izolacyjności cieplnej, pierwszoplanowo w obiektach użyteczności publicznej;
- zakaz wprowadzania do powietrza atmosferycznego zanieczyszczeń w ilościach mogących powodować przekroczenia dopuszczalnych norm i wielkości stężeń;
- ograniczanie „niskiej emisji” poprzez wprowadzanie paliw charakteryzujących się niskimi wskaźnikami emisyjnymi (np. gaz przewodowy, olej opałowy lekki, energia elektryczna) spalanych w urządzeniach grzewczych o wysokim stopniu sprawności, pierwszoplanowo w rejonach większej koncentracji zabudowy;
- dla projektowanych większych obszarów urbanizacji należy rozważyć możliwość zastosowania lokalnych kotłowni, opalanych paliwami o niskim wskaźniku emisji (np. gaz przewodowy, olej opałowy lekki, energia elektryczna);
- budowa sieci gazowej oraz zwiększenie liczby odbiorców gazu;

- wspieranie inwestycji polegających na modernizacji systemów grzewczych, szczególnie związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii;
- propagowanie wśród mieszkańców wykorzystywania odnawialnych i ekologicznych źródeł energii;
- rozwój alternatywnych środków komunikacji (tworzenie systemu ścieżek rowerowych);
- zwiększenie udziału w ruchu komunikacyjnym komunikacji zbiorowej, opartej na nowym, ekologicznym taborze);
- wprowadzanie zieleni izolacyjnej wzdłuż tras komunikacyjnych oraz wokół podmiotów gospodarczych o dużym stopniu emisji zanieczyszczeń.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... głównym obszarem zachowań ochronnych powinny być działania podejmowane w zakresie eliminacji i ograniczania niskiej emisji powierzchniowej pochodzącej ze zwartej zabudowy oraz emisji komunikacyjnej mających największy wpływ na stan powietrza gminy.

W zakresie ograniczenia emisji komunikacyjnej ważnym zagadnieniem będzie wyprowadzenie strefy ruchu uspokojonego w centrum miasta Rzgowa oraz poprawienie płynności jazdy. Działania te przyczynią się również do ograniczenia dużej uciążliwości akustycznej i zapewnienia bezpieczeństwa ludzi.

W zakresie ograniczania tzw. „niskiej emisji” największą uwagę w projekcie Studium... skierowano na modernizację istniejących źródeł ciepła oraz tworzenie nowych opartych na konwencjonalnych paliwach zapewniających wysoki stopień czystości emisji spalin oraz na energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych.

Ponadto projekt Studium ... na terenach rolniczych (tereny R) oraz na terenach przeznaczonych pod funkcje produkcyjne, magazynowe, składowe i usługowe (tereny PU i P) wyznacza obszary pod lokalizację farm fotowoltaicznych (panele słoneczne) o mocy przekraczającej 100kW wytwarzające energię odnawialną. Łącznie jest to powierzchnia ok. 686 ha.

Oddziaływanie dopuszczonych w projekcie Studium... farm fotowoltaicznych na jakość powietrza oraz klimatu akustycznego nie powinny mieć charakteru negatywnego. Przedmiotowa inwestycja ma na celu poprawę efektywności energetycznej poprzez wprowadzenie systemów energii odnawialnej na terenie gminy tj. zastąpienie energii elektrycznej wyprodukowanej z procesu spalania paliw kopalnianych źródłem tzw. energii zielonej przyjaznej środowisku⁶⁹.

Ochrona przed hałasem

Do najpowszechniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu i wibracji na terenie gminy należy komunikacja drogowa. Na hałas narażone są najbardziej zabudowania położone w pierwszej linii od drogi, ale uciążliwości mogą być odczuwalne nawet na znacznej odległości.

Największym źródłem hałasu komunikacyjnego gminy będzie autostrada A1, droga ekspresowa S8, droga krajowa na 1 i 71, wzdłuż których przekroczone są dopuszczalne wartości hałasu w środowisku. Działania w zakresie ochrony przed hałasem powinny zmienić ten stan, w celu zapewnienia i zachowania dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku na terenach o poszczególnym rodzaju przeznaczenia, zgodnie z ustaleniami przepisów odrębnych.

Według wytycznych projektu Studium... klimat akustyczny będzie systematycznie poprawiany poprzez:

- ustawiczne ograniczanie uciążliwości prowadzonej działalności;
- stosowanie rozwiązań techniczno-organizacyjnych ograniczających hałas u źródła;
- zwiększanie istniejących i wprowadzanie nowych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej w pobliżu inwestycji emitujących wysoki stopień uciążliwości akustycznej;

---

⁶⁹ Pozwala na redukcję emisji dwutlenku węgla, dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla i pyłów; uniknięcia powstawania odpadów stałych i ścieków, a także zanieczyszczenia gleby i degradacji terenu, które towarzyszą produkcji energii przez źródła konwencjonalne

- poprawianie organizacji ruchu zmierzające do poprawienia płynności jazdy;
- poprawę stanu nawierzchni ulic;
- budowę ścieżek rowerowych;
- realizację działań zmniejszających uciążliwość hałasu (ekrany akustyczne, okna dźwiękoszczelne);
- wprowadzanie wzdłuż najruchliwszych tras komunikacyjnych zieleni izolacyjnej wytłumiającej hałas i blokującej rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, szerokość i skład gatunkowy pasów zieleni powinien być dostosowany do intensywności zanieczyszczeń;
- wspieranie inicjatyw wymiany okien na dźwiękoszczelne w budynkach mieszkalnych zlokalizowanych przy generatorach hałasu.

Powyższe działania w zakresie ochrony przed hałasem mają m.in. na celu zapewniać zachowanie dopuszczalnego poziomu hałasu w środowisku na terenach o poszczególnym rodzaju przeznaczenia, zgodnie z ustaleniami przepisów odrębnych.

W celu usuwania uciążliwości akustycznych projekt Studium... wskazuje ponadto następujące działania:

- uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wniosków wynikających ze sporządzanych pomiarów zagrożenia hałasem;
- uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uciążliwości wynikających z ruchu komunikacyjnego na drogach o wyższych klasach technicznych i zapewnienie odpowiedniej odległości dla nowej zabudowy;
- uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lokalizacji obiektów przemysłowych, których funkcjonowanie powoduje przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasów i zapewnienie odpowiednich odległości dla nowej zabudowy chronionej pod względem akustycznym;
- eliminacja realizacji zabudowy chronionej akustycznie w strefach uciążliwości hałasu;
- szczegółowa inwentaryzacja źródeł hałasu (wyznaczanie obszarów zagrożonych hałasem);
- analiza trendów zachodzących w klimacie akustycznym.

Zgodnie z projektem Studium... wszelkie działania w zakresie ochrony przed hałasem powinny być prowadzone kompleksowo, w celu zapewnienia odpowiedniej ochrony zdrowia mieszkańców gminy.

Realizacja projekt Studium... wiąże się z wyznaczeniem korytarza przebiegu nowoprojektowanej południowo-wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej. Nie mniej jednak należy zaznaczyć, iż ów zaproponowany przebieg tej drogi jest rekomendowany w dokumencie wyższego szczebla, a dokładnie w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”. Ponadto wariant tej drogi na znaczącym jej przebiegu przez teren gminy Rzgów został już uwzględniony w obowiązujących dokumentach gminy, tj. w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Analizowany projekt Studium... w nieznacznym stopniu koryguje przebieg obwodnicy zaproponowany w dotychczasowych dokumentach. Główna zmiana to przede wszystkim odsunięcie jej południkowego przebiegu w kierunku wschodnim.

Nowoprojektowana południowo-wschodnia obwodnica Aglomeracji Łódzkiej będzie nowym źródłem uciążliwości (m.in. w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza, hałasu, wibracji). Nie mniej jednak jej oddziaływanie na środowisko przyrodnicze będzie miało znamiona przede wszystkim pozytywne, bowiem stopień jej oddziaływania będzie zależny od formy urbanizacji – im większa koncentracja i zwartość zabudowy tym większe oddziaływanie. W wyniku jej zrealizowania nastąpi przeniesienie ruchu drogowego z ciasnych korytarzy dróg przebiegających wśród śródmiejskiej zabudowy w na tereny o znacznie mniejszym stopniu urbanizacji (przede wszystkim tereny otwarte). Wprawdzie przeniesienie ruchu drogowego o dużym natężeniu na obwodnicę będzie powodować pogorszenie warunków środowiska w jej sąsiedztwie. Nie mniej jednak dzięki lepszemu przewietrzaniu (znaczny odsetek terenów otwartych) stężenia zanieczyszczeń powietrza nie powinny być znaczące i uciążliwe dla terenów sąsiednich. Ponadto

należy zaznaczyć, iż zaproponowany w projekcie Studium... przebieg nowoprojektowanej południowo-wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej w mniejszym stopniu będzie oddziaływał na zabudowę (w tym chronioną akustycznie), niż przebieg zaproponowany w dotychczas obowiązującym Studium. Po pierwsze projekt Studium dopuścił możliwość obniżenia technicznej klasy drogi na odcinku droga wojewódzka nr 714 – zachodnia granica gminy – do klasy Z (zbiorcza). Po drugie południkowy przebieg drogi został przesunięty w kierunku wschodnim, jednocześnie tym samym odsuwając źródło zagrożenia od istniejącej zabudowy (w tym zabudowy chronionej akustycznie).

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Na kształtowanie pola elektromagnetycznego na obszarze gminy Rzgów mają wpływ liniowe źródła emitujące promieniowanie niejonizujące - napowietrzne linie elektroenergetyczne najwyższego napięcia 220kV i wysokiego napięcia 110kV, radiolinia oraz źródła punktowe – RPZ 110/15 kV i stacje bazowe telefonii komórkowej.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym, zgodnie z ustaleniami projektu Studium... będzie prowadzona poprzez zapobieganie szkodliwemu oddziaływaniu pól elektromagnetycznych dla ludzi i dla środowiska i zapewnienie bezpiecznych warunków pracy, poprzez przestrzeganie w procesach inwestycyjnych odpowiednich odległości projektowanej zabudowy od napowietrznych sieci elektromagnetycznych - zachowanie w przebiegu linii elektroenergetycznych stref bezpieczeństwa (pasów technologicznych):

- dla linii 220kV - strefa o całkowitej szerokości 50,0 m (po 25,0 m na stronę),
- dla linii 110kV - strefa o całkowitej szerokości 29,0 m (po 14,5 m na stronę),
- dla linii 15kV - strefa o całkowitej szerokości 12,0 m (po 6,0 m na stronę).

W obrębie stref bezpieczeństwa projekt Studium ustala ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu – zakaz lokalizacji budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi oraz sadzenia roślinności wysokopiennej.

Gospodarka odpadami

Dotychczasowa gospodarka odpadami na terenie gminy Rzgów była prowadzona w oparciu o składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowane na terenie miasta Rzgów przy ul. Ogrodowej 11 oraz zgodnie z zasadami określonymi w aktualnych przepisach odrębnych. Nie mniej jednak od czerwca 2013 r. składowisko już nie funkcjonuje i poddawane jest rekultywacji. Teren dawnego składowiska odpadów projekt Studium... przeznacza na funkcję – zabudowa usług sportu i rekreacji.

Zgodnie z projektem Studium... dalsza gospodarka odpadami powinna zakładać zapobieganie i ograniczanie ilości powstających odpadów, ich selektywną zbiórkę, odzysk i recykling oraz racjonalne składowanie poprzez następujące działania:

- objęcie zbiórką odpadów komunalnych wszystkich mieszkańców gminy;
- kontynuacja i rozwój selektywnej zbiórki odpadów;
- zmniejszenie ilości odpadów kierowanych na składowiska;
- zwiększanie ilości odpadów poddawanych recyklingowi;
- kontrolowanie ilości i rodzajów powstających odpadów;
- odzysk i recykling odpadów opakowaniowych;
- wydzielenie odpadów niebezpiecznych, wilekogabarytowych i biodegradowalnych ze strumienia odpadów komunalnych;
- wyeliminowanie praktyk nielegalnego składowania odpadów (likwidacja dzikich wysypisk śmieci);
- podnoszenie ekologicznej świadomości mieszkańców;
- przeprowadzanie systematycznych szkoleń w zakresie gospodarki odpadami;

- ograniczanie zanieczyszczeń u źródła, czyli w momencie powstawania w procesie produkcyjnym (zasada „Czystszej Produkcji”).

Dziedzictwo kulturowe i krajobraz kulturowy

Dziedzictwo kulturowe miejsca to zarówno obiekty lub zespoły objęte ochroną prawną, ale także liczne relacje i interakcje tych obiektów z przestrzenią otaczającą. To zarówno układ urbanistyczny jak i formy, gabaryty obiektów, sposoby lokalizacji zabudowy, detal urbanistyczny i architektoniczny oraz sposoby organizacji przestrzeni, utrwalone w miejscu i czasie na przestrzeni wielowiekowej historii.

Na terenie gminy Rzgów, a dokładnie w mieście Rzgów – plac 500-lecia zlokalizowany jest tylko jeden obiekt o znacznych wartościach historycznych i kulturowych objęty ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Nie mniej jednak bardzo licznie występują obiekty o znaczeniu lokalnym i regionalnym, które ze względu na swoje wartości kulturowe, zostały umieszczone w gminnej ewidencji zabytków.

Elementami dziedzictwa kulturowego są zarówno zabytkowe obiekty architektoniczne, zabytkowy zespół parkowo – folwarczny, zespoły parkowe i cmentarne oraz udokumentowane zabytki archeologiczne i stanowiska archeologiczne o łącznej liczbie na poziomie 50.

Na terenie gminy brak jest obiektów i zespołów stanowiących dobro kultury współczesnej oraz pomników zagłady.

Projekt Studium... wytycza główne kierunki polityki przestrzennej gminy mających na celu zachowanie i ochronę historycznego dziedzictwa Rzgowa, rozwój zasobów oraz kształtowanie środowiska kulturowego. Zabiegi konserwatorskie mają przede wszystkim na celu:

- zachowanie walorów historycznych;
- podkreślenie ciągłości historycznej w kontekście rozwoju przestrzennego miasta i gminy;
- wyeksponowanie regionalnej odrębności;
- eliminacje elementów zagrażających ochronie i eksponowaniu zabytków;
- adaptacje i modernizacje obiektów do współczesnych potrzeb;
- zachowanie równowagi pomiędzy ochroną dóbr kultury a rozwojem przestrzennym.

W oparciu o ustalenia obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów⁷⁰ wyznaczono w projekcie Studium... obszarowe formy ochrony dziedzictwa kulturowego w postaci ustanowienia stref ochrony konserwatorskiej: ścisłej ochrony konserwatorskiej, układu rozplanowania, ochrony zespołu architektoniczno-krajobrazowego w Gospodarzu, ochrony i ekspozycji cmentarzy, ekspozycji miasta Rzgowa.

A. Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej

Wyznaczono ją na obszarze, na którym rozplanowanie, zabudowa i krajobraz zachowały się w stanie nienaruszonym lub nieznacznie zniekształconym, wpisane do rejestru zabytków. Obejmuje najcenniejsze historyczne założenia przestrzenne gminy (w obrysie ogrodzenia) – kościół parafialny p.w. Św. Stanisława Kostki z 1630 r.

Projekt zmiany Studium... w tej strefie ustala bezwzględny priorytet ustaleń konserwatorskich nad prowadzona współcześnie działalnością inwestycyjną. Głównym celem działań polityki przestrzennej i konserwatorskiej jest zachowanie i konserwacja historycznego charakteru obiektu oraz umożliwienie harmonijnego współistnienia funkcji historycznej i współczesnej. Obowiązuje zasada zachowania tradycyjnych, historycznych form zagospodarowania, charakterystycznych dla funkcji pierwotnej oraz

---

⁷⁰ Uchwała nr XI/95/2003 Rady Gminy Rzgów z dnia 22 lipca 2003 r.

eliminacja lub przebudowa obiektów kolizyjnych i dysharmonijnych. Wszystkie działania schodzące poniżej poziomu terenu powinny być prowadzone w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

B. Konserwatorska strefa ochrony układu rozplanowania

Wyznaczono ją dla historycznego układu rozplanowania o istniejących wartościach kulturowych – zespół staromiejski Rzgowa. Obejmuje ona obszar, w którym elementy układu przestrzennego (rozplanowanie, zabudowa, krajobraz) zachowały się w stanie nienaruszonym bądź nieznacznie przekształconym.

Zgodnie z projektem Studium... głównym kierunkiem działań w obrębie tych stref jest ochrona przestrzennego charakteru istniejącego historycznego układu urbanistycznego. Należy dążyć do zachowania historycznej kompozycji przestrzennej - historycznych linii zabudowy, przejść i przejazdów w układach zabudowy pierzejowej, podziałów własnościowych oraz dostosowania do niej charakteru nowej zabudowy w celu umożliwienia ich współistnienia, przy jednoczesnym dostosowaniu do pełnienia współczesnych funkcji. Wskazana jest eliminacja obiektów dysharmonijnych w układzie urbanistycznym. Ponadto określa zasady realizacji kalenic dachów i kształtowania ogrodzeń - nie zezwala na realizację ogrodzeń z betonowych elementów prefabrykowanych.

Ponadto zgodnie z ustaleniami projektu Studium... wszystkie działania inwestycyjne w zakresie: budowy nowych obiektów; przebudowy, rozbudowy i remontu obiektów znajdujących się w rejestrze WKZ, Gminnej ewidencji zabytków i zmian w obrębie nieruchomości, na której się znajdują; zmian historycznie ukształtowanych wewnątrz urbanistycznych powinny być prowadzone w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

C. Strefy ochrony zespołu architektoniczno – krajobrazowego w Gospodarzu

Obejmuje ona zespół parkowo – folwarczny w Gospodarzu oraz tereny bezpośrednio sąsiadujące tj.: tereny zabytkowego parku ze stawami i obiekty architektoniczne znajdujące się w Gminnej ewidencji zabytków oraz tereny otwarte wokół historycznego założenia stanowiące jednocześnie dla niego strefę ekspozycji.

Projekt Studium... proponuje przywrócenie dla niego statusu parku wiejskiego, w obrębie którego dopuszcza formy zainwestowania nie naruszające walorów przyrodniczych (zieleni urządzonej, parkowa, zgodna z ekosystemem doliny, elementy zagospodarowania terenu podnosząca estetykę krajobrazu) oraz wprowadzenie nowej zabudowy mieszkaniowej.

W przypadku podejmowania działań inwestycyjnych na terenie strefy obowiązuje ochrona: układu przestrzennego istniejącej historycznej zabudowy wraz z układem wód otwartych, osi i otwarcie widokowych, zieleni niskiej i wysokiej parku wraz z alejami prowadzącymi do zespołu, a także ochrona otwartego krajobrazu w bezpośrednim sąsiedztwie zespołu. Realizacja zabudowy i zagospodarowania terenu jest możliwa wyłącznie w oparciu o plan miejscowy obowiązkowo opracowany dla całej strefy o wytyczne wojewódzkiego konserwatora i w porozumieniu z nim.

Ponadto projekt Studium... ustala rewaloryzację obiektów zabytkowych i parku z zachowaniem historycznego układu komunikacyjnego (w tym pieszego) z istniejącym i nowostworzonym szpalerem drzew. Dopuszcza możliwość wprowadzenia funkcji usługowej.

D. Strefy ochrony i ekspozycji cmentarzy

Zostały wyznaczone dla nieczynnych cmentarzy w Starej Gadce, Kalinie i Czyżeminku oraz dla starego cmentarza w Rzgowie.

W celu ich ochrony projekt Studium... ustala obowiązek zachowania istniejącego, w tym historycznego, układu przestrzennego, reliktów cmentarzy oraz cennego drzewostanu i zieleni wysokiej. Dla cmentarzy nieczynnych dodatkowo dopuszcza możliwość odtworzenia układów przestrzennych i dawnych ogrodzeń cmentarnych oraz przekształcenia ich w zieleni urządzonej.

W obszarach bezpośrednio przylegających do cmentarza w Czyżeminku i Kalinie projekt Studium... wyznacza strefę ochrony ekspozycji, w obrębie której wprowadza zakaz lokalizacji zabudowy kubaturowej i napowietrznych inwestycji infrastrukturalnych oraz sadzenia drzew.

Projekt Studium... ustala wymogi konserwatorskie dla zabytkowych cmentarzy. Dla użytkowanych cmentarzy należy zachować dotychczasową funkcję, a nieużytkowane przekształcić na zieleń urządzoną. Należy wyodrębnić je w przestrzeni (ogrodzić w sposób trwały) oraz uporządkować i zabezpieczyć przed dewastacją.

E. Strefy ochrony ekspozycji miasta Rzgowa

Projekt Studium... wyznacza strefę ochrony ekspozycji miasta Rzgowa, w obrębie której wprowadza zakaz realizacji zabudowy kubaturowej (innej niż zabudowa zagrodowa) oraz nowych dolesień i zwartych nasadzeń zieleni wysokiej (prócz izolacyjnej). Dodatkowo nie zezwala na lokalizację wielkopowierzchniowych reklam.

Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... wszystkie obiekty wyszczególnione w rejestrze zabytków podlegają ochronie zgodnie z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków. Wszelkie prace remontowe, roboty budowlane, zmiany funkcji i przeznaczenia obiektu muszą odbywać się za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Obiekty znajdujące się zaś w gminnej ewidencji zabytków powinny zostać objęte ochroną konserwatorską w opracowywanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Wszelkie prace remontowe lub przebudowę budynków należy prowadzić w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, który określi zakres prowadzenia prac. Przebudowa lub rozbiórka obiektu jest możliwa po wcześniejszym przedłożeniu WKZ orzeczenia o stanie technicznym budynku i analizy opłacalności remontu, a w przypadku podjęcia decyzji o rozbiórce - inwentaryzacji architektoniczno – budowlanej wraz z dokumentacją fotograficzną.

Projekt Studium... ustala wymogi konserwatorskie dla zabytkowych zespołów parkowych, wpisanych do gminnej ewidencji zabytków. Wszelkie działania inwestycyjne w ich obrębie wymagają działania w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Należy dążyć do uporządkowania założeń – wskazana jest ich rewaloryzacja. Nie zezwala na przekwalifikowanie ich na funkcje użytków rolnych, leśnych i budowlanych oraz na dokonywanie podziałów własnościowych. Należy zachować historyczne funkcje poszczególnych części zespołu. Jako funkcje dalszego rozwoju wskazuje funkcje rekreacyjne i reprezentacyjne (zachowanie terenów zielonych), a dla stawów również funkcję hodowlaną.

Ponadto projekt Studium... określa wymogi konserwatorskie dla zabytkowych szpalerów zieleni i alei – pielęgnacja, usuwanie okazów chorych i uzupełnianie układu właściwymi gatunkami drzew. Ich założenia należy utrzymać w granicach historycznych.

Projekt Studium... przedstawia lokalizację granice stanowisk archeologicznych, których ochrona prawna powinna się odbywać się na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony zabytków. Dlatego też analizowany dokument podkreśla, iż lokalizację stanowisk archeologicznych należy obowiązkowo nanieść w planach miejscowych i decyzjach administracyjnych i ustalić dla nich zasady zagospodarowania.

Wszelkie działania oraz liniowe inwestycje (w tym drogi) związane z naruszeniem stratygrafii uwarstwień ziemnych (w tym z wykopami szerokopłaszczyznowymi) w rejonie lokalizacji stanowisk archeologicznych wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W celu ochrony zabytków archeologicznych należy wyprzedzająco zapewnić ratownicze badania archeologiczne, zgodnie z wytycznymi WKZ.

Wokół udokumentowanych stanowisk w celu zapewnienia ochrony zabytków archeologicznych projekt Studium... wyznacza strefy ochrony archeologicznej. Ponadto w ich obrębie mogą występować także inne zabytki archeologiczne, nie ujawnione w postaci udokumentowanych stanowisk archeologicznych, stanowiące rejon osadnictwa pradziejowego, wczesnośredniowiecznego i nowożytnego.

Wyznaczenie nowego stanowiska archeologicznego wymaga wyznaczenia wokół niego strefy ochrony konserwatorskiej archeologicznej.

Zgodnie z projektem Studium... w strefie ochrony archeologicznej, w przypadku realizacji inwestycji związanych z koniecznością wykonywania robót ziemnych należy prowadzić badania archeologiczne o charakterze nadzoru w oparciu o wytyczne określone przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Projekt Studium... ustala obowiązek ochrony krajobrazu kulturowego gminy na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego poprzez określenie zakresu dopuszczalnych przekształceń przy obiektach zabytkowych oraz ich w otoczeniu, zgodnie z wytycznymi i kierunkami zawartymi w analizowanym dokumencie oraz z wytycznymi i postulatami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i przepisami odrębnymi. Ustalenia dotyczące obiektów zabytkowych powinny być sformułowane indywidualnie dla każdego obiektu lub obszaru.

W idei propagowania walorów krajobrazu kulturowego oraz genius loci miejsca ważną rolę odgrywają szlaki turystyczne. Wyznaczanie szlaków turystycznych związane jest z zamysłem tworzenia i zagęszczania powiązań turystycznych, wykorzystujących walory przyrodnicze i zasoby dziedzictwa kulturowego, zmierzającego do podnoszenia atrakcyjności turystycznej całego województwa.

Na terenie gminy Rzgów dotychczas zostały wytyczone dwa szlaki turystyczne piesze - Szlak Okrężny Wokół Łodzi i Szlak Grodzisko – Rzgów oraz jeden rowerowy - Magistrała Rowerowa Wschód. Dalszą promocję miejsc i obszarów zabytkowych projekt Studium... realizuje poprzez wytyczenie kolejnych szlaków samochodowych uwzględnionych w aktualizacji „Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego”:

- Szlak Dworów i Pałaców,
- Szlak Literacki,
- Szlak Perły Architektury Ziemi Łódzkiej,
- Szlak Wielu Kultur.

7. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM ODDZIAŁYWANIE BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO

Planowane zmiany zagospodarowania wpłyną na stan środowiska przyrodniczego. Wystąpi szereg niekorzystnych czynników, które będą w różnym stopniu na nie oddziaływać.

Największy wpływ na zmiany zachodzące w środowisku mają inwestycje: rozbudowa zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, rekreacji indywidualnej, usługowej, produkcyjnej, magazynowej, składowej; rozbudowa obiektów infrastruktury technicznej; budowa i modernizacja szlaków komunikacyjnych.

Negatywne zmiany i przekształcenia środowiska związane są z etapem powstawania nowego zainwestowania powodującym wzrost presji w okresie jego funkcjonowania.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

Czynnik	Możliwość wystąpienia	Prognozowane oddziaływanie i jego natężenie
przekształcenie krajobrazu	Wystąpi	<ul style="list-style-type: none"> • projekt Studium... adaptuje większość terenów wyznaczonych pod zainwestowanie w 43 miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w dotychczas obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zatwierdzonej uchwałą nr XXXI/291/2013 w dniu 27 marca 2013 r.; • dodatkowo do zabudowy projekt Studium... przeznaczają kolejne tereny dotychczas pozostające w rolniczym użytkowaniu, które stanowią: <ul style="list-style-type: none"> ✓ 7% powierzchni gminy (ok. 470 ha) – w porównaniu do przesądzeń obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego; ✓ 11% powierzchni gminy (ok. 740 ha) – w porównaniu do przesądzeń obowiązującego prawa miejscowego; • są to tereny: <ul style="list-style-type: none"> ✓ zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej:– 1) generalnie jako poszerzenie dotychczasowych 80-metrowych pasów zabudowy zlokalizowanych wzdłuż ciągów komunikacyjnych do szerokości 100 metrów – w sołectwie: Bronisin Dworski, Czyżeminek, Gospodarz, Grodzisko, Guzew - Babichy, Huta Wiskicka - Tadzín, Kalino, Kalinko, Prawda, Romanów, Stara Gadka; 2) w postaci zróżnicowanych powierzchniowo obszarów wyznaczonych jako kontynuacja wyznaczonych już prawem miejscowym terenów inwestycyjnych (Bronisin Dworski, Czyżeminek, Gospodarz, Huta Wiskicka – Tadzín, Kalinko, Stara Gadka, miasto Rzgów); ✓ zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej) – niewielki powierzchniowo obszar południowo-zachodnie krańce sołectwa Prawda; ✓ zabudowy usługowej – niewielkie powierzchniowo obszary w zachodniej części sołectwa Huta Wiskicka - Tadzín i południowo-wschodniej części miasta Rzgów; ✓ zabudowy usług turystyki – niewielkie powierzchniowo obszary w południowo-wschodniej części sołectwa Bronisin Dworski, Grodzisko oraz w południowo-wschodniej części miasta Rzgów; ✓ zabudowy usługowej i produkcyjno-magazynowej – wielkopowierzchniowe tereny położone w południowo-wschodniej części miasta w sąsiedztwie drogi ekspresowej S8, działalności gospodarczej punktowo jako adaptacja istniejącego zainwestowania; ✓ zabudowy produkcyjnej, baz i składów – wielkopowierzchniowy teren we wschodniej części sołectwa Kalino i niewielkie południowe krańce sołectwa Kalinko; ✓ zabudowy produkcji rolniczej – punktowo w mieście Rzgów; ✓ z możliwością realizacji farm fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100kW wyznaczone na terenach przeznaczonych pod funkcję rolniczą (R) oraz usługową, produkcyjno-magazynową (UP i P) wielkopowierzchniowe obszary w mieście Rzgów

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

Czynnik	Możliwość wystąpienia	Prognozowane oddziaływanie i jego natężenie
		<p>(ok. 173ha), na pograniczu sołectwa Prawda i Guzew-Babichy (ok. 43 ha), w części południowo-wschodniej obszaru wiejskiego gminy (sołectwo Kalino – ok. 315ha i sołectwo Kalinko – ok. 155ha);</p> <ul style="list-style-type: none"> • ponadto projekt Studium... dokonuje korekty ustaleń wyjściowej wersji Studium...zatwierdzonej uchwałą nr XXXI/291/2013 w dniu 27 marca 2013 r. – zmiany przeznaczenia terenów dotyczyły: <ul style="list-style-type: none"> ✓ z funkcji terenów chronionego krajobrazu z zachowaniem funkcji rolniczej na funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej – tereny położone na zachód i południe od parku wiejskiego w Gospodarzu; ✓ z funkcji zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej na funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej – tereny położone obustronnie wzdłuż drogi krajowej nr 71; ✓ z funkcji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na funkcję zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – teren w południowej części miasta po wschodniej stronie drogi krajowej nr 1; ✓ z funkcji zabudowy sportu i rekreacji na funkcję zabudowy usługowej, produkcyjnej i magazynowej - południowo-wschodni fragment sołectwa Guzew – Babichy; ✓ z funkcji ogródków działkowych na funkcję zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej) oraz zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej - fragmenty sołectwa Romanów; ✓ z funkcji dotychczasowego składowiska odpadów na funkcję terenu zabudowy usług sportu i rekreacji ✓ wyklucza możliwość realizacji elektrowni wiatrowych na całym terenie gminy (dotychczas taka możliwość była we wschodniej części gminy – sołectwo Kalino i Kalinko <p style="text-align: center;">oddziaływanie bardzo znaczące</p>
zmiana powierzchni czynnej	wystąpi	na terenach nowo zainwestowanych zmiana albedo powierzchni
likwidacja powierzchni biologicznie czynnej	wystąpi	wymiana gruntów pod zabudowę – oddziaływanie znaczące
przekształcenie walorów widokowych	wystąpi	lokalne ograniczenie zasięgu, ekspozycja dominant – szczególnie w południowej części miasta, gdzie zostały dopuszczone powierzchniowe strefy dominant wysokościowych (do 80 m) – znacząca uciążliwość wizualna;
emisja zanieczyszczeń powietrza	wystąpi przed dalszą rozbudową systemu	wystąpi w znaczącym rozmiarze na obszarze gminy – brak zorganizowanej energii cieplnej opartej

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

Czynnik	Możliwość wystąpienia	Prognozowane oddziaływanie i jego natężenie
z układów grzewczych	gazyfikacyjnego oraz powszechnym stosowaniem paliw charakteryzujących się niskimi wskaźnikami emisyjnymi	na paliwach o niskim wskaźniku emisji zanieczyszczeń, brak alternatywnych źródeł ciepła
emisja zanieczyszczeń powietrza z pojazdów samochodowych	wystąpi	wystąpi w znaczącym rozmiarze
emisja hałasu komunikacyjnego	wystąpi głównie w bezpośrednim sąsiedztwie autostrady A1, drogi ekspresowej S8, drogi krajowej nr 1 i 71, wojewódzkiej nr 714 oraz projektowanej drogi zbiorczej łączącej centrum Rzgowa z projektowanym przedłużeniem trasy „Górna” w Łodzi	hałas drogowy najbardziej skoncentrowany w bezpośrednim otoczeniu dróg
emisja hałasu komunalnego	wystąpi	oddziaływanie w stopniu mało znaczącym
emisja niejonizującego promieniowanie elektromagnetycznego	wystąpi	w sąsiedztwie: napowietrznych linii elektroenergetycznych najwyższego napięcia 220kV i wysokiego napięcia 110kV, radiolinii, stacji bazowych telefonii komórkowej
przekształcenie stosunków gruntowo-wodnych	wystąpi	osuszanie, lokalnie znaczący wzrost uwilgotnienia
zanieczyszczenie wód powierzchniowych na skutek zrzutu ścieków	wystąpi	oddziaływanie znaczące – do czasu zrealizowania planu dalszej rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej szczególnie na terenach zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji (docelowo zależnie od sprawności oczyszczalni ścieków)
zanieczyszczenie wód podziemnych	może wystąpić	oddziaływanie znaczące – do czasu zrealizowania planu dalszej rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej szczególnie istotnej na terenach zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji (docelowo zależnie od sprawności oczyszczalni ścieków)
powstawanie odpadów komunalnych	wystąpi	zależnie od sprawności gminnego systemu zbierania i utylizacji odpadów
powstawanie odpadów niebezpiecznych	wystąpi	w założeniu nieznaczące (podlega utylizacji według przepisów odrębnych)
ograniczenie infiltracji wód opadowych i roztopowych do gruntu	wystąpi	wystąpi w znaczącym rozmiarze – szczególnie na terenie miasta i sołectwa Starowa Góra
ryzyko podtopienia terenów	wystąpi	uzależnione od sprawności odprowadzania wód opadowych i roztopowych największe zagrożenie w obrębie i w bezpośrednim sąsiedztwie dolin rzecznych oraz w obrębie obniżeń terenowych (południowo-zachodnia część gminy)

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

Czynnik	Możliwość wystąpienia	Prognozowane oddziaływanie i jego natężenie
degradacja wartości zbiorowisk roślinnych	wystąpi	w zależności od stosowanych metod ochrony powierzchni biologicznie czynnej największe zagrożenie w obrębie terenów leśnych przeznaczonych pod zabudowę
zagrożenie dla świata zwierzęcego	wystąpi	w zależności od stosowanych metod ochrony czynnej

Tabela nr 17. Prognozowanie oddziaływania i natężeń zagrożeń dla środowiska

Źródło: opracowanie własne

Uwzględniając lokalizację nowych obiektów oraz projektowane rozwiązania, oddziaływania na środowisko, wynikające z etapu budowy i eksploatacji, będą miały charakter:

Rozwiązania przyjęte w projekcie Studium...	Charakter oddziaływania									
	bezpośredni	pośredni	wtórny	skumulowany	krótko-terminowy	długo-terminowy	stały	chwilowy	pozytywny	negatywny
zwiększenie powierzchni terenów leśnych i zadrzewionych (docelowo zwiększenie wskaźnika lesistości gminy)	+					+	+		+	
zmniejszenie powierzchni obszarów rolniczych	+					+	+			+
poprawa funkcjonowania systemów ekologicznych (m.in. poprzez dopuszczone zalesienia)		+	+			+	+		+	
wzrost źródeł zanieczyszczeń środowiska	+			+		+	+			+
wzrost emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza	+		+			+	+			+

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

Rozwiązania przyjęte w projekcie Studium...	Charakter oddziaływania									
	bezpośredni	pośredni	wtórny	skumulowany	krótko-terminowy	długo-terminowy	stały	chwilowy	pozytywny	negatywny
wzrost udziału spalin w zanieczyszczeniu powietrza	+		+			+	+			+
poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez promowanie ekologicznych nośników energii oraz dopuszczenie źródeł energii odnawialnej	+		+			+	+		+	
zanieczyszczenie powietrza w fazie budowy		+	+		+			+		+
pylenie z powierzchni odkrytych, miejsc składowania materiałów sypkich i obiektów w budowie	+				+			+		+
wzrost ilości wytwarzanych odpadów	+		+			+	+			+
wytwarzanie odpadów budowlanych			+		+			+		
wzrost ilości wytwarzanych ścieków	+		+			+	+			+
wzrost ilości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych ze szczelnych powierzchni	+		+	+		+	+			+

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

Rozwiązania przyjęte w projekcie Studium...	Charakter oddziaływania									
	bezpośredni	pośredni	wtórny	skumulowany	krótko- terminowy	długo- terminowy	stały	chwilowy	pozytywny	negatywny
zwiększenie ryzyka występowania podtopień i powodzi		+	+	+		+	+			+
rozszerzenie strefy oddziaływania hałasu	+		+			+	+			+
hałas budowlany					+			+		+
generowanie ruchu pojazdów na terenach nowo zainwestowanych		+	+			+	+			+
zwiększenie płynności i bezpieczeństwa ruchu wpływające na zmniejszenie zanieczyszczeń komunikacyjnych i hałasu		+	+						+	
wzrost poziomu hałasu związanego z pracami budowlanymi (zabudowa kubaturowa, drogi, infrastruktura techniczna, itp.)	+				+			+		+
wycinka powierzchni zadrzewionych/leśnych kolidujących z nowym zainwestowaniem	+					+	+			+
wzrost zagrożenia dla świata zwierzęcego ze strony infrastruktury komunikacyjnej i technicznej	+		+			+	+			+

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

Rozwiązania przyjęte w projekcie Studium...	Charakter oddziaływania									
	bezpośredni	pośredni	wtórny	skumulowany	krótko- terminowy	długo- terminowy	stały	chwilowy	pozytywny	negatywny
utrata cennych siedlisk w wyniku realizacji projektowanego zbiornika „Rzgów I” i „Rzgów II”	+		+			+	+			+
zmiana szaty roślinnej i krajobrazu naturalnego doliny rzeki Ner w wyniku realizacji projektowanych zbiorników małej retencji		+	+			+	+			+
zmiana funkcjonowania lokalnych systemów hydrograficznych oraz stosunków hydrologicznych rzeki Ner i jej dopływu Strugi w wyniku realizacji projektowanych zbiorników małej retencji		+	+			+	+			+
fragmentaryczne zakłócenie funkcjonowania środowiska przyrodniczego w trakcie prowadzenia robót budowlanych		+			+			+		
poprawa funkcjonowania ekosystemów w dolinach rzecznych		+	+						+	
poprawa jakości wód powierzchniowych i gruntowych oraz gleb w wyniku dalszego sukcesywnego rozwoju kanalizacji sanitarnej i deszczowej z akcentem na tereny zurbanizowane i przeznaczone do urbanizacji		+	+			+	+		+	
poprawa stanu zdrowotnego ludności wskutek poprawy warunków sanitarnych i higienicznych zamieszkiwania		+	+			+	+		+	

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

Rozwiązania przyjęte w projekcie Studium...	Charakter oddziaływania									
	bezpośredni	pośredni	wtórny	skumulowany	krótko- terminowy	długo- terminowy	stały	chwilowy	pozytywny	negatywny
poprawa higienicznych warunków życia ludności i pracy	+		+			+	+		+	
poprawa estetyki zabudowy i stanu krajobrazu kulturowego	+		+			+	+		+	
lokalne zmiany jakości krajobrazu			+			+	+		+	+
poprawa stanu technicznej zabudowy objętej ochroną konserwatorską (rewaloryzacja, rewitalizacja, rehabilitacja)	+					+	+		+	
ryzyko wystąpienia wypadków w czasie budowy		+			+			+		
wzrost szczelnych powierzchni		+	+			+	+			+
zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej	+					+	+			+
mechaniczne przekształcenia pokrywy glebowo-roślinnej w wyniku technicznej zabudowy powierzchni ziemi (pod zabudową, terenami komunikacyjnymi)	+					+	+			+

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
ustaleń projektu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego
GMINY RZGÓW

Rozwiązania przyjęte w projekcie Studium...	Charakter oddziaływania									
	bezpośredni	pośredni	wtórny	skumulowany	krótko- terminowy	długo- terminowy	stały	chwilowy	pozytywny	negatywny
zmiany fizykochemiczne gleb w obszarze inwestycji infrastrukturalnych i zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, rekreacji indywidualnej, usługowej, produkcyjnej, magazynowo-składowej	+		+			+	+			+
powstawanie gruntów z wykopów			+		+			+		
zmiana ukształtowania terenu		+	+			+	+			+
lokalne zmiany topoklimatu			+			+	+			+
zwiększenie ryzyka występowania kwaśnych deszczy			+	+						+
kumulacja różnego rodzaju zanieczyszczenia (ścieki, odpady, emisje i hałas komunikacyjny, niskie emisje energetyczne pyłowo-gazowe do atmosfery)			+	+						

Tabela nr 18 Oddziaływanie rozwiązań projektu Studium... na środowisko w podziale na charakter oddziaływania

Źródło: opracowanie własne

Rozpatrując poszczególne elementy środowiska skala oddziaływania będzie następująca:

Budowa geologiczna:

- Na etapie budowy i eksploatacji oddziaływania nie będą znaczące.

Rzeźba terenu i gleby:

- Na etapie budowy oddziaływania będą znaczące, bezpośrednie, krótkotrwałe i nieodwracalne w obszarze zainwestowanym.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe i o bardzo małym stopniu oddziaływania. Największe oddziaływanie niosą nowe tereny przewidziane do eksploatacji powierzchniowej.
- Przeznaczenie gruntów rolnych wyższych klas bonitacyjnych na cele nierolnicze.
- Przeznaczenie gruntów niższych klas do zalesienia.
- Akceptacja większości terenów inwestycyjnych wyznaczonych w obowiązującym prawie miejscowym (szczególnie uchwała Nr XI/95/2003 Rady Gminy Rzgów z dnia 22 lipca 2003 r.) i Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (przyjęte uchwałą Nr XXXI/291/2013 w dniu 27 marca 2013 r. oraz dodatkowo wyznaczone nowe tereny zabudowy w projekcie Studium.... Realizacja funkcji zabudowy znacząco wpłynie na przekształcenie powierzchni terenu, które należy uznać za nieuniknione, towarzyszące wprowadzeniu każdego typu inwestycji. Projekt Studium... wprowadza obowiązek kanalizowania obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji, pierwszoplanowo kanalizować należy tereny wyposażone w sieć wodociągową.
- Projekt Studium... ustala racjonalne gospodarowanie zasobami złóż, ochronę wyrobisk poeksploatacyjnych przed składowaniem odpadów i zanieczyszczaniem oraz rekultywację terenów poeksploatacyjnych i wyrobisk (najbardziej pożądany kierunek to kierunek rolny i leśny).
- Dla ochrony gleb projekt Studium... ustala: szczegółową identyfikację źródeł zanieczyszczenia gleb; likwidację nielegalnych wysypisk śmieci; przeciwdziałanie zanieczyszczaniu gleb szkodliwymi nawozami – promowanie rolnictwa ekologicznego i zróżnicowanego; ochronę gleb pochodzenia organicznego (bez względu na klasę bonitacyjną) oraz gleb pochodzenia mineralnego III klasy bonitacyjnej; ochronę gleb przed erozją (poprzez wprowadzanie zalesień i pasów zieleni łąkowej).
- W projekcie Studium... zaleca się również prowadzenie zrównoważonej i ekologicznej gospodarki rolnej oraz utrzymanie łąk, pastwisk i zieleni niskiej w dolinach rzek.
- Projekt Studium... respektuje małokorzystne i niekorzystne warunki gruntowo-wodne, które wymagają specjalistycznego potraktowania dla potrzeb inwestycyjnych.

Klimat:

- Na znacznej powierzchni gminy, ze względu na małe obszary objęte zmianami form użytkowania i niewielkie kubatury obiektów, które można wznieść na działkach włączonych przez projekt Studium... do terenów inwestycyjnych, nie przewiduje się dużych zmian w stosunkach klimatycznych (w tym również klimatów lokalnych) obszaru.
- Nie mniej jednak rozpatrując zaś skalę samego miasta Rzgów sytuacja jest odwrotna. Wystąpią zmiany w stosunkach klimatycznych, szczególnie w klimacie lokalnym. Przeznaczenie niemalże całej południowej części do urbanizacji o ustalonym bardzo niskim wskaźniku powierzchni biologicznie czynnej na poziomie zaledwie 10% powierzchni działki budowlanej doprowadzi do znacznego uszczelnienia terenu oraz przyczyni się do zwiększenia udziału terenów o warunkach topoklimatycznych właściwym obszarom zurbanizowanym.

Powietrze:

- Na etapie budowy oddziaływania będą bezpośrednie, krótkookresowe, odwracalne, znaczące, lecz

ograniczone do terenów przeznaczonych pod zabudowę i bezpośrednio w jej otoczeniu.

- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą bezpośrednie, stałe, o znaczącym stopniu oddziaływania szczególnie od autostrady A1, drogi ekspresowej S8, drogi krajowej nr 1 i 71 oraz od projektowanej zgodnie z Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego południowo-wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej.
- Przeznaczenie terenów biologicznie czynnych pod zainwestowanie kubaturowe spowoduje powstanie nowych źródeł zanieczyszczeń powietrza (stopień oddziaływania będzie zależny od formy urbanizacji – im większa koncentracja i zwartość zabudowy tym większe oddziaływanie).
- Znaczny wzrost liczby domów mieszkalnych oraz obiektów usługowych i produkcyjnych, które powstaną przyczyni się do wzrostu emisji z systemów grzewczych. W przypadku budowy znacznej liczby domów ogrzewanych przy użyciu paliw stałych, nastąpi wzrost emisji powierzchniowej. Można jednak założyć, że zdecydowana większość nowych budynków będzie ogrzewana przy użyciu paliw zapewniających wysoki stopień czystości emisji spalin oraz energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych (co zakłada projekt Studium...), a postęp w modernizacji istniejących palenisk i stosowanie bardziej ekologicznych nośników energii spowoduje (w bilansie ogólnym) utrzymanie (czy nawet poprawę) obecnego poziomu emisji zanieczyszczeń powietrza⁷¹. Ponadto projekt Studium... zakłada eliminację i ograniczanie niskiej emisji powierzchniowej pochodzącej ze zwartej zabudowy jako główny obszar zachowań ochronnych.
- Realizacja projektowanej południowo-wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej spowoduje poprawę jakości powietrza w centrum Rzgowa. Przeniesienie ruchu drogowego o dużym natężeniu na obwodnicę będzie powodować natomiast pogorszenie warunków środowiska w jej sąsiedztwie. Stężenia zanieczyszczeń powietrza, dzięki lepszemu przewietrzaniu (znaczny odsetek terenów otwartych) będą jednak niższe niż w przypadku ciasnych korytarzach dróg przebiegających wśród śródmiejskiej zabudowy.
- Na obszarze wiejskim gminy Rzgów rolnictwo nie jest dominującą funkcją, ale rolnicza przestrzeń produkcyjna zajmuje już znaczną powierzchnię gminy. Zgodnie z projektem Studium... rola rolnictwa ulega marginalizacji na korzyść terenów przeznaczanych do zabudowy, co przyczyni się do ograniczenia emisji z rolnictwa. Nieodłącznie związany z gospodarką rolną poziom uciążliwości zapachowej, wyczuwalny głównie w niewielkiej odległości od miejsca emisji substancji odorowej, nie powinien być znacząco uciążliwy. Największe uciążliwości będą związane z zabudową produkcji rolniczej.
- Na terenie gminy wystąpią znaczne zmiany w oddziaływaniu komunikacji drogowej, ponieważ sieć istniejących dróg zostanie o drogi, które w przeszłości będzie cechować bardzo duże natężenie ruchu. Ponadto w wyniku realizacji ustaleń projekt Studium... pojawią się nowe drobne źródła emisji - ciągi ulic lokalnych obsługujących nową zabudowę.
- W celu poprawy jakości powietrza i osiągnięcia odpowiednich standardów projekt Studium... ustala liczne szczegółowe kierunki, których założeniem jest zmniejszenie lub ograniczenie emisji zanieczyszczeń.

Wody powierzchniowe i podziemne:

- Na etapie budowy oddziaływania będą pośrednie, krótkookresowe, odwracalne i o bardzo małym stopniu oddziaływania.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe (docelowo nastąpi poprawa stanu wód w związku z: ochroną zasobów wodnych (w tym GZWP), osiągnięciem co najmniej dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych, racjonalizacją zużycia wody, ochroną urządzeń

---

⁷¹ Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż istnieje możliwość finansowego wsparcia inwestycji polegających na zmianie systemu ogrzewania z węglowego na bardziej ekologiczne, co może być istotną zachętą dla użytkowników posiadających przestarzałe systemy grzewcze do przeprowadzenia ich modernizacji.

melioracyjnych, uporządkowaniem gospodarki ściekowej.

- Projekt Studium... uwzględnia zagrożenie ze strony wód rzeki Ner, tj. obszary szczególnego zagrożenia powodzią i obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie. Wyłącza je z możliwości urbanizacji. Bierze również pod uwagę zagrożenie ze strony rzeki Dobrzyńki i innych cieków oraz lokalnych obniżzeń, gdzie mogą wystąpić podmokłości, a nawet zalania wodą - pozostawia je w dotychczasowym naturalnym wykorzystaniu, bez prawa do wznoszenia nowych budynków. Głównym kierunkiem rozwoju dla dolin rzecznych i obniżzeń dolinnych winno być zachowanie funkcji przyrodniczej i ciągłości ekologicznej.
- Projekt Studium... ustala zwiększenie retencji wodnej poprzez: ochronę strefy działu wodnego I-go rzędu, ochronę dolin rzecznych przed urbanizacją, realizację trzech zbiorników małej retencji, ochronę obiektu retencji korytowej (jaz), utrzymanie właściwych warunków wilgotnościowych na obszarach źródliskowych i podmokłych, niedopuszczenie możliwości lokalizacji przedsięwzięć wodochłonnych.
- Ze względu na położenie obszaru gminy w zasięgu udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 401 Niecka Łódzka projekt Studium... postuluje: ochronę zasobów wód podziemnych przed ich degradacją; dostosowanie lokalizacji nowych obiektów do warunków i struktur hydrogeologicznych; systematyczną rozbudowę kanalizacji sanitarnej oraz kontrolę stanu i funkcjonowania indywidualnej gospodarki ściekowej.
- Projekt Studium... zakłada uzyskanie całkowitej likwidacji bezpośrednich zrzutów ścieków nieoczyszczonych oraz zapobieganie i przeciwdziałanie szkodliwym wpływom na obszary zasilania wód. Wyznacza główne kierunki w celu ochrony zasobów wodnych (retencja wodna, racjonalizacja zużycia wody we wszystkich dziedzinach gospodarki) oraz osiągnięcia co najmniej dobrego stanu wód podziemnych i powierzchniowych (zapobieganie dopływowi lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych i powierzchniowych – m.in. promocja rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego).
- Projekt Studium... chroni istniejące rowy melioracyjne zapewniające właściwe warunki odbioru wód powierzchniowych. Wprowadza obowiązek ich zachowania oraz ustala zakaz lokalizacji zabudowy w korytach rowów i w bezpośrednim ich sąsiedztwie. Dopuszcza możliwość realizacji nowych inwestycji w obszarach występowania rowów melioracyjnych i urządzeń wodnych, tylko pod warunkiem zapewnienia ich prawidłowego funkcjonowania (również na terenach sąsiednich) oraz w uzgodnieniu i pod nadzorem właściwego zarządcy. Ponadto należy zapewnić dostęp do istniejących rowów właściwym służbom.
- Zgodnie z ustaleniami projektu Studium... rozwój urbanizacji powinien być warunkowany koniecznością pełnego wyposażenia terenu w sieć infrastruktury komunalnej. Dla terenów cechujących się największą presją urbanizacyjną doprowadzenie do pełnego uzbrojenia i uzyskania wysokich standardów obsługi uznaje za priorytet. Ponadto projekt Studium... wprowadza obowiązek kanalizowania większych obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji. Pierwszoplanowo kanalizować należy tereny wyposażone w sieć wodociągową.
- Projekt Studium... zakłada uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy poprzez: zapewnienie pełnej kanalizacji obszarów intensywnie urbanizowanych w zlewni istniejącej oczyszczalni ścieków w Rzgowie – m.in. dokończenie budowy podstawowego układu sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Starowej Góry i Starej Gadki; dopuszczenie na terenach rozproszonej zabudowy lokalnych układów sieci kanalizacyjnych i indywidualnych przydomowych i przy obiektowych oczyszczalni ścieków; wprowadzenie nowoczesnych układów oczyszczania ścieków. W związku z powyższym docelowo należy się spodziewać znacznej poprawy wyposażenia obszaru w kanalizację sanitarną. To najbardziej znaczący ekologicznie efekt ustaleń projektu Studium....
- Za główny kierunek działań w dziedzinie odprowadzania wód opadowych i roztopowych ustala: ochronę przed zabudową dolin rzecznych; poprawę stanu technicznego i funkcjonalnego rzeki Ner (częściowa regulacja (renaturalizacja) jej koryta); budowę zbiorników retencyjnych wyznaczonych

programem małej retencji; rozbudowę sieci kanalizacji deszczowej. Tereny, z których spływ wód opadowych i roztopowych stanowić może zagrożenie dla środowiska naturalnego koniecznie należy wyposażyć w urządzenia podczyszczające wody przed wprowadzeniem ich do odbiornika.

Zwierzęta:

- Na etapie budowy oddziaływania będą bezpośrednie, krótkookresowe, stosunkowo mało znaczące, w większości odwracalne.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe, o bardzo małym stopniu oddziaływania i określonym tylko do niektórych gatunków zwierząt.
- Projekt Studium... będzie utrzymywał istniejące warunki bytowania zwierząt z wyjątkiem obszarów, które wskazano pod nowe zainwestowanie. W tych terenach wraz ze zmianą przeznaczenia terenów obecnie rolnych, odłogowanych lub nieużytków na tereny pod zainwestowanie, warunki bytowania zwierząt ulegną zmianie. Należy spodziewać się przenoszenia i zanikania gatunków źle znoszących sąsiedztwa człowieka, ale też pojawienia się gatunków nowych.
- Projekt Studium... ustala ochronę terenów lasów, trwałych użytków zielonych będących środowiskiem życia zwierząt oraz korytarzy ekologicznych ułatwiających ich migrację.
- Projekt Studium... chroni miejsca lęgowe fauny oraz postuluje utrzymanie rodzimych gatunków zwierząt. W dolinie rzeki Ner nie zezwala na usuwanie ze zbiorników wodnych roślinności szuwarowej w okresie lęgowym fauny.

Rośliny:

- Na etapie budowy oddziaływania będą bezpośrednie, krótkookresowe, w większości nieodwracalne,
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, stałe, o zróżnicowanym stopniu oddziaływania.
- Najcenniejszymi elementami środowiska przyrodniczego w obszarze opracowania są ekosystemy leśne, zbiorowiska łąkowe, torfowiskowe, źródłiskowe i bagienne oraz zbiorowiska związane z wodami płynącymi. W celu zachowania ich naturalnego charakteru, obszary te zostały wykluczone z zabudowy. Zostały one włączone w system ekologiczny gminy. Będzie to skutkowało zachowaniem istniejącego stanu występujących tam zbiorowisk roślinnych.
- Ochrona ta będzie wzmocniona przez powiększanie udziału gruntów leśnych, którą projekt Studium... realizuje graficznym wskazaniem terenów pod dolesienia oraz umożliwieniem przekształcania gruntów rolnych o niskiej klasyfikacji bonitacyjnej (gleby klas V i VI) w lasy. Projekt Studium... ustala, iż należy dążyć do tworzenia możliwie dużych i zwartych obszarów leśnych wśród terenów rolnych. Granice rolno – leśne należy zaś ukształtować na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, pozostawiając pas terenu dla rozwoju strefy przejściowej.
- Projekt Studium... określa obowiązek zachowania różnorodności gatunkowej lasów, utrzymania naturalnych zespołów zieleni dolin rzecznych i zbiorników wodnych.
- Zmiany w zbiorowiskach roślinnych będą dotyczyć obszarów, gdzie powstanie nowa zabudowa. Są to głównie grunty orne, ale i także tereny lasów prywatnych. Wyznaczenie terenów do urbanizacji na terenach użytkowanych dotąd rolniczo jest zamianą jednej formy antropogennej na inną formę antropogenną, a największą stratą jest zniszczenie powierzchni biologicznie czynnej. W terenach łąk, pastwisk i nieużytków oraz terenach leśnych, gdzie zróżnicowanie biologiczne jest znacznie większe i cenniejsze, straty będą większe.
- Należy tu podkreślić, że projekt Studium... nie przeznaczca całej powierzchni działki pod zabudowę, a jedynie jej część (wskaźnik powierzchni biologicznie czynnej dostosowany do specyfiki lokalizacji, ogólne na poziomie 30-70%).
- Niestety dla terenów usługowych i produkcyjnych udział powierzchni biologicznie czynnej jest na poziomie zaledwie 10-20% powierzchni działki budowlanej.

Różnorodność biologiczna

- Oddziaływanie długotrwałe, nieodwracalne.
- Projekt Studium... przyczyni się do zachowania w obszarze gminy cennych ekosystemów – lasy, zadrzewienia, parki, zieleń śródpolna, zieleń łąkowa, doliny rzeczne (i zieleń naturalna) oraz znaczące części terenów rolniczych. Ponadto przyjęta polityka przestrzenna spowoduje zwiększenia wskaźnika lesistości gminy.
- Do najważniejszych obszarów pełniących funkcje przyrodnicze na obszarze gminy należą obszary o unikatowych zasobach, walorach i cechach środowiska przyrodniczego oraz wybitnych walorach krajobrazowych, objęte ochroną prawną - pomniki przyrody, kompleksy leśne, doliny rzeczne oraz zespół parkowo-folwarczny w Gospodarzu. Prawidłowe funkcjonowanie tych obszarów wymaga ze strony gminy oraz innych odpowiedzialnych organów egzekwowanie wymagań, które są narzucone przez prawo dotyczące ochrony przyrody oraz eliminowanie działań mogących pogorszyć ich walory.
- W projekcie Studium... zachowano otwarte przestrzenie o walorach krajobrazowych i wskazano obszary mające pełnić funkcje przyrodnicze na obszarze gminy (wyznaczono strefę zieleni i wód powierzchniowych). Jest to niezwykle istotnym i ważnym działaniem mającym na celu ochronę tych obszarów przed skutkami zmian przestrzennych związanych z rozwojem gospodarczym oraz urbanistycznym (przede wszystkim zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, jak również związanej z działalnością gospodarczą).
- Oprócz strefy zainwestowania wyznaczono obszar nieurbanizowany, który obejmuje tereny o wysokich walorach środowiska przyrodniczego i krajobrazu takie jak: tereny lasów, dolesień, tereny rolnicze (w tym tereny trwałych użytków zielonych w dolinach rzecznych i obniżeniach dolinnych) bez prawa do zabudowy (dopuszcza jedynie związaną z gospodarką leśną lub produkcją rolną.⁷² Są to obszary priorytetowe do ochrony.
- Ustalenia projektu Studium... będą umożliwiały trwałe funkcjonowanie różnorodności biologicznej w obszarze gminy poprzez akcentowanie potrzeby utrzymania naturalnych zespołów zieleni: zachowanie różnorodności gatunkowej lasów oraz śródleśnych zbiorowisk nieleśnych (m.in. mokradeł, polan, łąk, torfowisk), ochrona obszarów źródliskowych i wszelkich zadrzewień oraz zachowanie funkcji przyrodniczej i ekologicznej dolin rzecznych stanowiących ważne ciągi ekologiczne.
- Wzmocnienie istniejącego systemu przyrodniczego poprzez dopuszczenie możliwości powiększania powierzchni gruntów leśnych oraz tworzenie nowych pasów zieleni śródpolnej, szpalerów przy drogach polnych, zieleni izolacyjnej oraz tworzenie i odtwarzanie stref ekotonowych.
- Zgodnie z projektem Studium... przestrzenny i gospodarczy rozwój gminy powinien następować w sposób zrównoważony z dużym poszanowaniem zasobów i stanu środowiska.
- Projekt Studium... ustala konieczność utrzymania spójnego systemu powiązań przyrodniczych w gminie poprzez zachowanie drożności naturalnych korytarzy ekologicznych o randze regionalnej i lokalnej (doliny rzek i cieków) oraz ochronę węzłów ekologicznych (kompleksów leśnych). Ważne jest wykształcenie układu węzłowo-pasmowego poprzez powiązanie istniejących terenów leśnych, zadrzewionych, planowanych do zalesienia terenów rolnych z ciągami dolinnymi. Przed przerwaniem i osłabieniem należy chronić także drobną sieć ekologiczną.
- Postulowanie utworzenia korytarza ekologicznego mającego na celu połączenie doliny Ner z lasami Tuszyńskimi (obszar 20R i 21R) oraz wprowadzenie w jego obrębie zakazu lokalizacji inwestycji mogących wywrzeć trwały negatywny wpływ na przyrodę.
- Projekt Studium... chroni korytarze i sięgacze ekologiczne. Należy je uwzględniać w planowaniu przestrzennym oraz dążyć do zachowania równowagi ekologicznej.

---

⁷² Przy czym nowe siedlisko zagrodowe może założyć rolnik, który posiada w gminie gospodarstwo rolne o powierzchni co najmniej 10 ha.

- Akcentuje ważność zieleni wysokiej ze względu na jej nieocenioną rolę przyrodniczą. Postuluje konieczność poddawania jej zabiegom konserwacyjno – pielęgnacyjnym. Wskazuje potrzebę opracowania koncepcji Gminnego Systemu Przyrodniczego oraz planu rozwoju terenów zielonych.
- Projekt Studium... chroni formy zieleni urządzonej - park wiejski w Gospodarzu z obowiązkiem jego rewaloryzacji oraz zabytkowe cmentarze.
- Zmiany w lokalnych uwarunkowaniach, które będą miały znaczenie dla funkcjonowania ekosystemów (głównie rolnych) będą związane z przeznaczeniem tych terenów pod nowe zainwestowanie. Będzie to związane zubożeniem występującej tam szaty roślinnej i zmianą warunków bytowania zwierząt. Ponadto każda przyszła inwestycja na terenach przeznaczonych do zmiany w projekcie Studium... i w dalszej kolejności w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego niesie potencjalne ryzyko zmian jakościowych siedlisk także na terenach sąsiadujących z planowaną inwestycją. Powyższe zmiany mogą wpłynąć na ogólny stan zasobów przyrody i warunki ich egzystencji głównie w sołectwach i mieście, gdzie wyznaczono duże powierzchnie takich obszarów.
- Najpoważniejszą barierą, ograniczającą przyrodniczą funkcjonalność korytarzy ekologicznych są szlaki komunikacyjne o dużym natężeniu ruchu oraz zabudowa lokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych. Szczególnie silne ograniczenia tworzą one dla lokalnych korytarzy ekologicznych niezwiązanych z ciekami wodnymi, a jedynie z pasmami terenów otwartych.

Krajobraz:

- Oddziaływanie długotrwałe.
- Powierzchnia obszarów, które z racji form zainwestowania zaliczyć należy do obszarów zurbanizowanych systematycznie rośnie.
- Ustalenia projektu Studium..., poprzez dyspozycję przestrzenną (przeznaczenie i zasady użytkowania terenów) zmiernają do zabezpieczenia potrzeb terenowych dla rozwoju, dążąc przy tym do zachowania walorów przyrodniczych obszaru, a szczególnie krajobrazowych.
- Projekt Studium... wyznacza związaną z uwarunkowaniami przyrodniczymi – strefę zieleni i wód powierzchniowych, w celu zabezpieczenia najcenniejszych walorów i zasobów przyrodniczych gminy. Wyłącza ją z możliwości urbanizacji (z wyjątkiem terenów położonych w graniach konserwatorskiej strefy ochrony zespołu architektoniczno-krajobrazowego w Gospodarzu).
- Proponuje stworzenie wewnętrznego systemu przyrodniczego gminy w oparciu o węzły przyrodnicze oraz korytarze ekologiczne o randze regionalnej i lokalnej w celu włączenia terenu gminy w spójny system powiązań przyrodniczych i ekologicznych oraz ochrony krajobrazu.
- Ustalenia projektu Studium... we wschodniej i południowej części gminy w znacznym stopniu ingerują w przekształcenia krajobrazów naturalnych. Nastąpi redukcja rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym również w części chronionej prawnie przed wyłączeniem z produkcji rolnej.
- Presja na zmianę przeznaczenia terenów położonych w wielu atrakcyjnych wnętrzach krajobrazowych powoduje naruszenie fragmentów krajobrazu półnaturalnego. Powoduje ona również zagrożenie degradacją, ze względu na sytuowanie zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie z naturą – szczególnie w dolinach rzecznych, co prowadzi do znacznego ich przewężenia. Projekt Studium... nie przewiduje w granicach gminy zmiany przeznaczenia większych kompleksów gruntów leśnych na cele nieleśne. Duże zagrożenie niesie jednak ograniczenie zasięgu doliny Strugi na odcinku od drogi powiatowej nr 2942E do drogi wojewódzkiej nr 714 w mieście Rzgów – zaledwie do 5,0 m wzdłuż obu granic działki.
- Projekt Studium... akcentuje harmonijny rozwój z zachowaniem ładu przestrzennego oraz dbałości i ochrony środowiska. Dąży do uporządkowania rozmieszczenia funkcji gminy oraz wprowadzenia pewnych ograniczeń. Niemniej jednak dopuszczenie powierzchniowej strefy dominant wysokościowych w południowej części miasta Rzgów (obszar 8AG) wpłynie na przekształcenie

krajobrazu gminy – zakłóci odbiór wizualny krajobrazu gminy oraz jego harmonię (wysokości do 80 m (!)).

- W celu zapewnienia właściwej ekspozycji miasta Rzgów projekt Studium... w części północno-wschodniej i centralnej miasta wyznacza strefę ochrony ekspozycji z nakazem ochrony krajobrazu kulturowego (antropogenicznego).
- Projekt Studium... zakłada silny rozwój urbanizacji jako główny kierunek rozwoju przestrzennego gminy, co w konsekwencji wpłynie na jej krajobraz – przekształcenie w krajobraz zurbanizowany (typowo miejski i podmiejski). Część nowych funkcji jest prostym i nieuciążliwym dla środowiska wykorzystaniem predyspozycji środowiska, która nie powinna zbyt mocno akcentować się w krajobrazie, bowiem ma już obecnie swoje odzwierciedlenie w jej zagospodarowaniu.
- Najbardziej ekspansywny przestrzennie jest krajobraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – znacząca część gminy, gdzie pod tę funkcję zostały przeznaczone wielko powierzchniowe obszary stanowiąc miejscami niemalże całą powierzchnię obrębu geodezyjnego (np. Starowa Góra). Dlatego też ze względu na walory krajobrazowe akcentuje, by ekspansja nowej zabudowy postępowała pod ścisłą kontrolą i skupiała się wokół istniejących już układów przestrzennych. W tym celu wskazuje tereny przewidywane do sporządzenia planów miejscowych dla poszczególnych jednostek przeznaczonych pod rozwój funkcji mieszkaniowej.
- Nie mniej jednak krajobraz terenów działalności gospodarczej oraz zabudowy usługowej produkcyjnej również na terenie gminy wykazuje rosnącą ekspansję, szczególnie w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 1 oraz południowej części miasta i wschodniej części sołectwa Kalino. Dla tych terenów dopuszcza możliwość realizacji wielkoskalowych inwestycji mogących mieć wpływ na krajobraz.
- Znacząca część przyjętych przez projekt Studium... funkcji ma jednak już obecnie swoje odzwierciedlenie w jej zagospodarowaniu. Część została anektowana z obowiązującego prawa miejscowego, a część z obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
- Na odbiór krajobrazu wpłyną również nowoprojektowane ciągi komunikacyjne.

Zasoby naturalne:

- Oddziaływania nie będą znaczące.
- Na terenie gminy Rzgów aktualnie (stan na maj 2015 r.) jest udokumentowanych 17 złóż, z których niemalże połowa nie jest eksploatowana.
- Projekt Studium... przewiduje eksploatację złóż kopalni jedynie w ramach ustanowionych dotychczas terenów górniczych na następujących złóżach: *KALINKO III, KALINKO V, KALINO, ROMANÓW DZ. 61/2, 62/2, ROMANÓW I, ROMANÓW V, ROMANÓW VIII, ROMANÓW XI, RZGÓW*. Eksploatacja złóż powinna być prowadzona zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym zgodnie z wymogami określonymi w koncesjach na wydobywanie kopaliny ze złóż.
- Po zakończeniu eksploatacji złoża wyrobiska należy poddać rekultywacji – pożądanym kierunkiem rekultywacji – rolny lub leśny. Leśny kierunek preferowany jest przede wszystkim dla złóż położonych w obrębie terenów przeznaczonych do dolesienia.
- Inwestorzy eksploatujący złoża są zobowiązani do wykonania dróg dojazdowych zapewniających obsługę komunikacyjną oraz do współpracy przy utrzymaniu dróg publicznych, z których korzystają.
- Pozostałe udokumentowane złoża projekt Studium... pozostawia w dotychczasowym rolniczym użytkowaniu lub przeznaczają pod dolesienie bez możliwości prowadzenia wydobywania, co jest zgodne z decyzją władz gminy. Również wytypowane na terenie gminy obszary perspektywiczne możliwości występowania złóż oraz wszystkie tereny rolnicze (R) projekt Studium... pozostawia bez możliwości ewentualnej przyszłościowej eksploatacji. Powyższa polityka znacznie ograniczy na terenie gminy skalę zmian zachodzących w formach morfologicznych w wyniku prowadzenia eksploatacji powierzchniowej.

- Projekt Studium... w żadnym złożu kopaliny nie wyznacza filarów ochronnych, bowiem na terenie gminy nie ma obiektów i obszarów, dla których zachodziłaby taka potrzeba.
- Projekt Studium... zawiera wytyczne, które są warunkowane położeniem obszaru gminy w zasięgu udokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 401 Niecka Łódzka.

Ludzie:

- Na etapie budowy, ze względu na odległość terenu budowy od istniejącej zabudowy mieszkaniowej, wystąpią lokalnie oddziaływania dla mieszkańców, i okresowe pogorszenie warunków życia (hałas, wzrost zanieczyszczenie powietrza, itp.).
- Na etapie eksploatacji oddziaływania będą pośrednie, trwałe. Znaczące zmian w stosunku do stanu istniejącego wystąpią we wschodniej części Kalina i południowo-wschodniej części miasta Rzgowa, wraz z pojawieniem się wielkopowierzchniowej zabudowy usługowej, produkcyjnej i magazynowo-składowej.
- Na etapie budowy oddziaływania emitowanego hałasu i pojawiających się wibracji oraz zanieczyszczeń powietrza będą bezpośrednie, krótkookresowe, odwracalne.
- Na etapie eksploatacji oddziaływania emitowanego hałasu i pojawiających się wibracji oraz zanieczyszczeń powietrza będą bezpośrednie, zmienne w zależności od natężenia ruchu komunikacyjnego oraz rodzaju nośnika uciążliwości.
- W stosunku oddziaływania projektu Studium... na ludzi, w kontekście zdrowia, bezpieczeństwa i jakości życia, spodziewane następstwa będą pozytywne.
- Warunki życia mieszkańców ulegną poprawie poprzez m.in. działania związane z: przebudową i budową infrastruktury technicznej (kanalizacja sanitarna i deszczowa, gazociąg); promowaniem paliw zapewniających wysoki stopień czystości emisji spalin i odnawialnych źródeł energii; wspieraniem inicjatyw wymiany okien na dźwiękoszczelne w budynkach mieszkalnych zlokalizowanych przy głównych generatorach hałasu; budową nowych ciągów komunikacyjnych; zwiększanie istniejących i wprowadzanie nowych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej w pobliżu inwestycji emitujących wysoki stopień uciążliwości akustycznej oraz obiektów o funkcji przemysłowej; wyznaczeniem terenów mających pełnić funkcje rekreacyjne i sportowe; wyznaczenie przestrzeni publicznych.
- Projekt Studium... akcentuje konieczność wyposażania terenów zwodociągowanych w sieć kanalizacji sanitarnej. Na terenach silnej presji urbanizacyjnej (Starowa Góra, Rzgów) pełne wyposażenie w sieć infrastruktury technicznej jest elementem nadrzędnym warunkującym możliwość wprowadzenia zainwestowania.
- Dążenie do eliminowania niekorzystnego sąsiedztwa funkcji, w szczególności uciążliwej funkcji produkcyjnej i w sąsiedztwie funkcji mieszkaniowej, co obniża jakość życia mieszkańców. Projekt Studium... nakazuje tworzenie stref buforowych w postaci pasów zieleni izolacyjnej i sukcesywne ograniczanie uciążliwości dla środowiska.
- Polepszenie jakości powietrza po rozbudowie sieci gazowej oraz modernizacji systemów węglowych na bardziej przyjazne środowisku.
- Polepszenie stanu aerosanitarnego i hydrosanitarnego po rozbudowie systemu kanalizacji sanitarnej i deszczowej.
- Projekt Studium... utrzymuje dalszy rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów. W związku z powyższym nie przewiduje się wzrostu zagrożenia odpadami dla ludzi i środowiska. Na terenie gminy częste są dzikie wysypiska śmieci, zalecenia projektu Studium... powinny wpłynąć na poprawę tego stanu rzeczy.
- Polepszenie klimatu akustycznego (szczególnie w mieście) po wybudowaniu południowo-wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej (przebieg rekomendowany w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego) oraz po zastosowaniu ochrony przeciwhałasowej w postaci:

wymiany okien na okna dźwiękoszczelne w budynkach mieszkalnych, zwiększenie ochronnych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej, stawianie ekranów akustycznych.

- Poprawienie bezpieczeństwa poprzez usprawnienie połączeń komunikacyjnych w gminie i modernizację istniejących dróg gwarantujących płynność jazdy, eliminacje z centrum miasta ruchu tranzytowego (budowa południowo-wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej), ograniczenie i uspokojenie ruchu w centrum miasta Rzgów oraz na terenie osiedli mieszkaniowych (np. Starowa Góra).
- Dostosowanie obiektów i wyznaczonych przestrzeni publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Dopuszczenie dla wszystkich terenów zabudowy mieszkaniowej działalności usługowej będzie powodowało większe nasilenie ruchu kołowego, manewrów pojazdów zaopatrzenia itp. Nie powinno to jednak powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów uciążliwości. Taka polityka wynika z powszechności stosowania tej formy w użytkowaniu terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Mimo niekorzystnego wpływu na jakość środowiska obszarów mieszkaniowych (przeważnie bezpośredniego sąsiedztwa części obiektów usługowych), jest ono koniecznością wobec faktu, że ten typ działalności gospodarczej jest źródłem utrzymania dużej części społeczności lokalnej.
- W terenach usługowych i produkcyjnych należy się spodziewać większej uciążliwości akustycznej, gdyż źródłem uciążliwości będzie przede wszystkim transport technologiczny i zewnętrzny, w mniejszym stopniu procesy produkcyjne. Projekt Studium... nakazuje jednak tworzenie stref buforowych w postaci zieleni izolacyjnej oddzielających strefę usługową i produkcyjną od strefy mieszkaniowej.
- Brak oddziaływań promieniowania elektromagnetycznego przy zachowaniu stref bezpieczeństwa (pasów technologicznych) od napowietrznych linii elektroenergetycznych.

Zabytki:

- Oddziaływania w aspekcie pozytywnym – ochrona, poprawienie ekspozycji.
- W projekcie Studium... do środowiska kulturowego zalicza się zarówno stanowiska archeologiczne, przestrzenne układy uznane za zabytkowe, kompleksy zabudowań historycznych i poszczególne obiekty podlegające ochronie konserwatorskiej, jak i tradycje miasta (szczególnie jego centrum) oraz jego walory krajobrazowe.
- Projekt Studium... wytycza główne kierunki polityki przestrzennej gminy mających na celu przede wszystkim zachowanie i ochronę historycznego dziedzictwa Rzgowa, rozwój zasobów oraz kształtowanie środowiska kulturowego.
- Kwestie ochrony obiektów i obszarów projekt Studium... realizuje ustanowieniem obszarów podlegających ochronie – wyznaczonych w oparciu o wytyczne obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów⁷³ – obszarowej formy ochrony dziedzictwa kulturowego w formie stref ochrony konserwatorskiej: ścisłej ochrony konserwatorskiej, układu rozplanowania, ochrony zespołu architektoniczno-krajobrazowego w Gospodarzu, ochrony i ekspozycji cmentarzy, ekspozycji miasta Rzgowa.
- Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej - obejmuje najcenniejsze historyczne założenie sakralne w Rzgowie, w obrębie której obowiązuje priorytet ustaleń konserwatorskich. Głównym celem działań polityki przestrzennej i konserwatorskiej jest zachowanie historycznego charakteru obiektu oraz umożliwienie harmonijne współistnienie funkcji historycznej i współczesnej.
- Strefa konserwatorska ochrony układu rozplanowania – wyznaczona dla historycznego układu rozplanowania o istniejących wartościach kulturowych centrum Rzgowa (zespół staromiejski) w celu

---

⁷³ Uchwała nr XI/95/2003 Rady Gminy Rzgów z dnia 22 lipca 2003 r.

ochrony przestrzennego charakteru istniejącego historycznego układu urbanistycznego (zachowanie historycznej kompozycji przestrzennej – linie zabudowy, przejścia, przejazdy, podziały własnościowe). Ważne jest również dostosowanie nowej zabudowy w celu umożliwienia ich współistnienia i pełnienia współczesnych funkcji.

- Strefa ochrony zespołu architektoniczno – krajobrazowego w Gospodarzu - obejmuje zespół parkowo - folwarczny w Gospodarzu oraz tereny bezpośrednio sąsiadujące (teren parku ze stawami i obiektami architektonicznymi oraz tereny otwarte wokół stanowiące jednocześnie dla niego strefę ekspozycji). Wyznaczona w celu ochrony układu przestrzennego oraz otwartego krajobrazu w bezpośrednim sąsiedztwie zespołu. Projekt Studium... proponuje przywrócenie statusu parku wiejskiego oraz jego rewaloryzację i obiektów zabytkowych również.
- Strefy ochrony i ekspozycji cmentarzy - wyznaczone dla nieczynnych cmentarzy w Starej Gadce, Kalinie, Czyżeminku oraz dla starego cmentarza w Rzgowie w celu zachowania istniejącego, w tym również historycznego, układu przestrzennego. W obszarach bezpośrednio przylegających do cmentarza w Czyżeminku i Kalinie projekt Studium... wyznacza strefę ochrony ekspozycji bez prawa zabudowy, realizacji zieleni i napowietrznych inwestycji infrastrukturalnych.
- Strefa ochrony ekspozycji miasta Rzgowa – wyznaczona w północno-wschodniej części miasta i w jego centrum z zakazem zabudowy kubaturowej i realizacji zwartych nasadzeń zieleni wysokiej.
- Projekt Studium... zawiera ustalenia mające na celu ochronę pojedynczych obiektów i zabytków wyszczególnionych w rejestrze zabytków i w gminnej ewidencji zabytków. Ochrona konserwatorska tych drugich powinna być ustalona na etapie opracowywania miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- Ustala wymogi konserwatorskie dla zabytkowych zespołów parkowych, cmentarzy oraz zabytkowych szpalerów zieleni i alei.
- Projekt Studium... postuluje obowiązek uwzględniania lokalizacji *stanowisk archeologicznych* oraz ustalania dla nich zasad zagospodarowania. Wszelkie działania (w tym inwestycje o charakterze liniowym) związane z naruszeniem stratygrafii uwarstwień ziemnych oraz nowe drogi i takie, które wiążą się z wykonaniem wykopów szeroko płaszczyznowych, wymagają uzgodnienia z WKZ i zapewnienia, poprzedzających inwestycję, ratowniczych badań archeologicznych.
- Wokół udokumentowanych stanowisk wyznacza strefy ochrony archeologicznej, w obrębie której przy inwestycjach związanych z robotami ziemnymi należy prowadzić badania archeologiczne o charakterze nadzoru.
- Projekt Studium... ustala obowiązek ochrony krajobrazu kulturowego gminy na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego poprzez określenie zakresu dopuszczalnych przekształceń przy obiektach zabytkowych i w ich otoczeniu, sformułowanych indywidualnie dla każdego obiektu.
- Dla promocji miejsc i obszarów zabytkowych akcentuje istniejące i proponuje nowe szlaki turystyczne.

Dobra materialne:

- Oddziaływanie długotrwałe.
- Realizacja ustaleń projektu Studium... bez wątpienia wpłynie pozytywnie na zagadnienie wartości i jakości dóbr materialnych poprzez: poprawę jakości i wartości przestrzeni publicznych (estetyzacja, modernizacja, remonty, renowacja zabytków, realizacja nowych elementów małej architektury, realizacja nowych lub poprawa stanu istniejących terenów zieleni); tworzenie korzystnych warunków dla dokonywania inwestycji na terenie gminy – tworzenie nowego zainwestowania służącego bezpośrednio rozwojowi działalności pozarolniczej (funkcja usługowa, produkcyjna, magazynowo-składowa); wzrost wartości nieruchomości gruntowych wskutek zmiany ich przeznaczenia na tereny budowlane i poprawy ich dostępności.

Natura 2000:

- Na terenie gminy Rzgów nie występują oraz nie proponuje się obszarów Natury 2000.
- Najbliżej położony względem granic administracyjnych gminy jest obszar mający znaczenie dla Wspólnoty *BUCZYNA GAŁKOWSKA PLH 100016* – ok. 10,0 km od północno – wschodnich (sołectwo Bronisin Dworski) granic gminy.
- Został on zatwierdzony na podstawie Decyzji Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny rejon biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C(2010) 9669) (2011/64/UE) opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 8 lutego 2011 r. (Dz. U. UE L Nr 33, poz. 146). W czerwcu 2011 r. powyższy obszar Natury 2000 został poddany konsultacjom społecznym.
- Ustalenia projektu Studium... nie powinny mieć negatywnego wpływu na najbliższe położone względem granic gminy obszary Natura 2000. Analizowany dokument akcentuje harmonijny rozwój z zachowaniem ładu przestrzennego oraz dbałości i ochrony środowiska. Dąży do uporządkowania rozmieszczenia funkcji gminy oraz wprowadzenia pewnych ograniczeń.
- We wschodniej części gminy (położonej bliżej względem w/w obszaru Natury 2000) wyznacza przede wszystkim tereny zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej w postaci 100-metrowych pasów wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych w poszczególnych sołectwach. Funkcję niosącą większe zagrożenie dla środowiska – funkcja produkcyjna, bazy, składy, magazyny projekt Studium... wyznacza głównie w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 1 (ok. 16,0 km od w/w obszaru Natury 2000).
- Niepokojącą zmianą jest zmiana funkcji około 132 ha terenów we wschodniej części sołectwa Kalino (obszar 19P), pozostających w dotychczasowym rolniczym użytkowaniu, w docelowe tereny zabudowy produkcyjnej, bazy i składy. Powyższe przyszłe kierunki zagospodarowania przestrzeni gminy są warunkowane realizacją strategicznych ciągów komunikacyjnych (A1 i S8) z węzłami komunikacyjnymi, które stwarzają możliwości połączeń komunikacyjnych z nimi przestrzeni gminy Rzgów. Nie mniej jednak projekt Studium... akcentuje, iż jest to teren perspektywiczny (długo może jeszcze funkcjonować jako tereny rolnicze), bowiem obecnie brak jest niezbędnych inwestycji infrastrukturalnych pozwalających na realizację w tym obszarze proponowanych funkcji. Projekt Studium... dla obszaru 19P wprowadził warunek *sine qua non* – uruchomienie terenów jedynie pod warunkiem budowy infrastruktury technicznej i sieci dróg.
- Projekt Studium... zawiera szereg zapisów prośrodowiskowych mających na celu złagodzenie efektów dalszej urbanizacji poszczególnych obszarów gminy. Przyjmuje zasadę, iż przestrzenny i gospodarczy rozwój gminy powinien następować w sposób zrównoważony, z dużym poszanowaniem zasobów i stanu środowiska. Najcenniejsze walory i zasoby przyrodnicze gminy zabezpiecza przed urbanizacją poprzez wyznaczenie strefy zieleni i wód powierzchniowych.
- Generalnie część przyjętych przez projekt Studium... funkcji ma jednak już obecnie swoje odzwierciedlenie w jej zagospodarowaniu. Znaczna część została anektowana z obowiązującego prawa miejscowego, a część z obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Łącznie dodatkowe tereny z nowymi możliwościami inwestycyjnymi stanowią 7% powierzchni gminy (ok. 470 ha).

8. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU

W wyniku zagospodarowania obszaru gminy zgodnie z ustaleniami projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów zagrożenia dla środowiska, w tym dla ludzi, nie nastąpią lub zostaną znacząco zminimalizowane. Realizacja części ustaleń projektu Studium... będzie ingerowała w środowisko, powodując jego przekształcenia. Chodzi szczególnie o wprowadzanie terenów przeznaczonych pod zainwestowanie kubaturowe w obszary, które obecnie pozostają biologicznie czynne.

W celu zapobieżenia, ograniczenia oraz kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko, do projektu Studium... wprowadzono ustalenia, które wpłyną pozytywnie na stan i funkcjonowanie poszczególnych komponentów środowiska:

- Wskazanie istniejących obiektów i obszarów przyrodniczych objętych ochroną prawną i utrzymanie ich ochrony.
- Zabezpieczenie przed nową zabudową terenów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych poprzez wyłączenie ich z procesu urbanizacji – tereny lasów, dolesień, tereny rolnicze (w tym tereny trwałych użytków zielonych w dolinach rzecznych i obniżeniach dolinnych). Utrzymanie dotychczasowych funkcji przyrodniczych.
- Wyznaczenie strefy zieleni i wód powierzchniowych wyznaczonej w oparciu o uwarunkowania przyrodnicze, której celem jest zachowanie wartości przyrodniczych obszaru gminy.
- Przyjęcie zrównoważonego rozwoju jako podstawowego kierunku rozwoju gminy z poszanowaniem zasobów i stanu środowiska.
- Wprowadzenie licznych zapisów prośrodowiskowych, mających na celu złagodzenie efektów dalszej urbanizacji i zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego.
- Akcentowanie konieczności stworzenia spójnego systemu powiązań przyrodniczych w gminie w oparciu o węzły przyrodnicze oraz korytarze ekologiczne rangi regionalnej i lokalnej. Sprzyjanie wykształceniu się układu węzłowo-pasmowego.
- Wprowadzenie zakazu realizacji zainwestowania mogącego powodować pogorszenie warunków funkcjonowania istniejących terenów zieleni oraz korytarzy ekologicznych.
- Wprowadzenie ochrony drobnej sieci korytarzy ekologicznych (w tym zadrzewienia, szpalery wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz polnych dróg) przed przerwaniem i osłabieniem. Istniejące zadrzewienia i zakrzaczenia należy poddawać systematycznej rekonstrukcji i rozbudowie.
- Wzmocnienie istniejącego systemu przyrodniczego poprzez dopuszczenie możliwości powiększania powierzchni gruntów leśnych oraz tworzenie nowych pasów zieleni śródpolnej, szpalerów przy drogach polnych, zieleni izolacyjnej.
- Polityka sprzyjająca zwiększaniu wskaźnika lesistości gminy i uczynienia struktury przestrzennej układu leśnego – wyznaczenie terenów wskazanych pod dolesienia (ok. 5,3% powierzchni gminy) oraz umożliwienie zalesiania gruntów o niskiej przydatności dla rolnictwa (V i VI klasa bonitacyjna) stanowiących uzupełnienie istniejących kompleksów leśnych.
- Postulowanie tworzenia i odtwarzania stref ekotonowych, co wpłynie na uczynienie i ułatwienie powiązań ekologicznych. Konieczność tworzenia granicy rolno-leśnej na etapie prawa miejscowego.

- Wyartykułowanie licznych kierunków mających na celu kształtowanie i ochronę ekosystemów leśnych – m.in. sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych w celu utrzymania ciągłości i trwałości ekosystemów leśnych.
- Postulowanie prowadzenia racjonalnej i zrównoważonej gospodarki leśnej.
- Akcentowanie potrzeby utrzymania naturalnych zespołów zieleni, m.in.: zachowanie różnorodności gatunkowej lasów oraz śródleśnych zbiorowisk nieleśnych (m.in. mokradeł, polan, łąk, torfowisk), ochrona obszarów źródliskowych i wszelkich zadrzewień oraz zachowanie użytków zielonych w dolinach rzecznych w celu utrzymania ich funkcji przyrodniczej i ekologicznej (stanowią ważne ciągi ekologiczne).
- Akcentowanie ważność zieleni wysokiej – ustalenie konieczność poddawania jej zabiegom konserwacyjno – pielęgnacyjnym.
- Ustalenie ochrony form zieleni urządzonej.
- Uznanie gleb wysokiej - III klasy bonitacyjnej za wartościowy zasób przyrodniczy gminy.
- Ochrona gleb pochodzenia organicznego (mułowo – torfowe, torfowo - mułowe, murszowo – mineralne, murszowate, torfowe, murszowo – torfowe) bez względu na klasę bonitacyjną.
- Preferowanie zrównoważonej i ekologicznej działalności rolniczej – zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej.
- Zakaz realizacji zabudowy na terenach rolniczych/leśnych nie związanej z produkcją rolniczą/leśną.
- Wprowadzenie obowiązku likwidacji nielegalnych wysypisk śmieci (zwłaszcza w obszarach leśnych).
- Postulowanie racjonalnego gospodarowania zasobami złóż.
- Konieczność rekultywacji terenów poeksploatacyjnych i wyrobisk (pożądany kierunek rolny lub leśny) oraz ich ochrony przed składowaniem odpadów i zanieczyszczaniem.
- Wprowadzenie obowiązku uzyskania całkowitej likwidacji bezpośrednich zrzutów ścieków nieoczyszczonych oraz zapobiegania i przeciwdziałania szkodliwym wpływom na obszary zasilania wód.
- Ochrona zasobów wodnych (w tym GZWP) poprzez ochronę przed ilościową degradacją wód oraz postulowanie racjonalizacji zużycia wody we wszystkich dziedzinach gospodarki.
- Postulowanie poprawy stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych i osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, poprzez zapobieganie dopływowi lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń obszarowych, ochronę przed jakościową degradacją wód, zachowanie czystości w zlewni, uporządkowanie gospodarki ściekowej.
- Umożliwienie zwiększania retencji wodnej – realizacja trzech zbiorników małej retencji, ochrona obiektu retencji korytowej (jaz), ochrona strefy działu wodnego I-go rzędu, utrzymanie właściwego poziomu wód w naturalnych zbiornikach wodnych oraz warunków wilgotnościowych na obszarach źródliskowych, niedopuszczenie możliwości lokalizacji przedsięwzięć wodochłonnnych.
- Ochrona istniejących urządzeń melioracji wodnych szczegółowych - rowy melioracyjne z obowiązkiem ich zachowania. Wprowadza zakaz lokalizacji zabudowy w korytach rowów i w bezpośrednim ich sąsiedztwie.
- Realizacja nowych inwestycji w obszarach występowania rowów melioracyjnych i urządzeń wodnych, tylko pod warunkiem zapewnienia ich prawidłowego funkcjonowania (również na terenach sąsiednich) oraz w uzgodnieniu i pod nadzorem właściwego zarządcy.
- Uwzględnienie udokumentowane zagrożenia ze strony wód rzeki Ner pozostawiając ją bez prawa do wznoszenia nowych obiektów budowlanych.
- Ze względu na podmokłości, a nawet możliwości zalania wodą, uwzględnia zagrożenie ze strony rzeki Dobrzyńki i innych cieków oraz lokalnych obniżeń – pozostawia w znacznym stopniu w dotychczasowym naturalnym wykorzystaniu, z głównym kierunkiem rozwoju zachowania funkcji przyrodniczej i ciągłości ekologicznej, bez możliwości urbanizacyjnych.

- Gospodarowanie przestrzenią terenów zagrożonych powodzią wymaga przyjęcia rozwiązań projektowych zapewniających utrzymanie swobodnego przepływu wód oraz bezpieczeństwo mieszkańcom i ochronę ich mienia. Konieczna jest minimalizacja strat powodziowych.
- Wprowadzenie obowiązku kanalizowania większych obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji. Pierwszoplanowo kanalizować należy tereny wyposażone w sieć wodociągową. Rozwój urbanizacji powinien być warunkowany pełnym wyposażeniem w sieć infrastruktury technicznej (w tym w kanalizację).
- Polityka sprzyjająca uporządkowaniu gospodarki ściekowej na terenie gminy - zapewnienie pełnej kanalizacji obszarów intensywnie urbanizowanych; dopuszczenie na terenach rozproszonej zabudowy rozwiązań o charakterze lokalnym i indywidualnym.
- Konieczność wyposażenia terenów, z których spływ wód opadowych i roztopowych stanowić może zagrożenie dla środowiska naturalnego, w odpowiednie urządzenia podczyszczające wody przed wprowadzeniem ich do odbiornika.
- Wyznaczenie działań zmierzających do zapobiegania powstawania odpadów lub ograniczania ich ilości. Rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów (docelowo wszyscy mieszkańcy gminy) oraz promocja odzysku i recyklingu.
- Kształtowanie korzystnych warunków arosanitarnych gminy poprzez eliminowanie niskiej energii.
- Eliminowanie paliw stałych na rzecz paliw zapewniających wysoki stopień czystości emisji spalin oraz energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych.
- Eliminacja i ograniczanie niskiej emisji powierzchniowej pochodzącej ze zwartej zabudowy.
- Postulowanie rozwoju alternatywnych środków komunikacji (tworzenie ścieżek rowerowych).
- Przeciwdziałanie pogarszaniu się klimatu akustycznego oraz ograniczania istniejących zagrożeń poprzez m.in. rozbudowę systemu dróg i tworzenie systemu obwodnicowego; poprawianie organizacji ruchu zmierzające do poprawienia płynności jazdy; poprawę stanu nawierzchni ulic; wyprowadzenie strefy ruchu uspokojonego w centrum miasta Rzgowa oraz na terenie osiedli mieszkaniowych; zwiększenie udziału w ruchu komunikacyjnym komunikacji zbiorowej; budowę ścieżek rowerowych, realizacja działań zmniejszających uciążliwość hałasu (ekrany akustyczne, okna dźwiękoszczelne).
- Odpowiednie zagospodarowanie terenu w bezpośrednim sąsiedztwie najruchliwszych tras komunikacyjnych oraz wokół podmiotów gospodarczych o dużym stopniu emisji zanieczyszczeń i uciążliwości akustycznej – zwiększenie istniejących i wprowadzenie nowych ochronnych pasów zadrzewień zieleni izolacyjnej, ochrona roślinności wzdłuż dróg. Szerokość i skład gatunkowy pasów zieleni powinien być dostosowany do intensywności zanieczyszczeń.
- Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych, które obniżą uciążliwy hałas u źródła. Ustawiczne ograniczanie uciążliwości prowadzonej działalności.
- Tworzenie stref buforowych (w postaci zieleni izolacyjnej) oddzielających strefę usługową, produkcyjno – usługową, produkcyjną, składową i magazynową od sąsiednich terenów mieszkaniowych (funkcja chroniona), a także wzdłuż ciągów komunikacyjnych.
- Zachowanie w przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych stref bezpieczeństwa (pasów technologicznych), w których występują ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu.
- Monitoring źródeł zagrożeń dla środowiska:
  - ✓ prowadzenia szczegółowej identyfikacji zanieczyszczenia gleb;
  - ✓ prowadzenie monitoringu czystości rzeki Ner i Dobrzyńki na terenie gminy;
  - ✓ prowadzenie monitoringu gospodarki ściekami na obszarach nieskanalizowanych;
  - ✓ szczegółowa inwentaryzacja źródeł hałasu (wyznaczanie obszarów zagrożonych hałasem);
  - ✓ analizę trendów zachodzących w klimacie akustycznym;
  - ✓ kontrolowanie ilości i rodzajów powstających odpadów.

- Określenie głównych kierunków polityki przestrzennej gminy mających na celu zachowanie i ochronę historycznego dziedzictwa Rzgowa, rozwój zasobów oraz kształtowanie środowiska kulturowego.
- Ustanowienie obszarowej formy ochrony dziedzictwa kulturowego w formie stref ochrony konserwatorskiej: ścisłej ochrony konserwatorskiej, układu rozplanowania, ochrony zespołu architektoniczno-krajobrazowego w Gospodarzu, ochrony i ekspozycji cmentarzy, ekspozycji miasta Rzgowa.
- Ustalenie wymogów konserwatorskich dla zabytkowych zespołów parkowych i cmentarnych oraz szpalerów zieleni i alei.
- Określenie zasad zagospodarowania stanowisk archeologicznych oraz wyznaczonych wokół nich stref ochrony archeologicznej.
- Określenie obowiązku ochrony krajobrazu kulturowego gminy na etapie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (określenie zakresu dopuszczalnych przekształceń przy obiektach zabytkowych i w ich otoczeniu, sformułowanych indywidualnie dla każdego obiektu).
- Ustalenie szczegółowych warunków kształtowania przestrzeni terenów przeznaczonych do zainwestowania – określenie standardów zabudowy, w tym:
  - ✓ wskaźnik intensywności zabudowy (stosunek powierzchni zabudowanej do całej powierzchni działki budowlanej),
  - ✓ procent powierzchni biologicznie czynnej,
  - ✓ maksymalną wysokość zabudowy,standardy te wpływają na zmniejszenie oddziaływania na środowisko terenów zainwestowanych.
- Ograniczenie powierzchni trwałego zainwestowania działek poprzez ustalenie minimalnych wskaźników powierzchni biologicznie czynnej dostosowanych do specyfiki lokalizacji.
- Doprowadzenie do pełnego uzbrojenia i uzyskania wysokich standardów wyposażenia w strefie cechującej się największą presją urbanizacyjną uznaje za priorytet polityki gminy.
- Warunkowanie możliwości wprowadzenia zainwestowania na terenach przeznaczonych pod funkcje najbardziej uciążliwe dla środowiska (tereny UP i P) – dopiero po wyposażeniu w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną.
- Dopuszczenie czasowego zachowania rolniczego użytkowania terenów wyznaczonych pod zabudowę.
- Postulowanie uporządkowania istniejącego zainwestowania i atrakcyjnego zagospodarowania oraz eliminacji dysharmonii przestrzennych.
- Podstawą uruchamiania nowych terenów pod zainwestowanie powinny być plany miejscowe.

9. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE WRAZ Z UZASADNIENIEM ICH WYBORU ORAZ OPIS METOD DOKONANIA OCENY PROWADZĄCEJ DO TEGO WYBORU ALBO WYJAŚNIENIE BRAKU ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH, W TYM WSKAZANIE NAPOTKANYCH TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCYCH Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY

Projekt Studium... ze względu na uogólniony charakter zapisów nie zawiera propozycji alternatywnych rozwiązań z punktu widzenia planowania przestrzennego oraz ochrony środowiska i przyrody.

Nie mniej jednak na uwagę zasługuje fakt, iż projekt Studium... nie eliminuje możliwości realizacji zabudowy chronionej akustycznie w strefach uciążliwości hałasu od drogi krajowej nr 1 i 71 oraz od drogi wojewódzkiej nr 714. Należy jednak podkreślić, iż jest to wynik adaptacji istniejącego zainwestowania oraz przełożeniem w całości zapisów obowiązującego na terenie gminy i miasta prawa miejscowego. Przy wyznaczaniu nowych terenów do urbanizacji starano ograniczać się do maksimum ograniczać możliwość realizacji funkcji chronionych w bezpośrednim sąsiedztwie tras komunikacyjnych emitujących ponadnormatywny hałas.

W celu ochrony zabudowy chronionej akustycznie projekt Studium... wprowadza zapis o konieczności realizacji wzdłuż najruchliwszych tras komunikacyjnych zieleni izolacyjnej wytłumiającej hałas i blokującej rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń gazowych i pyłowych. Problem uciążliwości wynikającej z ruchu komunikacyjnego na drogach o wysokiej klasie technicznej (autostrada A1, droga ekspresowa S8, droga krajowa nr 1 i 71, droga wojewódzka nr 714), zgodnie z ustaleniami analizowanego dokumentu, zostanie szczegółowiej uwzględniony na etapie sporządzenia prawa miejscowego, w którym zostanie zapewniona odpowiednia odległość dla nowej zabudowy.

W celu ograniczenia negatywnego wpływu hałasu na zdrowie ludzi prócz specjalnych urządzeń służących ograniczaniu emisji hałasu, rolę przesłon akustycznych mogą pełnić obiekty budowlane, lub tereny zabudowy o funkcjach niemieszkalnych, odpowiednio rozmieszczone względem źródeł hałasu i obiektów chronionych akustycznie. W odniesieniu do zabudowy mieszkaniowej usytuowanej niekorzystnie pod względem potencjalnej uciążliwości akustycznej, rolę przesłon akustycznych mogą pełnić wydzielone obiekty usługowe, garaże, obiekty gospodarcze itp. sytuowane w linii zabudowy, przesłaniając zlokalizowane w głębi działek budynki mieszkalne. Na takie rozwiązanie szczególną uwagę należy zwrócić uwagę na terenach przeznaczonych do urbanizacji w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 1 i 71 oraz drogi wojewódzkiej nr 714.

W odniesieniu do dróg powiatowych i gminnych ich przebudowa sprowadza się do poprawy podbudowy, zmiany nawierzchni, remontu przepustów w istniejących pasach drogowych, często, bez potrzeby poszerzania terenów komunikacji.

Nowe rozwiązania techniczno-organizacyjne posiadają cechy pozytywnego wpływu na stan i oddziaływanie na środowisko.

Realizacja projekt Studium... wiąże się z wyznaczeniem korytarza przebiegu nowoprojektowanej południowo-wschodniej obwodnicy Aglomeracji Łódzkiej. Nie mniej jednak należy zaznaczyć, iż ów zaproponowany przebieg tej drogi jest rekomendowany w dokumencie wyższego szczebla, a dokładnie w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego”. Analizy wykazały, iż zaproponowany przebieg będzie miał znamiona pozytywnego wpływu na środowisko, niż dotychczasowe rozwiązania obowiązujące na terenie gminy Rzgów. W związku z powyższym nie ma podstaw do wyznaczania wariantu alternatywnego.

Cechy negatywnego wpływu na środowisko będzie dopuszczenie możliwości dalszej zabudowy odcinków korytarza ekologicznych o znacznych przewężeniach spowodowanych bezpośrednim sąsiedztwem terenów zabudowanych. Taka sytuacja ma miejsce:

- w mieście Rzgów - ograniczenie zasięgu doliny Strugi na odcinku od drogi powiatowej nr 2942E do drogi wojewódzkiej nr 714 zaledwie do 5,0 m wzdłuż obu granic działki;
- w Bronisinie Dworskim w dolinie Neru przy drodze powiatowej nr 1233E;
- w Gospodarzu w dolinie rzeki Ner powyżej drogi gminnej nr 106461E;
- w Gospodarzu w bezpośrednim sąsiedztwie rowu melioracyjnego poniżej drogi krajowej nr 71;
- w Tadzynie sąsiedztwie ujścia rowu melioracyjnego do rzeki Ner przy drodze gminnej nr 106404E.

W części jest to wynik adaptacji ustaleń obowiązującego prawa miejscowego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, które już wcześniej przeznaczyły te tereny do urbanizacji. Nie mniej jednak projekt Studium... miejscami dalej ingeruje w doliny rzeczne i obniżenia dolinne wyznaczając w ich obrębie nowe tereny do urbanizacji, m.in. w Gospodarzu, Czyżeminku, Prawdzie.

Jako rozwiązanie alternatywne warto rozważyć potrzebę konieczności przekształcania pod zabudowę mieszkaniową terenów rolnych w Starej Gadce (teren R/M), z uwagi na fakt iż na terenie gminy Rzgów istnieje wysoka podaż terenów z możliwościami inwestycyjnymi w stosunku do realnego popytu na nie. Nie mniej jednak należy tutaj zaznaczyć, iż przedmiotowy obszar jako rezerwa budowlana został wyznaczony już w obowiązującym prawie miejscowym – uchwałą Nr XI/95/2003 Rady Gminy Rzgów z dnia 22 lipca 2003 r., a projekt Studiu... jedynie akceptuje przesądzenia obowiązującego prawa miejscowego.

Cechy negatywnego wpływu na środowisko będzie miało również dopuszczenie możliwości odprowadzania ścieków do przydomowych/przyobiektowych oczyszczalni ścieków, które nie stanowią często żadnego zabezpieczenia wód podziemnych oraz gruntu przed zanieczyszczeniami. Wręcz przeciwnie (jak w przypadku oczyszczalni drenażowych) są poważnym źródłem zakażenia bakteriologicznego wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleby. W celu wyeliminowania takich sytuacji powinno się przeanalizować możliwości wprowadzenia zakazu realizacji przydomowych/przyobiektowych oczyszczalni ścieków.

Negatywny wpływ na środowisko będą miały również przesądzenia funkcjonalno-przestrzenne wiążące się z wyłączeniem z produkcji leśnej części gruntów leśnych oraz z wyłączeniem z produkcji rolniczej części gleby IIIa, IIIb i III klasy bonitacyjnej chronionych prawnie przed zmianą ich użytkowania. Nie mniej jednak, iż zgodnie z polskim prawodawstwem procedura przeprowadzenia wyłączeń rolnych czy leśnych może odbywać się jedynie na etapie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Z tym że należy tutaj zaznaczyć, iż dokument prawa miejscowego sam w sobie nie dokonuje jeszcze wyłączenia. On stwarza takie możliwości, zaś faktyczną zgodę na wyłączenie z produkcji leśnej lub rolniczej wydaje organ wyższej instancji – organ szczebla krajowego (minister) lub wojewódzkiego (marszałek).

W związku z powyższym na obecnym etapie sporządzania dokumentu, który ma wymiar strategiczny dla dalszych działań planistycznych w przestrzeni gminy nie ma możliwości określenia, które i ostateczna jaka wielkość gruntów rolnych i leśnych zostanie faktycznie wyłączona z produkcji rolnej i leśnej. Nie mniej jednak wskazuje się, na etapie opracowywania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ponownego przeanalizowania zasadności konieczności wyłączenia z produkcji leśnej gruntów leśnych bez względu na klasę bonitacyjną oraz wyłączenia z produkcji rolnej gleby IIIa, IIIb i III klasy bonitacyjnej oraz zaproponowanie rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych w jak najmniejszym stopniu ingerujące w grunty leśne i rolne chronione prawnie przed zmianą użytkowania.

Szczególną uwagę na gleby IIIa, IIIb i III klasy bonitacyjnej należy zwrócić przy projektowaniu farm fotowoltaicznych. Wskazane jest, by rozmieszczenie ogniw fotowoltaicznych skutkowało wyłączeniem z produkcji rolniczej jak najmniejszej powierzchni chronionych użytków rolnych. Jak alternatywę warto rozważyć, by obszary występowania gleby IIIa, IIIb i III klasy bonitacyjnej zostały wykorzystane jako strefa ochronna od farmy fotowoltaicznej o mocy przekraczającej 100kV.

10. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU STUDIUM...

Projekt Studium... został sporządzony zgodnie z obowiązującymi przepisami ochrony środowiska.

Realizacja ustaleń Studium... wymaga kontroli i oceny jakości poszczególnych elementów środowiska. Do kontrolowania i egzekwowania przestrzegania przepisów ochrony środowiska niezbędna jest wiarygodna wiedza o stanie środowiska, która jest zapewniana w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. W miarę potrzeb możliwe jest tworzenie lokalnych sieci monitoringu zapewniających śledzenie i kontrolowanie wpływu najbardziej szkodliwych punktowych lub obszarowych źródeł zanieczyszczenia.

Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektu Studium... są następujące:

- prowadzenie rejestru miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- rejestrowanie wniosków o sporządzenie miejscowych planów lub ich zmianę;

- prowadzenie rejestru decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach;
- gromadzenie materiałów z nimi związanych;
- rejestrowanie wniosków o zmianę funkcji terenu;
- rejestrowanie wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze;
- rejestrowanie wniosków o zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne;
- ocena zgodności wydanych pozwoleń budowlanych z projektem;
- ocena i aktualizacja form ochrony przyrody i najcenniejszych siedlisk przyrodniczych;
- oceny rozwoju gospodarczego (przedsiębiorczości, przemian struktury agrarnej, rozwoju budownictwa, wzrostu/spadku lesistości);
- określenie powierzchni urządzonych terenów zieleni;
- ocena warunków i jakości klimatu akustycznego;

wykonywane raz na 4 lata.

Ponadto metoda analizy realizacji projektowanego dokumentu może polegać na analizie i ocenie stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów dokonanych w ramach państwowego monitoringu środowiska, a także innych dostępnych wyników pomiarów i obserwacji, np.:

- ocenie jakości powietrza i stanu sanitarnego;
- ocenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych;
- badaniu i ocenie jakości gleb;
- ocenie warunków i jakości klimatu akustycznego;
- ocenie systemu gospodarki odpadami;

wykonywane raz na 1 rok.

Propozycja wskaźników służących analizie jakości środowiska:

- zwodociągowanie obszaru gminy (%);
- długość sieci wodociągowej (km);
- liczba gospodarstw podłączonych do sieci wodociągowej (ilość, %);
- liczba osób korzystających z sieci wodociągowej (ilość);
- powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci wodociągowej (km², %);
- jakość wody w sieci wodociągowej (klasa);
- liczba ujęć wody (szt.) i ich wydajność (ilość, m³/h);
- pobór wód na terenie gminy (tys. m³/rok);
- skanalizowanie obszaru gminy (%);
- długość sieci kanalizacyjnej (km);
- liczba gospodarstw podłączonych do kanalizacji (ilość, %);
- liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej (ilość);
- powierzchnia terenów inwestycyjnych z dostępem do sieci kanalizacyjnej (km², %);
- gospodarstwa podłączone do kanalizacji (ilość, %);
- gospodarstwa podłączone do bezodpływowych zbiorników na nieczystości (szamb) (ilość, %);
- liczba przydomowych/przybiektowych oczyszczalni ścieków (szt.);
- ilość ścieków odprowadzanych z terenu gminy (tys. m³/rok);
- jakość wód rzeki Ner i Dobrzyńki;
- długość rowów melioracyjnych (km);
- stan techniczny rowów melioracyjnych;

- powierzchnia zmeliorowana gminy (m²);
- wartości stężeń zanieczyszczeń powietrza w punktach pomiarowych (µg/m³);
- wielkość emisji zanieczyszczeń do powietrza oraz stanu imisji (liczba punktów pomiarowych, w których notowane są przekroczenia norm stężeń (Mg/rok);
- liczba zmodernizowanych systemów ciepłowniczych (szt.);
- liczba instalacji ogrzewania wykorzystujących odnawialne źródła energii (energia wodna, wiatrowa, geotermalna, słoneczna, biomasy (szt.)) oraz jej udział w ogóle (%);
- liczba instalacji ogrzewania w oparciu o paliwa o niskim wskaźniku emisyjnym (szt.) oraz jej udział w ogóle (%);
- liczba instalacji ogrzewania w oparciu o źródła powodujące niską energię (węgiel kamienny) (szt.) oraz jej udział w ogóle (%);
- ilość wytwarzanych odpadów ogółem i na jednego mieszkańca (Mg/rok, kg/mieszkańca/rok);
- odsetek odpadów komunalnych składowany na wysypiskach (%);
- poziom odzysku odpadów zbieranych selektywnie w stosunku do całkowitej ilości tych odpadów zawartych w odpadach komunalnych (%);
- ilość zestawów pojemników do segregacji (szt.);
- udział poszczególnych form użytkowania gruntu w stosunku do całkowitej powierzchni gminy (%);
- wskaźnik lesistości (%);
- liczba wyciętych/posadzonych drzew na terenie gminy (szt.);
- powierzchnia wyciętych/posadzonych krzewów na terenie gminy (m²);
- powierzchnia obszaru gminy objęta formami ochrony przyrody (%);
- liczba pomników przyrody w gminie (szt.);
- przyrost obiektów i terenów objętych prawną ochroną przyrody (szt., %);
- uciążliwość akustyczna autostrady A1, drogi ekspresowej S8, dróg krajowych 1 i 71 oraz drogi wojewódzkiej nr 714 na podstawie pomiarów zarządcy drogi lub WIOŚ (dB);
- liczba pojazdów korzystających z dróg (szt.) i ich przyrost (%);
- długość dróg gminnych (km);
- długość zmodernizowanych dróg gminnych (km);
- długość ścieżek rowerowych (km);
- liczba miejsc parkingowych na obszarze gminy (w tym sezonowych obsługujących ruch turystyczny) (szt.);
- ilość stacji bazowych telefonii komórkowych (szt.);
- udział gospodarstw posiadających atesty ekologiczne w ogólnej liczbie gospodarstw (%);
- powierzchnia terenu zrehabilitowanego, zrewitalizowanego (m²);
- ilość akcji ekologicznych (szt.);
- liczba wniosków złożonych do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej o udzielenie pomocy finansowej (w tym o przyznanie promes dofinansowania).

Za monitoring poszczególnych elementów środowiska odpowiedzialny jest przede wszystkim Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Dane z zakresu ochrony przyrody zapewniają Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska i Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych. Jednostkami wspomagającymi zapewniającymi informacje są m.in. urzędy wojewódzkie, starostwa

powiatowe, zarządy dróg, instytucje związane z gospodarką wodną (m.in. RZGW, IMGW) i inne. Wyniki badań prowadzonych przez w/w instytucje są powszechnie dostępne w raportach przez nie opracowanych.

Ponadto zgodnie z art. 55 ust. 3. pkt. 5 ustawy o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013, poz. 1235 z późniejszymi zmianami) monitoring skutków realizacji postanowień przyjętego dokumentu w zakresie oddziaływania na środowisko zobowiązany jest prowadzić organ opracowujący projekt dokumentu – burmistrz gminy Rzgów.

11. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Ze względu na położenie gminy Rzgów w centralnej części Polski nie prognozuje się transgranicznego oddziaływania na środowisko przyrodnicze.

12. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami) dokument jakim jest sporządzane Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów wymaga przeprowadzenia odrębnego postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach przeprowadzanej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko projektu Studium... poprzedzoną uzgodnieniem z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Łodzi i Powiatową Stacją Sanitarno – Epidemiologiczną w Łodzi, co do zakresu i stopienia jej szczegółowości oraz obwieszczeniem Burmistrza Gminy Rzgów o możliwości składania wniosków do sporządzanej prognozy.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest strategicznym dokumentem dla rozwoju przestrzennego gminy, bowiem na jego podstawie władze określają politykę przestrzenną gminy. Służy definiowaniu i realizacji lokalnych zasad gospodarowania przestrzenią. Ma on wymiar długookresowy. Nie jest aktem prawa miejscowego, lecz pełni funkcje koordynujące względem ustaleń planów miejscowych. Posiada swoisty charakter „wytycznych” do sporządzania prawa miejscowego.

Gmina Rzgów posiada dokument, jakim jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Obecnie sporządzana zmiana Studium... jest czwartą edycją tego dokumentu - trzecia zmiana.

Pierwotna wersja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów została przyjęta przez Radę Gminy w 2000 roku. Pierwsza zmiana Studium... miała postać niemal kompleksowo sporządzanego dokumentu – obejmowała obszar miasta i gminy Rzgów i została przyjęta przez Radę Miejską w dniu 27 grudnia 2007 roku uchwałą Nr XVII/102/2007. Kolejna – druga zmiana Studium... dokonała korekty polityki przestrzennej jedynie na fragmentach gminy (fragment miasta Rzgowa, części wsi Gospodarz, Guzew, Babichy, Czyżeminek oraz Bronisin Dworski). Była to nowelizacja dokumentu, nie zaś jego derogacja i w wersji ujednoliconej została przyjęta przez Radę Miejską w Rzgowie uchwałą nr XXXI/291/2013 w dniu 27 marca 2013 r.

W ramach przeprowadzanej w latach 2011-2013 zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy została przeprowadzona strategiczna ocena oddziaływania na środowisko, której częścią była Prognoza oddziaływania na środowisko. Wynikało to z przepisów odrębnych – obowiązek ten został wprowadzony w polskim ustawodawstwie z dniem 15 listopada 2008 r. na podstawie ustawy o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie*

środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 z późniejszymi zmianami).

Ze względu na fakt wprowadzania pierwszej i drugiej zmiany w Studium... w okresie obowiązywania ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 199) w podsumowaniu obu dokumentów Studium... przeprowadzono syntezę jego zawartości. Jej celem było przedstawienie zmian dokonanych w wyjściowym dokumencie oraz zbadanie aktualności ustaleń pierwotnej wersji Studium.....

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów przyjęte uchwałą nr XXXI/291/2013 jest dokumentem dotychczas aktualnym i obowiązującym, obejmującym całą gminę. Nie mniej jednak rzeczywistość pokazała, iż również ono nie zabezpiecza wszystkich istniejących potrzeb gminy i jej mieszkańców. W części stało się nieaktualne. Podstawowe problemy wymagające przeprowadzenia ponownej analizy i wprowadzenia odpowiedniej korekty w polityce przestrzennej gminy to:

- określenie rangi istniejących i projektowanych dróg ponadlokalnych, funkcjonujących na tle praktycznie już wdrożonego układu komunikacyjnego najwyższej rangi, tj. autostrady A1 i drogi ekspresowej S8;
- dostosowanie dokumentu Studium... do obecnej sytuacji administracyjno – ekonomiczno - gospodarczej gminy Rzgów, tj. do potrzeby rozwoju przestrzennego gminy w dwóch kierunkach, wynikających z wniosków mieszkańców wskazujących na zapotrzebowanie:
  - ✓ na rozwój funkcji usługowo – magazynowo - produkcyjnych – tereny miasta i wiejskie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie już istniejących podobnych funkcji;
  - ✓ na przekształcenia terenów wiejskich pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną;
  - ✓ wykorzystania terenów rolniczych położonych w sąsiedztwie tras komunikacyjnych (A1 i S8) na inne cele – wskazanie terenów pod: rozwój funkcji rekreacyjnych, farmy fotowoltaiczne lub inne odnawialne źródła energii.

Uwzględniając powyższe podjęto decyzję o konieczności opracowania zmiany dotychczasowego Studium... w zakresie obejmującym całą gminę w jej administracyjnych granicach - uchwałą Nr XLV/413/2014 Rady Miejskiej w Rzgowie z dnia 28 kwietnia 2014 roku.

Analizowany dokument nie jest jednak kolejną edycją Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Ma postać opracowanego od podstaw nowego dokumentu podpartego szczegółowo przeanalizowanymi uwarunkowaniami wynikającymi ze stanu istniejącego, które warunkowały w dalszym etapie wyznaczenie kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Powyższa problematyka została przedstawiona w sposób:

- opisowy – część tekstowa projektu Studium... stanowiąca załącznik nr 1,
- graficznie – rysunek pt. „Uwarunkowania rozwoju gminy” stanowiący załącznik nr 2 i rysunek pt. „Kierunki rozwoju gminy” stanowiący załącznik nr 3 opracowane w skali 1:10000.

Należy tutaj podkreślić, iż opracowywane nowe Studium..., wynikające z aktualnych potrzeb mieszkańców gminy, stanie się w dalszej kolejności podstawą do wprowadzania koniecznych zmian w obowiązującym prawie miejscowym, jak też realizacji zamierzeń inwestycyjnych na nowych obszarach gminy. Ze szczegółowej analizy wniosków osób prywatnych złożonych do projektu Studium... wynika bowiem, że istnieje silna presja do zagospodarowania nowych terenów gminy – 215 wniosków w zakresie zmiany przeznaczenia i funkcji terenów.

W niniejszej Prognozie przedstawiono istniejący stan środowiska uwzględniając położenie geograficzne gminy, rzeźbę terenu, budowę geologiczną i grunty, surowce mineralne, warunki hydrograficzne i hydrogeologiczne (wody powierzchniowe i podziemne, mała retencja, melioracje, zagrożenie powodziowe, GZWP), warunki geologiczno-inżynierskie, warunki klimatyczne warunki glebowe, szatę roślinną i świat zwierzęcy, walory krajobrazowe oraz powiązania przyrodnicze z otoczeniem. Uwzględniono istniejące obiekty środowiska objęte ochroną prawną, tj. pomniki przyrody oraz

projektowane do objęcia ochroną cenne przyrodniczo obszary.

Na tle uwarunkowań przedstawiono zagrożenia środowiska, w tym: czystość i źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych, powierzchni ziemi i gleb, klimat akustyczny i promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego oraz potencjalne obiekty uciążliwe i nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

W Prognozie uwzględniono również stan dziedzictwa kulturowego. Na terenie gminy Rzgów, a dokładnie w mieście Rzgów (plac 500-lecia) zlokalizowany jest tylko jeden obiekt o znacznych wartościach historycznych i kulturowych objęty ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Znacznie liczniej występują obiekty o znaczeniu lokalnym i regionalnym, które ze względu na swoje lokalne wartości kulturowe, zostały umieszczone w Gminnej ewidencji zabytków. Jest ich 72. Ponadto na terenie gminy Rzgów zostało udokumentowanych 50 stanowisk archeologicznych. Dodatkowo układy przestrzenne (w tym historyczne) gminy, ze względu na szczególne wartości kulturowe, zostały objęte ochroną konserwatorską usankcjonowaną prawnie w obowiązującym dla gminy prawie miejscowym – poprzez wyznaczenie w bezpośrednim ich sąsiedztwie stref mających na celu ochronę i ekspozycję.

Gmina Rzgów nie posiada na swoim terenie obiektów lub zespołów stanowiących dobro kultury współczesnej. Dla jej promocji walorów wyznaczone zostały trzy szlaki turystyczne – dwa piesze i jeden rowerowy.

W przypadku braku realizacji ustaleń projektu Studium... istniejące źródła zanieczyszczeń środowiska gruntowo - wodnego, powietrza atmosferycznego, gleb, szaty roślinnej i świata zwierzęcego oraz źródła hałasu i promieniowania elektromagnetycznego, w dalszym ciągu stwarzać będą zagrożenia i obniżać standardy zamieszkiwania w gminie. Projekt Studium... zawiera szereg zapisów mających na celu: ochronę powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, powierzchni ziemi i gleb, surowców mineralnych, przyrody i krajobrazu - kompleksów leśnych, dolin rzecznych, obszarów i obiektów objętych ochroną prawną oraz poprawę dotychczasowego ich stanu, ochronę przed hałasem i promieniowaniem elektroenergetycznym niejonizującym, które uwzględniają priorytetowe cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym.

Brak realizacji projekt Studium... nie spowoduje, że środowisko pozostanie na obecnym stanie funkcjonowania. Nadal będzie poddawane działaniu zarówno procesów naturalnych jak i antropogenicznych. Brak realizacji projektu Studium... nie wpłynie na zachowanie aktualnego stosunku udziału w/w powierzchni. Wynika to bowiem z faktu, iż obecnie polityka przestrzenna na terenie gminy Rzgów prowadzona jest w oparciu o:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów (zatwierdzone uchwałą nr XXXI/291/2013 w dniu 27 marca 2013 r.);
- 43 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które wyznaczyły tereny inwestycyjne o różnym przeznaczeniu oraz zdefiniowały podstawowe kierunki i zasady gospodarowania na nich.

Projekt Studium..., odpowiadając na potrzeby społeczne, wyznacza tereny przeznaczone pod zabudowę zagrodową, mieszkaniową jednorodziną, rekreacji indywidualnej (letniskową), mieszkaniowo – usługową o charakterze śródmiejskim, usługową, produkcyjną (w tym produkcji rolniczej), magazynową i składową. Są one położone w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów, gdzie zachodzą już procesy urbanizacyjne. Proponowana zabudowa lokalizowana jest zarówno w sposób liniowy przy głównych ciągach komunikacyjnych w poszczególnych sołectwach oraz w postaci większych przestrzennie obszarów – miasto Rzgów oraz sołectwo: Starowa Góra, Gospodarz, Guzów-Babichy i Kalino.

Należy jednak podkreślić, iż generalnie większość terenów inwestycyjnych wyznaczona w projekcie Studium... została już wyznaczona w obowiązującym prawie miejscowym i w dotychczasowej wersji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów zatwierdzonej uchwałą nr XXXI/291/2013 w dniu 27 marca 2013 r. Projekt Studium... adaptuje przesądzenia wynikające z w/w dokumentów kształtujących przestrzeń gminy. Dodatkowo do zabudowy projekt Studium... przeznaczają kolejne tereny dotychczas pozostające w rolniczym użytkowaniu, które stanowią:

- 7% powierzchni gminy (ok. 470 ha) – w porównaniu do przesądzeń obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (szczegółowa analiza w podrozdziale 3.4 Prognozy);
- 11% powierzchni gminy (ok. 740 ha) – w porównaniu do przesądzeń obowiązującego prawa miejscowego (szczegółowa analiza w rozdziale 4 Prognozy).

Są to tereny:

- zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej:
  - ✓ generalnie jako poszerzenie dotychczasowych 80-metrowych pasów zabudowy zlokalizowanych wzdłuż ciągów komunikacyjnych do szerokości 100 metrów – w sołectwie: Bronisin Dworski, Czyżeminek, Gospodarz, Grodzisko, Guzew - Babichy, Huta Wiskicka - Tadzín, Kalino, Kalinko, Prawda, Romanów, Stara Gadka;
  - ✓ w postaci zróżnicowanych powierzchniowo obszarów wyznaczonych jako kontynuacja wyznaczonych już prawem miejscowym terenów inwestycyjnych (Bronisin Dworski, Czyżeminek, Gospodarz, Huta Wiskicka – Tadzín, Kalinko, Stara Gadka, miasto Rzgów);
- zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej) – niewielki powierzchniowo obszar południowo-zachodnie krańce sołectwa Prawda;
- zabudowy usługowej – niewielkie powierzchniowo obszary w zachodniej części sołectwa Huta Wiskicka - Tadzín i południowo-wschodniej części miasta Rzgów;
- zabudowy usług turystyki – niewielkie powierzchniowo obszary w południowo-wschodniej części sołectwa Bronisin Dworski, Grodzisko oraz w południowo-wschodniej części miasta Rzgów;
- zabudowy usługowej i produkcyjno-magazynowej – wielkopowierzchniowe tereny położone w południowo-wschodniej części miasta w sąsiedztwie drogi ekspresowej S8, działalności gospodarczej punktowo jako adaptacja istniejącego zainwestowania;
- zabudowy produkcyjnej, baz i składów – wielkopowierzchniowy teren we wschodniej części sołectwa Kalino i niewielkie południowe krańce sołectwa Kalinko;
- zabudowy produkcji rolniczej – punktowo w mieście Rzgów;
- z możliwością realizacji farm fotowoltaicznych o mocy przekraczającej 100kW wyznaczone na terenach przeznaczonych pod funkcję rolniczą (R) oraz usługową, produkcyjno-magazynową (UP i P) wielkopowierzchniowe obszary w mieście Rzgów (ok. 173ha), na pograniczu sołectwa Prawda i Guzew-Babichy wzdłuż drogi ekspresowej S8 (ok. 43 ha), w części południowo-wschodniej obszaru wiejskiego gminy (sołectwo Kalino – ok. 315ha i sołectwo Kalinko – ok. 155ha).

Ponadto projekt Studium... dokonuje korekty ustaleń wyjściowej wersji Studium...zatwierdzonej uchwałą nr XXXI/291/2013 w dniu 27 marca 2013 r.. Zmiany przeznaczenia terenów dotyczyły:

- z funkcji terenów chronionego krajobrazu z zachowaniem funkcji rolniczej na funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej – tereny położone na zachód i południe od parku wiejskiego w Gospodarzu;
- z funkcji zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej na funkcję zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej – tereny położone obustronnie wzdłuż drogi krajowej nr 71;
- z funkcji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na funkcję zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – teren w południowej części miasta po wschodniej stronie drogi krajowej nr 1;
- z funkcji zabudowy sportu i rekreacji na funkcję zabudowy usługowej, produkcyjnej i magazynowej - południowo-wschodni fragment sołectwa Guzew – Babichy;
- z funkcji ogródków działkowych na funkcję zabudowy rekreacji indywidualnej (letniskowej) oraz zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej - fragmenty sołectwa Romanów;
- z funkcji dotychczasowego składowiska odpadów na funkcję terenu zabudowy usług sportu i rekreacji
- wyklucza możliwość realizacji elektrowni wiatrowych na całym terenie gminy (dotychczas taka możliwość była we wschodniej części gminy – sołectwo Kalino i Kalinko).

Należy tutaj zaznaczyć, iż w zakresie możliwości lokalizacji urządzeń wytwarzających energię ze źródeł odnawialnych, rozwiązania przyjęte w analizowanym projekcie Studium... są korzystniejsze niż rozwiązania dotychczas obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Dopuszczało ono bowiem we wschodniej części gminy – sołectwo Kalino i Kalinko elektrownie wiatrowe, które aktualnie, razem z biogazowniami zostały całkowicie wykluczone.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego przyjęte w projekcie Studium... skupiły się na zapewnieniu zrównoważonego i harmonijnego rozwoju z zachowaniem ładu przestrzennego oraz dbałości i polepszenia jakości środowiska przyrodniczego. Dokonuje podziału gminy na strefy funkcjonalno – przestrzenne w celu uporządkowania rozmieszczenia funkcji gminy oraz wprowadzenia pewnych ograniczeń, co obrazuje tabela nr 13. Należy podkreślić, iż największe obawy mogą budzić wprowadzone w projekcie Studium... nowe tereny pod rozwój działalności usługowo-produkcyjnej, produkcyjna i magazynową, tj.:

- w południowo-wschodniej części miasta (strefa 6UP) pod zabudowę usługową, produkcyjną i magazynową - około 105,5 ha miasta kosztem terenów rolniczych;
- we wschodniej części sołectwa Kalino (strefa 19P) umożliwienie przekształcenia w tereny zabudowy produkcyjnej, bazy i składy około 132 ha pozostających w dotychczasowym rolniczym użytkowaniu.

Powyższe przyszłe kierunki zagospodarowania przestrzeni gminy są warunkowane realizacją strategicznych ciągów komunikacyjnych, jakimi są autostrada A1 i droga ekspresowa S8 z węzłami komunikacyjnymi, które stwarzają możliwości połączeń komunikacyjnych z nimi przestrzeni gminy Rzgów.

Ponadto obszarem intensywnych przekształceń jest również sąsiedztwo zabytkowego parku wiejskiego w Gospodarzu. Na terenach stanowiących dotychczas użytki rolne projekt Studium... wyznacza tereny o funkcji zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej.

Polityka przestrzenna w obu przypadkach jest wynikiem akceptacji złożonych wniosków. Nie mniej jednak projekt Studium... dla powyższych terenów przewidzianych do intensywnych zmian funkcjonalno-przestrzennych ustala obowiązek sporządzenia prawa miejscowego, na etapie których będzie możliwość wprowadzenia obowiązujących restrykcji, zakazów i nakazów. Ponadto projekt Studium... ustala zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego poprzez podejmowanie działań nie pogarszających jego stanu i zapobieganie występowania negatywnego wpływu na środowisko. Zawiera zapisy mające na celu ochronę poszczególnych środowiska, tj.: powietrza, zasobów wodnych, powierzchni ziemi, gleb, surowców mineralnych, przyrody oraz krajobrazu.

Projekt Studium... prócz stref przeznaczonych do urbanizacji wyznacza również strefę związaną z uwarunkowaniami przyrodniczymi wyłączoną z możliwości zabudowy – strefa zieleni i wód powierzchniowych, której głównym celem jest zachowanie wartości przyrodniczych obszaru miasta i gminy. Nie mniej jednak łącznie stanowi ona zaledwie ok. 18% powierzchni gminy. Obejmuje ona przede wszystkim tereny przyległe do rzek, lasy, zbiorniki wodne, a także użytki rolne. Ponadto na znacznej powierzchni gminy projekt Studium... zachowuje dotychczasowe rolnicze użytkowanie, gdzie zezwolono jedynie na lokalizację zabudowy związanej z produkcją rolną (przy czym nowe siedlisko zagrodowe może założyć rolnik, który posiada w gminie gospodarstwo rolne o powierzchni co najmniej 10 ha). Przyczyni się to do zapewnienia trwałości procesów przyrodniczych na obszarze zainwestowania gminnego oraz odpowiednie warunki klimatyczne i system przewietrzania.

Dodatkowo projekt Studium... wskazuje kierunki zmian w zakresie terenów zielonych, które mają na celu zwiększenie ich dotychczasowego udziału, jak też poprawę jakości i ochronę. Zwraca uwagę na potrzebę opracowania planu rozwoju terenów zieleni obejmującego całą gminę, jak też stworzenie systemu przyrodniczego uwzględniającego różnorodne formy zieleni umożliwiającego zapewnienie powiązań w obrębie gminy, jak i z gminami sąsiednimi. Chroni doliny rzeczne i kompleksy leśne przez zabudowę. Artykułuje również potrzebę ochrony korytarzy ekologicznych.

Planowane zmiany zagospodarowania wpłyną na stan środowiska. Wystąpi szereg czynników, które w różnym stopniu: bezpośrednim, pośrednim, wtórnym, skumulowanym, krótko-, średnio-

i długoterminowym, stałym i chwilowym, pozytywnym i negatywnym oddziaływać będą na poszczególne elementy środowiska.

Wpływ na zmiany zachodzące w środowisku będą miały inwestycje: rozbudowa zabudowy mieszkaniowej (głównie jednorodzinnej), rekreacji indywidualnej, usługowej, produkcyjnej, magazynowej, składowej; rozbudowa infrastruktury technicznej; powierzchniowa eksploatacja surowców mineralnych; budowa i modernizacja szlaków komunikacyjnych, z tymże największy - rozwój funkcji produkcyjnej, magazynowej, składowej, usługowej oraz nowe ciągi komunikacyjne.

Niemniej jednak w projekcie Studium... zaproponowano szereg rozwiązań mających na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko. W szczególności:

- Przyjęcie zrównoważonego rozwoju jako podstawowego kierunku rozwoju gminy z poszanowaniem zasobów i stanu środowiska.
- Zabezpieczenie przed nową zabudową terenów o wysokich wartościach przyrodniczych i krajobrazowych poprzez wyłączenie ich z procesu urbanizacji – tereny lasów, dolesień, tereny rolnicze (w tym tereny trwałych użytków zielonych w dolinach rzecznych i obniżeniach dolinnych). Utrzymanie dotychczasowych funkcji przyrodniczych.
- Wprowadzenie licznych zapisów prośrodowiskowych, mających na celu złagodzenie efektów dalszej urbanizacji i zachowanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego.
- Wprowadzenie zakazu realizacji zainwestowania mogącego powodować pogorszenie warunków funkcjonowania istniejących terenów zieleni oraz korytarzy ekologicznych.
- Wprowadzenie ochrony drobnej sieci korytarzy ekologicznych (w tym zadrzewienia, szpalery wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz polnych dróg) przed przerwaniem i osłabieniem. Istniejące zadrzewienia i zakrzaczenia należy poddawać systematycznej rekonstrukcji i rozbudowie.
- Wzmocnienie istniejącego systemu przyrodniczego poprzez dopuszczenie możliwości powiększania powierzchni gruntów leśnych oraz tworzenie nowych pasów zieleni śródpolnej, szpalerów przy drogach polnych, zieleni izolacyjnej.
- Polityka sprzyjająca zwiększaniu wskaźnika lesistości gminy i uczynienia struktury przestrzennej układu leśnego – wyznaczenie terenów wskazanych pod dolesienia (ok. 5,3% powierzchni gminy) oraz umożliwienie zalesiania gruntów o niskiej przydatności dla rolnictwa (V i VI klasa bonitacyjna) stanowiących uzupełnienie istniejących kompleksów leśnych.
- Postulowanie prowadzenia racjonalnej i zrównoważonej gospodarki leśnej.
- Akcentowanie potrzeby utrzymania naturalnych zespołów zieleni, m.in.: zachowanie różnorodności gatunkowej lasów oraz śródleśnych zbiorowisk nieleśnych (m.in. mokradeł, polan, łąk, torfowisk), ochrona obszarów źródłiskowych i wszelkich zadrzewień oraz zachowanie użytków zielonych w dolinach rzecznych w celu utrzymania ich funkcji przyrodniczej i ekologicznej (stanowią ważne ciągi ekologiczne).
- Akcentowanie ważności zieleni wysokiej – ustalenie konieczność poddawania jej zabiegom konserwacyjno – pielęgnacyjnym.
- Uznanie gleb wysokiej - III klasy bonitacyjnej za wartościowy zasób przyrodniczy gminy.
- Ochrona gleb pochodzenia organicznego (mułowo – torfowe, torfowo - mułowe, murszowo – mineralne, murszowate, torfowe, murszowo – torfowe) bez względu na klasę bonitacyjną.
- Preferowanie zrównoważonej i ekologicznej działalności rolniczej – zgodnie z zasadami dobrej praktyki rolniczej.
- Zakaz realizacji zabudowy na terenach rolniczych/leśnych nie związanej z produkcją rolniczą/leśną.
- Postulowanie racjonalnego gospodarowania zasobami złóż.
- Konieczność rekultywacji terenów poeksploatacyjnych i wyrobisk (pożądany kierunek rolny lub leśny) oraz ich ochrony przed składowaniem odpadów i zanieczyszczeniem.

- Ochrona zasobów wodnych (w tym GZWP) poprzez ochronę przed ilościową degradacją wód oraz postulowanie racjonalizacji zużycia wody we wszystkich dziedzinach gospodarki.
- Postulowanie poprawy stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych i osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych, poprzez zapobieganie dopływowi lub ograniczanie dopływu zanieczyszczeń obszarowych, ochronę przed jakościową degradacją wód, zachowanie czystości w zlewni, uporządkowanie gospodarki ściekowej.
- Umożliwienie zwiększania retencji wodnej – realizacja trzech zbiorników małej retencji, ochrona obiektu retencji korytowej (jaz), ochrona strefy działu wodnego I-go rzędu, utrzymanie właściwego poziomu wód w naturalnych zbiornikach wodnych oraz warunków wilgotnościowych na obszarach źródłiskowych, niedopuszczenie możliwości lokalizacji przedsięwzięć wodochłonnych.
- Ochrona istniejących urządzeń melioracji wodnych szczegółowych - rowy melioracyjne z obowiązkiem ich zachowania. Wprowadza zakaz lokalizacji zabudowy w korytach rowów i w bezpośrednim ich sąsiedztwie.
- Realizacja nowych inwestycji w obszarach występowania rowów melioracyjnych i urządzeń wodnych, tylko pod warunkiem zapewnienia ich prawidłowego funkcjonowania (również na terenach sąsiednich) oraz w uzgodnieniu i pod nadzorem właściwego zarządcy.
- Uwzględnienie udokumentowane zagrożenia ze strony wód rzeki Ner pozostawiając ją bez prawa do wznoszenia nowych obiektów budowlanych.
- Ze względu na podmokłości, a nawet możliwości zalania wodą, uwzględnić zagrożenie ze strony rzeki Dobrzyńki i innych cieków oraz lokalnych obniżeń – pozostawia w znacznym stopniu w dotychczasowym naturalnym wykorzystaniu, z głównym kierunkiem rozwoju zachowania funkcji przyrodniczej i ciągłości ekologicznej, bez możliwości urbanizacyjnych.
- Wprowadzenie obowiązku kanalizowania większych obszarów zurbanizowanych i przeznaczonych do urbanizacji. Pierwszoplanowo kanalizować należy tereny wyposażone w sieć wodociągową. Rozwój urbanizacji powinien być warunkowany pełnym wyposażeniem w sieć infrastruktury technicznej (w tym w kanalizację).
- Konieczność wyposażenia terenów, z których spływ wód opadowych i roztopowych stanowić może zagrożenie dla środowiska naturalnego, w odpowiednie urządzenia podczyszczające wody przed wprowadzeniem ich do odbiornika.
- Postulowanie rozwoju systemów selektywnej zbiórki odpadów (docelowo wszyscy mieszkańcy gminy) oraz promocja odzysku i recyklingu.
- Kształtowanie korzystnych warunków arosanitarnych gminy poprzez eliminowanie niskiej energii - eliminowanie paliw stałych na rzecz paliw zapewniających wysoki stopień czystości emisji spalin oraz energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych.
- Przeciwdziałanie pogarszaniu się klimatu akustycznego oraz ograniczanie istniejących zagrożeń.
- Stosowanie rozwiązań technicznych i organizacyjnych, które obniżą uciążliwy hałas u źródła. Ustawiczne ograniczanie uciążliwości prowadzonej działalności.
- Odpowiednie zagospodarowanie terenu w bezpośrednim sąsiedztwie najruchliwszych tras komunikacyjnych oraz wokół podmiotów gospodarczych o dużym stopniu emisji zanieczyszczeń i uciążliwości akustycznej.
- Tworzenie stref buforowych (w postaci zieleni izolacyjnej) oddzielających strefę usługową, produkcyjno – usługową, produkcyjną, składową i magazynową od sąsiednich terenów mieszkaniowych (funkcja chroniona), a także wzdłuż ciągów komunikacyjnych.
- Zachowanie w przebiegu napowietrznych linii elektroenergetycznych stref bezpieczeństwa (pasów technologicznych), w których występują ograniczone możliwości zabudowy i zagospodarowania terenu.
- Monitoring źródeł zagrożeń dla środowiska.

- Określenie głównych kierunków polityki przestrzennej gminy mających na celu zachowanie i ochronę historycznego dziedzictwa, rozwój zasobów oraz kształtowanie środowiska kulturowego.
- Ustanowienie obszarowej formy ochrony dziedzictwa kulturowego w formie stref ochrony konserwatorskiej. Ustalenie wymogów konserwatorskich dla zabytkowych zespołów parkowych i cmentarnych oraz szpalerów zieleni i alei.
- Określenie zasad zagospodarowania stanowisk archeologicznych oraz wyznaczonych wokół nich stref ochrony archeologicznej.
- Ustalenie szczegółowych warunków kształtowania przestrzeni terenów przeznaczonych do zainwestowania – określenie standardów zabudowy, w tym: wskaźnik intensywności zabudowy (stosunek powierzchni zabudowy do powierzchni terenu działki), procent powierzchni biologicznie czynnej, maksymalną wysokość zabudowy.
- Doprowadzenie do pełnego uzbrojenia i uzyskania wysokich standardów wyposażenia w strefie cechującej się największą presją urbanizacyjną uznaje za priorytet polityki gminy.
- Warunkowanie możliwości wprowadzenia zainwestowania na terenach przeznaczonych pod funkcje najbardziej uciążliwe dla środowiska (tereny UP i P) – dopiero po wyposażeniu w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną.
- Dopuszczenie czasowego zachowania rolniczego użytkowania terenów wyznaczonych pod zabudowę.
- Ustalenie planów miejscowych jako podstawy uruchamiania nowych terenów pod zainwestowanie.

Negatywny wpływ będzie miało nieuchronne zredukowanie terenów otwartych – terenów rolnych i leśnych. Wzrost zanieczyszczenia powietrza będzie uzależniony od postępu urbanizacji i rodzaju stosowanych paliw grzewczych. Również rodzaj i poziom hałasu jest nierozzerwalnie związany z postępem urbanizacyjnym. Największa uciążliwość akustyczna będzie związana z drogą ekspresową S8, drogą krajową nr 1 i 71 oraz z drogą wojewódzką nr 714, a także z obecnie budowaną we wschodniej części gminy autostradą A1. Znaczną uciążliwością stanie się również hałas lokalny, w wyniku silnego rozwoju urbanizacyjnego gminy, z którym nierozzerwalnie wiąże się rozwój lokalnego systemu komunikacyjnego.

Przedstawione w projekcie Studium... zasady, rozwiązania są w znacznym stopniu wystarczające i powinny zapewnić odpowiednią ochronę środowiska przyrodniczego, kulturowego, zabytków i krajobrazu.

Realizacja projektu Studium... wiąże się z efektami gospodarczymi oraz skutkami powodowanymi w środowisku. Zatem powinna odbywać się ona w sposób ograniczający lub zapobiegający negatywne skutki planowanego rozwoju gminy na środowisko.

Przy pełnej realizacji ustaleń projektu Studium..., która będzie jednocześnie uwzględniać warunki i zasady zagospodarowania terenu oraz potrzeby ochrony środowiska nie powinny wystąpić zagrożenia środowiska mające swoje źródła w obszarze opracowania, które prowadziłyby do zagrożenia zdrowia i życia ludzi.

Zagrożenia dla środowiska obszaru objętego projektem Studium..., a przede wszystkim dla realizacji jednego z podstawowych jego ustaleń, jakim jest racjonalne wykorzystanie obszaru gminy, polegające na uzupełnieniu dotychczas wyznaczonych terenów oraz na tworzeniu nowych, skoncentrowanych zespołów zabudowy z uwzględnieniem lokalnych wartości przyrodniczych i kulturowych oraz potrzeb mieszkańców, mogą wynikać z niepełnej realizacji ustaleń zawartych w analizowanym dokumencie. Jak wykazuje praktyka, najczęstszymi przyczynami braku efektów, lub nawet pogorszenia warunków życia są:

- narastająca dysproporcja między przyrostem substancji budowlanej, a poziomem wyposażenia obszaru, szczególnie w infrastrukturę komunikacyjną i kanalizacyjną;
- dowolna interpretacja ustaleń Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w polityce realizacyjnej, prowadząca nieuchronnie do narastania chaosu przestrzennego obszaru;
- brak realizacji ustaleń odnoszących się do kształtowania terenów otwartych, w szczególności terenów

dolin rzecznych, zieleni ochronnej cieków wodnych oraz lasów;

- dopuszczenie do zaśmiecania terenów otwartych na skutek niekonsekwentnego i niepełnego wdrożenia systemu gospodarki odpadami.

Stąd szczególna rola samorządu lokalnego w konsekwentnej egzekucji przepisów obowiązującego prawa, w tym lokalnego, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Projekt Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów jest zgodne z aktualnymi przepisami z zakresu *prawa ochrony środowiska, ochrony przyrody, prawa wodnego, ochrony gruntów rolnych i leśnych* oraz zgodny z uwarunkowaniami ekofizjograficznymi, z planami i programami z zakresu ochrony środowiska i przyrody.

13. WNIOSKI DO PROGNOZY

W wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne wnioski do sporządzanej, w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, prognozy oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rzgów.